

วารสาร

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

สารคดีปริทัศน์

ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑๘ กุมภาพันธ์-พฤษภาคม ๒๕๓๕

ISSN 0857-2670

๓๐ บาท

ฉบับ “กฎหมายเพื่อคุณภาพชีวิต”

สาขานิติศาสตร์

คำพิพากษาฎีกา
เล่มที่ ๖

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๒๗-๒๕๒๘

จัดพิมพ์โดยเนติบัณฑิตยสภา

■ บทความพิเศษเรื่อง บริโภคอย่างไรจึงไม่ถูกเอาเปรียบ

ศจ. คุณหญิงจันทร์ สันตะบุตร

■ กฎหมายพิทักษ์สิทธิสตรีเด็กและเยาวชนในด้านสุขภาพอนามัย

รศ. วิมลศิริ ชำนาญเวช

■ อำนาจการจัดการสินสมรสระหว่างสามีภรรยา (ตามกฎหมายครอบครัวใหม่ พ.ศ. ๒๕๓๓)

ผศ. นุชทิพย์ ป. บรรจงศิลป์

จุดมุ่งหมายของโครงการ

1 เพื่อผู้บริหาร ผู้ประกอบการได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ทางการบริหารของตนให้มากยิ่งขึ้น จะได้นำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์กร กิจกรรมของตนให้มีความก้าวหน้าต่อไป

2 ผู้ประกอบการและผู้บริหารจะสามารถวิเคราะห์วินิจฉัยปัญหา ค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินธุรกิจและตัดสินใจในปัญหาด้านการตลาด การบริหารอื่น ๆ ทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้จะมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางการบริหารระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ และระหว่างผู้บริหารที่เข้ารับการอบรม

3 เพื่อเพิ่มทักษะทางการบริหารด้วยการฝึกปฏิบัติ จากรูปแบบจำลองทางธุรกิจ เกมการจัดการ

4 ผู้บริหารจะได้นำเอาความรู้ทางการบริหารเชิงกลยุทธ์ในด้านต่าง ๆ เช่น การตลาด การบริหารการเงิน การบริหารเชิงปฏิบัติการ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ขององค์กร การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการตัดสินใจทางธุรกิจมาใช้กับกิจกรรมของตนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับระบบที่เป็นอยู่

5 ผู้บริหาร ผู้ประกอบการได้มีโอกาสพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพของตนเพื่อเป็นผู้บริหารในระดับสูงขึ้นต่อไป

สุทธิปริทัศน์

ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑๔ กุมภาพันธ์-พฤษภาคม ๒๕๕๕

ISSN 0857-2670

๓๐ บาท

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

๑๑๐/๑-๕ ถ.ประชาชื่น เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

โทร. ๕๔๐-๐๐๕๐ (อัตโนมัติ ๒๐ เลขหมาย)

และโทร. ๕๔๔ - ๙๗๙๑ (สายตรง)

คณะที่ปรึกษา

ดร.ไฉว สุทธิพิทักษ์

อาจารย์ประเสริฐ ประภาสะโนบล

ศจ. ไพฑูรย์ พงคะบุตร

รศ.นพ.เมืองทอง เข้มมณี

ดร.เลิศลักษณ์ ส.บุรุษพัฒน์

อาจารย์ประกาศ วัชรภรณ์

คณบดีทุกคณะ

บรรณาธิการ : ผู้พิมพ์และโฆษณา

รศ.ดร.นวนิตย์ อินทรามะ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผศ.วรรณวิภา ทัพวงศ์

กองบรรณาธิการ

ผศ.นุชทิพย์ ป.บรรจงศิลป์

อาจารย์ชานาญ ปิยวนิชพงษ์

ผศ.ดร. วินิจ พินิจอักษร

ดร.ปริญ ลักษิตานนท์

อาจารย์วิศรุต สุวรรณวิเวก

อาจารย์ธงชัย หงษ์צר

อาจารย์ไกรภพ กฤตสวนนท์

อาจารย์สุวรรณา ตริมาศ

อาจารย์दनัย มุสา

อาจารย์ปรียาภรณ์ เผือกผ่อง

อาจารย์ปริญญา เกื้อหนู

อาจารย์สุเทพ พันประสิทธิ์

ดร. เจริญศรี ท่วมสุข

ฝ่ายจัดการ

อาจารย์สุนันทา ลิมศิริวงศ์

ฝ่ายสมาชิก

อาจารย์สมศิริ ธีระภาพ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ทางด้านวิชาการในศาสตร์สาขาต่าง ๆ
๒. เพื่อให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ในรูปแบบของวารสารทางวิชาการ
๓. เพื่อส่งเสริมการแสดงความคิดเห็น เสนอผลการค้นคว้าและวิจัย
๔. เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ และนักวิชาการได้เผยแพร่ผลงาน
๕. เพื่อเผยแพร่เกียรติคุณทางด้านวิชาการ ของมหาวิทยาลัยในฐานะสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง

เหรียญกษาปณ์

นายพัฒน์พงศ์ อภิเดชพัชรกุล

ประชาสัมพันธ์

อาจารย์ สุรางคนา ณ นคร

ออกแบบรูปเล่ม

อาจารย์ก่อเกียรติ ขวัญสกุล

ศิลปกรรม

พิสูจน์อักษร

อาจารย์ชัยศักดิ์ ศุภระภาญจน์

พิมพ์ที่

บริษัท เอดิสันเพรสโปรดักส์ จำกัด

โทร. ๓๑๘-๐๐๖๘

เรียงพิมพ์

โทร. ๕๔๗-๕๓๗๙

กำหนดออก

ราย ๔ เดือน

จัดจำหน่าย

ศูนย์หนังสือธรรมศาสตร์

โทร. ๒๒๑-๐๖๓๓

บทความหรือข้อคิดเห็นของผู้เขียนทุกท่านที่ลงพิมพ์ใน วารสารสุทธิปริทัศน์ ทุกฉบับเป็นทัศนะวิจารณ์อิสระมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต กองบรรณาธิการ และผู้จัดทำไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

สารบัญ

- ๗ บทความพิเศษเรื่อง
 บริโภคอย่างไรจึงไม่ถูกเอาเปรียบ
- ๑๓ กฎหมายพิทักษ์สิทธิสตรีเด็กและเยาวชน
 ในด้านสุขภาพอนามัย
- ๑๙ อำนาจการจัดการสินสมรสระหว่างสามีภรรยา
 (ตามกฎหมายครอบครัวใหม่ พ.ศ. ๒๕๓๓)
- ๒๕ พุดจาภาษาภาณี
- ๒๘ เล่นแชร์ผิดกฎหมายหรือไม่
- ๓๒ เมื่อ ผ.บ. ครอบครองสิทธิโฆษณา
- ๓๖ การคุ้มครองกรรมสิทธิคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์
 ของไทย---มีแค่ไหน
- ๓๙ พรรคการเมืองไทยกับเงินสนับสนุนจากรัฐ : ข้อเสนอ
 เบื้องต้น
- ๕๑ กฎหมายอาญาตีความอย่างไร
- ๕๗ ที่มาของ ส.ค.๙
- ๖๔ การจัดการบริหารงานในสำนักงานกฎหมาย
- ๗๑ การควบคุมจราจรทางอากาศ และเครื่องช่วย
 การเดินอากาศ
- ๗๔ ศาลจราจรในประเทศสหรัฐอเมริกา
- ๗๖ แก้งยาสูบกับอาชีพทนายความ
- ๘๐ พระปรีชาญาณในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
 เจ้าอยู่หัว
- ๘๔ เด็กกับการสื่อสาร
- ๙๐ แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารสมัยใหม่
- ๙๙ นิตยสารเขาทำกันอย่างไร
- ๑๐๓ วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนในระดับอุดมศึกษา
- ๑๑๒ ข. เขียนให้คิด
- ๑๑๖ กฎหมายใกล้ตัว ตอน อยากขายที่ดินแพง ต้องใจเย็นๆ
- ๑๑๘ บัญชรภาษา : ภาษาไทยน่ารู้
- ศจ. คุณหญิงจันทนี สันตะบุตร
 รศ. วิมลศิริ ชำนาญเวช
- ผศ. นุชทิพย์ ป. บรรจงศิลป์
- ศรณยา ไชยสุด
 ชนะ ไสภากรรัฐ
 ดร. ปริญ ลักษิตานนท์
- ศิริภัทรา เหมือนมาลัย
- อัครเมศวร์ ทองนวล
 ชมชื่น มัณยารมย์
 สุวัฒน์ สืบเหล่านร
 ขจรเดช เจนวัดนานนท์
 เฉลิมพล ธรรมชนา
- ยงยุทธ ศรีสัตยาชน
 สมศิริ อีระภาพ
 บดินทร์ ลูประสงค์
- รศ. สุวัฒน์ มุทธเมธา
 ผ.ศ. พรรณราย แสงวิเชียร
 ไกรลาส สุทธิเกิด
 สุมล สิทธิสมบูรณ์
- โชติช่วง ทัพวงศ์
 วิศรุต สุวรรณวิเวก

บรรณาธิการแถลง

“เวลาไม่เคยคอยผู้ใด” ยังเป็นคำที่สามารถนำมาใช้ได้กับคนทำงานเกี่ยวกับวารสารหรือหนังสือ เพราะนอกจากจะต้องรับผิดชอบกับการเลือกสรร คัดสรร และประจําประคิดประคองผลิตผลงานออกมาให้มีผลบรรเจิดจรัสและให้ทันเวลาถึงมือผู้อ่านแล้ว เวลายังเป็นเสมือนเครื่องกักกับการเดินทางของชีวิตมนุษย์และสรรพสิ่งทั้งหลายในพิภพนี้ให้ล่วงไปอย่างรวดเร็วตลอดเวลาที่โลกหมุนรอบตัวเองและหมุนรอบดวงอาทิตย์ภายใต้ระบบสุริยะจักรวาล แม้ทำงานกันมาด้วยความตั้งใจได้เผลอเผลอไปสักครั้งครา บัดนี้ก็มาบรรจบครบวาระอีกหนึ่งศักราชแล้ว

การเปลี่ยนแปลงเป็นภาวะเลื่อนไหลอย่างไม่หยุดนิ่งและมีสูลิ้นความเปลี่ยนแปลงในแต่ละห้วงแห่งสถานการณ์จะปรากฏคนเคราะห์ร้ายเกิดขึ้นคู่ขนานไปกับคนเคราะห์ดีเสมอ มีชัยชนะและพ่ายแพ้ สมหวังและผิดหวังเสมอเสมอ คืบวันที่ผันผ่านเป็นตำนานเรื่องราวเสมือนเป็นการเพิ่มเติมประสบการณ์ให้กับชีวิตในเชิงบวก ในอีกทางหนึ่งยากยิ่งที่จะปฏิเสธนั้นย่อมหมายถึงการเคลื่อนไหวใกล้วันตายเข้าไปทุกขณะ

วารสาร*สุทธิปริทัศน์* อันเป็นวารสารทางวิชาการของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ฉบับนี้บทความในเล่มได้เน้นภายใต้ชื่อ “กฎหมายเพื่อคุณภาพชีวิต” มีบทความหลากหลายอันน่าสนใจทั้งที่เกี่ยวกับกฎหมายและคุณภาพชีวิต นานาทัศนาวิจารณ์อันเป็นผลิตผลจากความรู้ความเข้าใจประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และประสบมา ประสบการณ์และความรู้ของผู้เขียนหรือนักวิชาการนั้นอาจแตกต่างจากบุคคลในบางอาชีพอยู่บ้างตรงที่มิได้เก็บความรู้แจ้งเห็นจริงในมนุษย์และสรรพสิ่งทั้งหลายไว้เพื่อสนองประโยชน์แต่ตนฝ่ายเดียว แต่บุคคลเหล่านี้ได้นำสิ่งที่ตนมีอยู่มากล้นกรอกร้อยเรียงเป็นตัวอักษรให้ขจรกระจายออกไปในแวดวงวรรณกรรมยังประโยชน์แก่ผู้อ่านที่สนใจใคร่ครวญในสาขาที่ตนปรารถนาจะรับรู้

กองบรรณาธิการยินดีรับพิจารณาบทความจากทุกท่าน และในลักษณะเดียวกันก็ยินดีด้วยเต็มใจที่จะน้อมรับคำวิพากษ์วิจารณ์จากท่านผู้อ่านเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น เพราะเราเชื่อมั่นว่าในประวัติศาสตร์ความคิดของมวลมนุษยชาติจะต้องมีช่วงแห่งการหลงผิด พร้อมกับมีช่วงแห่งการรู้สึกสำนึกตัวเคียงคู่กันไปเสมอ

พบกันอีกครั้งกับสุทธิปริทัศน์ ฉบับ “กาสนำเข้าและส่งออก” ในฉบับต่อไปเร็ววันนี้

กองบรรณาธิการ

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕

สารสังเขป บทความ

บริโภคอย่างไรจึงไม่ถูกเอาเปรียบ

หน้า ๗ - ๑๒

ศจ.คุณหญิง จันทน์ สันตะบุตร

การบริโภคที่ไม่ถูกเอาเปรียบ แต่เป็นธรรมแก่ผู้บริโภคและสังคมจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้บริโภคฉลาดซื้อฉลาดใช้ และต้องคำนึงถึงหลัก 3 ประการ คือ ปลอดภัย เป็นธรรม และประหยัด

กฎหมายพิทักษ์สิทธิสตรีเด็กและเยาวชนในด้านสุขภาพอนามัย

หน้า ๑๓ - ๑๘

รศ. วิมลศิริ ชำนาญเวช

กฎหมายคุ้มครองเด็กและสตรีในเรื่องต่าง ๆ ทั้งทางด้านแรงงาน, สวัสดิภาพนั้นมีคุ้มครองทั้งในกฎหมายในราชอาณาจักรไทย รวมทั้งว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ แต่ก็ปรากฏว่ามีการฝ่าฝืนในเรื่องนี้มาโดยตลอด

ผศ. นุชทิพย์ ปบรจกิจศิลป์

หน้า ๑๙ - ๒๔

อำนาจการจัดการสินสมรสระหว่างสามีภริยา (ตามกฎหมายครอบครัวใหม่ พ.ศ. ๒๕๓๓)

อำนาจจัดการสินสมรสตามกฎหมายครอบครัวใหม่ ให้อำนาจอิสระแก่สามีภริยาในการจัดการสินสมรสมากขึ้น เพื่อให้เกิดความสะดวกและคล่องตัวในการจัดการสินสมรส ซึ่งแต่เดิมส่วนใหญ่ต้องจัดการร่วมกัน

ชนะ โสภการรู้

หน้า ๒๕ - ๒๘

เล่นแชร์ผิดกฎหมายหรือไม่

การเล่นแชร์นี้มีผู้นิยมกันมาก จนถึงว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนไทย การเล่นแชร์มีมาช้านานมีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ รูปแบบการเล่นมีทั้งที่ถูกและผิดกฎหมาย ขณะนี้มีพ.ร.บ.การเล่นแชร์ออกมาใช้เพื่อควบคุมมิให้เล่นกันเป็นระบบธุรกิจ แต่ก็ยังมีผู้นิยมเล่นในรูปแบบนอกกฎหมายอยู่เช่นเดิม

เมื่อ ผบ. ครอบครองสิทธิโฆษณา

หน้า ๓๒ - ๓๕

ดร. ปริญ ลักษิตานนท์

ปัจจุบันการซื้อขายสินค้าได้เปลี่ยนแปลงไป กลายเป็นว่าผู้ผลิตหรือผู้ขายต้องระมัดระวัง เพราะผู้บริโภคสามารถเข้าใจในตัวสินค้าได้จากสื่อโฆษณา แต่ก็ยังมีผู้บริโภคอีกบางกลุ่มที่ยังไม่เท่าทันในกลยุทธ์การโฆษณาจากผู้ประกอบการธุรกิจที่ขาดจริยธรรม

การคุ้มครองกรรมสิทธิ์คอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ของไทย--มีแค่ไหน

หน้า ๓๖ - ๓๘

ศิริภัทรา เหมือนมัลลย์

การคุ้มครองกรรมสิทธิ์คอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ ที่ผลิตขึ้นในเมืองไทย ควรมิกฎหมายคุ้มครองลิขสิทธิ์ที่ชัดเจน ในขณะที่เดียวกันก็ควรจะได้ศึกษาถึงผลกระทบการคุ้มครองกรรมสิทธิ์จากต่างชาติด้วย การพยายามหาทางถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างชาติเพื่อเพิ่มคุณภาพซอฟต์แวร์ของเราย่อมจะส่งผลดีต่อการใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างแท้จริง

หน้า ๓๙ - ๕๐

พรรคการเมืองไทยกับเงินสนับสนุนจากรัฐ : ข้อเสนอเบื้องต้น**อัครเมศวร์ ทองนวล**

ปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการดำเนินกิจกรรมการเมืองที่ขาดไม่ได้ก็คือ เงิน ผู้เขียนให้ข้อคิดว่า รัฐบาลจะให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่พรรคการเมืองที่มีที่นั่งในสภาผู้แทน เพื่อให้พรรคสามารถดำเนินการช่วยเหลือพรรคของตนได้ ดังเช่นหลายประเทศปฏิบัติกัน

กฎหมายอาญาตีความอย่างไร

หน้า ๕๑ - ๕๖

ชมชื่น มั่นยามรมย์

กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยตรง การใช้กฎหมายอาญาให้ถูกต้องและเป็นธรรมแก่สังคม จะต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์การตีความกฎหมายอาญาเป็นสำคัญ

ที่มาของ ส.ค. ๑

หน้า ๕๗ - ๖๓

สุวัฒน์ สืบเหล้ารบ

ส.ค. ๑ เป็นแบบแจ้งการครอบครองที่ดินต่อทางราชการ เพื่อแสดงว่ามีพื้นที่ดินอยู่ในความครอบครองและทำประโยชน์อยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับเป็นจำนวนเท่าใด

การบริหารงานในสำนักกฎหมาย

หน้า ๖๔ - ๖๘

ขจรเดช เจนวัฒนานนท์

นักกฎหมายวิชาชีพในปัจจุบันนอกจากจะต้องมีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายโดยเฉพาะแล้ว การเพิ่มคุณค่าในการทำงาน การจัดการด้านบริหารก็มีความจำเป็นในการทำงานในสำนักงานกฎหมายเช่นกัน

การควบคุมจราจรทางอากาศและเครื่องช่วยการเดินอากาศ

หน้า ๗๑ - ๗๓

เฉลิมพล ธรรมชนา

การจราจรบนอากาศมีการควบคุมและเครื่องช่วยอย่างไร คงมีน้อยคนที่จะทราบ

ศาลจราจรในประเทศสหรัฐอเมริกา

หน้า ๗๔ - ๗๕

ยงยุทธ ศรีสัตยาชน

การขับรถผิดกฎจราจรในอเมริกา ถ้าถูกใบสั่ง ก่อนเสียค่าปรับ ถ้าผู้ขับคิดว่าคนไม่ผิดอาจให้ศาลจราจรตัดสินก่อนได้

แก๊งค์ยาภูเขากับอาชีพทนายความ

หน้า ๗๖ - ๗๙

สมศิริ อีระภาพ

บทบาทและอิทธิพลของแก๊งค์ยาภูเขา นอกจากด้านอาชญากรรมโสเภณี และยาเสพติดแล้ว ยังมีบทบาทแผ่ขยายเข้าไปแย่งอาชีพทนายความในประเทศญี่ปุ่น

เด็กกับการสื่อสาร

หน้า ๘๔ - ๘๙

รศ. สุวัฒน์ ยุทธเมธา

ความสามารถในการสื่อสารของมนุษย์ มีมาตั้งแต่เกิดและต้องอาศัยการเรียนรู้และพัฒนาในอีกระดับหนึ่ง การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการฝึกตั้งแต่วัยเด็ก

นิตยสารเราทำกันอย่างไร

หน้า ๙๔ - ๑๐๒

ไกรลาส สุทธิเกิด

การจัดทำนิตยสารมีขั้นตอนอย่างไรในการปฏิบัติ ตั้งแต่เริ่มขอจดทะเบียน จนกระทั่งวางตลาด

วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนในระดับอุดมศึกษา

หน้า ๑๐๓ - ๑๑๑

สมถ ลิทธิธรรมบุตร

การวัดและการประเมินผลการเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะชี้ข้อดี-ข้อเสีย เพื่อสร้างสรรค์และปรับปรุง การเรียนทั้งของผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งมีวิธีการตามขั้นตอนต่าง ๆ หลายขั้นตอน

ศรัญญา ไชยสุต

หน้า ๒๕ - ๒๗

พูดจาภาษาภาว

ภาวมีมูลค่าเพิ่มมิตรใหม่ที่ควรคบหาหรือควรปฏิเสธความเป็นเพื่อน

๑๑ - ๒๒ กวี

ระเบียบการเสนอบทความ

สถาบันกวีนิพนธ์และงานเขียน

กวีนิพนธ์และงานเขียน

๑. เป็นต้นฉบับพิมพ์ดีดหน้าเดียว
๒. ถ้าเป็นงานแปลจะต้องบอกแหล่งที่มาโดยละเอียด
๓. ถ้าใช้นามแฝง, นามปากกา จะต้องระบุชื่อจริงนามสกุลจริงและจะต้องแจ้งสถานที่ทำงาน/ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ด้วยทุกครั้ง
๔. ให้ทำสาระสังเขปบทความแนบมาด้วย ถ้าเป็นบทความภาษาอังกฤษจะต้องทำสาระสังเขปภาษาไทย
๕. ต้นฉบับถ้ามีภาพประกอบ โปรดแนบและระบุตำแหน่งที่จะวางภาพมาด้วย ในกรณีภาพที่แนบมาไม่เหมาะสมหรือไม่ชัดเจนกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ตัดออกหรือเปลี่ยนภาพใหม่
๖. ต้นฉบับที่ส่งถึงกองบรรณาธิการ จะไม่มีการส่งคืนไม่ว่าจะได้รับการพิมพ์เผยแพร่หรือไม่
๗. บทความทุกเรื่องจะต้องผ่านการกลั่นกรองจากกองบรรณาธิการ และเมื่อได้รับการพิมพ์เผยแพร่ในฉบับใดฉบับหนึ่งแล้ว ผู้เขียนจะได้รับวารสารอภินันทนาการ ๒ ฉบับ พร้อมค่าเรื่อง
๘. บทความที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสาระสำคัญ (theme) ที่กองบรรณาธิการกำหนด

ในแต่ละฉบับจะได้รับการพิจารณาเป็นอันดับแรก

๙. ถ้าเป็นบทความที่มีเนื้อหาหนักหน่วงจากสาระสำคัญ (theme) ที่กองบรรณาธิการกำหนดจะต้องเป็นบทความที่น่าสนใจ และทางกองบรรณาธิการพิจารณาแล้วว่ามีประโยชน์กับผู้อ่านจึงจะนำลงตีพิมพ์ในฉบับใดฉบับหนึ่ง
๑๐. การพิจารณาคัดเลือกบทความลงตีพิมพ์ให้ถือเป็นเอกลักษณ์ของกองบรรณาธิการ
๑๑. กองบรรณาธิการมีสิทธิ์จะขอให้ผู้เขียนบทความแก้ไขตามข้อเสนอแนะตามสมควร
๑๒. บทความที่เคยพิมพ์เผยแพร่ที่อื่นมาแล้วไม่รับพิจารณา
๑๓. หลักฐานการอ้างอิงให้ใช้ได้ทั้งแบบที่เป็นเชิงอรรถ (footnote) ท้ายหน้า ซึ่งระบุชื่อผู้แต่ง ชื่อเอกสาร แหล่งพิมพ์ ปีที่พิมพ์และหน้าอ้างอิง และแบบที่เป็นเชิงอรรถในเนื้อหา ซึ่งระบุชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์และเลขหน้าอ้างอิง ซึ่งทั้งสองแบบให้จัดทำรายละเอียดเอกสารนั้นในบรรณานุกรมท้ายบทความรวมกับรายการบรรณานุกรมอื่นด้วย
๑๔. ผู้เขียนบทความต้องแนบรูปถ่ายขนาด ๒ นิ้ว ๑ รูปพร้อมแจ้งวุฒิการศึกษาในระดับสูงสุดมาด้วย

บทความพิเศษเรื่อง

บริโศคอย่างไร จึงไม่ถูกเอาเปรียบ

ศจ.คุณหญิง จันทนี สันตะบุตร

ศจ.คุณหญิงจันทนี สันตะบุตร

การศึกษา

- ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา วิทยาลัยครูสวนสุนันทา
- นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- คุรุภัณฑ์ดึกดิมศักดิ์ สาขาสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- คุรุภัณฑ์ดึกดิมศักดิ์ สาขาสังคมและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

อดีต

- ประธานสภาสตรีแห่งชาติ
- นายกสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย
- รองประธานที่ปรึกษา แรงงานแห่งชาติ
- กรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- สมาชิกนิติบัญญัติ
- วุฒิสมาชิก

ปัจจุบัน

- กรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
- ประธานเผยแพร่สำนักนายกรัฐมนตรี
- กรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ
- ประธานมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัม
- ประธานมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก

ในปัจจุบันนี้วิทยาการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก้าวหน้ามากขึ้น เป็นผลให้ประชาชนทุกคนมีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ สินค้า และบริการต่างๆ ซึ่งอำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่การดำเนินชีวิตประจำวันมากขึ้น ผู้ประกอบธุรกิจการค้าพยายามหาหนทางที่จะแข่งขันกัน ให้สินค้าหรือบริการของตนเป็นที่น่าบริโภคสำหรับประชาชน โดยไม่คำนึงว่าในการซื้อประชาชนจะเสียเปรียบหรือไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือไม่ การคุ้มครองประชาชนทุกชั้นซึ่งเป็นผู้บริโภคจึงจำเป็น เพื่อให้ประชาชนรู้จักคิดรู้จักพิจารณาเลือกซื้อเลือกใช้สินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพ มิใช่ตัดสินใจซื้อหรือใช้บริการจากคำโฆษณาชักชวนต่าง ๆ ดังนั้นประชาชนทุกคนจึงควรสนใจบริโภคศึกษาเพื่อว่าตนจะได้รับการคุ้มครองมากขึ้น

ความหมายของคำ “บริโภค”

“บริโภค” มิได้หมายถึง การกินเท่านั้นแต่หมายถึง การกิน เสพ ใช้สิ้นเปลือง หรือใช้สอย ตามที่กำหนดไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เท่านั้น ผู้บริโภคตามความหมายของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคมีความหมายกว้างกว่า คือ หมายถึง ประชาชนทุกคนที่เป็นผู้ซื้อหรือผู้ที่ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจ ตลอดจนผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือการชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้สินค้าหรือบริการด้วย ดังที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 3

ประวัติความเป็นมาของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

เดิมทีในประเทศไทยไม่ได้ให้ความสนใจเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค เพราะถือว่าผู้บริโภคเป็นผู้กำหนดตลาดชนิดและราคาของสินค้าและบริการต่าง ๆ โดยมีรัฐเป็นผู้ใช้อำนาจกำหนดรูปแบบหรือพฤติกรรมของผู้ประกอบการค้าควบคู่กันไป แต่เนื่องจากเศรษฐกิจในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปเพราะจำนวนผู้บริโภคเพิ่มขึ้น อีกทั้งวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ มีเพิ่มมากขึ้นด้วย ทำให้ผู้บริโภคตกอยู่

ในภาวะจำยอมและเสียเปรียบผู้ประกอบการค้าตลอดมา จนกระทั่งหลักการเรื่องคุ้มครองผู้บริโภคได้แผ่ขยายจากต่างประเทศมาสู่ประเทศไทย โดยสมาคมผู้บริโภคสากล ซึ่งปัจจุบันนี้มีสมาชิกกว่า 60 ประเทศ ได้ติดต่อผ่านทาง สภาสตรีแห่งชาติให้ร่วมกันคุ้มครองผู้บริโภคและรณรงค์ต่อต้านผู้ประกอบการที่เอาเปรียบผู้บริโภค สภาสตรีแห่งชาติจึงรับหลักการมาและจัดตั้งโครงการทดลองขึ้นมีชื่อว่า “โครงการสภาสตรีส่งเสริมผู้บริโภค” ในช่วงที่จัดทำโครงการนี้สภาสตรีได้รวบรวมข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับผู้บริโภคอยู่ประมาณ 7 ปี ทำให้ทราบว่าผู้บริโภคในประเทศไทยตกเป็นผู้เสียเปรียบแก่ผู้ประกอบการค้า ผู้บริโภคไม่มีอำนาจในการกำหนดเรื่องสินค้าหรือบริการเลย แต่ผู้ที่กำหนดกลายเป็นผู้ประกอบการโดยผู้บริโภคไม่มีอำนาจต่อรองเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภคแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะผู้ประกอบการมีวิธีการโฆษณาแบบต่างๆ ที่เร้าใจชวนให้ผู้บริโภคหลงเชื่อและบริโภคสินค้าหรือบริการตามที่โฆษณานั้น ซึ่งต่างจากผู้บริโภคในต่างประเทศที่เจริญแล้ว ผู้บริโภคจะเป็นผู้กำหนดในเรื่องสินค้าและมีอำนาจต่อรองกับผู้ประกอบการได้ สภาสตรีแห่งชาติจึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทยอย่างจริงจัง เพื่อช่วยให้ผู้บริโภคได้พ้นจากการถูกหลอกลวงและเอาเปรียบจากผู้ประกอบการ จึงได้เสนอให้รัฐบาลจัดร่างกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคขึ้น เมื่อร่างกฎหมายนี้แล้วรัฐบาลจึงเสนอสภาและในที่สุดได้ตรากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคออกมาใช้บังคับมีชื่อว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522” เริ่มใช้บังคับเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2522 โดยมีเนื้อหาครอบคลุมรักษาประโยชน์ของผู้บริโภคเป็นการทั่วไป โดยเฉพาะในเรื่องที่กฎหมายอื่นครอบคลุมไม่ถึงหรือกฎหมายอื่นรักษาประโยชน์ล่าช้าเกินไปไม่ทันต่อเหตุการณ์ และใช้กฎหมายฉบับนี้มาจนถึงปัจจุบัน

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ ฉบับนี้ตราขึ้นเพื่อรักษาประโยชน์ของผู้บริโภคในเรื่องทั่ว ๆ ไป ที่กฎหมายอื่นคุ้มครองไม่ถึงหรือคุ้มครองได้ก็ไม่ทันต่อเหตุการณ์เพราะต้องขอความคุ้มครองโดยอาศัยสิทธิทางศาลฟ้องร้องจึงจะได้รับการคุ้มครอง ซึ่งกว่าศาลจะมีคำพิพากษาให้ผู้บริโภคได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ผู้ประกอบการก็ยังมีโอกาสขายสินค้าหรือให้บริการที่เป็นการเอาเปรียบได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาดี นั้น พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ ฉบับนี้จึงตราขึ้นมาเพื่ออุดช่องว่างของกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ให้การคุ้มครองผู้บริโภคมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและทันต่อเหตุการณ์ โดยให้อำนาจคณะกรรมการผู้รับผิดชอบตามพระราชบัญญัติฉบับนี้มีอำนาจสั่งห้ามผู้ประกอบการที่กระทำการที่ผิดพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ ได้ทันทีขณะที่ยังไม่ต้องฟ้องร้องต่อศาล เนื้อหาที่บัญญัติไว้มีสาระสำคัญอยู่ 4 ประการ รวม 62 มาตรา คือ บัญญัติว่าด้วยเรื่อง

1. คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
2. การคุ้มครองผู้บริโภค
3. การอุทธรณ์
4. บทกำหนดโทษ

1. คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

คณะกรรมการผู้รับผิดชอบให้การเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ ประกอบด้วยคณะกรรมการต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ (นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน (นายอานันท์ ปันยารชุน) ได้มอบหมายให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นางสายสุรีย์ จุติกุล) เป็นประธานกรรมการแทน) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา และผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินอีก

๖ คนที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการและผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นกรรมการและเลขานุการ รวมทั้งสิ้น ๑๓ คน มีอำนาจและหน้าที่ ๑๐ ประการคือ

๑. พิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียหายอันเนื่องจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจ

๒. ดำเนินการเกี่ยวกับสินค้าที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค เช่น สั่งห้ามผลิตหรือจำหน่ายสินค้า

๓. แจ้งหรือโฆษณาข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมเสียแก่สิทธิของผู้บริโภค

๔. ให้คำปรึกษาและแนะนำแก่คณะกรรมการเฉพาะเรื่องและพิจารณาวินิจฉัยการอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง

๕. วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเฉพาะเรื่องและคณะอนุกรรมการ

๖. สอดส่องเร่งรัดพนักงานเจ้าหน้าที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ให้ปฏิบัติตามอำนาจและหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ตลอดจนเร่งรัดพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค

๗. ดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคที่คณะกรรมการเห็นสมควรหรือมีผู้บริโภคร้องขอ เช่น ฟ้องคดีแทนผู้บริโภคโดยมอบให้พนักงานอัยการเป็นผู้ฟ้องคดีแทนคณะกรรมการ

๘. รับรองสมาคมที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองผู้บริโภคหรือต่อต้านการแข่งขันอันไม่เป็นธรรมทางการค้า

๙. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการในการคุ้มครองผู้บริโภค ตลอดจนพิจารณาให้ความเห็นในเรื่องใด ๆ เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคตามที่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย

๑๐. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ

๒. คณะกรรมการเฉพาะเรื่อง เป็นคณะกรรมการ

ที่ดูแลรับผิดชอบในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคแต่งตั้งขึ้น คณะกรรมการเฉพาะเรื่องมีดังนี้ คือ

๑. คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา

๒. คณะกรรมการว่าด้วยฉลาก

๓. คณะกรรมการเรื่องอื่น ๆ

กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้มีคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาและคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก เพราะการโฆษณาและฉลากสินค้ามีผลโดยตรงต่อผู้บริโภคทั้งหลาย ส่วนคณะกรรมการเรื่องอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวให้ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคแต่งตั้งขึ้นตามความเหมาะสม ซึ่งปัจจุบันยังไม่มี การแต่งตั้งขึ้นมา คณะกรรมการเฉพาะเรื่องแต่ละคณะกรรมการจะประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคแต่งตั้งขึ้น มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๗ คน แต่ไม่เกิน ๑๓ คน มีอำนาจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ และตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจะมอบหมายให้

๓. คณะอนุกรรมการ คณะอนุกรรมการจะเพิ่มขึ้นได้ก็โดยการแต่งตั้งจากคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคหรือคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง เพื่อให้พิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคหรือคณะกรรมการเฉพาะเรื่องมอบหมายให้ ปัจจุบันคณะอนุกรรมการหลายชุดด้วยกัน เช่น คณะอนุกรรมการตรวจสอบการโฆษณา คณะอนุกรรมการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ คณะอนุกรรมการฝ่ายกฎหมาย คณะอนุกรรมการพิจารณาล้นกรองเรื่องราวร้องทุกข์ของผู้บริโภค เป็นต้น

การปฏิบัติหน้าที่และอำนาจที่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ ให้ไว้แก่คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการต่าง ๆ นั้น มีปัญหาว่าเป็นซ้ำซ้อนกับงานของหน่วยงานกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคหรือไม่ เช่น งานของกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวกับอาหารและยาตามพระราชบัญญัติอาหารและยาฯ หรืองานของคณะกรรมการบริหารวิทยุและโทรทัศน์ (ก.บ.ว.) ตามพระราชบัญญัติวิทยุ

และโทรทัศน์ฯ เป็นต้น คำตอบก็คืออำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ นี้ ไม่เป็นการซ้ำซ้อนกับงานของหน่วยงานตามกฎหมายอื่น เพราะคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจตราดูแลและประสานงานกับการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ ในการให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคและเป็นหน่วยงานที่ให้ผู้บริโภคได้ใช้บริการ เมื่อถูกละเมิดสิทธิ หากงานใดมีหน่วยงานตามกฎหมายอื่น กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้แล้ว คณะกรรมการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ จะกำหนดให้มี คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการชุดต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติงานตามกฎหมายฉบับนี้แล้ว ยังได้กำหนดให้มีองค์กรขึ้นเพื่อ ช่วยให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการเหล่านั้นปฏิบัติได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการคุ้มครองผู้บริโภค องค์กรนี้คือ “สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค” ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาลสังกัดสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ในสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีทั้งหมด 6 ฝ่ายด้วยกัน คือ ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายประสานงานการปราบปราม ฝ่ายนิติการ ฝ่ายเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ ฝ่ายรับคำร้องตรวจสอบและติดตามผล และฝ่ายวิชาการและวางแผน นอกจากนี้บุคลากรในฝ่ายต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจะมีหน้าที่ประจำแล้ว ยังมีหน้าที่เป็นเลขานุการคณะกรรมการและอนุกรรมการต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ ด้วย

2. การคุ้มครองผู้บริโภค

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ เป็นกฎหมายที่มีลักษณะพิเศษกว่ากฎหมายอื่น คือ ได้กำหนดสิทธิของผู้บริโภคที่จะได้รับความคุ้มครองไว้ 4 ประการด้วยกัน คือ

1. สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณาคุณภาพ ที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ
2. สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ

3. สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ

4. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย

หากผู้บริโภคถูกละเมิดสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งใน 4 ประการดังกล่าว ผู้บริโภคมีอำนาจร้องต่อคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้ คณะกรรมการฯ มีอำนาจดำเนินการต่าง ๆ แทนผู้บริโภคได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น พ้องคดีแทนผู้บริโภค หรือสั่งห้ามผู้ประกอบการธุรกิจผลิตหรือขายสินค้าที่เป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค เป็นต้น และเป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการธุรกิจนั้นที่จะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าสินค้านั้นไม่เป็นอันตรายอย่างที่คณะกรรมการฯ กล่าวหา หน้าที่การพิสูจน์นี้แตกต่างไปจากกฎหมายทั่วไปที่ผู้กล่าวหา มีหน้าที่พิสูจน์ให้สมตามที่ตนกล่าวหา หากผู้ประกอบการธุรกิจไม่สามารถพิสูจน์หักล้างข้อกล่าวหาของคณะกรรมการฯ ได้ ผู้ประกอบการธุรกิจนั้นจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการฯ ทุกประการ โดยผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องเป็นผู้ ออกค่าใช้จ่ายในการพิสูจน์ และในการทำลายสินค้าเอง ทั้งสิ้น และหากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามที่คณะกรรมการฯ สั่ง ผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องถูกลงโทษซึ่งมีทั้งโทษจำคุกและปรับ

การคุ้มครองผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ เป็นการคุ้มครองเกี่ยวกับการโฆษณา ฉลาก และด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นส่วนรวม กล่าวคือในด้านการโฆษณาได้ควบคุมโดยกำหนดไว้ว่าจะต้องไม่ใช่ข้อความที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือใช้ข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม อีกทั้งการโฆษณาจะต้องไม่กระทำด้วยวิธีการอันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ร่างกาย หรือจิตใจหรืออันอาจก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้บริโภค ส่วนในด้านฉลากได้ควบคุมสินค้าที่จำเป็นแก่ชีวิตประจำวันของผู้บริโภคโดยบังคับให้ต้องมีฉลากแสดงรายละเอียดที่สมบูรณ์ไว้ที่สินค้านั้น ๆ สินค้าที่ถูกควบคุมในเรื่องฉลากจึงมีเพียงบางประเภทเท่านั้น สินค้าที่จะถูกควบคุมฉลากจะเป็นสินค้าที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพร่างกายหรือจิตใจ เนื่องในการใช้สินค้านั้นหรือโดยสภาพของ

สินค้า นั้น หรือเป็นสินค้าที่ประชาชนทั่วไปใช้เป็นประจำ การกำหนดผลลากของสินค้าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคใน การที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้านั้น ในฉลากจะต้องให้ข้อความที่ตรงต่อความจริงและไม่มี ข้อความที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับ สินค้า ทั้งต้องระบุข้อความอันจำเป็นซึ่งหากมิได้ระบุไว้ จะทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้าได้ แต่ทั้งนี้ไม่ถึงกับบังคับให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องเปิดเผยความลับ ทางการผลิต เว้นแต่ข้อความอันเป็นความลับนั้นจะจำเป็น เกี่ยวกับสุขภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค

สำหรับการคุ้มครองในด้านอื่นนอกจากด้านโฆษณา และฉลาก จะเป็นการคุ้มครองเกี่ยวกับตัวสินค้า ถ้ามีเหตุ อันควรสงสัยว่าสินค้าใดอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค คณะ กรรมการผู้คุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจสั่งให้ทดสอบหรือ พิสูจน์ตลอดจนห้ามขายสินค้าและให้ทำลายสินค้านั้นได้ นอกจากนี้เกี่ยวกับสมาคมที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครอง ผู้บริโภคหรือต่อต้านการแข่งขันอันไม่เป็นธรรมทางการค้าที่ คณะกรรมการผู้คุ้มครองผู้บริโภคได้รับรองแล้ว หากปรากฏว่า สมาคมนั้นไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการฯ กำหนด หรือมีพฤติการณ์ว่าสมาคมนั้นดำเนินการเพื่อฟ้องคดีโดยไม่สุจริต คณะกรรมการฯ มีอำนาจเพิกถอนการรับรอง สมาคมนั้นได้ การคุ้มครองผู้บริโภคส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้อง กับการควบคุมการโฆษณาและฉลาก เพราะการโฆษณา เป็นหัวใจของผู้ประกอบธุรกิจ ส่วนฉลากเป็นหัวใจของ ผู้บริโภคนั่นเอง

3. การอุทธรณ์ เมื่อผู้ประกอบธุรกิจได้รับคำสั่งจาก คณะกรรมการเฉพาะเรื่องให้แก่การโฆษณา หรือห้ามใช้ ข้อความที่โฆษณา หรือห้ามการโฆษณา หรือห้ามใช้วิธีการ นั้นในการโฆษณาหรือให้โฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิด ของผู้บริโภคที่อาจเกิดขึ้นแล้วและไม่พอใจคำสั่งดังกล่าว ย่อมมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้ โดยยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคภายใน 10 วันนับแต่วันที่ผู้ประกอบธุรกิจที่เป็นผู้อุทธรณ์ได้รับทราบ คำสั่งของคณะกรรมการเฉพาะเรื่องนั้น การอุทธรณ์คำสั่ง

ดังกล่าวไม่เป็นการทุเลาการบังคับตามคำสั่งของคณะกรรมการ เฉพาะเรื่อง เว้นแต่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจะสั่งเป็น อย่างอื่นเป็นการชั่วคราวก่อนวินิจฉัยอุทธรณ์ ก็ให้ผู้อุทธรณ์ ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้ เมื่อ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภควินิจฉัยอุทธรณ์เป็นเช่นใด แล้วคำวินิจฉัยนั้นให้ถือเป็นที่สุด หากผู้ประกอบธุรกิจยังไม่พอใจคำวินิจฉัยของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้ ประกอบธุรกิจนั้นไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลได้ต่อไป

4. บทกำหนดโทษ ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจกระทำ การฝ่าฝืนข้อกำหนดหรือข้อห้ามของพระราชบัญญัติคุ้มครอง ผู้บริโภคฯ ผู้ประกอบธุรกิจนั้นจะได้รับโทษซึ่งมีทั้งโทษ จำคุกและโทษปรับ ศาลจะเป็นผู้สั่งโทษจำคุกคณะกรรมการ ผู้บริโภคจะสั่งเองไม่ได้ ต้องฟ้องคดีต่อศาลจึงจะลงโทษ จำคุกผู้ประกอบธุรกิจได้ ส่วนโทษปรับนั้นคณะกรรมการ คุ้มครองผู้บริโภคหรือคณะกรรมการเฉพาะเรื่องสามารถสั่ง ปรับเองได้โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาลก่อน และหากผู้ประ กอบธุรกิจที่ถูกคณะกรรมการสั่งปรับเสียค่าปรับตามที่คณะ กรรมการเปรียบเทียบแล้วให้ถือว่าคดีนั้นเป็นอันเลิกกัน

สรุป การบริโภคที่ผู้บริโภคไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบและมีความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภคด้วยจะมีขึ้นได้ต่อเมื่อผู้บริโภคฉลาดซื้อฉลาดใช้ โดยคำนึงถึงหลัก 3 ประการในการ บริโภคดังต่อไปนี้ คือ

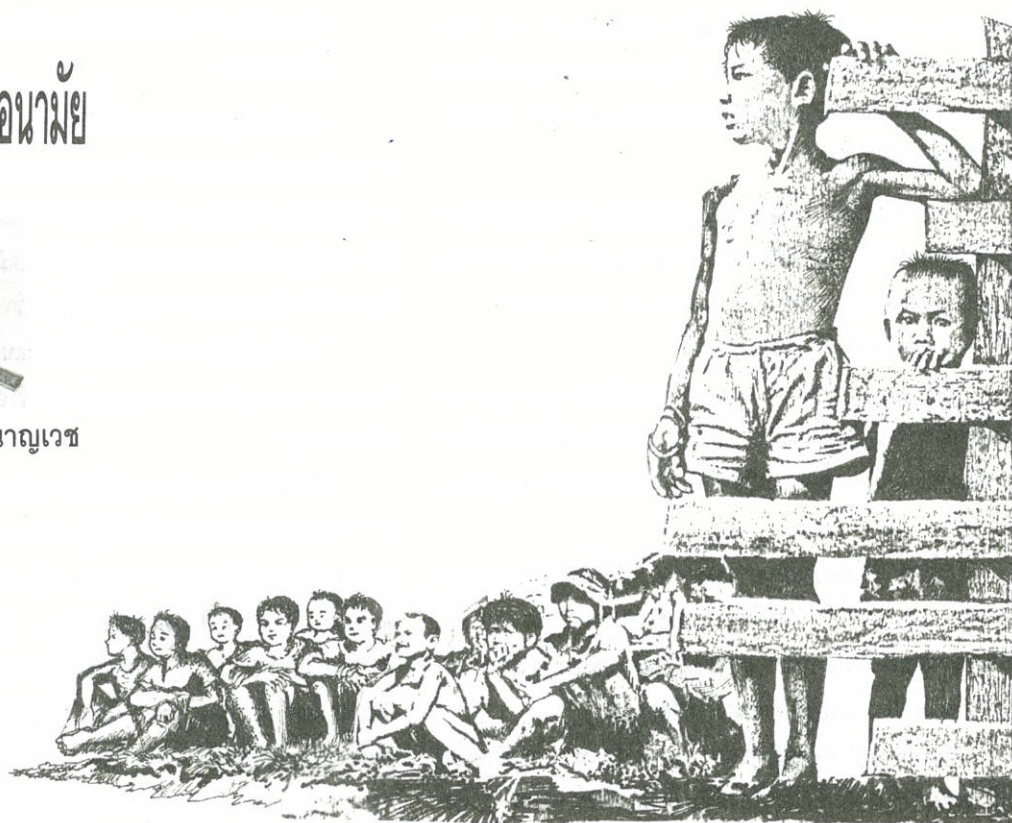
- 1. ปลอดภัย หมายถึง ไม่ตกเป็นเหยื่อล่อของการค้า ที่ไม่เป็นธรรม ปลอดภัยจากสินค้าที่เป็นอันตรายแก่ร่างกาย อนามัยและจิตใจของผู้บริโภค
 - 2. เป็นธรรม หมายถึง การที่ผู้บริโภคไม่เป็นผู้เสียเปรียบในการบริโภค ไม่ถูกผู้ประกอบธุรกิจหลอกลวงจน ผู้บริโภคต้องเสียประโยชน์
 - 3. ประหยัด หมายถึง การระมัดระวังจับจ่ายใช้สอย เพื่อบริโภคสิ่งจำเป็นและเกิดประโยชน์แก่ผู้บริโภคเท่านั้น
- หากผู้บริโภคทุกคนคำนึงถึงหลัก 3 ประการ ดังกล่าวนี้นี้ ขณะที่เขาคิดจะบริโภคสิ่งใดแล้วเขาย่อมได้ ชื่อว่าเป็นผู้ฉลาดซื้อฉลาดใช้ ไม่ตกเป็นผู้เสียเปรียบแก่ ผู้ประกอบธุรกิจอย่างแน่นอน □

กฎหมายพิทักษ์สิทธิสตรีเด็กและเยาวชน

ในด้านสุขภาพอนามัย

รศ.วิมลศิริ ชำนาญเวช

ส

ทสิทธิในด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนมีการประกาศรับรองไว้ในกฎหมายว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491) แม้ว่า กฎหมายนี้มิใช่กฎหมาย ไม่มีสภาพบังคับดังเช่นกฎหมาย

ภายในประเทศ แต่ก็มีแรงจูงใจให้ประเทศสมาชิกปฏิบัติตาม โดยออกกฎหมายภายในประเทศของตนให้สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว ปฎิญาสาขลข้อ 25 ประกาศว่า

- (1) บุคคลมีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอสำหรับสุขภาพและความอยู่ดีของตนเองและครอบครัว รวมทั้งอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย การรักษาพยาบาล และบริการสังคมที่จำเป็น และสิทธิในความมั่นคงในกรณีว่างงาน เจ็บป่วย ทุพพลภาพ เป็นหม้าย แก่ชรา หรือขาดปัจจัยในการเลี้ยงชีพใด ๆ ในเหตุการณ์อันเกิดจากเหตุที่ตนไม่อาจควบคุมได้
- (2) มารดาและบุตรชอบที่จะได้รับการดูแลความช่วยเหลือเป็น

* นายกสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย, รองศาสตราจารย์สาขานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : นิติศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พิเศษ เด็กทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นบุตรในหรือนอกสมรส
ย่อมได้รับความคุ้มครองทางสังคมเช่นเดียวกัน

หลังจากประกาศปฎิญาสากลแล้ว องค์การสหประชาชาติ
ได้ร่างอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ค.ศ. 1967
(พ.ศ. 2510) และประกาศในปี 1975 เป็นปีสตรีสากลและขอรับรองให้
ประเทศสมาชิกพิจารณาแก้ไขกฎหมายในประเทศของตน เพื่อยจัด
การเลือกปฏิบัติดังกล่าว

ประเทศไทยได้ตอบสนองคำเชิญชวนขององค์การสหประชาชาติ
โดยบัญญัติรับรองความเท่าเทียมกันระหว่างชายหญิงไว้ในรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 มาตรา 28 วรรคสองว่า

“ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน”

ในรัฐธรรมนูญได้กำหนดบทเฉพาะกาลให้มีการแก้กฎหมาย
ที่ขัดกับหลักการนี้ให้เสร็จภายใน 2 ปี กฎหมายที่ได้รับการแก้ไข
มากที่สุดได้แก่ กฎหมายครอบครัว ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่ 16 ตุลาคม
พ.ศ. 2519

ในด้านการให้ความคุ้มครองแก่เด็ก องค์การสหประชาชาติ
ได้ร่างอนุสัญญาว่าด้วย สิทธิเด็ก ซึ่งประเทศไทยได้ให้การรับรอง
อนุสัญญานี้แล้ว ในการประชุมขององค์การสหประชาชาติเมื่อ 20
พฤศจิกายน 2532 แต่ยังมีได้ลงนามให้สัตยาบัน

ในร่างสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก มาตรา 12 ทวิ (2) กำหนด
ให้ประเทศภาคีของอนุสัญญาจัดให้มีมาตรการที่เหมาะสมในเรื่อง
เหล่านี้

- ก) ลดอัตราการตายของทารกและเด็ก
- ข) ให้มีการช่วยเหลือทางการแพทย์และการดูแลสุขภาพที่
จำเป็นแก่เด็ก ๆ ทุกคน โดยเน้นการพัฒนาการดูแลสุขภาพ
เบื้องต้น
- ค) ให้มีการดูแลสุขภาพที่เหมาะสมกับหญิงมีครรภ์
- ง) ส่งเสริมให้มีข้อมูลที่ถูกต้องและสมบูรณ์เกี่ยวกับวิธีการ
ให้อาหารทารก รวมทั้งประโยชน์ของการให้นมแม่
- จ) ให้มีข้อมูลการฝึกอบรมแก่บิดามารดาและเด็ก ๆ ในด้าน
การดูแลสุขภาพมูลฐาน อนามัยและการป้องกันอุบัติเหตุ
- ฉ) พัฒนาการดูแลสุขภาพและการบริการการศึกษาตามวางแผน
ครอบครัว

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 มาตรา 62

บัญญัติว่า

“รัฐพึงสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็น
ผู้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อ
ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อความ
มั่นคงของรัฐ”

การที่องค์การสหประชาชาติประกาศปฎิญาสากล หรือ
ร่างอนุสัญญาคุ้มครองสตรี เด็ก และเยาวชนก็ดี หรือ รัฐธรรมนูญ
กำหนดแนวนโยบายแห่งรัฐว่า จะคุ้มครองพิทักษ์สิทธิของบุคคลเหล่านี้
ก็ดี หากรัฐบาลไม่ทำตามนโยบาย ก็ไม่มีผู้ใดมีอำนาจฟ้องร้องบังคับ
รัฐบาลได้ รัฐธรรมนูญมาตรา 53 บัญญัติว่า

“บทบัญญัติในหมวดนี้มีไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรา
กฎหมายและการกำหนดนโยบายและไม่ว่าให้เกิดสิทธิในการ
ฟ้องร้องรัฐ”

เมื่อพิจารณาดูกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในประเทศไทยในปัจจุบัน
นี้ว่า มีกฎหมายอะไรบ้างที่พิทักษ์คุ้มครองสตรีเด็กและเยาวชนด้าน
สุขภาพ ก็จะพบว่า มีกระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับทั้งที่
คุ้มครองประชาชนทั่วไปทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ผู้ชายและผู้หญิง เช่น
พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2484 พระราชบัญญัติควบคุมการ
ประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2479 พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ.
2504 พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2523 พระราชบัญญัติปราม
การค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ซึ่งออกมาใช้แทนพระราชบัญญัติป้องกัน
สัจจรโรค ร.ศ. 127 ส่วนที่คุ้มครองเด็กและผู้หญิงเป็นพิเศษ ขอยก
ตัวอย่างสัก 5-6 ฉบับคือ

1. กฎหมายครอบครัว

เพื่อรักษาคุณภาพประชากร กฎหมายกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้
ที่จะทำการสมรส ชายหญิงต้องมีอายุ 17 ปีบริบูรณ์ เพื่อให้มีความ
เป็นผู้ใหญ่พอที่จะดำเนินชีวิตครอบครัว และมีความรับผิดชอบเลี้ยงดู
บุตรได้ กฎหมายห้ามญาติสนิทสืบสายโลหิตทำการสมรสกัน เพื่อ
ป้องกันการติดต่อโรคที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรม และห้ามคนวิกลจริต
ทำการสมรส เพราะไม่อาจดำเนินชีวิตครอบครัวตามปกติและไม่อาจ
เลี้ยงดูบุตรได้

ในกรณีที่หญิงตั้งครรภ์โดยมิได้ทำการสมรส กฎหมายกำหนด
หลักเกณฑ์ให้พ่อชายผู้ให้กำเนิดเด็ก ให้ต้องรับผิดชอบจดทะเบียน
รับเด็กเป็นบุตร และส่งเสียอุปการะเลี้ยงดูจนกว่าเด็กจะบรรลุนิติภาวะ

ในกรณีที่บิดามารดาหย่ากัน และแย่งบุตรกัน ศาลจะพิพากษา โดยคำนึงถึงความผาสุกและสวัสดิภาพของเด็กเป็นสำคัญว่า เด็กควร จะอยู่กับบิดาหรือมารดา

ข้อบกพร่องของกฎหมายนี้ที่ไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน คือ การจดทะเบียนสมรสทำได้โดยง่าย ไม่มีระเบียบว่า คู่สมรสต้อง ผ่านการตรวจสุขภาพ ทำให้โรคทางพันธุกรรมถ่ายทอดไปยังบุตร นอกจากไม่มีมาตรการป้องกันการจดทะเบียนซ้อน ทำให้ชายที่มีคู่ สมรสอยู่แล้วฉวยโอกาสไปจดทะเบียนกับหญิงอื่นอีก ทำให้บุตรและ ภริยาเก่าถูกทอดทิ้ง

บุตรที่เกิดจากการผสมเทียมยังไม่มีกฎหมายคุ้มครอง ในกรณี ที่ผสมโดยใช้เชื้อของชายอื่น ชายอาจปฏิเสธว่า เด็กมิใช่บุตรของตนได้

2. กฎหมายแรงงาน

มีประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 16 เมษายน 2515 คุ้มครองการใช้แรงงานหญิงและเด็ก ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างหญิง ทำงานที่เสี่ยงอันตราย เช่น งานทำความสะอาดเครื่องจักรหรือเครื่อง- ยนต์ ขณะที่เครื่องกำลังทำงาน ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างหญิงทำงาน บนนั่งร้านที่สูงจากพื้นดินตั้งแต่ 10 เมตรขึ้นไป ห้ามยกแบกหามของหนักเกิน 30 กิโลกรัม ในที่ราบหรือเกิน 25 กิโลกรัม ในที่ที่ต้องขึ้น บันไดหรือที่สูง ห้ามทำงานตอนกลางคืน ช่วง 24.00-6.00 น.

ลูกจ้างหญิงมีสิทธิลาป่วยได้ปีละ 30 วัน โดยได้รับค่าจ้าง และลาคลอดได้อีก 60 วัน โดยไม่ได้รับค่าจ้าง หากยังไม่สามารถ ทำงานได้ มีสิทธิลาต่อได้อีก 30 วัน รวมทั้งสิ้น 120 วัน และถ้า ทำงานมาครบ 180 วัน ก็มีสิทธิได้รับค่าจ้างระหว่างลาอีกไม่เกิน 30 วัน

ในระหว่างตั้งครรภ์มีสิทธิขอให้นายจ้างเปลี่ยนงานในหน้าที่เป็น การชั่วคราวก่อนคลอด หรือหลังคลอดได้ โดยต้องมีใบรับรองแพทย์ แสดงว่า ไม่อาจทำงานในหน้าที่เดิมได้

สำหรับการจ่ายค่าแรงนั้น ประกาศกระทรวงมหาดไทยข้อ 26 คุ้มครองคนงานหญิงโดยบัญญัติว่า

“งานอันมีลักษณะคุณภาพและปริมาณอย่างเดียวกัน ให้ นายจ้างกำหนดค่าจ้าง ค่าล่วงเวลาและค่าทำงานในวันหยุด เท่ากัน ไม่ว่าลูกจ้างจะเป็นชายหรือหญิง”

ข้อบกพร่องของกฎหมายนี้ก็คือ ไม่เหมาะสมกับสภาพของสังคม ไทย ซึ่งมีแรงงานเหลือเฟือ การให้ความคุ้มครอง ให้สวัสดิภาพแก่ หญิงมาก ๆ ทำให้นายจ้างรังเกียจที่จะจ้างผู้หญิง หันไปจ้างคนงาน

ชาย ถ้าหญิงอยากได้งานทำก็ต้องสมยอมยอมรับค่าแรงที่ต่ำกว่า งานบางแห่ง เช่น ข.ส.ม.ก. เคยมีพนักงานเก็บค่าโดยสารหญิงตั้งครุฑ แล้วยังทำงานโหดเมล้อยู่ หนังสือพิมพ์โจมตีมากที่ ข.ส.ม.ก. ไม่สับ เปลี่ยนให้ไปทำหน้าที่อื่น แต่ ข.ส.ม.ก. ก็ไม่สามารถหาตำแหน่งสับ เปลี่ยนให้ได้ เพราะวุฒิพนักงานธุรการต้องจบ ปวช. ปวส. แต่กระเป่า หญิงจบแค่ ป.4, ป.6 ข.ส.ม.ก. จึงออกกฎใหม่ ประกาศรับเฉพาะ คนโสด ทำให้ผู้หญิงที่ต้องการจะทำงานกับ ข.ส.ม.ก. ไม่กล้าจดทะเบียนสมรส เพราะจะทำให้ขาดคุณสมบัติ ต่อมาเมื่อมีบุตรเด็กก็ เป็นบุตรนอกสมรสของชายพนักงานหญิงคนนั้นก็เบิกค่าคลอดบุตรและ ค่ารักษาพยาบาลบุตรไม่ได้ เพราะหลักฐานทางฝ่ายการเจ้าหน้าที่ เป็นนางสาว ย่อมไม่มีสิทธิเบิกค่าคลอดบุตร จนกว่าจะมีหลักฐานว่า จดทะเบียนสมรสแล้วมาแสดง

สำหรับการคุ้มครองแรงงานเด็ก กฎหมายห้ามนายจ้างรับเด็ก อายุต่ำกว่า 13 ปีบริบูรณ์เป็นลูกจ้าง เกรงว่าการทำงานจะตัดโอกาส ในการศึกษาเล่าเรียนของเด็ก และงานบางอย่างเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ของเด็ก กฎหมายกำหนดงานที่ยอมให้ลูกจ้าง ซึ่งเป็นเด็กอายุ 13 ปี แต่ยังไม่ถึง 15 ปีบริบูรณ์ทำได้ 5 อย่างคือ

1. งานรับใช้ในงานพาณิชยกรรม เว้นแต่งานรับใช้ในสถาน จำหน่ายและเสฟสุรา
2. งานส่งหนังสือพิมพ์
3. งานรับใช้เกี่ยวกับการศึกษา
4. งานเก็บ จำหน่าย รับหรือส่งดอกไม้ ผลไม้ เครื่องเซา เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์
5. งานยก แบกหาม หาม ทูนหรือลากของที่มีน้ำหนักไม่เกิน 10 กิโลกรัม

ถ้านายจ้างจะให้เด็กทำงานอย่างอื่นนอกจากงาน 5 อย่างนี้ จะต้องขออนุญาตต่อพนักงานตรวจแรงงานก่อน เมื่อพนักงานตรวจ แล้วเห็นว่า งานนั้นไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย ความเจริญเติบโต ของเด็กและไม่กระทบกระเทือนต่อจิตใจ ไม่ขัดต่อศีลธรรม ก็จะอนุญาต ให้ทำได้ กฎหมายห้ามนายจ้างให้เด็กทำงานในวันหยุด ห้ามทำงาน ล่วงเวลา และห้ามทำงานในเวลากลางคืนระหว่าง 22.00-06.00 น. เว้นแต่งานแสดงภาพยนตร์ ละคร หรือการแสดงอย่างอื่น และต้อง ให้เด็กมีเวลาพักผ่อนตามสมควร

3. พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509

เพื่อคุ้มครองสตรีเด็กและเยาวชนมิให้เข้าไปใช้ชีวิตในสถาน
เรีงรมย์ อันเป็นจุดเริ่มต้นของการค้าประเวณี มาตรา 16 ของพระ
ราชบัญญัตินี้ห้ามเจ้าของสถานบริการรับผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้า
ทำงาน ห้ามยอมให้บุคคลอายุต่ำกว่า 20 ปี เข้าไปเที่ยวใช้บริการ
และห้ามผู้หญิงไม่ว่าอายุเท่าใดเข้าไปในสถานบริการโดยไม่มีชาย
มาด้วย

4. กฎหมายอาญา

กฎหมายอาญาลดโทษให้ผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน คือ

1. อายุไม่เกินเจ็ดปี ไม่ต้องรับโทษ
2. อายุกว่า 7 แต่ไม่เกิน 14 ไม่ต้องรับโทษ แต่ศาลจะใช้
วิธีการพิเศษ เช่น ว่ากล่าวตักเตือนแล้วปล่อยตัวไป เรียก
บิดามารดามาทำความตกลงรับรองว่าจะระวังมิให้เด็กก่อ
เหตุร้าย ถ้าเด็กก่อเหตุขึ้นจะต้องชำระเงินต่อศาลไม่เกิน
ครึ่งละหนึ่งพันบาท หรือส่งตัวเด็กไปยังโรงเรียนหรือสถาน
ฝึกอบรม
3. อายุกว่า 14 แต่ยังไม่เกิน 17 ปี ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง
4. อายุกว่า 17 แต่ยังไม่เกิน 20 ปี ลดโทษให้หนึ่งในสามหรือ
กึ่งหนึ่ง

ในท้องที่ซึ่งมีศาลคดีเด็กและเยาวชนใน 10 จังหวัดต่อไปนี้คือ

1. กรุงเทพฯ, 2. เชียงใหม่, 3. สงขลา, 4. นครราชสีมา, 5. อุบลราชธานี,
6. ระยอง, 7. สุราษฎร์ธานี, 8. นครสวรรค์, 9. สมุทรปราการ, 10.
- นนทบุรี, ถ้าเด็ก (อายุเกินกว่า 7-14 ปี) หรือเยาวชน (อายุเกินกว่า
14 แต่ยังไม่ถึง 18 ปี) กระทำความผิด จะได้รับความคุ้มครอง
เป็นพิเศษคือ ตำรวจมีอำนาจควบคุมตัวไว้ไม่เกิน 24 ชั่วโมง ต้อง
รีบติดต่อผู้ปกครองและส่งมอบตัวเด็กต่อสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
ของศาลคดีเด็กและเยาวชน เด็กจะได้รับบริการทำความสะอาดร่างกาย
ตรวจโรค ตรวจปัสสาวะ ทำการสืบเสาะเยี่ยมบ้านหาสาเหตุแห่ง
การกระทำผิด อัยการจะต้องฟ้องภายใน 30 วัน และถ้าศาลพิพากษา
ว่ากระทำความผิด ศาลมีอำนาจเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งไปสถานฝึก
อบรมตามระยะเวลาที่เห็นสมควร แต่ไม่เกินกว่าที่เยาวชนนั้นจะมี
อายุ 24 ปีบริบูรณ์ แต่สำหรับความผิดร้ายแรง 6 อย่างคือ ฆ่าโดย
เจตนา อนาคตา จักคนเรียกค่าไถ่ ขิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ถ้าผู้กระทำ
ผิดอายุเกินกว่า 16 ปี ก็จะไม่ได้อื่นศาลคดีเด็ก ต้องขึ้นศาลธรรมดา
และใช้วิธีพิจารณาคดีอาญาธรรมดาเหมือนผู้ใหญ่ทั่วไป

ในกรณีที่เด็กเป็นผู้เสียหาย เช่น ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก
(ป.อาญามาตรา 306), จักเด็กเรียกค่าไถ่ (ป.อาญามาตรา 313),
พรากรผู้เยาว์ (ป.อาญามาตรา 317), ข่มขืนเด็ก (ป.อาญามาตรา 277),
เป็นธุระจัดหาหญิงไปเพื่อการอนาจาร (ป.อาญามาตรา 282) ถ้า
กระทำต่อเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี ผู้กระทำต้องรับโทษหนักกว่ากระทำ
ต่อผู้ใหญ่ และถ้ากระทำต่อบุตรหลาน ศิษย์ หรือคนใช้ที่อยู่ในความ
ดูแลอนุบาล ผู้กระทำจะถูกเพิ่มโทษอีก 1 ใน 3

กฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศ พึงมีการแก้ไขเมื่อ
เดือนกันยายน 2530 โดยขยายความคุ้มครองเด็กหญิงจากอายุ 13
เป็นอายุ 15 ปี และเพิ่มโทษให้หนักขึ้น

ข้อบกพร่องของกฎหมายนี้อยู่ที่การบังคับใช้ไม่ได้ผลเพราะหญิง
ผู้เสียหายมักไม่แจ้งความ ทำให้คนร้ายชะล่าใจ กล้ากระทำผิดแล้ว
ลอยนวลอยู่ได้ ทั้งนี้เพราะไม่มีกฎหมายห้ามสื่อมวลชนแพร่ข่าว แม้
จะบอกนามสมมุติ แต่ก็บอกเลขบ้านรายงานเหตุการณ์โดยละเอียด
ราวกับนักข่าวเป็นผู้ลงมือกระทำด้วยตนเอง ลงภาพผู้เสียหายโดยเอา
สีดาป้ายที่ตาไว้ชนิดเดียว ทำให้ผู้เสียหายต้องอับอายที่ถูกประจาน
จึงไม่กล้าไปแจ้งความ

อายุความในกรณีที่ผู้เสียหายอายุเกิน 15 ปี อายุความสั้นมาก
ถ้าไม่แจ้งความภายใน 3 เดือน นับแต่เกิดเหตุ คดีจะขาดอายุความ
หลังจากนั้นตำรวจไม่รับแจ้งความ ดำเนินคดีไม่ได้ เพราะคดีความผิด
เกี่ยวกับเพศที่ผู้เสียหายอายุเกิน 15 ปี ถือว่าเป็นความผิดอันยอม
ความได้ กฎหมายกำหนดอายุความไว้เพียง 3 เดือน (ประมวล
กฎหมายอาญามาตรา 96)

ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ปัจจุบันกฎหมายอาญามาตรา 305
ยอมให้ทำได้ ถ้าผู้กระทำเป็น นายแพทย์ และมีเหตุ 2 ประการนี้คือ

1. จำเป็นต้องทำเนื่องจากสุขภาพของหญิง หรือ
2. หญิงมีครรภ์เนื่องจากถูกข่มขืน

จุดอ่อนของกฎหมายนี้ก็คือ คำนี้ถึงแต่สุขภาพของหญิงเท่านั้น
มิได้คำนึงถึงคุณภาพของเด็กที่จะเกิดมา เช่น เด็กอาจจะพิการ ปัญญา
อ่อน หรือติดเชื้อเอดส์ ถ้าแม่ได้รับเชื้อขณะตั้งครรภ์ กฎหมายยังไม่
เปิดช่องให้ทำแท้งได้ แต่ทั้งๆ ที่เป็นการกระทำผิดกฎหมาย ก็ยัง
มีการโฆษณารับจ้างทำแท้ง ปรับประจำเดือนโดยเปิดเผย แต่ตำรวจ
ดำเนินคดีไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องสมยอมระหว่างหญิงและผู้รับจ้าง
ทำแท้ง ตำรวจไม่มีผู้เสียหายไปแจ้งความ เพราะการทำแท้งเป็น

ความผิดทั้งหญิงเองและทั้งผู้ที่รับจ้างทำให้ เมื่อหญิงมีส่วนร่วมในการกระทำผิด จึงมิใช่ผู้เสียหายในสายตาของกฎหมาย ไม่มีสิทธิ์แจ้งความดำเนินคดี เมื่อไม่มีผู้เสียหาย ไม่มีพยาน ตำรวจก็ดำเนินคดีไม่ได้ เหมือนอย่างคดีคอร์ปชั่น การให้สินบนผิดทั้งผู้รับและผู้ให้ ดังนั้นถ้าจ่ายเงินให้เขาไปแล้ว หากกิจการไม่สำเร็จก็ไม่อาจฟ้องร้องดำเนินคดีหรือเรียกเงินคืน เพราะผู้ให้สินบนก็มีส่วนร่วมในการกระทำผิดนั้นด้วย

กฎหมายเรื่องการทำแท้ง ควรมีการแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมปัจจุบัน เช่น ร่าง พรบ. โรคเอดส์ ม.32 ให้หญิงมีครรภ์ที่ติดเชื้อมีสิทธิขอให้แพทย์ทำแท้งได้

5. กฎหมายคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก

ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 294 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2515 คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กข้อ 20 ห้ามกระทำการเป็นภัยต่อเด็ก 7 ประการคือ โดยห้ามมิให้บุคคลใด

- (1) ทอดทั้งเด็กไว้ในสถานพยาบาลหรือสถานรับเลี้ยงเด็ก หรือทอดทั้งเด็กไว้กับบุคคลที่รับจ้างเลี้ยงเด็ก
- (2) โฆษณาเพื่อรับเด็กหรือยกเด็กให้บุคคลอื่น เว้นแต่เพื่อประโยชน์ของทางราชการ
- (3) ซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนเด็กด้านทรัพย์สิน เว้นแต่กรณีที่ทรัพย์สินนั้นเป็นสินสอดหรือของหมั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- (4) ใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการข่มขู่หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุส่งเสริมให้เด็กขมขู่
- (5) ขายหรือให้สุรา หรือบุหรี่ หรือสิ่งเสพติดให้โทษอื่นใด เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์
- (6) ยอมให้เด็กเข้าเล่นการพนัน
- (7) ชักจูงหรือส่งเสริมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควร

ข้อห้ามทั้ง 7 ประการนี้ ผู้ฝ่าฝืนต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

จุดอ่อนของกฎหมายนี้ก็คือ มิได้มีการบังคับใช้ ไม่มีการเผยแพร่ให้คนรู้ ผู้ใหญ่ยังใช้เด็กไปซื้อเหล้า ซื้อบุหรี่โดยไม่รู้ว่าเป็นการกระทำผิด คนขายก็ขายเหล้า ขายบุหรี่ให้เด็กโดยไม่รู้ว่ากฎหมายห้าม ทั้งที่กฎหมายนี้ประกาศใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2515 ยังไม่เคยมีคดีใดเลยที่จำเลยถูกฟ้องในความผิดฐานนี้

เมื่อ พ.ศ. 2527 เกิดไฟไหม้ช่องโสมณีย์ที่ภูเก็ต มีหญิงถูกล่ามโซ่ติดตายอยู่ในกองไฟ รุ่งขึ้นหนังสือพิมพ์ลงข่าว ถ่ายรูปหญิงชาวเขียงราย ซึ่งให้ข่าวว่า ชายลูกสาวไปในราคา 6,000 บาท พังได้รับจดหมายจากลูกว่า ลำบากมากขอให้แม่หาเงินมาไถ่ตัวคืน แม่ยังหาเงินไม่ได้ ก็พอดีเกิดเหตุไฟไหม้ครอกลูกสาวตายเสียก่อน หนังสือพิมพ์มิได้วิจารณ์หรือให้ความรู้แก่ผู้อ่านสักนิดว่า แม่กระทำความผิดกฎหมายที่ขายลูก และตำรวจก็มิได้ดำเนินคดีทั้งที่มีคำสารภาพทางหนังสือพิมพ์อย่างเปิดเผย

ปัญหาการละเมิดสิทธิสตรี เด็กและเยาวชน

การละเมิดสิทธิสตรีเด็กและเยาวชนที่เป็นปัญหาลังคมอย่างรุนแรงในขณะนี้ คือ การค้าหญิงและเด็ก แม้จะมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2471 ลงโทษการนำเข้าหรือส่งออกหญิงและเด็ก เพื่อไปรับจ้างค้าประเวณี มีโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี ปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งปรับทั้งจำ ก็ยังมีการฝ่าฝืน มีการส่งหญิงไปค้าประเวณีที่ญี่ปุ่นและเยอรมันนี แม้ทางราชการจะออกมาตรการควบคุมการออกหนังสือเดินทางแก่หญิงกลุ่มที่สงสัยว่าจะไปค้าประเวณี แก่งค้าหญิงก็หลีกเลี่ยงโดยทำพาสปอร์ตปลอม เป็นเรื่องที่ยากแก่การปราบปราม เพราะบางครั้งหญิงสมัครใจไปเนื่องจากหลงเชื่อว่า จะส่งไปให้ทำงาน รายได้ดี เมื่อไปแล้วพบว่าถูกลวงให้ไปค้าประเวณี ก็หาทางกลับไม่ได้ บางรายถูกทำร้าย ถูกฆ่าตายอย่างทารุณ

สำหรับเด็กมีข่าวถูกทารุณโดยใช้เหล็กเผาไฟจีหรือเอาน้ำร้อนลวกให้เป็นแผลพุพองนำส่งสารแล้วบังคับให้ข่มขืน หรือถูกพ่อแม่ขายเข้าทำงานในโรงงาน ต้องถูกกักขัง ทรมาน ทำงานหนักโดยได้ค่าแรงต่ำ หรือไม่ค่าแรงเลย เพราะพ่อแม่ได้อำนาจเงินล่วงหน้าไปหมดแล้ว รัฐบาลได้แก้ปัญหาโดยประกาศเรื่องการคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 12) เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2533 ข้อ 25 บัญญัติว่า ถ้าบิดามารดา ผู้ปกครอง รับเงินหรือประโยชน์ตอบแทนใดๆ ล่วงหน้าก่อนมีการจ้าง มิให้ถือว่าเป็นการจ่ายหรือรับค่าจ้างสำหรับลูกจ้างเด็กนั้น และห้ามนายจ้างนำเงินหรือประโยชน์ตอบแทนดังกล่าวมาหักจากค่าจ้าง ซึ่งต้องจ่ายให้แก่ลูกจ้างเด็กตามกำหนดเวลา

ปัญหาการเอาเปรียบใช้แรงงานเด็กมักจะไม่เกิดในโรงงานใหญ่ๆ ที่จัดตั้งขึ้นโดยถูกต้องตามกฎหมาย แต่มักจะเกิดในโรงงานขนาดเล็กที่ได้จดทะเบียนและอยู่นอกเหนือการตรวจสอบของสารวัตร

แรงงานของกรมแรงงาน

สำหรับการลวงหญิงต่างจังหวัดมาบังคับขายตัวตามเมืองใหญ่ ๆ นอกจากเป็นการกระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 282 แล้วยังเป็นความผิดตาม พรบ. ปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 มาตรา 9 มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับไม่เกิน 4,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หญิงผู้ค้าประเวณี หรือชายที่ค้าประเวณีต่อบุคคลเพศเดียวกัน มีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน ปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

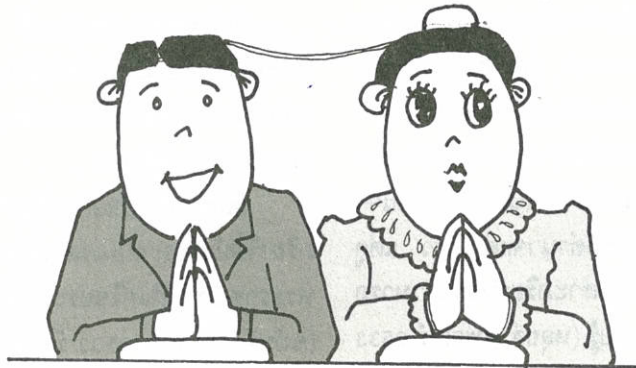
จุดบกพร่องของกฎหมายนี้คือ ไม่ลงโทษชายลูกค้าผู้ใช้บริการ จึงทำให้กิจการค้าประเวณีดำเนินต่อไปได้ ถ้าสามารถจัดผู้ใช้บริการ หรือมีการลงโทษให้ผู้ชายเข็ดหลาบไม่กล้าเที่ยวช่องแล้ว จำนวนหญิง

ที่ถูกลวงมาบังคับขายตัวตามชื่อน่าจะลดลง เพราะเมื่อไม่มีผู้ซื้อบริการผู้ขายก็ต้องเลิกกิจการ

แต่ทางแก้ที่ได้ผลนั้นมีไม่กี่กฎหมาย แต่ต้องแก้ที่ศีลธรรมของคน ต้องปลูกฝังให้เขารู้สึกว่า เป็นบาป เป็นการกระทำผิดที่ไปแสวงหาความสุขบนความทุกข์ของหญิงและเด็ก และต้องแก้ที่ปัญหาเศรษฐกิจ มีการพัฒนาชนบทเพื่อให้ผู้หญิงต่างจังหวัดมีงานทำ มีรายได้เลี้ยงตัวได้ อยู่ในท้องถิ่นของตน โดยไม่ต้องเสี่ยงชีวิตเข้ามาหางานทำตามเมืองใหญ่ ๆ อันเป็นช่องทางให้ต้องถูกหลอกลวง ถูกบังคับ หรือถูกอำนาจเงินตราเข้ายวนให้เห็นว่า การเป็นโสเภณีหรือพนักงานอาบ อบ นวด เป็นงานเบาที่มีรายได้ดีกว่าการทำไร่ ไถนา อยู่ในต่างจังหวัด □ ■

อำนาจการจัดการสินสมรสระหว่างสามี - ภรรยา

(ตามกฎหมายครอบครัว พ.ศ. 2533)

* ผศ.นุชทิพย์ ป.บรรจงศิลป์

๒

ายหญิงเมื่อสมรสเป็นสามีภริยากันแล้ว นอกจากจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในทางส่วนตัวคือต้องมาใช้ชีวิตอยู่กินร่วมกันแล้ว ยังมีความสัมพันธ์ในทางทรัพย์สิน

สินร่วมกันอีกด้วย เพราะแต่ละฝ่ายต่างจะต้องมีข้าวของเครื่องใช้สอยของตนเองติดตัวมาก่อนสมรส และเมื่ออยู่กินนานวันอาจมีทรัพย์สินเพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น ข้อโต้แย้งในเรื่องอำนาจการจัดการทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาเป็นปัญหาหนึ่งที่มีมักจะเกิดกับคู่สมรสหลายต่อหลายคู่ โดยปกติหากเป็นสินส่วนตัวของฝ่ายไหนฝ่ายนั้นย่อมมีอำนาจจัดการได้เองโดยลำพัง แต่ในส่วนที่เกี่ยวกับสินสมรสสามีภริยาบางคู่กลับใช้สิทธิจัดการไปเองโดยลำพัง ทั้ง ๆ ที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องอาศัยความยินยอมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง เช่นสามีโอนบ้านพร้อมที่ดินสินสมรสให้กับหญิงอื่นโดยที่ภริยาของตนมิได้ให้ความยินยอม หรือภริยาเอาที่ดินสินสมรสไป

จำหน่ายโดยสามีไม่รู้เห็น เช่นนี้จะผูกพันคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งเพียงไร หรือคู่สมรสฝ่ายที่ไม่ได้ให้ความยินยอม มาทราบภายหลังจะฟ้องขอเพิกถอนได้หรือไม่คงต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป โดยเฉพาะอำนาจการจัดการสินสมรสระหว่างสามีภริยาตามบรรพ 5 กฎหมายครอบครัวใหม่ พ.ศ. 2533 ได้เปลี่ยนแปลงหลักการอันเป็นการผ่อนปรนซึ่งแต่เดิมสามีภริยาต้องจัดการสินสมรสร่วมกัน แต่กฎหมายใหม่ให้สามีภริยาจัดการสินสมรสร่วมกันเป็นบางกรณีเพื่อให้เกิดความสะดวกและคล่องตัวในการจัดการสมรส สมควรพิจารณาในรายละเอียดต่อไป

กฎหมายลักษณะผัวเมียในสมัยก่อนให้สามีและภริยามีความสามารถอย่างเต็มที่ในการจัดการสินทรัพย์เดิมที่เป็นส่วนของตนเอง¹ ส่วนสินสมรสโดยหลักแล้วสามีมีอำนาจจัดการสินสมรสและทุนแต่เพียงผู้เดียวโดยไม่ต้องขอความยินยอมจากภริยา ดังเคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 485/2457 ได้วางบรรทัดฐานในประเด็นนี้ไว้ว่า สามีได้ขายฝากสิน

* รองคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรรมการบริหารสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายฯ, รองประธานฝ่ายกฎหมาย สภาสตรีแห่งชาติ: น.ม.มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 911/2457 วางแนวไว้ว่า “ภริยามีสิทธิจำหน่ายสินเดิมที่เป็นส่วนของตนให้แก่ใครก็ได้ตามที่ต้องการ สามีจะคัดค้านไม่ได้”

สมรสไป ภริยาไม่มีสิทธิเรียกร้องทรัพย์สินส่วนนี้ โดยอ้างว่า ตนจะได้รับหากมีการหย่าขาดจากกัน แต่กฎหมายลักษณะ กู้หนี้ ภริยาหลวงมีสิทธิไปก่อนนี้ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากสามี (กน.บทที่ 17) แต่สามียังต้องรับผิดชอบ คืนต้นเงินโดยไม่ต้องใช้ดอกเบี้ยเจ้าหนี้สามารถบังคับชำระหนี้ในส่วนที่เป็นต้นเงินจากสินสมรส และสินเดิมทั้งหมด แต่ในส่วนที่เป็นดอกเบี้ยจะบังคับชำระได้จากสินเดิมส่วนที่เป็นของภริยาเท่านั้น จะไปบังคับเอาจากส่วนที่เป็นของสามีไม่ได้ ฉะนั้นในทางความเป็นจริงในสมัยนั้นอำนาจจัดการสินสมรสของสามี แม้จะมีอำนาจแต่ผู้เดียว แต่ดูเหมือนแทบจะไม่มี ความหมายเพราะภริยาหลวงสามารถ ก่อหนี้ได้โดยสามีไม่จำเป็นต้องรับรู้ (หุยส์ ดูเพลตร์ 2533 : 64-66) ฉะนั้นอำนาจการจัดการสินสมรสตามกฎหมาย ลักษณะผิวเมีย จึงอยู่บนรากฐานของจารีตประเพณีและ ความเป็นอยู่ในสมัยนั้น ๆ อาทิเช่น ชายมีภริยาได้ถึง 3 ตำแหน่ง คือ เมียกลางเมือง เมียกลางนอกและเมีย กลางทาสี (พระยาธรรมบัณฑิตยธิเคราะห์ 2473 : 10)

เมื่อมีการประกาศใช้บรรพ 5 ครบรอบครั้งแรกเมื่อ ปี พ.ศ. 2478 และต่อมามีการตรวจชำระและประกาศใช้ บรรพ 5 ใหม่ เมื่อ ปีพ.ศ. 2519 หลักเกณฑ์ในเรื่องการ จัดการสินสมรสเป็นกรณีที่สามีและภริยาทั้งสองคนเป็น ผู้จัดการสินสมรสร่วมกัน เว้นแต่จะมีสัญญาก่อนสมรส กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น คือ ถ้ามีสัญญาก่อนสมรสกำหนด ให้สามีหรือภริยาแต่ผู้เดียวเป็นผู้จัดการสัญญาก่อนสมรส เช่นนี้ย่อมทำได้ นอกจากนั้นในการจัดการสินสมรสที่สามี ภริยาต้องร่วมกันจัดการนี้ นอกจากจะเป็นการใช้อำนาจ จัดการสินสมรสในทางบำรุงรักษา สงวนไว้ หรือทำให้ สินสมรสงอกเงยได้ประโยชน์ยิ่งขึ้นแล้วยังรวมถึงการใช้ อำนาจในการจำหน่าย จำนำ จำนอง หรือก่อภาระติดพัน ซึ่งสินสมรสและอำนาจในการฟ้อง และต่อสู้คดีเกี่ยวกับ สินสมรสนั้นด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 370/2498 หญิงมีสามีทำ นิติกรรมแลกเปลี่ยนที่ดิน โดยสามีมิได้ยินยอมเป็นหนังสือ สามีบอกล้างได้ และเมื่อบอกล้างแล้วนิติกรรมนั้นก็ตกเป็น

โมฆะ คู่กรณีจึงกลับคืนสถานะเดิม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3083/2523 หญิงมีสามีฟ้อง คดีแพ่งเกี่ยวกับรถยนต์ซึ่งเป็นสินสมรส ต้องฟ้องร่วมกับสามี หรือได้รับความยินยอมจากสามี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4054/2528 หญิงมีสามี ฟ้องคดีโดยต้องมีหนังสือให้ความยินยอมของสามีเฉพาะ แต่กรณีการฟ้องคดีเกี่ยวกับสินสมรสเท่านั้น เพราะสามี และภริยาเป็นผู้จัดการ

หลักการในเรื่องการจัดการสินสมรสร่วมกันของสามี ภริยาใช้บังคับมาเป็นเวลาหลายปี จนกระทั่งประกาศใช้ พระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงอำนาจ การจัดการสินสมรสระหว่างสามีภริยาอันมีลักษณะเป็นการ ผ่อนปรน กล่าวคือกฎหมายใหม่ให้สามีภริยาจัดการสินสมรส ร่วมกันเป็นบางกรณีเท่านั้น ซึ่งตรงนี้สมควรอย่างยิ่งที่คู่ สมรส หรือสามีภริยาทุกคู่ควรให้ความสนใจและศึกษา เพื่อให้เข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ของแต่ละฝ่าย เพราะหาก สามีภริยาไม่เข้าใจจัดการสินสมรสไปเองโดยลำพัง อีก ฝ่ายหนึ่งย่อมไม่พอใจและอาจเกิดการทะเลาะเบาะแว้ง ในชีวิตสมรสได้

สินสมรส ในความหมายที่กฎหมายกำหนดไว้มีดังนี้ คือ

1. ทรัพย์สินที่คู่สมรสได้ระหว่างสมรส เช่นเงินเดือน หรือรายได้ต่าง ๆ ของคู่สมรสที่ได้มาระหว่างสมรส รวมทั้ง ดอกผลของสินสมรสด้วยเช่น สามีภริยาทำฟาร์มเลี้ยงหมู ด้วยกัน ลูกหมูที่ออกมาขายได้เงินมากเป็นสินสมรส หรือ ที่ดินและตึกแถวเป็นทรัพย์สินที่สามีภริยาได้มาระหว่าง สมรส จึงเป็นสินสมรสของสามีภริยาร่วมกัน หรือสามี ทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ขณะเป็นสามีภริยากัน สิทธิตาม สัญญานั้นย่อมเป็นทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างสมรส (คำ พิพากษาศาลฎีกาที่ 1052/2522)

2. ทรัพย์สินที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่าง สมรสโดยพินัยกรรม หรือการให้เป็นหนังสือเมื่อพินัย กรรมหรือหนังสือยกให้ระบุว่าเป็นสินสมรส ตามปกติ

สามีหรือภริยาฝ่ายใด ได้รับทรัพย์สินมรดกหรือการให้โดยเสน่หา ทรัพย์สินนั้นย่อมเป็นสินส่วนตัวของฝ่ายนั้น แต่ถ้าเจ้ามรดกระบุไว้ในพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้ว่าเป็นสินสมรสจึงจะเป็นสินสมรส เช่น บิดาสามียกที่ดินให้บุตรชายและลูกสะใภ้ โดยระบุว่ายกให้เป็นสินสมรสจึงจะเป็นสินสมรส การระบุไว้ในพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้ต้องทำเป็นหนังสือจะระบุด้วยวาจาเท่านั้นไม่พอ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 325/2498)

3. ทรัพย์สินที่เป็นดอกผลของสินส่วนตัว ตามปกติผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินย่อมมีกรรมสิทธิ์ในดอกผลของทรัพย์สินนั้น แต่กรณีนี้กฎหมายครอบครัวบัญญัติไว้เป็นพิเศษว่า ดอกผลของสินส่วนตัวทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นดอกผลธรรมดา เช่น ลูกของสัตว์ผลไม้ หรือดอกผลดินนัย ค่าเช่า กำไร เงินปันผล เหล่านี้ให้เป็นสินสมรสทั้งสิ้น เพราะในหลักนี้ถือว่าดอกผลเหล่านี้ได้มาระหว่างสมรสจึงควรให้เป็นสินสมรส เช่น ภริยามีเงินสดฝากธนาคารมาก่อนสมรส 1 ล้านบาท หลังจากสมรสแล้วธนาคารคิดดอกเบี้ยให้ 40,000 บาท เงิน 40,000 บาทนี้ย่อมเป็นสินสมรส

อย่างไรก็ตามสามีหรือภริยาอาจขอลงชื่อร่วมในสินสมรสก็ได้ หากสินสมรสนั้นเป็นจำพวกที่กฎหมายระบุว่าต้องมีเอกสารกำกับเป็นสำคัญ เช่น ที่ดิน บ้านเรือน เรือ แพ สัตว์พาหนะ ใบหุ้นหรือหลักทรัพย์อื่น ๆ เช่น สามีเอาเงินที่เป็นสินสมรสไปซื้อที่ดินแปลงหนึ่งและโอนใส่ชื่อตน แต่เพียงผู้เดียวเป็นเจ้าของ ภริยามีสิทธิที่จะเรียกร้องให้ลงชื่อตนเป็นเจ้าของรวมในโฉนดที่ดินได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 622/2489 สามีภริยาจะฟ้องร้องกันด้วยเรื่องทรัพย์สินที่บริคณห์กันอยู่ไม่ได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้ เช่น มาตรา 1475 บัญญัติให้สามีหรือภริยาร้องขอให้ลงชื่อตนเป็นเจ้าของร่วมกันในเอกสาร ซึ่งเป็นหลักฐานของทรัพย์สินซึ่งรวมอยู่ในสินสมรส ฯลฯ ดังนั้น หากสามีอ้างว่าทรัพย์สินเป็นสินสมรส แต่ฝ่ายภริยาว่าเป็นทรัพย์สินของผู้อื่น สามีจะฟ้องภริยาขอให้ศาลแสดงทรัพย์สินนั้นเป็นสินสมรส หรือขอแบ่งในฐานะเป็นสินสมรสไม่ได้ เพราะไม่มีกฎหมายให้ฟ้องได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 156/2527 ที่ดินพิพาทเป็นสินสมรสระหว่างโจทก์จำเลยที่มีเอกสารคือโฉนดเป็นสำคัญ โจทก์ซึ่งเป็นภริยาจะร้องขอให้ลงชื่อตนเป็นเจ้าของรวมในโฉนดนั้นก็ได้

การจัดการสินสมรส กฎหมายครอบครัวปัจจุบันซึ่งประกาศแก้ไขใหม่และใช้บังคับเมื่อปี พ.ศ. 2533 ได้กำหนดหลักการขึ้นใหม่ โดยให้สามีหรือภริยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจในการจัดการสินสมรสได้โดยลำพัง เว้นแต่การจัดการที่สำคัญเท่านั้นที่สามีและภริยาจะต้องจัดการร่วมกันทั้งสองคน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวกและคล่องตัวในการจัดการสินสมรสซึ่งแต่เดิมส่วนใหญ่ต้องจัดการร่วมกัน ซึ่งในบางครั้งก่อให้เกิดความไม่สะดวกระหว่างคู่สมรส จึงสมควรพิจารณาในหลักการใหม่ที่ได้เปลี่ยนแปลงไปดังนี้คือ

มาตรา 1476 สามีและภริยาต้องจัดการสินสมรสร่วมกันหรือได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) ขาย แลกเปลี่ยน ขายฝาก ให้เช่าซื้อ จำนอง ปลดจำนอง หรือโอนสิทธิ์จำนอง ซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้
- (2) ก่อตั้งหรือกระทำให้สุดสิ้นลงทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งภาระจำยอมสิทธิอาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน หรือภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์
- (3) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินสามปี
- (4) ให้กู้ยืมเงิน
- (5) ให้โดยเสน่หา เว้นแต่การให้ที่พอควรแก่ฐานะรูปของครอบครัว เพื่อการกุศล เพื่อการสังคม หรือตามหน้าที่ธรรมจรรยา
- (6) ประนีประนอมยอมความ
- (7) มอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัย
- (8) นำทรัพย์สินไปเป็นประกัน หรือหลักประกันต่อเจ้าพนักงานหรือศาล

การจัดการสินสมรสนอกจากกรณีบัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง สามีหรือภริยาจัดการได้โดยมิต้องได้รับ

ความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง

มาตรา 1476/1. สามีและภริยาจะจัดการสินสมรสให้แตกต่างไปจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1476 ทั้งหมดหรือบางส่วนได้ก็ต่อเมื่อได้ทำสัญญาก่อนสมรสไว้ตามที่บัญญัติในมาตรา 1465 และมาตรา 1466 ในกรณีดังกล่าวนี้ การจัดการสินสมรสให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในสัญญาก่อนสมรส

ในกรณีที่สัญญาก่อนสมรสระบุการจัดการสินสมรสไว้แต่เพียงบางส่วนของมาตรา 1476 การจัดการสินสมรสนอกจากที่ระบุไว้ในสัญญาก่อนสมรสให้เป็นไปตามมาตรา 1476.

การจัดการสินสมรสที่สำคัญซึ่งในกฎหมายครอบครัวปัจจุบันนี้สามีและภริยาต้องจัดการร่วมกันในกรณีนี้เข้าข่าย 8 ประการดังนี้คือ

1. ขายแลกเปลี่ยน ขายฝาก ให้เช่าซื้อ จำนอง ปลดจำนอง หรือโอนสิทธิจำนอง ซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้ เช่นสามีจะขายบ้านสินสมรสต้องให้ภริยายินยอมด้วย หรือภริยาเอาตัวไปให้เพื่อนบ้านเช่าซื้อต้องได้รับความยินยอมจากสามี คำว่าสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้เช่นเรือ แพ สัตว์พาหนะ เครื่องจักรโรงงาน ฯลฯ เป็นต้น นิติกรรมดังกล่าวข้างต้นเป็นเรื่องที่สำคัญเพราะทำให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินต้องเปลี่ยนมือไป จึงจำเป็นต้องบังคับให้จัดการร่วมกัน ส่วนการนำเงินตราสินสมรส ไปซื้อหรือเช่าซื้อทรัพย์สินใด แม้จะเป็นอสังหาริมทรัพย์ก็ไม่ต้องห้าม รวมทั้งการขายแลกเปลี่ยน ขายฝากให้เช่าซื้อ หรือจำนำสินสมรสที่เป็นสังหาริมทรัพย์ธรรมดาเช่นนี้สามีหรือภริยาอย่ามกระทำได้โดยลำพัง

2. ก่อตั้งหรือกระทำให้สิ้นสุดลงทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน หรือภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์ ทรัพย์สินในอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว ไม่ว่าจะทำขึ้นใหม่หรือดำเนินการให้สิ้นสุดลงต้องได้รับความยินยอมจากสามีและภริยาทั้งสองคน เช่น ภริยาจะให้พื้นน้องของตนมีสิทธิ

อาศัยในที่ดิน สินสมรสโดยไม่ต้องเสียค่าเช่า สามีจะต้องให้ความยินยอมในการจดทะเบียนสิทธิอาศัยนี้ด้วย

3. ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินสามปี กรณีนี้จำกัดเฉพาะการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินสามปีเท่านั้นที่สามีและภริยาต้องจัดการร่วมกัน ถ้าหากเป็นการให้เช่าสินสมรสที่เป็นสังหาริมทรัพย์ แม้จะเป็นสังหาริมทรัพย์พิเศษ สามีหรือภริยาก็มีอำนาจจัดการได้โดยลำพัง เช่นสามีเอาบ้านสินสมรสไปให้เช่าเป็นเวลา 3 ปี ก็สามารถทำได้โดยลำพัง หรือภริยาเอากะบือซึ่งเป็นสินสมรสให้เพื่อนบ้านเช่าเป็นเวลา 5 ปี ก็สามารถทำได้โดยลำพัง ไม่ต้องขอความยินยอมจากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง เช่นเดียวกับการเช่าซื้อสังหาริมทรัพย์ธรรมดา เช่น รถยนต์ ตู้เย็น โทรทัศน์ ฯลฯ สามีภริยาต่างมีอำนาจจัดการได้โดยลำพัง

4. ให้กู้ยืมเงิน การให้กู้ยืมเงินสินสมรสนั้นเป็นการทำให้สินสมรสที่เป็นเงินตราต้องสูญหายหรือมีจำนวนลดลง แม้จะมีการมอบค่าตอบแทนในรูปดอกเบี้ยที่ทำให้เงินต้นสินสมรสเพิ่มพูลขึ้นก็ตาม แต่กฎหมายก็บังคับให้ทั้งสามีภริยาต้องให้ความยินยอมร่วมกันทั้งสองคน สามีหรือภริยาจะนำเงินสินสมรสไปบุคคลอื่นกู้ยืมโดยลำพังไม่ได้

5. ให้โดยเสนหา เว้นแต่การให้ที่พอสมควรแก่ฐานานุรูปของครอบครัวเพื่อการกุศล เพื่อการสังคม หรือตามหน้าที่ธรรมจรรยา การให้โดยเสนหา เป็นการให้เปล่าโดยไม่มีค่าตอบแทน จัดเป็นการเสียกรรมสิทธิ์ในสินสมรสนั้นไป จึงจำเป็นต้องให้สามีภริยายินยอมร่วมกัน เช่น สามีจะยกบ้านสินสมรสให้มารดาของตนเอง ก็ต้องให้ภริยายินยอมด้วย แต่กฎหมายมีข้อยกเว้นว่าหากการนำสินสมรสไปให้พ่อแม่ฐานานุรูปของครอบครัว เพื่อการกุศลหรือเพื่อการสังคม หรือตามหน้าที่ธรรมจรรยาแล้ว สามีหรือภริยาโดยลำพังมีอำนาจดำเนินการได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง เช่นบริจาคให้เป็นการกุศลแก่โรงเรียน โรงพยาบาล วัด ต้องไม่เกินแก่ฐานานุรูป หากสามีภริยามีฐานะยากจนอยู่แล้ว ภริยาจะนำเงินสินสมรสที่เก็บออมไว้ 20,000 บาท บริจาคให้แก่วัดหรือโรงพยาบาล เช่นนี้สามีต้องให้ความยินยอมในการบริจาคด้วย การให้

เพื่อการสังคมเช่นการให้ในงานศพ งานบวชนาค หรือ งานแต่งงาน ส่วนการให้ตามหน้าที่ธรรมจรรยา เช่น การให้ทรัพย์สินแก่บุตร สามีภรรยาที่ดินสินสมรสให้บุตรโดยเสนหา คนละแปลง เมื่อปรากฏว่ายังมีที่ดินอันเป็นสินสมรสเหลืออีกหลายแปลง จึงเป็นการให้ตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2391-2393/2517)

6. ประนีประนอมยอมความ หมายถึงการที่คู่กรณีทำสัญญาจะรับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งซึ่งมีอยู่ การทำสัญญาอาจเป็นกรณีในรูปประจักษ์หรือยอมผ่อนผันให้แก่กัน สัญญาดังกล่าวอาจทำให้คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งเสียเปรียบได้กฎหมาย จึงบังคับให้การที่สามีหรือภริยาจะไปทำสัญญาประนีประนอมยอมความเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นสินสมรสต้องได้รับความยินยอมจากสามีภริยาร่วมกัน เช่น สามีขัปรถยนต์สินสมรสไปสุระ แล้วถูกชนได้รับความเสียหายเป็นเงิน 30,000 บาท หากสามีจะตกลงประนีประนอมเพิกเลิกคดีต้องให้ภริยายินยอมด้วย

7. มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัย คำว่าอนุญาตตุลาการหมายถึง บุคคลที่คู่กรณีเลือกให้เป็นผู้นิฉัยชี้ขาดคดี อาจมีคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ ฉะนั้นเมื่อมีข้อพิพาทในทางแพ่งเกี่ยวกับสินสมรสเกิดขึ้นและจะเลือกให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัย เช่นนี้ สามีภริยาต้องให้ความยินยอมด้วยทั้งสองคน ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะดำเนินการโดยลำพังไม่ได้

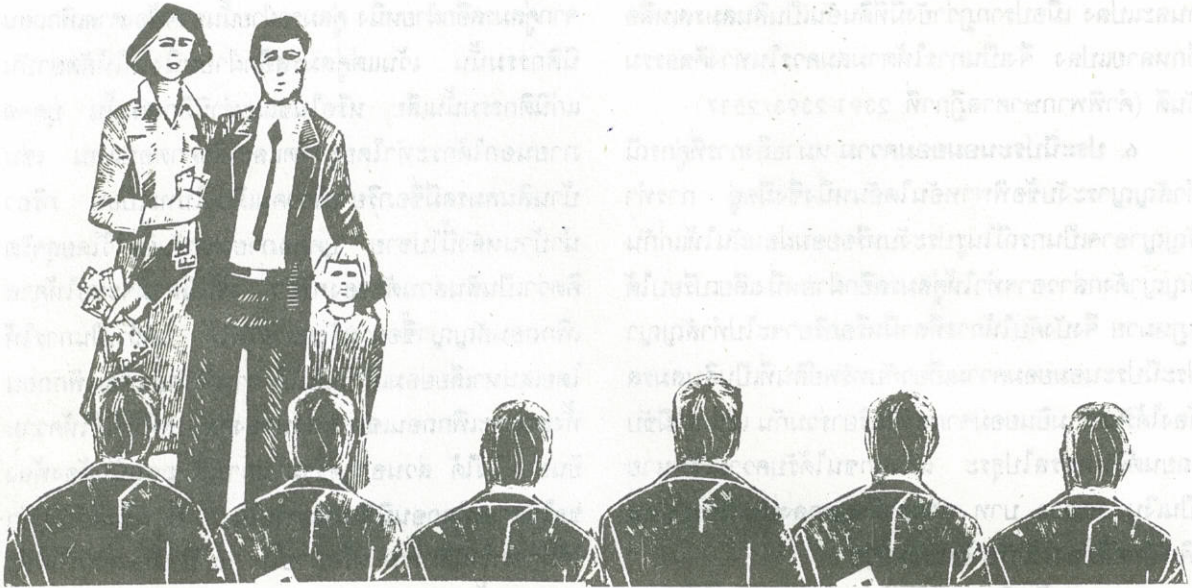
8. นำทรัพย์สินไปเป็นประกันหรือหลักประกันต่อเจ้าพนักงานหรือศาล การนำทรัพย์สินสมรสไปประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ตลอดจนการนำไปเป็นหลักประกันในคดีแพ่ง อาจมีผลกระทบกระเทือนต่อสินสมรส หากผิดสัญญาประกัน จึงจำเป็นที่สามีและภริยาจะต้องให้ความยินยอมร่วมกัน

โดยสรุปแล้ว การจัดการสินสมรสที่กฎหมายครอบครัวยุคใหม่ประสงค์จะให้สามีภริยาร่วมกันจัดการนั้นมีปรากฏเพียง 8 ประการ หากเป็นการจัดการสินสมรสอย่างอื่นนอกจาก 8 ประการข้างต้นแล้ว สามีหรือภริยามีอำนาจจัดการได้โดยลำพัง ไม่ต้องได้รับความยินยอมจากอีก

ฝ่ายหนึ่ง ปัญหาที่ปรากฏหรือพบเห็นในเรื่องนี้ ส่วนใหญ่เป็นกรณีคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้สิทธิไปเอง โดยลำพัง อันกระทบกระเทือนต่อสินสมรส เนื่องจากขาดความยินยอมจากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง คู่สมรสฝ่ายนั้นอาจฟ้องศาลเพิกถอนนิติกรรมนั้น เว้นแต่คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้ให้สัตยาบันแก่นิติกรรมนั้นเสีย หรือในขณะที่ทำนิติกรรมนั้น บุคคลภายนอกได้กระทำโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน เช่น บ้านสินสมรสมีชื่อภริยาเพียงคนเดียวในทะเบียน ภริยานำบ้านหลังนี้ไปขาย บุคคลภายนอกรับซื้อไว้โดยสุจริตคิดว่าเป็นสินส่วนตัวของภริยา เช่นนี้สามีจะขอให้ศาลเพิกถอนสัญญาซื้อขายดังกล่าวไม่ได้ แต่ถ้าเป็นการให้โดยเสนหาเสียยอมเพิกถอนได้ การเพิกถอนต้องเพิกถอนทั้งหมดจะเพิกถอนเฉพาะส่วนของคู่สมรสที่ไม่ได้ให้ความยินยอมไม่ได้ ส่วนอายุความในการเพิกถอนนั้นต้องฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนนิติกรรมภายใน 1 ปี นับแต่วันที่รู้ว่าได้มีการทำนิติกรรม หรือภายใน 10 ปี นับแต่วันที่ได้อำนาจนิติกรรมนั้น

อนึ่งในการจัดการสินสมรสซึ่งสามีภริยามีอำนาจที่จะกระทำได้โดยลำพัง เว้นแต่การจัดการที่สำคัญรวม 8 ประการ หากสามีภริยาฝ่ายใดจัดการสินสมรสไปในทางก่อให้เกิดความเสียหาย ทำหนี้สินล้นพ้นตัว คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้แยกสินสมรสก็ได้ หรือร้องศาลขออำนาจที่จะกำหนดวิธีคุ้มครองชั่วคราวเพื่อจัดการสินสมรสตามที่เห็นสมควรก่อนก็ได้

โดยสรุปแล้วกฎหมายครอบครัวใหม่ให้อำนาจคู่สมรสแต่ละฝ่ายจัดการสินสมรสนอกจากที่ต้องห้าม 8 ประการดังกล่าวแล้วนั้น เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและสะดวกในการจัดการทรัพย์สิน แต่ก็มิหลายคนที่เป็นห่วงว่าอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่สินสมรสได้ เพราะคู่สมรสแต่ละฝ่ายอาจใช้อำนาจจัดการไปได้เองโดยไม่ต้องอาศัยความยินยอมเนื่องจากกฎหมายให้อำนาจที่จะกระทำได้อยู่แล้ว แต่กรณีนี้คู่สมรสอาจป้องกันได้โดยการทำสัญญาก่อนสมรสกันไว้ว่าการจัดการสินสมรสทุกกรณีต้องให้คู่สมรสจัดการร่วมกัน เช่นนี้ทั้งสองฝ่ายก็ต้องปฏิบัติไปตามสัญญาที่ได้ตกลงกันไว้

จะบังคับไปตามกฎหมายใหม่ไม่ได้ หรืออาจร้องขอให้ศาล
สั่งห้ามมิให้กระทำการเช่นนั้นได้ หรือขอให้ศาลสั่งให้ตน
เป็นผู้จัดการสินสมรสแต่ผู้เดียว หรือสั่งแยกสินสมรสได้
นับเป็นหลักการที่เปิดทางไว้กว้างพอสมควร คือเปิดทาง

ให้เกิดความคล่องตัวและขณะเดียวกันก็มีหนทางป้องกัน
และแก้ไขได้อยู่ที่ตัวคู่สมรสเองที่จะต้องตัดสินใจว่าควรจะ
หาทางป้องกันไว้ก่อนโดยทำสัญญาก่อนสมรสกันไว้หรือ
จะปล่อยชีวิตสมรสไปตามกฎหมายใหม่ ☐ ☒

บรรณานุกรม

ดูเพลตร์, หลุยส์ สถานะของหญิงมีสามีในประเทศสยาม แปลจาก Eassai sur la condition de la

Femme au Siam โดย ไพโรจน์ กัมพูศิริ กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2533.

ประดิษฐ์ เอกมณี กฎหมายครอบครัวใหม่ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร วิญญูชน 2534.

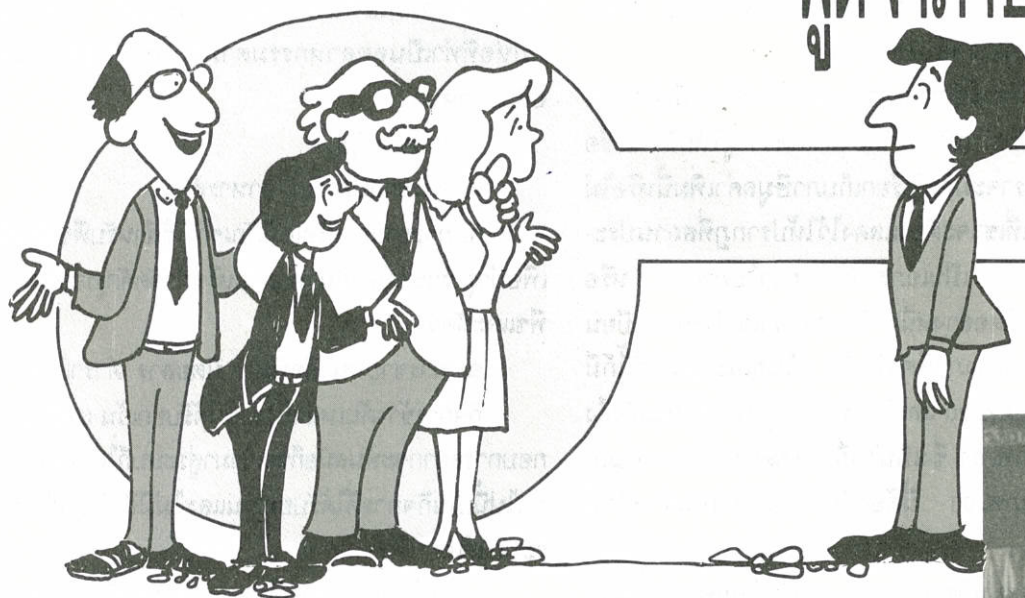
ประสพสุข บุญเดช คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว พิมพ์
ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม 2529.

รามบัณฑิต สิทธิเศรณี, พระยา กฎหมายผัวเมีย พิมพ์ครั้งที่ 4 พระนคร โรงพิมพ์บุญถึก 2473.

สหัส สิงหวิริยะ คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว กรุงเทพมหานคร

นิติบรรณาการ 2527.

พุดจาภาษาภาษ

* ศรีธญา ไชยสุต

ภาษีเป็นภาษาที่ไม่น่าเข้าใจในความรู้สึกของประชาชนทั่วไป เพราะเป็นเรื่องที่ให้ความรู้สึกยุ่งยากซับซ้อน เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจ่ายเงินออกจากกระเป๋า แต่ภาษียังเป็นเรื่องใกล้ตัวที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเราตลอดเวลา

ในเมื่อเป็นสิ่งที่จะต้องมาวุ่นวายกับชีวิตของเราอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ก็ควรที่จะต้องทำความรู้จักกับมันพอสมควร แม้จะไม่ให้แน่นแฟ้น แต่ก็ควรจะรู้ถึงอิทธิพลที่มีต่อชีวิตประจำวันของเราบ้าง

ภาษีที่กำลังทันสมัยต่อการกล่าวขวัญถึงขณะนี้คือ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งนับเป็นเพื่อนใหม่ของเราชาวไทย และเป็นสิ่งที่กล่าวกันว่าน่าประโยชน์มาสู่พวกเราถ้วนทั่วทั้งรัฐและเอกชน พร้อม ๆ กับนำความเดือดร้อนในด้านปฏิบัติแก่ทั้งรัฐและเอกชนด้วย

ภาษีมูลค่าเพิ่มนี้ มีการทับศัพท์เพื่อให้กระชับสั้น เข้าว่า VAT ซึ่งคนไทยจะออกเสียงเรียกว่า วีเอที บ้าง แว่ท บ้าง ดังนั้นหากท่านเห็นตัว VAT หรือได้ยินคนเรียกชื่อพวกนี้แล้ว ก็จะต้องทราบว่ามันหมายถึงเจ้าภาษีมูลค่าเพิ่มนี้

ภาษีมูลค่าเพิ่มจะผูกพันร่วมดำเนินชีวิตกับพวกเราเวลาที่เราซื้อข้าวของเครื่องใช้หรือรับบริการ ซึ่งกฎหมายท่านกำหนดให้เราเป็นผู้รับภาระที่จะชำระภาษีตัวนี้ให้แก่รัฐโดยผ่านผู้ขายหรือผู้ให้บริการ กล่าวอีกอย่างก็คือ รัฐเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้บริโภคหรือผู้ซื้อหรือรับบริการโดยให้ผู้ขายหรือผู้ให้บริการเป็นคนรับผิดชอบในการจัดเก็บจากผู้บริโภคหรือผู้ซื้อหรือรับบริการ แล้วนำส่งแก่รัฐ แต่ก็ไม่เสมอไปที่เราจะต้องถูกเก็บภาษี ภาษีประเภทนี้เข้ามามีบทบาทก็ต่อเมื่อผู้ขายหรือให้บริการเป็นผู้มีรายได้สูงถึง

* กรรมการบริหารบริษัท กฎหมาย ศลย์ ไชยสุต จำกัด ผู้ช่วยหัวหน้าสำนักงาน, กรรมการสมาคมบัณฑิตสภาทนายความฯ, อนุกรรมการฝ่ายกฎหมายและสถานภาพสตรีสภาสตรีแห่งชาติ : M.B.A., U.S.C. (U.S.A.)

เกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด นั่นคือ 600,000 บาทขึ้นไป และยังมีข้อยกเว้นสำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ มากมายซึ่งเป็นไปได้ที่เรา ๆ ชาวบ้านจะมานั่งท่องจำให้ครบ เอาแต่เรื่องที่จะต้องเจอเจอบ่อย ๆ ก็พอ

วิธีการที่จะต่อกับภาษีมูลค่าเพิ่มก็คือ เมื่อเราสวมบทบาทผู้ซื้อหรือรับบริการก็ต้องสังเกตว่า ผู้ให้บริการหรือผู้ขายของให้เราจะมีสิทธิเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มนี้หรือไม่จากหลักฐานที่เขาจะต้องแสดงไว้ให้ปรากฏที่สถานประกอบการของเขา เป็นเอกสารที่เรียกว่าใบภพ.22 หรือ ภพ.21 อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งแสดงว่าเขาได้จดทะเบียนเข้ามาในระบบของภาษีตัวนี้แล้ว ในขณะที่เริ่มใช้นี้ก็มีปัญหาตรงที่ใบภพ. 20 และใบภพ. 21 รัฐยังออกให้ไม่ทั่วถึงก็ต้องขอใบภพ. 01 ซึ่งเป็นใบยื่นขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มและใบภพ. 01 นี้ต้องมีตราประทับของเจ้าหน้าที่เรียบร้อยด้วย

แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ใบภพ. 20 หรือใบภพ. 21 นี้ไม่ได้หมายความว่าผู้ขายจะเก็บภาษีมูลค่าจากเราได้สำหรับสินค้าทุกชนิดในร้านนั้น ๆ กฎหมายกำหนดให้สินค้าบางอย่างอย่างไม่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

ข้อยกเว้นสำหรับกิจการที่ไม่ต้องเข้าสู่ระบบ VAT ได้แก่

ก. การขายพืชผลทางเกษตร ไม่ว่าจะเป็นลำต้น กิ่ง ใบ เปลือก หน่อ ราก เหง้า ดอก หัว ผัก เมล็ด หรือส่วนอื่น ๆ ของพืช วัตถุพลอยได้จากพืชที่อยู่ในสภาพสด หรือที่รักษาสภาพไว้เพื่อมิให้เสียเป็นการชั่วคราวในระหว่างขนส่ง หรือด้วยการจัดทำหรือปรุงแต่งโดยวิธีการอื่น หรือรักษาสภาพไว้ไม่ให้เสียเพื่อการขายปลีกหรือขายส่งด้วยวิธีการแช่เย็น แช่แข็ง ทำให้แห้ง บด ทำให้เป็นชิ้น รวมทั้งพวกข้าวสารแต่ไม่รวมถึงผลิตภัณฑ์อาหารที่บรรจุกระป๋อง ภาชนะหรือหีบห่อที่ทำเป็นอุตสาหกรรมตามลักษณะและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด

ข. การขายสัตว์ที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เนื้อ ส่วนต่าง ๆ ของสัตว์ ไข่ นม วัตถุพลอยได้จากสัตว์ที่อยู่ในสภาพสด หรือที่รักษาสภาพไว้เพื่อมิให้เสียเป็นการชั่วคราวในระหว่างขนส่ง หรือด้วยการจัดทำหรือปรุงแต่งโดยวิธีการอื่น หรือ

รักษาสภาพไว้ไม่ให้เสียเพื่อการขายปลีกหรือขายส่งด้วยวิธีการแช่เย็น แช่แข็ง ทำให้แห้ง บด ทำให้เป็นชิ้น แต่ไม่รวมถึงผลิตภัณฑ์อาหารที่บรรจุกระป๋อง ภาชนะหรือหีบห่อที่ทำเป็นอุตสาหกรรมตามลักษณะและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด

ค. การขายปุ๋ย

ง. การขายปลาป่น อาหารสัตว์

จ. การขายยาหรือเคมีภัณฑ์ที่ใช้สำหรับพืชหรือสัตว์ เพื่อบำรุงรักษาป้องกัน ทำลายหรือกำจัดศัตรูหรือโรคของพืชและสัตว์

ฉ. การขายหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ตำราเรียน

กิจการข้างต้นเหล่านี้แม้จะได้รับการยกเว้น แต่ถ้าผู้ประกอบการอยากจะทันสมัยก็ขอเข้ามาสู่ระบบก็ได้ ส่วนกิจการต่อไปนี้เป็นกิจการที่ได้รับการยกเว้นและไม่เสียภาษีเข้ามาในระบบได้เลย คือ

- การให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาของทางราชการ สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษา เอกชน หรือโรงเรียนเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน

- การให้บริการที่เป็นงานทางศิลปะและวัฒนธรรม ในสาขา และลักษณะการประกอบกิจการที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี

- การให้บริการประกอบโรคศิลป์ การสอบบัญชี การว่าความ หรือการประกอบวิชาชีพอิสระอื่นตามที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี ทั้งนี้ เฉพาะวิชาชีพอิสระที่มีกฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพอิสระนั้น

- การให้บริการรักษาพยาบาลของสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล

- การให้บริการวิจัย หรือการให้บริการทางวิชาการทั้งนี้ในสาขา และลักษณะการประกอบกิจการที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี

- การให้บริการห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์

- การให้บริการตามสัญญาจ้างแรงงาน

- การให้บริการจัดแข่งขันกีฬาสโมสรเล่น

- การให้บริการของนักแสดงสาธารณะ ทั้งนี้เฉพาะบริการในสาขา และลักษณะการประกอบกิจการตามที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี

- การให้บริการขนส่งในราชอาณาจักร
- การให้บริการขนส่งระหว่างประเทศ ซึ่งมีใช่เป็นการขนส่งโดยอากาศยานหรือเรือเดินทะเล
- การให้บริการเช่าส่งสำหรับแพทย์
- การให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ไม่รวมถึงบริการที่เป็นการพาณิชย์ของราชการส่วนท้องถิ่นหรือเป็นการหารายได้หรือผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นกิจการสาธารณูปโภคหรือไม่ก็ตาม
- การขายสินค้าหรือการให้บริการของกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งส่งรายรับทั้งสิ้นให้แก่รัฐ โดยไม่หักรายจ่าย
- การขายสินค้าหรือการให้บริการเพื่อประโยชน์แก่การศาสนา หรือการสาธารณกุศลภายในประเทศ ซึ่งไม่นำผลกำไรไปจ่ายในทางอื่น
- การขายสินค้าหรือการให้บริการตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

รวมทั้งการนำเข้าสินค้าดังต่อไปนี้

- สินค้าตาม (ก) ถึง (จ) ข้างต้น
- สินค้าจากต่างประเทศที่นำเข้าไปในเขตอุตสาหกรรมส่งออก ทั้งนี้เฉพาะสินค้าที่ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- สินค้าที่จำแนกประเภทไว้ในภาคว่าด้วยของที่ได้รับยกเว้นอากรตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร
- สินค้าซึ่งนำเข้าและอยู่ในอารักขาของศุลกากรแล้วได้ส่งกลับออกไปต่างประเทศ โดยได้คืนอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

และการส่งออกซึ่งสินค้าหรือบริการของผู้ประกอบการที่จดทะเบียน

ข้อยกเว้นพวกนี้ต้องใช้หลักในการจำเฉพาะส่วนที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตของเราบ่อย ๆ ก็พอ

เขาเก็บเราได้เท่าไรบ้าง

อันนี้จะต้องขึ้นอยู่กับประเภทของการเข้าระบบ ซึ่ง

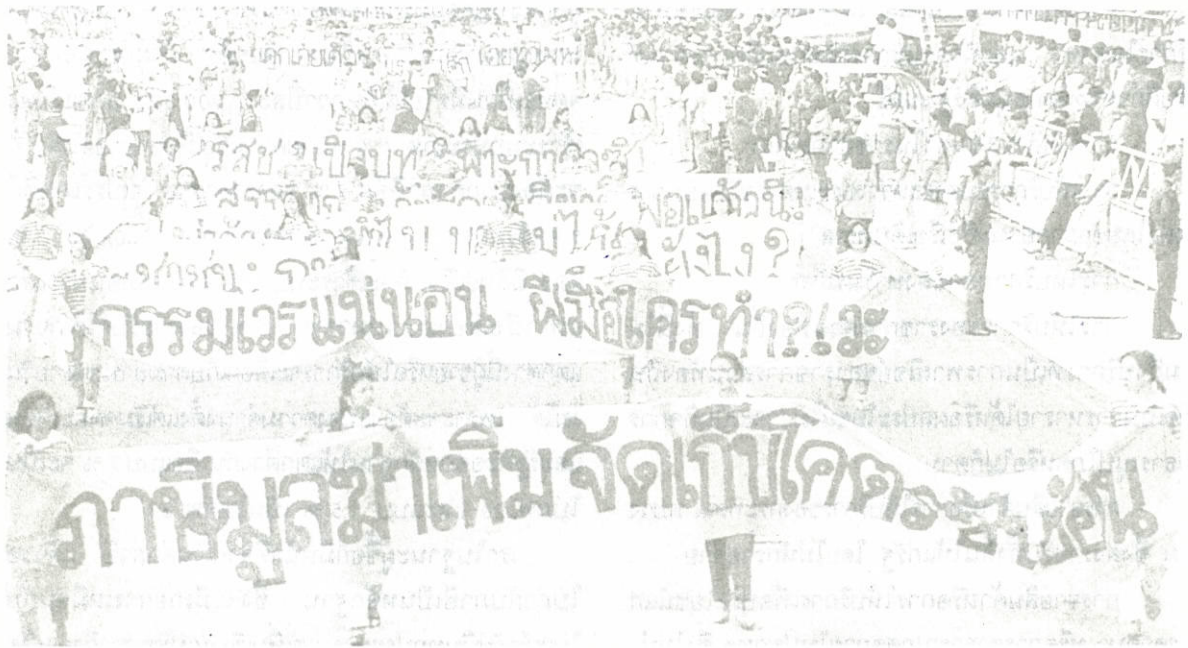
ผู้เข้าระบบคือผู้มีรายได้ต่อปีตั้งแต่ 600,000 บาทขึ้นไป โดยกฎหมายแบ่งออกเป็นสองส่วนคือ ถ้าผู้ประกอบการจดทะเบียนมีรายได้เกินกว่าปีละ 1,200,000 บาทแล้วจะเข้าระบบประเภท 7 % หมายความว่าเมื่อขายของให้เราก็จะต้องบวกค่าภาษีอีก 7 % ของราคาขาย กับประเภทที่มีรายได้ระหว่าง 600,000 บาทขึ้นไปถึง 1,200,000 บาทแล้ว มีสิทธิเลือกที่จะเข้าระบบแบบ 7 % เหมือนประเภทแรก หรือเลือกแบบเหมาจ่าย 1.5 % ของรายรับก็ได้ ความแตกต่างนี้ผู้ขายหรือให้บริการจะเลือกเก็บตามอารมณ์รายวันไม่ได้ เพราะจะต้องแสดงความจำนงตั้งแต่เริ่มจดทะเบียน และรัฐจะออกหลักฐานให้แตกต่างกัน คือแบบ 7 % จะเป็นใบภพ. 20 และแบบ 1.5 % เป็นใบภพ. 21

เราในฐานะผู้ซื้อก็มีหน้าที่จ่ายเงินค่าภาษี แล้วขอใบกำกับภาษีเป็นหลักฐาน ซึ่งจะมีรายการเหมือนกับใบเสร็จรับเงินทุกประการ แต่เพิ่มเติมส่วนที่กล่าวถึงการคิดภาษี 7 % ทั้งโดยการแยกออกหรือใส่ราคารวมภาษีก็ได้ แต่ต้องบรรยายให้ชัดเจน

ผู้ประกอบการในลักษณะให้บริการก็คือ เช่นการเป็นผู้รับจ้างเหมาต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่การพิมพ์การ์ด พิมพ์หนังสือ การรับจ้างเหมาตกแต่ง ก่อสร้าง หรือออกแบบ

ภาษีอีกตัวหนึ่งซึ่งไม่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่เกิดขึ้นไล่เลี่ยกันมากก็คือ ภาษีธุรกิจเฉพาะ เช่น กิจการธนาคาร ซึ่งเป็นภาระหน้าที่ของผู้ประกอบการที่จะต้องรับภาระส่วนนี้ไป ไม่มีการผลัดภาระภาษีมาที่ผู้บริโภคอย่างเรา ๆ จึงไม่มีปัญหาให้วิจารณ์กัน

ที่ถกเถียงกันทั่วเมืองเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มนี้นั้นความจริงแล้วเป็นเรื่องความไม่รู้หรืออ้างว่าไม่รู้ของผู้ประกอบการ ซึ่งกำหนดราคาสินค้าหรือค่าบริการสูงขึ้นโดยอ้างเหตุของการกำหนดภาษีตัวนี้ขึ้นมา ในเหตุผลที่ว่าถูกเรียกเก็บภาษีจากผู้ผลิตรายต้น ๆ ลงมา จึงทำให้ต้องแบกภาระสูง ซึ่งไม่ใช่เหตุผลที่ถูกต้อง เพราะภาษีประเภทนี้จะมีการผลักภาระไล่ลงมาเป็นทอด ๆ และให้ผู้รับภาระที่จ่ายเงินภาษีไปแล้วและเก็บค่าภาษีจากผู้ซื้อหรือรับบริการจากเขาทอดต่อไปนั้น นำเงินมาหักกลับกัน แล้วนำส่งเฉพาะ

ส่วนต่าง

หมายความว่าเมื่อเขาจ่ายภาษีไปให้กับผู้ขายหรือบริการเขาแล้ว เขามาเรียกเก็บภาษีจากเราผู้ซื้อได้เท่าไรก็นำเงินที่เก็บได้จากเรามาใช้เงินส่วนที่เขาได้จ่ายไปแล้วนั้นเสียก่อนเหลือเท่าใดก็ค่อยนำไปส่งแก่สรรพากร และถ้าไม่มีเหลือ หรือว่าเขาได้จ่ายเกินไป เขาก็สามารถที่จะขอคืนส่วนที่ได้จ่ายเกินไปแล้วได้

การนำส่งเงินภาษียังจะต้องมีเอกสารกรอกข้อความยื่นโดยทำทุก ๆ เดือน พอสิ้นเดือนหนึ่ง ก็รวมยอดที่จ่ายไปกับยอดที่รับมา แล้วนำมาหักลบกัน นำส่งภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป ถ้าเราเป็นชาวบ้านทำงานกินเงินเดือนทั่ว ๆ ไป ไม่ใช่ว่าพ่อค้าแม่ขาย ก็ไม่ต้องเดือดร้อนทำเอกสารพวกนี้หรือถ้าเราเป็นนักธุรกิจขนาดย่อม มีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์ก็ไม่ต้องเข้าสู่ระบบ ซึ่งอาจมองแล้วเป็นสิ่งที่ดีคือไม่ต้องยุ่งต้องเกี่ยว แต่แท้จริงแล้ว การไม่เข้าไปในระบบไม่ได้หมายความว่าไม่ต้องยุ่งเกี่ยวกับ VAT เพราะไม่ว่าจะอย่างไร เราจะต้องไปเกี่ยวข้องกับพวกที่อยู่ในระบบไม่มากก็น้อย จึงย่อมต้องถูกเก็บภาษีส่วนนี้ไป การไม่เข้าระบบหมายความว่าเราไม่มีสิทธิ์ที่จะไปเก็บภาษีตัวนี้จาก

ใครเขาเท่ากับรับภาระอย่างเดียว จึงเป็นเรื่องไม่น่ายินดีนัก

อย่างไรก็ตาม หากเงินรายได้ของเราถึงเกณฑ์ จะเข้าสู่ระบบได้ก็ต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้ประกอบการหรือผู้นำเข้า นอกจากนี้การที่จะนำภาษีมาหักลบกันได้อีกเฉพาะกรณีที่ภาษีที่ได้จ่ายไป กับที่เรียกเก็บนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการประกอบการที่เกี่ยวข้องอย่างเดียวกันเท่านั้น ภาษีมูลค่าเพิ่มในช่วงนี้เป็นระยะเริ่มต้นที่ไม่ว่าเราผู้ขายกันมากนัก แม้แต่ผู้หลักผู้ใหญ่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ยังเห็นปัญหาได้ไม่หมด จึงยังอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงในภาคปฏิบัติไปได้เรื่อย ๆ เพื่อความเหมาะสม จึงสำคัญมากที่เราจะต้องคอยสลับฟังความเคลื่อนไหวในเรื่องภาษีตัวนี้ให้สม่ำเสมอ

ถึงแม้จะมีการวิพากษ์วิจารณ์กันมากมายในทางลบเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อนใหม่รายนี้ แต่ก็อย่าลืมภาษีที่ดีว่า หากเราต้องการเพื่อนที่ดีก็จงทำตัวเป็นเพื่อนที่ดีต่อเขาเสียก่อน เราควรจะต้องมองเพื่อนใหม่ของเราในทางที่ดีบ้าง เมื่อไม่สามารถปฏิเสธการคบหาได้ ก็จงคบไว้ในฐานะมิตรดีกว่าการเสียเวลามาสร้างอคติกับมัน แล้วชีวิตประจำวันของเราจะมีมูลค่าเพิ่มไปพร้อม ๆ เพื่อนใหม่รายนี้ของเรา.

เล่นแชร์ผิดกฎหมายหรือไม่

* ชนะ ไสภากรรัฐ

๖

เมื่อพูดถึงเรื่องแชร์แล้วเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปในประเทศไทย ไม่ว่าผู้ใหญ่หรือเด็ก แต่ “แชร์” เกิดขึ้นเมื่อไรในประเทศไทยและเหตุใดจึงเรียกว่า “แชร์เปียหอย” มีประวัติเท่าที่ทราบ 2 กรณีคือ

การเล่นแชร์นั้นเดิมนิยมเล่นกันในหมู่พ่อค้าคนจีน แต่ต่อมาได้ขยายการเล่นไปทั่ว ไม่ว่าในหมู่พ่อค้าคนไทย ประชาชนรวมถึงข้าราชการ ส่วนอีกกรณีหนึ่ง ท่านอาจารย์ขุนวิจิตรมาตรา (ส. กาญจนาคพันธ์) ได้เล่าว่า ในสมัยรัชกาลที่ 5 สมัยท่านยังเป็นเด็ก ก็ได้ยินว่ามีการเล่นแชร์เปียหอยแล้วแต่ตอนนั้นยังไม่มีความ “แชร์” คำว่าแชร์คงจะเข้ามาและเริ่มใช้เมื่อชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะพ่อค้าชาวอังกฤษได้เข้ามาค้าขายและตั้งกิจการธนาคารขึ้น มีการเรียกหุ้น ออกใบหุ้น แต่ละคนกำหนดจำนวนเงินกันแล้วตกลงว่าใครจะเอาไปก่อน กำหนดดอกเบี้ยกันแน่นอนไม่ต้องแย่งให้ดอกเบี้ยสูงปกติผู้ตั้งแชร์มักได้ก่อนเรียกว่า “เถ้า” หรือ “ช่วยเถ้า”

ส่วนประเพณีการเล่นแชร์มีวิธีการดังนี้คือ นายวงแชร์จะเรียกเงินงวดแรกจากลูกวง และมีสิทธิเอาเงินจากลูกวงไปใช้ก่อนโดยไม่ต้องประมูลและไม่ต้องเสียดอกเบี้ย นายวงแชร์ก็มีหน้าที่ที่ต้องรวบรวมเงินจากลูกวงให้ครบถ้วน ทำหน้าที่เป็นประกันในการเรียกเก็บเงินจากลูกวง หากลูกวงแชร์คนใดคนหนึ่งไม่ชำระก็ต้องรับผิดชอบชดเชยแทน นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ดูแลควบคุมและดำเนินการเบี้ยแชร์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเที่ยงธรรม การประมูลแชร์มีวิธีคิดหักดอกเบี้ยไว้ก่อนจ่ายเงินสุทธิให้ลูกวงที่เบี้ยได้ หรือดอกเบี้ยตามเงินแชร์งวดต่อไปก็ได้ หรืออีกวิธีหนึ่งใช้วิธีจับฉลากไม่ต้องประมูล และเมื่อผู้ใดจับฉลากได้ ก็จะต้องเป็นผู้โชคดี ต้องจัดเลี้ยงสุรา อาหารให้เป็นที่เป็นที่เบิกบานใจแก่คณะที่ร่วมเล่นแชร์ทั้งหมด ซึ่งเรามักจะได้เห็นข้อความตามร้านอาหารใหญ่ ๆ เขียนไว้ว่า “เลี้ยงโต๊ะแชร์”

การเล่นแชร์เท่าที่เล่นกันในปัจจุบันนี้มีอยู่ 2 อย่างคือ “แชร์เชื่อใจกัน” กับ “แชร์เช็ค” แชร์เชื่อใจกันอาศัยความไว้นับถือเชื่อใจกันโดยไม่มีหลักฐานใด ๆ เลย ส่วนแชร์

เช็ค เก็บเงินเป็นเช็คจ่ายเงินเป็นเช็ค ถ้าเช็คต้องสลักหลังเช็คทุกใบและต้องรับผิดชอบลูกวงในกรณีลูกวงบิดพลิ้ว ส่วนคำว่าแชร์เปียหอยเป็นคำพ้องทางผลระหว่างอังกฤษกับจีน “แชร์” (Share) หมายถึงหุ้นส่วนในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง “เปีย” แปลว่าประมูลในราคาสูงสุด แข่งขันกันให้ราคาสูงกว่า “หอย” แปลว่ามาพบกัน, มารวมกัน, สมาคม, ประชุม, เมื่อคำว่าแชร์เปียหอย รวมเป็นคำเดียวกันก็น่าจะแปลว่ากิจการที่เอาเงินหรือสิ่งของมารวมกันแล้วประมูลให้ราคาสูงกว่า แต่ถ้าจะให้คำแปลนี้สมบูรณ์น่าจะหมายถึงคนกลุ่มหนึ่งตกลงกันระหว่างผู้เล่นออกเงินเป็นรายเดือน, รายสัปดาห์ หรือรายวันคนละเท่า ๆ กัน รวมเข้ากันเป็นเงินกองกลาง แล้วผลัดกันชักทุนกองกลางนั้นไปใช้สอยโดยเสียดอกเบี้ยอัตราสูงสุดประจำเดือนหรือระยะเวลาสั้น ๆ

ผลดีหรือประโยชน์ที่ได้จากการเล่นแชร์ก็คือ เหมาะสำหรับคนที่มีเงินและเชื่อมโยงก็อยากจะเล่นไว้กินดอกเบีย เพราะการเล่นแชร์นี้ได้ดอกเบี้ยมากกว่าธนาคาร สำหรับคนร้อนเงินบางคนอยากเล่นไว้เพราะดีกว่าไปกู้เขาใช้ เพราะเสียดอกเบี้ยถูกกว่า และไม่ต้องไปไหว้วานใครมาเป็นผู้ค้าประกันให้มีบุญคุณตลอดไป

ส่วนผลร้ายของการเล่นแชร์ ก็คือผู้เล่นแชร์ต้องเสี่ยงภัยเช่น กรณีนายเจ้าแอบเปียเองหรือนายเจ้าอุปลงโลกนชื่อลูกวงที่ไม่มีตัวตนขึ้นมาแล้ว รับสมอ้างแอบเปียเสียเอง ลูกวงผู้สุจริตที่หลงเชื่อก็ต้องรับเคราะห์ นอกจากนี้ยังมีอีกกรณีหนึ่งคือยืมเพื่อนเปีย อ้างเหตุผลจำเป็นร้อนเงินขอยืมเปียก่อนเมื่อเปียไปแล้วไม่ส่งแชร์

เรื่องการเล่นแชร์นี้ เคยมีมติของคณะรัฐมนตรี มีคำสั่งห้ามข้าราชการและพนักงานขององค์การรัฐบาลเล่นแชร์เปียหอยที่ นว. 12/2498 กรมสารบรรณ คณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ลงวันที่ 14 มกราคม 2494 เรื่องห้ามข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐบาลเล่นการลงแชร์ หลวงชำนาญอักษร เป็นผู้ลงนาม ในหนังสือฉบับนั้น ความโดยย่อมีว่า “มีข้าราชการและพนักงานขององค์การรัฐบาลนิยมแพร่หลายการที่ข้าราชการไปร่วมวิธีการเช่นนี้ย่อมก่อ

ให้เกิดหนี้สินขึ้นได้ เพราะได้ใช้เงินเดือนไปลงทุนและเมื่อประมูลดอกเบียสูงเพื่อให้ได้เงินไปใช้สอย รวยแล้วในเดือนต่อ ๆ ไป ก็ย่อมขาดแคลนเงินสำหรับใช้สอยอันจะก่อให้เกิดคอร์รัปชั่นขึ้นได้ง่าย จึงเห็นสมควรห้ามข้าราชการและพนักงานขององค์การรัฐบาลเล่นการลงแชร์เสีย โดยปฏิบัติดังนี้ สำหรับผู้ที่ยังไม่ได้เล่นควรห้ามทันที ส่วนผู้ที่เล่นร่วมอยู่แล้วให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้มาจดทะเบียนและแจ้งกำหนดเวลาที่จะเสร็จสิ้นการเล่นไว้ เมื่อถึงกำหนดที่ครบจดทะเบียนไว้ก็ให้ยุติโดยเด็ดขาด...”

เท่าที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน กฎหมายได้มีบทบาทเกี่ยวกับเรื่องแชร์อย่างไรบ้างนั้น ปรากฏว่ากฎหมายช่วยเราแทบจะไม่ได้เลย เพราะการเล่นแชร์เป็นเรื่องที่เชื่อใจกันและอาศัยความไว้วางใจเป็นสำคัญ แต่ในที่สุดกระทรวงการคลัง ได้เสนอร่างกฎหมายห้ามประกอบธุรกิจดังกล่าวและได้รับความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติผ่านออกมาเป็นกฎหมายได้ชื่อ “พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534” ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2534 ซึ่งมีสาระสำคัญอยู่ 3 ประการใหญ่ ๆ คือ

1. กำหนดความหมายของคำว่า “การเล่นแชร์” ว่า หมายถึงการที่บุคคลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ตกลงกันเป็นสมาชิกวงแชร์โดยแต่ละคนมีภาระที่จะส่งเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดรวมเข้าเป็นกองทุนกลางเป็นงวด ๆ เพื่อให้สมาชิกวงแชร์หมุนเวียนกันรับทุนกองกลางแต่ละงวดนั้นไป โดยการประมูลหรือโดยวิธีอื่นใดและให้หมายความรวมถึงการรวมทุนในลักษณะอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกกระทรวงกำหนดด้วย

2. ห้ามมิให้นิติบุคคลเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ดังกล่าวได้บัญญัติห้ามมิให้นิติบุคคลเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ ซึ่งนิติบุคคลในที่นี้ หมายรวมถึงหุ้นส่วนสามัญที่มีได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลด้วย ฉะนั้นต่อไปนี้ผู้ที่จะเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ได้ จึงมิได้เฉพาะแต่บุคคลธรรมดาเท่านั้น และบุคคลธรรมดาจะต้องเป็นบุคคลเพียงคนเดียวเท่านั้น เพราะถ้าบุคคล 2 คนร่วมกันเป็นนายวงแชร์

เมื่อ ผ.บ. ครอบครองสิทธิโฆษณา

*ดร.ปริยุ ลักษิตานนท์

ท่านผู้อ่านคงจะแปลกใจอยู่เนือง ๆ ว่า “ผ.บ.” ที่ใช้สำหรับตั้งชื่อในบทความนี้หมายถึงอะไร โปรดอย่าเข้าใจผิดว่าเป็นการหลอกลวงให้มองดูเหมือนว่ากำลังโฆษณาให้ชวนอ่านหรืออ้างถึงผู้บัญชาการกองทัพอากาศหรือไม่ หากแต่มีเจตจำนงค์ที่จะให้ชื่อนั้นดูสั้นลงเท่านั้นเอง คำว่า ผ.บ. หมายถึง ผู้บริโภค ทุกผู้ทุกนามในระบบเศรษฐกิจ ผู้กุมบังเหียนระบบเศรษฐกิจของประเทศนั่นเอง

ในฐานะผู้บริโภค คำกล่าวที่มักจะได้ยินเสมอคือ “ระวังถูกหลอก” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า LET'S THE CONSUMER BEWARE”

ในปัจจุบันแนวโน้มการซื้อขายสินค้าในตลาดได้เปลี่ยนแปลงไป กลับกลายเป็นว่าผู้ผลิตหรือผู้ขายที่ต้องเป็นฝ่ายระวังเพราะผู้บริโภคเริ่มมีความรู้ในการบริโภคอุปโภคสินค้าและบริการมากขึ้น เริ่มให้ความสนใจต่อสินค้าที่ซื้อหาจากการได้ยินได้ฟังจากโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ แต่ก็ยังมีผู้บริโภคกลุ่มใหญ่อีกกลุ่มหนึ่งที่ถูกละเลยในคำโฆษณาจากผู้ประกอบธุรกิจที่ขาดจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบธุรกิจ ให้ความไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคกลุ่มนี้ (ปริยุ ลักษิตานนท์, 2529 : 89)

หากกลุ่มผู้บริโภคจะยอมรับและเชื่อตามที่ข้อความโฆษณาแนะให้อาจเป็นเพราะค่านิยม ที่คนคิดได้รับการหล่อหลอมจากสถาบันอ้างอิงอื่น ๆ ในสังคมนั้นได้ โดยบอกให้รู้ว่าสิ่งที่อยู่ในโฆษณานั้นน่าเชื่อถือนั่นเอง (เสรี วงษ์มณฑา, 2532 : 46-52)

พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภค

พระราชบัญญัติการคุ้มครองผู้บริโภค (พ.ศ. 2522 : 45-48) ได้บัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมการโฆษณาไว้หลายมาตรา อาทิ มาตรา 22 การโฆษณาจะต้องไม่ใช่ข้อความที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือใช้ข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ไม่ว่าข้อความดังกล่าวนั้นจะเป็นข้อความที่เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดสภาพ หรือลักษณะของสินค้า หรือบริการ ตลอดจนการส่งมอบการจัดหาหรือการใช้สินค้าหรือบริการ

มาตรา 23 บัญญัติถึงการโฆษณาจะต้องไม่กระทำด้วยวิธีการอันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพร่างกายหรือจิตใจ หรืออันอาจก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้บริโภค ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 24 กล่าวถึงกรณีที่เกิดกรรมการว่าด้วยการโฆษณาเห็นว่าสินค้าใดอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภคและคณะกรรมการว่าด้วยฉลากได้กำหนดให้สินค้านั้นเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลากตามมาตรา 30 ให้คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีอำนาจออกคำสั่ง (1) กำหนดให้การโฆษณานั้นต้องกระทำไปพร้อมกับคำแนะนำหรือเตือนเกี่ยวกับวิธีใช้หรืออันตรายตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณากำหนด (2) จำกัดการใช้สื่อโฆษณาสำหรับสินค้านั้น (3) ห้ามการโฆษณาสินค้านั้น

มาตรา 25 อ้างถึงในกรณีที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาพิจารณาว่า สินค้าหรือบริการใด ๆ ผู้บริโภคจำเป็นต้องทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพฐานะ และรายละเอียดอย่างอื่นเกี่ยวกับผู้ประกอบการ คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีอำนาจกำหนดให้การโฆษณาสินค้าหรือบริการนั้นต้องให้ข้อเท็จจริงดังกล่าวตามที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณากำหนดได้

มาตรา 26 ระบุถึงในกรณีที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาพบว่า ข้อความในการโฆษณาโดยทางสื่อโฆษณาใดสมควรแจ้งให้ผู้บริโภคทราบว่าข้อความนั้นเป็นข้อความที่มีความมุ่งหมายเพื่อการโฆษณา คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีอำนาจกำหนดให้การโฆษณาทางสื่อโฆษณานั้นต้องมีถ้อยคำชี้แจงกำกับให้ประชาชนทราบว่าข้อความดังกล่าวเป็นการโฆษณาได้ ทั้งนี้คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดให้ต้องปฏิบัติตามก็ทำได้

มาตรา 27 ที่เน้นถึงกรณีคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาเห็นว่าโฆษณาใดฝ่าฝืนมาตรา 22 มาตรา 23 มาตรา 24 (1) หรือมาตรา 25 ให้คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีอำนาจออกคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง (1) ให้แก้ไขข้อความหรือวิธีการในการโฆษณา (2) ห้ามการใช้ข้อความบางอย่างที่ปรากฏในการโฆษณา (3) ห้ามการโฆษณาหรือห้ามใช้วิธีการนั้นในการโฆษณา (4) ให้โฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้บริโภคที่อาจเกิดขึ้นแล้ว ตามหลักเกณฑ์และวิธีการกระทำของผู้กระทำการโฆษณา

มาตรา 28 ในกรณีที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีเหตุอันควรสงสัยว่าข้อความใดที่ใช้ในการโฆษณาเป็นเท็จหรือเกินความจริงตามมาตรา 22 วรรคสอง (1) ให้คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้กระทำการโฆษณาพิสูจน์เพื่อแสดงความจริงได้

มาตรา 29 หากผู้ประกอบการผู้ใดสงสัยว่าการโฆษณาของตนจะเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ประกอบการธุรกิจนั้นอาจขอให้คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาพิจารณาให้ความเห็นในเรื่องนั้นก่อนทำการโฆษณาได้

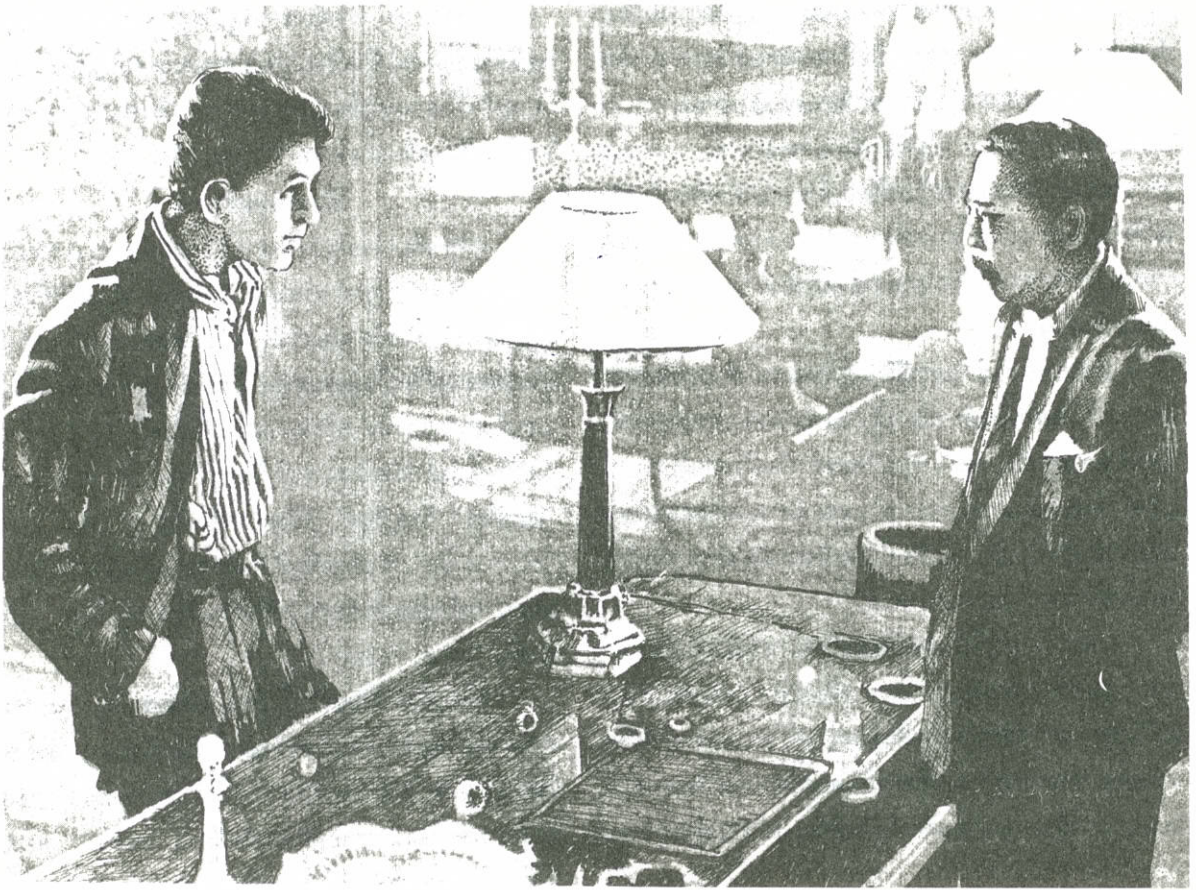
จริงหรือหลอกลวง

เหตุที่หยิบยกเอามาตราต่าง ๆ ขึ้นมาสาธยายเพราะความสำคัญของการควบคุมการโฆษณาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคคือ การพิจารณาว่าข้อความการโฆษณาใดที่ถูกระบุว่า **เป็นข้อความที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค** คือเป็นข้อความที่เป็นเท็จและเกินความเป็นจริง สร้างความเข้าใจผิดในเนื้อหาสาระสำคัญเกี่ยวกับตัวสินค้าหรือบริการ อาทิ ข้อความโฆษณาว่า “เป็นแห่งแรก” “แห่งเดียว” “ใหญ่ที่สุด” “ดีที่สุด” “เล็กที่สุด” “บริสุทธิ์ 100 %” “เบา บาง นิ่ม” “ขายมากที่สุด” ฯลฯ หากไม่มีหลักฐานยืนยันว่าเป็นความจริงย่อมเป็นข้อความที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค (สุชมศุภนิติย์, 2528 : 16-20)

ที่จริงแล้วการโฆษณานั้นย่อมเป็นศิลปะเป็นการสร้างสรรค์ถ้อยคำเพื่อดึงดูดความสนใจของกลุ่มเป้าหมายในตลาด ผู้เขียนคำโฆษณา (copy writer) อาจใช้ภาษาที่ผิดไวยากรณ์หรือเป็นลักษณะอ้างความสำคัญสุดยอดของสินค้าหรือบริการ (product feature) ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกของผู้บริโภคย่อมที่จะพิสูจน์ความเป็นจริงเป็นเท็จได้ยาก ข้อความนั้นถือไม่ได้ว่าเป็นข้อความที่ไม่เป็นธรรม อาทิ “สวยที่สุด” “มันถึงใจ” “บรรยากาศโรแมนติก” “ยิ่งใหญ่ที่สุด” เป็นต้น

จริงอยู่การที่ประชาชนผู้บริโภคย่อมมีความสามารถในการแยกแยะว่าอะไรคือ “การโฆษณา” อะไรคือ “การหลอกลวงให้หลงเชื่อ เป็นความเท็จมากกว่าความจริง” เพื่อจะได้เลือกซื้อสินค้าหรือบริการได้ถูกต้องโดยไม่ได้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ขาย

แต่ก็ยังมิใช่ผู้บริโภคอีกจำนวนมากที่ไม่สามารถจะแยกแยะได้ว่าควรซื้อสินค้าหรือใช้บริการอย่างไรดี อาจเป็นเพราะการโฆษณาในปัจจุบันมีอิทธิพลต่อจิตใจผู้บริโภคสูงมาก ดังนั้นการวินิจฉัยและการตัดสินใจของผู้บริโภคอาจเกิดจากการพิจารณาโดยไม่ได้ไตร่ตรองให้รอบคอบและด้วยตนเอง แต่ถูกชักจูงไปด้วยพลังการโฆษณาอื่น ๆ อีกทั้งเทคนิคการโฆษณาที่แปลกและใหม่และเพี้ยนอยู่ทุก ๆ วันนั่นเอง อย่างนี้จึงต้องนับได้ว่าผู้บริโภคอยู่ใน

ฐานะที่เสียเปรียบ (กุลพล พลวัน, 2534 : 21-32)

สิทธิผู้ผลิต กรณีหมายเลข

ผู้บริโภคไทยมักตัดสินใจซื้อสินค้าเพราะแหล่งที่มาของสินค้านั้น โดยเฉพาะจากต่างประเทศ การอ้างแหล่งที่มาจึงเป็นการอ้างโดยปริยายว่าสินค้านี้ดีกว่าสินค้าจากที่อื่น ถ้าอ้างเท็จก็เป็นการห้ามตามกฎหมาย นอกจากนั้นการซื้อสินค้าโดยเหตุผลอื่นก็มีเช่น ราคาถูก ความสวยงาม ฯลฯ คติความที่เกิดขึ้นแล้วย่อมเป็นอุทธรณ์เพียง 2 ตัวอย่าง สรุปคือ

กรณีหมายเลขที่ 22/2522 คณะอนุกรรมการวินิจฉัยการโฆษณาเห็นว่าสบู่ที่ผลิตในประเทศไทยแต่ใช้คำว่า Lervia London เป็นข้อความที่ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นการผลิตในประเทศอังกฤษ

ฎีกาที่ 932/2508 การใช้ชื่อสินค้าแบ่งน้ำว่า “แพนเค้กติ-เชมเบอร์” อาจทำให้ผู้บริโภคหลงเชื่อว่าเป็นแบ่งน้ำที่ทำขึ้นโดย “PAN-CAKE” ได้ (ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศาสตร์, ม.ป.ป. : 14-16)

สิทธิผู้บริโภค

ก่อนวันที่ 5 พฤษภาคม 2522 นั้นประเทศไทยมีกฎหมายกฎหมายอาญา มาตราที่ 341 หรือในกรณีความผิดเกี่ยวกับการค้า ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 270-275 นั้น เพื่อดำเนินคดีกับผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่เป็นธรรมได้เสมอไป เพราะการกระทำหลายอย่างที่เราจัดเอาเปรียบผู้บริโภคก็ยังไม่เข้าลักษณะการกระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่น ๆ ที่มีโทษทางอาญาค้นเมื่อองค์การ IOCU (International Organization of Consumer Unions) ได้เข้ามาปรึกษากฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภคในปี พ.ศ.

2512 เพื่อต้องการให้ผู้บริโภคไทยมีสิทธิได้รับความคุ้มครอง 4 ประการคือ

- (1) สิทธิที่จะได้รับข่าวสาร คำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าและบริการ
- (2) สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ
- (3) สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ
- (4) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย

วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2522 จึงได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคขึ้นเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2522 และได้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคขึ้นที่เรียกกันย่อ ๆ ว่า **สคบ** (ปริญ ลักษิตานนท์, 2533 : 106-110)

บทสรุป

การเขียนนี้พึงประสงค์ให้มีการกระทำเกิดขึ้น การให้ความรู้ การศึกษาแก่ผู้บริโภคไทยจึงเป็นความจำเป็น มิใช่ความต้องการ จะทำอะไรให้ผู้บริโภคไทยสามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่าง ความจำเป็นและความต้องการนั้นในด้านราคา คุณภาพของสินค้าและบริการ สามารถตัดสินใจแต่เพียงลำพัง โดยคำนึงถึงผล

สะท้อนถึงความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ และสามารถรวมตัวกันขึ้นเป็นพลังผู้บริโภค ต่อต้าน ทรนงค์ การคุ้มครองผู้บริโภคให้เข้มแข็ง ตระหนักถึงการครอบครองสิทธิสำคัญของผู้บริโภค ด้านโฆษณาอันควรได้รับนั่นเอง

การที่สังคมไทยจะขยับตัวขึ้นในด้านคุณภาพของชีวิต ทุกคนควรยึดติกาและเคารพกติกาการกระจายข่าวสารโดยการโฆษณา ที่ถูกต้องไปยังผู้บริโภค การกระทำอันถือว่าการโฆษณาที่ผิดกฎหมายนั้นต่างกับการประกอบอาชญากรรม การที่จะใช้บทลงโทษสถานเดียวย่อมไม่บังเกิดผล ดังนั้นผู้ควบคุมการโฆษณา นักโฆษณา ผู้ประกอบธุรกิจควรสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ประโยชน์สูงสุดย่อมเกิดขึ้นกับสังคมและผู้บริโภคของไทย หากจะกล่าวถึงกฎหมายเป็นอุปสรรคในการโฆษณา หรือกฎหมายเป็นคำตอบในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการบริโภค ย่อมไม่ถูกต้องหากแต่ทุกคนในฐานะสมาชิกคนหนึ่งในประเทศไทย ควรตระหนักในความรับผิดชอบต่อสังคมเท่า ๆ กับความรับผิดชอบต่อตนเองในฐานะผู้บริหารธุรกิจ ผู้บริหารองค์กรอย่าให้ ผ.บ. เรียกสิทธิ์บ่อยนัก ■ □

บรรณานุกรม

กุลพล พลวัน “ผู้บริโภคกับการโฆษณา” **คู่มือผู้โฆษณา** กรุงเทพฯ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค 2528.

ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศาสตร์ **ปัญหาเรื่องการโฆษณาโดยการอ้างแหล่งกำเนิดสินค้า แหล่งใช้สินค้าและการชดเชย**

การประกวดสินค้า กรุงเทพฯ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ม.ป.ป. (อัคราณา)

ปริญ ลักษิตานนท์ “ใครฉลาดกว่ากัน...ผู้บริโภคหรือผู้ประกอบการ” **ไทธุรกิจ** กันยายน 2529 หน้า 8-9

..... **เอกสารประกอบการสอนวิชาพฤติกรรมผู้บริโภค** กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 2533. (อัคราณา)

“พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522” **คู่มือผู้โฆษณา** กรุงเทพฯ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค 2528

สุขุม ศุภนิตย์ “การใช้กฎหมายเพื่อควบคุมการโฆษณา” **คู่มือผู้โฆษณา** กรุงเทพฯ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

เสรี วงษ์มณฑา “หมดยุคเสียที่กับคำว่าโฆษณาคือการหลอกลวง” **การตลาด** 3, 30, พฤศจิกายน 2532 หน้า 46-52

“การคุ้มครองสิทธิคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ ของไทย...มีแค่ไหน”

*ศิริภัตรา เหมือนมัลลย์

ไ
นระยะ 4-5 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทย
เริ่มต้นที่จะใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน
ในลักษณะสื่อการเรียนการสอน จน
บางครั้งก็ให้คอมพิวเตอร์เป็นผู้สอนเสีย
เองเลย ที่เราเรียกว่า Computer Aided
Instruction หรือ CAI ซึ่งหลายโปรแกรมต้องพึ่งพาโปร-
แกรมจากต่างประเทศแล้วคนไทยก็เขียนโปรแกรมเฉพาะ
ส่วนที่ติดต่อกับผู้ใช้ และให้ข้อมูลส่วนที่เป็นเนื้อหาวิชา
ส่วนตัวหลักที่จัดการเรื่องการตอบผิดตอบถูก การประมวล
ผลคะแนน ก็ยังเป็นของต่างประเทศ อย่างไรก็ตามปัจจุบัน
ก็มีโปรแกรม CAI ของไทยแท้ ๆ อยู่หลายโปรแกรม ซึ่งใช้
งานได้ดี ที่จริงแล้วเราจะเขียนโปรแกรมกันเองในประเทศ
ไทย โดยไม่มีการลอกเลียนโปรแกรมใดเลยก็ตามสิ่งที่หลาย
คนเป็นห่วง ก็คือ หากลักษณะที่ผู้ใช่มองเห็นบนจอภาพ
ลักษณะการใช้งานหรือลักษณะของเมนูที่ให้ผู้ใช้เลือกใช้
ไปมีส่วนคล้ายคลึงกับโปรแกรมของต่างประเทศแล้ว บริษัท
ซอฟต์แวร์จากต่างประเทศอาจจะตามมาฟ้องเรียกค่าเสียหาย
และค่าลิขสิทธิ์เอาได้ ความคล้ายคลึงในการใช้งานเรียกว่า
“look and feel” ซึ่งในอเมริกาเองก็ยังมีได้มีคำจำกัด
ความแน่นอนว่าต้องคล้ายกันแค่ไหนจึงจะเข้าข่าย จึงควร
มีการศึกษาผลกระทบจากการคุ้มครองเรื่อง look and feel

โปรแกรมหลายประเภท เมื่อนำมาใช้ในประเทศไทย
แล้วจะต้องนำมาดัดแปลงให้เข้ากับสภาพของไทย สิ่งแรกที่
กระทำก็คือการดัดแปลงหรือเพิ่มเติมภาษาไทยเข้าไป การ
กระทำดังกล่าวอาจจัดว่าเข้าข่ายการทำอนุพันธ์ของโปรแกรม
รากเหง้า ซึ่งผู้เขียนคนแรกมีลิขสิทธิ์อยู่ต่างประเทศ ดังนั้น
ผลกระทบในประเด็นนี้มีสักเพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
การเพิ่มเติมภาษาไทย ซึ่งผลกระทบจะคลุมไปทั่วประเทศ
ในทุกวงการ

อีกประเด็นที่สำคัญมากทีเดียว คือ ผลกระทบของการ
คุ้มครองกรรมสิทธิ์คอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ต่างชาติต่อการ
พัฒนากำลังคนในแง่ของการศึกษา และการเรียนรู้นอก
โรงเรียน ซึ่งท่านผู้อ่านอย่าสับสนกับคำว่า “การศึกษา
นอกระบบ” และ “การศึกษาต่อเนื่อง” ถึงแม้จะไม่มีใครพูด
ถึงกันมากนัก แต่ก็อาจมีผลกระทบที่ใหญ่โตได้ เนื่องจาก
เป็นที่ทราบกันดีว่า รัฐไม่สามารถให้การสนับสนุนทางการเงิน
แก่การศึกษาทางคอมพิวเตอร์ได้อย่างทั่วถึง ภาระทางการเงิน
จึงตกไปอยู่ในมือของเอกชน ในปัจจุบันและอนาคต
อันใกล้เด็กและเยาวชนไทยส่วนใหญ่จะได้เรียนคอมพิวเตอร์
จากโรงเรียนคอมพิวเตอร์เอกชน และจากการเรียนด้วย
ตนเอง ผ่านทางช่องทางต่าง ๆ ที่จะถูกบีบหรือปิดกั้นหาก
กรรมสิทธิ์คอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์จากต่างประเทศได้รับ

* อาจารย์ประจำภาควิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ และหัวหน้าแผนกบริการคอม-
พิวเตอร์ สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตฯ : ค.บ. (คณิตศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความคุ้มครองอย่างเต็มที่ อันจะส่งผลไปถึงราคาและความหลากหลายของคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ที่จะหาได้ในท้องตลาด สถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กนี้ไม่ต่างกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้ใหญ่ซึ่งประกอบอาชีพในสาขาต่าง ๆ แล้วต้องการหาความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ส่วนตัวในลักษณะที่เรียกว่าเป็นการศึกษาต่อเนื่อง ประกอบกับนโยบายนายจ้างของไทย ซึ่งมักกำหนดว่า ถ้ามีความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์มาแล้ว อาจจะได้เลื่อนตำแหน่งในภายหลัง เมื่อเป็นเช่นนี้ก็เลยเป็นภาระของแต่ละคนที่จะต้องชวนขายหาความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์ส่วนตัว เพื่อหาความก้าวหน้าและนำวิทยากรใหม่ ๆ มาใช้ในสาขาต่าง ๆ อันเป็นการก่อประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น ขอให้เพื่อนที่มีคอมพิวเตอร์สอนให้ หรืออาจไปเรียนวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้นจากโรงเรียนเอกชน เพื่อเอาประกาศนียบัตรไว้เป็นใบเบิกทางแต่ความรู้ที่แท้จริงจะได้มาจากการคลุกคลีกับเครื่องและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ หลายท่านคงยืนยันได้ว่าเป็นความจริง คือ เราได้เรียนรู้คอมพิวเตอร์เต็มที่เมื่อได้ลงทุนซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ราคาถูกมาใช้งานที่บ้าน และหาซื้อซอฟต์แวร์ดี ๆ ที่ส่งมาจากต่างประเทศ กับหนังสือคู่มือราคาถูกมาอ่านและเรียนเอง แต่ร้านคอมพิวเตอร์ที่เราสามารถไปหาซื้อซอฟต์แวร์และหนังสือคู่มือราคาถูกนี้ไม่มีสถานภาพทางกฎหมายเป็นสถานศึกษาเหมือนกับโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย ก็เลยไม่สามารถใช้ข้อยกเว้นเรื่องการศึกษาในกฎหมายลิขสิทธิ์ได้ ถ้าหากกิจกรรมการขายซอฟต์แวร์และหนังสือคู่มือราคาถูกเหล่านี้ถูกจำกัดไป ราคาและความสะดวกในการหาซื้อคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์อาจจะไม่อยู่เกินเอื้อมของคนไทยอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่สามารถพึ่งการศึกษาคอมพิวเตอร์จากรัฐได้ แต่ถ้าพวกเขามีความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์แล้วจะมีโอกาสนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยตรง

ถึงแม้ว่าผู้ที่สนับสนุนการแก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์บางคนจะอ้างว่า การคุ้มครองลิขสิทธิ์ของสหรัฐจะช่วยให้เกิดการลงทุนในประเทศไทยมากขึ้น ทำให้คนไทยมีงานทำมากขึ้น แต่หากพิจารณาให้รอบคอบจากด้านการพัฒนาเทคโนโลยี

แล้ว จะเห็นได้ว่าผู้ที่ได้ประโยชน์จากการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ของคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์จากต่างประเทศในปัจจุบัน ก็คือบริษัทซอฟต์แวร์ต่างชาติ และบริษัทที่เป็นตัวแทนจำหน่ายไม่กี่แห่งในประเทศไทย ซึ่งนับว่าเป็นเจ้าของหรือตัวแทนของเจ้าของบริษัทที่มีเทคโนโลยีเหนือกว่าไทย และเป็นไปได้อย่างที่บริษัทเหล่านี้จะถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เขาหวงแหนให้แก่คนไทย นอกจากเราจะมีกลยุทธ์ไปขโมยหรือลอกเลียนมาได้เองหรือไม่ก็ต้องซื้อหามาด้วยราคาแพงมาก ซึ่งถ้าเราไม่มีขีดความสามารถที่จะรับการถ่ายทอดเทคโนโลยี ก็จะไม่เกิดประโยชน์ ปัจจุบันรัฐก็พยายามสนับสนุนการพัฒนาคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ภายในประเทศ จึงควรมีการศึกษาผลกระทบของการคุ้มครองกรรมสิทธิ์คอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ต่างชาติและของที่ผลิตในเมืองไทยกับการล่อใจให้คนไทยคิดประดิษฐ์สิ่งประดิษฐ์ทางคอมพิวเตอร์ใหม่ ๆ การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ในประเทศไทยเนื่องจากการผูกขาดตลาด เหตุผลในการอ้างอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่กำลังจะเติบโตและผลกระทบทางการสูญเสียทรัพยากรบุคคลจากเมืองไทยไปเมืองนอกเมื่ออุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ของไทยเจริญขึ้นขณะที่บริษัทในต่างประเทศให้เงินตอบแทนสูงกว่ามาก

นอกจากนั้นเราควรช่วยกันหาหนทางที่จะคุ้มครองกรรมสิทธิ์ของคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ที่ผลิตในประเทศไทยในขณะเดียวกับที่หาทางถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศเราให้มากที่สุด สิ่งสำคัญที่สุดที่ควรระลึกถึงเกี่ยวกับประเด็นผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศไทยก็คือ คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ตัวอย่างเช่นการนำไมโครคอมพิวเตอร์ไปใช้ในกลุ่มสหกรณ์ สำหรับคำนวณสูตรอาหารสัตว์ การนำไมโครคอมพิวเตอร์ไปใช้ในการควบคุมอุณหภูมิและความชื้นสำหรับโรงเพาะพันธุ์พืช การใช้คอมพิวเตอร์ออกแบบทางสถาปัตยกรรม การใช้คอมพิวเตอร์ควบคุมเครื่องจักรกลในโรงงานอุตสาหกรรม การใช้คอมพิวเตอร์สร้างแบบจำลองเพื่อการควบคุมน้ำท่วมในกรุงเทพมหานคร การใช้คอมพิวเตอร์สร้างแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์เพื่อแก้

ปัญหาเรื่องเงินของประเทศ การใช้คอมพิวเตอร์ประมวลภาพถ่ายจากดาวเทียม เป็นประโยชน์ต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและใช้ทำแผนที่ ซึ่งมีประโยชน์มากมายนับไม่ถ้วน

ความเปลี่ยนแปลงของราคาและความสะดวกในการหาซื้อคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ที่ช่วยในการสร้างคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ตัวอื่น ๆ ตัวอย่างของซอฟต์แวร์ที่เขียนดี การ

ลดลงของบริษัทที่รับเขียนคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ และการคุ้มครองลักษณะการทำงานของโปรแกรมที่เรียกว่า look and feel อาจส่งผลให้โปรแกรมประยุกต์ในสาขาต่าง ๆ เติบโตเร็วเท่าที่ควร จึงน่าที่จะมีการศึกษาผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมด้วย ☐ ■

พรรคการเมืองไทยกับเงินสนับสนุนจากรัฐ

: ข้อเสนอเบื้องต้น

* อัครเมศวร์ ทองนวล

บทนำ

แนวความคิดเกี่ยวกับพรรคการเมือง อยู่ในความสนใจของนักรัฐศาสตร์มาเป็นเวลานานเกือบ 200 ปีแล้ว กล่าวคือในราวปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ได้มีการก่อตั้งคณะบุคคลในทางการเมืองขึ้นมาในทวีปยุโรป โดยเริ่มต้นเป็นครั้งแรกในประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน และอิตาลี ตามลำดับ

ในระยะแรก การรวมตัวของคณะบุคคลในทางการเมืองดังกล่าวนี้ ยังไม่มีลักษณะและใช้ชื่อว่าพรรคการเมืองดังเช่นในปัจจุบัน แต่มีลักษณะเป็นกลุ่ม สมาคม และสโมสร ที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการเมืองเท่านั้น เช่น สมาคมปรัชญา สมาคมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาคมกรรมกร เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่ายังไม่เป็นพรรคการเมืองที่เป็นทางการ ทั้งในแง่ของการใช้ชื่อและการยอมรับของประชาชนโดยทั่วไป

อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่า นับตั้งแต่ประมาณกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา พรรคการเมืองได้เกิดขึ้นมาอย่างเป็นทางการแล้ว ทั้งในยุโรปตะวันตกและสหรัฐอเมริกา โดยในประเทศอังกฤษ ได้มีการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาอย่างเป็นทางการ เช่น พรรคทอรีส์ (Tories) พรรควิกส์ (Whigs) และพรรคแรงงาน (Labour) เป็นต้น ซึ่งในเวลาต่อมาได้วิวัฒนาการมาเป็นพรรคแรงงาน (Labour) หลังจากนั้น ในคริสต์ศตวรรษที่ 20 แนวความคิดเกี่ยวกับพรรคการเมือง ก็ได้แพร่หลายไปสู่ส่วนต่างๆ ของโลก นอกเหนือจากในทวีปยุโรป กล่าวคือ แพร่หลายไปสู่ประเทศสหรัฐอเมริกา กลุ่มประเทศในเครือจักรภพอังกฤษ เอเชีย และแอฟริกาตามลำดับ

สำหรับในประเทศไทย แนวความคิดเกี่ยวกับพรรคการเมือง มีมาตั้งแต่ตอนปลายของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ คือก่อนที่คณะราษฎร จะทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475

* วิทยากร ศูนย์บริการเอกสารและค้นคว้า สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา : ร.ม. (การปกครอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หลังจากนั้น ก็ได้มีการเริ่มจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาเท่าที่กฎหมาย และผู้ที่มิอำนาจทางการเมืองในแต่ละสมัยจะเปิดโอกาสให้ แต่การเริ่มต้นของพรรคการเมืองเป็นไปด้วยความยากลำบากมาก เนื่องจากผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองในสมัยเริ่มแรก มักจะไม่ค่อยให้การสนับสนุนเท่าที่ควร แม้จนกระทั่งถึงปัจจุบัน พรรคการเมืองก็ยังมิได้มีการพัฒนามาเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความเข้มแข็งแต่อย่างใด

ลักษณะความเป็นสถาบันของพรรคการเมืองไทย

Samuel P. Huntington ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาของพรรคการเมืองในประเทศต่าง ๆ พบว่าพรรคการเมืองมีขั้นตอนในการพัฒนาอยู่ 4 ขั้นตอนคือ

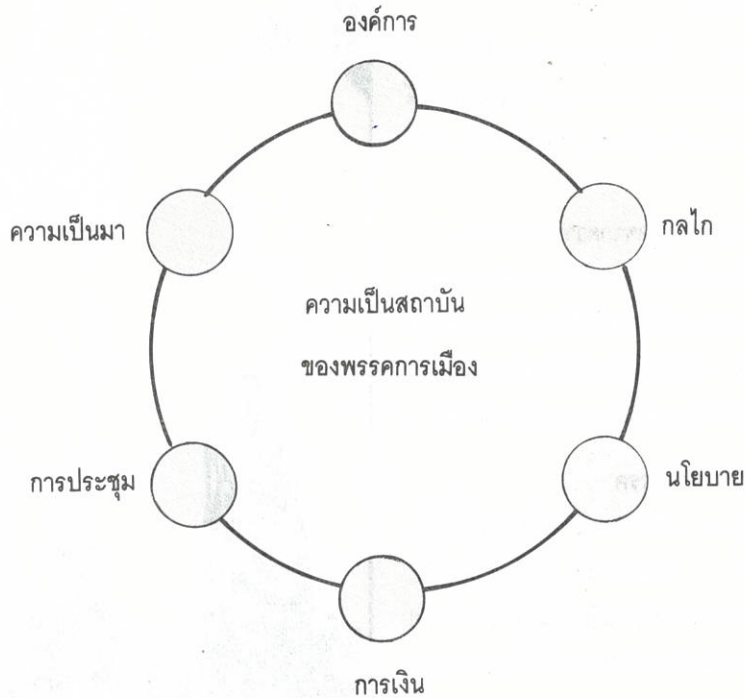
1. ขั้นที่เป็นกลุ่มย่อย (Factions) ที่ขาดการสนับสนุนอย่างกว้างขวางจากประชาชน เนื่องจากกำลังแสวงหาแนวทางและจุดยืนของตนเองอยู่
2. ขั้นที่เป็นกลุ่มขนาดใหญ่ (Polarization) ตามลักษณะของอุดมการณ์หรือแนวความคิดที่คล้ายคลึงกัน โดยมีการจัดองค์การที่เป็นรูปเป็นร่าง มีแนวทาง และมีจุดยืนที่ชัดเจนมากขึ้น
3. ขั้นที่กำลังขยายตัว (Expansion) ออกไปอย่างกว้างขวางทั้งในด้านการจัดโครงสร้างและการแบ่งแยกหน้าที่ เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ
4. ขั้นที่พัฒนาเป็นสถาบัน (Institutionalization) ที่มีเสถียรภาพและพร้อมที่จะทำหน้าที่ของพรรคการเมืองได้อย่างเต็มที่ กล่าวคือ
 - 4.1 มีความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) สามารถที่จะตอบโต้กับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ โดยการปรับตัวอาจรวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงหลักการและหน้าที่บางประการของพรรคการเมืองนั้นให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา
 - 4.2 มีความสลับซับซ้อน (Complexity) สามารถเผชิญกับปัญหาและดำเนินงานของพรรคไปได้อย่างราบรื่น มีการกระจายสาขาพรรคออกไปครอบคลุมทุกพื้นที่ และมีสายการบังคับบัญชาที่แน่นอน
 - 4.3 มีความเป็นอิสระ (Autonomy) ไม่ผูกพันอยู่กับผลประโยชน์ของกลุ่มทางสังคมกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดโดยเฉพาะ
 - 4.4 มีความเป็นปึกแผ่น (Coherence) เป็นอันหนึ่ง

อันเดียวกันและมีความต่อเนื่อง

โดยปกติ พรรคการเมืองที่ส่งผู้แทนของพรรคเข้าสู่สมัครและได้รับการเลือกตั้งจนสามารถเข้ามาเป็นรัฐบาลบริหารประเทศได้นั้น มักจะเป็นพรรคการเมืองที่มีความเข้มแข็ง โดยความเข้มแข็งของพรรคการเมืองเกิดขึ้นได้จากการที่พรรคการเมืองเหล่านั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญ ๆ หลายประการที่มีส่วนเกื้อหนุนให้การดำเนินงานของพรรคบรรลุเป้าหมายได้ องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนพรรคการเมืองมีดังนี้

1. องค์การของพรรค (Party Organization) มีการแบ่งงานออกเป็นสาขาต่าง ๆ และกำหนดสายการบังคับบัญชาเชื่อมโยงกันเป็นสายจากเบื้องบนลงสู่เบื้องล่างเพื่อช่วยให้การรณรงค์หาเสียงเป็นไปอย่างกว้างขวางและทั่วถึง
2. กลไกของพรรค (Party Machinery) มีการประสานและเชื่อมโยงกันมีหน่วยงานในสาขาที่จำเป็นและมีหัวหน้ารับผิดชอบ เช่น สำนักงานเลขาธิการ ฝ่ายนโยบายและการเมือง ฝ่ายวิชาการ และวางแผน ฝ่ายกฎหมาย ฝ่ายการคลัง ฝ่ายรณรงค์หาเสียง ฝ่ายประชาสัมพันธ์ และองค์การสนับสนุนต่าง ๆ เป็นต้น
3. นโยบายของพรรค (Party Platform) มีการวางไว้อย่างกว้าง ๆ เพื่อให้สามารถปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ โดยนโยบายจะต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมของพรรค
4. การเงินของพรรค (Party Finance) อาจจะได้มาจากหลายทาง เช่น จากรัฐ จากสมาชิกพรรค จากการบริจาค และจากการจัดหารายได้ของพรรค เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อที่จะนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการรณรงค์หาเสียง การพิมพ์เอกสาร และการจัดซื้ออุปกรณ์ และเครื่องใช้ภายในพรรค
5. การประชุมของพรรค (Party Convention) มีการประชุมกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อแถลงผลการดำเนินงานของพรรค แสดงบังคับการใช้จ่าย กำหนดนโยบายของพรรค และเรื่องอื่น ๆ
6. ความเป็นมาของพรรค (Party History) เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของประชาชนที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน และได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ กล่าวคือมีการร่วมมือและรวมตัวกันระหว่างพรรคการเมืองกับประชาชนและกลุ่มผลประโยชน์ ในลักษณะของการดำเนินงานที่มุ่งส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับพรรคการเมือง

แผนภูมิ องค์ประกอบของพรรคการเมือง

สำหรับพรรคการเมืองในประเทศไทย ถ้าพิจารณาตามขั้นตอนในการพัฒนาของ Huntington ดังกล่าวแล้ว จะพบว่าพรรคการเมืองไทยยังคงพัฒนาอยู่ในขั้นตอนที่หนึ่ง และขั้นตอนที่สองเท่านั้น ยังไม่มีโอกาสที่จะพัฒนาไปสู่ขั้นตอนที่สามอย่างจริงจัง แม้ว่าจะมีพรรคการเมืองบางพรรคอ้างว่ามีศูนย์กลางของพรรคที่เข้มแข็งและมีสาขาพรรคกระจายอยู่ทั่วประเทศก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากยังเป็นที่สงสัยกันว่า การดำเนินงานของศูนย์กลางของพรรคและการดำเนินงานของสาขาพรรคจะมีประสิทธิภาพและได้รับการสนับสนุนจากประชาชนมากน้อยเพียงใด

ส่วนในด้านองค์ประกอบของพรรคการเมืองไทยนั้น ถ้าหากพิจารณาโดยใช้องค์ประกอบของพรรคการเมืองดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เป็นเกณฑ์ในการศึกษา จะพบว่าพรรคการเมืองไทย ยังคงมีลักษณะและรูปแบบที่ค่อนข้างจะแตกต่างจากองค์ประกอบของพรรคการเมืองที่มีความเป็นสถาบันที่เข้มแข็งอยู่อีกมากคือ

1. องค์การของพรรค มีลักษณะรวมศูนย์ไว้ที่ส่วนกลาง ทำการบริหารพรรคและรณรงค์หาเสียงในพื้นที่จำกัดโดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนบุคคล จากผู้นำในส่วนกลางไปสู่ผู้นำในท้องถิ่นและหัวคะแนน โดยมีได้กระจายการดำเนินงานของพรรคออกไปเป็นสาขาในท้องถิ่นให้ทั่วถึง
2. กลไกของพรรค มีลักษณะที่ไม่เอื้ออำนวยให้เกิดกระบวนการในการรวมกลุ่มของประชาชนและกลุ่มผลประโยชน์ เนื่องจากขาดรูปแบบที่ดีคือไม่มีสาขาพรรค ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น
3. นโยบายของพรรค มีลักษณะซ้ำซ้อนกันหรือไม่แตกต่างกันมากนัก ทำให้ประชาชนหันไปเลือกตัวบุคคลที่ตนเองชอบ หรือคิดว่าเป็นคนดีมีความรู้ความสามารถ โดยไม่ให้ความสนใจกับพรรคการเมืองมากเท่าใดนัก
4. การเงินของพรรค มีรายได้จากการเก็บค่าสมาชิกจำนวนไม่มากนัก เนื่องจากมีสมาชิกจำนวนน้อย ทำให้พรรคการเมือง

ต้องหาเงินสนับสนุนจากผู้บริจาคทั้งหลาย รวมตลอดถึงการรับนักธุรกิจที่ต้องการมีอำนาจทางการเมืองให้เข้ามาช่วยค้ำจุนฐานะทางการเงินของพรรค หรือการยอมรับความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อนำไปใช้ในการรณรงค์หาเสียง

5. การประชุมของพรรค มีการประชุมระดับชาติกันอย่างสม่ำเสมอ ส่วนการประชุมระดับสาขาพรรคอาจจะไม่มีเลยก็ได้ การดำเนินงานของพรรคการเมืองจึงอยู่ในขอบเขตที่จำกัดเฉพาะที่ส่วนกลาง

6. ความเป็นมาของพรรค เกิดจากความต้องการของการสนับสนุนของผู้นำทางการเมืองหรือนายทุนของพรรค มิได้เกิดจากความต้องการและการสนับสนุนของประชาชนหรือกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ อย่างแท้จริงแต่อย่างใด ทำให้ไม่มีการร่วมมือและรวมตัวกันระหว่างพรรคการเมืองกับประชาชนและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ

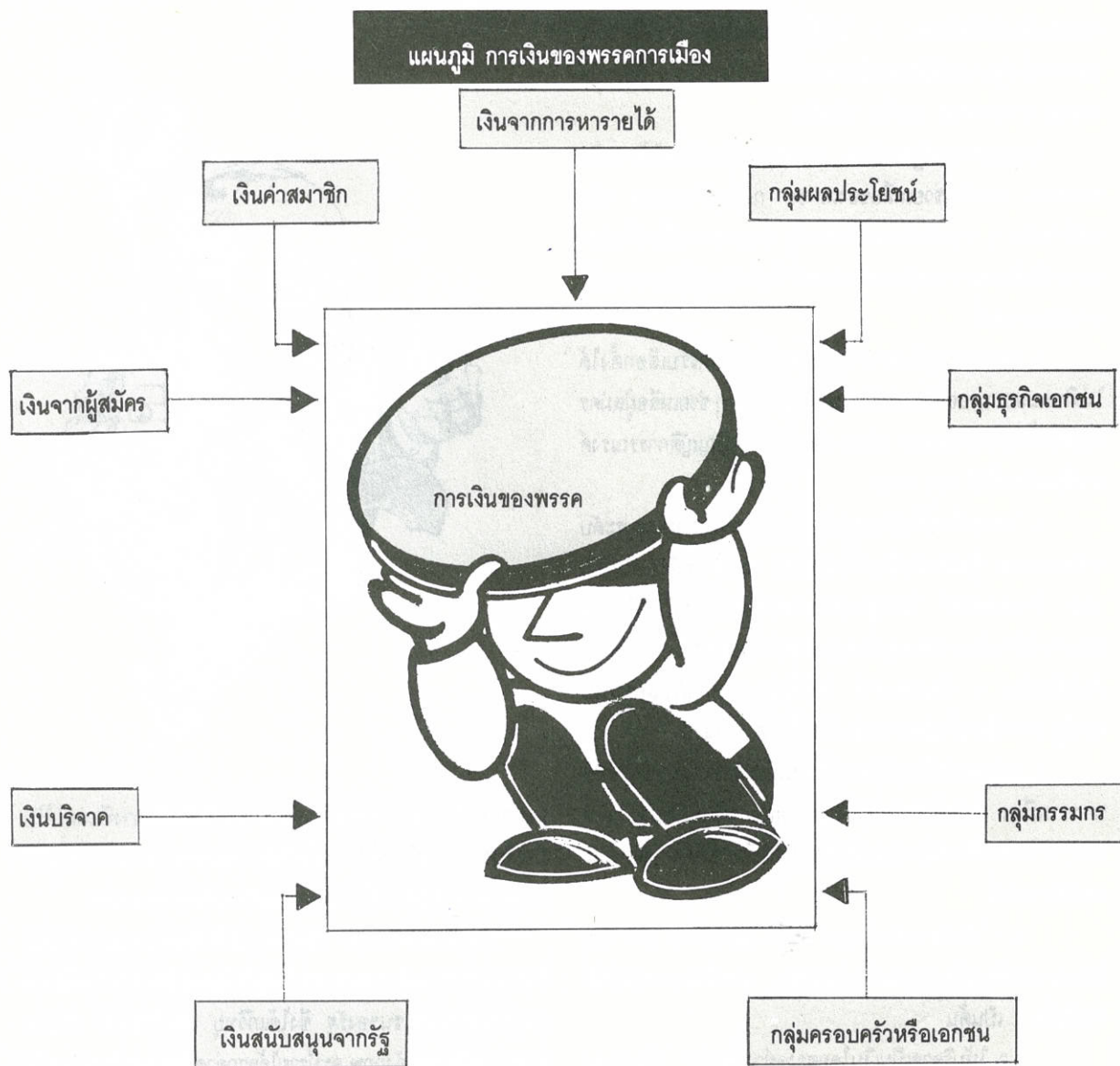
พรรคการเมืองไทยกับการเงินของพรรค

เงินเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารงานเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายสูงสุด ทั้งในระดับองค์การ ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับระหว่างประเทศ พรรคการเมืองก็เช่นเดียวกัน คือต้องอาศัยเงินเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายสูงสุด

ในประเทศประชาธิปไตยทั้งหลาย ทั้งในทวีปอเมริกา ยุโรป และเอเชีย พรรคการเมืองส่วนใหญ่ต่างก็ประสบกับปัญหาในเรื่องรายได้หรือการเงินของพรรคเช่นเดียวกัน เช่นปัญหาในเรื่องของการสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองของพรรคด้วยเงินสนับสนุน ซึ่งในบางครั้งก็เป็นที่ยอมรับกันว่า การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองก็เป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้องในประเด็นที่ว่า เงินเป็นปัจจัยที่สามารถบันดาลทุกสิ่งได้ แม้แต่การซื้อเสียง การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองจึงเท่ากับเป็นการส่งเสริมให้พรรคการเมืองที่มีรายได้มากได้เปรียบพรรคการเมืองที่มีรายได้น้อย และพรรคการเมืองที่มีรายได้มากก็มักจะเป็นฝ่ายที่มีชัยชนะในการเลือกตั้งทุกครั้งไป ดังนั้นปัญหาจึงเกิดขึ้นว่า การเงินของพรรค ควรจะมาจากแหล่งใด ควรมาจากภาครัฐบาลหรือควรมาจากภาคเอกชน โดยจากภาครัฐบาล หมายความว่า การที่รัฐจะต้องให้การสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองทุกพรรคเท่าเทียมกัน โดยคิดตามจำนวนสมาชิกของพรรคหรือขนาดของพรรค

ปัญหาเรื่องที่มาของการเงิน เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายของพรรคการเมือง จึงเป็นปัญหาลำดับสำคัญของพรรคการเมืองในปัจจุบัน เนื่องจากในประเทศประชาธิปไตย ไม่มีพรรคการเมืองใหญ่พรรคใดที่จะสามารถยืนอยู่ได้ด้วยเงินสนับสนุนจากสมาชิกของพรรคการเมือง แต่เพียงอย่างเดียว อาจกล่าวได้ว่า พรรคการเมืองในประเทศที่มีการเลือกตั้งโดยเสรีนั้น ที่มาอันสำคัญของเงินสนับสนุนพรรคการเมือง มาจากกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มเอกชนที่ประกอบธุรกิจ กลุ่มกรรมกร กลุ่มครอบครัวหรือเอกชนที่มั่งคั่ง เงินสนับสนุนพรรคการเมืองที่รัฐได้กำหนดไว้ เงินบริจาคจากสมาชิก เงินจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง เงินจากค่าสมาชิกของพรรค และเงินที่มาจากหารายได้ของพรรค

ในส่วนที่เกี่ยวกับเงินสนับสนุนจากรัฐนั้น มีประเทศประชาธิปไตยอยู่หลายประเทศที่มีกฎหมายให้การสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกของพรรคได้รับการเลือกตั้งเข้าไปมีที่นั่งในสภา เช่น ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน อิตาลี อาร์เจนตินา สวีเดน ตุรกี ออสเตรเลีย แคนาดา และสหรัฐอเมริกา (เฉพาะการเลือกตั้งประธานาธิบดี) เป็นต้น ส่วนประเทศที่ให้พรรคการเมืองใช้สื่อสารมวลชนของรัฐในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งได้โดยไม่ต้องเสียค่าตอบแทนนั้น เช่น ประเทศอังกฤษ เป็นต้น

ในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน กฎหมายพรรคการเมืองกำหนดให้รัฐจ่ายเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมือง พรรคการเมืองจึงมีรายได้จากสมาชิกที่เสียค่าบำรุงให้พรรคจากผู้สนับสนุนพรรค (แต่หากจำนวนเงินที่บริจาคเกิน 20,000 มาร์คแล้ว พรรคการเมืองจะต้องประกาศให้ประชาชนทราบ) และจากเงินสนับสนุนที่รัฐช่วยค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งสำหรับพรรคการเมืองที่ได้คะแนนเสียงเกินร้อยละ 5 ของคะแนนเสียงทั้งประเทศ (ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐ คะแนนเสียงละ 3.50 - 5 มาร์ค) ทำให้พรรคการเมืองที่ได้

คะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละ 5 ไม่ได้รับเงินสนับสนุนส่วนนี้จากรัฐ นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้ช่วยเหลือพรรคการเมืองโดยวิธีการให้สถานที่ประชุม ยานพาหนะ และอื่น ๆ อีกด้วย

ในประเทศสหรัฐอเมริกา พรรคการเมืองมีรายได้จากเงินของพรรค จากเงินช่วยเหลือของเอกชน กลุ่มธุรกิจเอกชน หรือองค์การต่าง ๆ จากการช่วยเหลือของรัฐ (เฉพาะการเลือกตั้งประธานาธิบดี) และจากกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งมีรายละเอียดของรายได้บางประการดังนี้

1. เอกชนคนหนึ่งสามารถช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ไม่เกินคนละ 1,000 ดอลลาร์ ส่วนองค์การต่าง ๆ ช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ไม่เกินคนละ 5,000 ดอลลาร์ (รัฐบัญญัติการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งปี ค.ศ. 1974)

2. ในการเลือกตั้งประธานาธิบดี ก่อนการประชุมใหญ่ระดับชาติของพรรค ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคน จะใช้จ่ายเงินได้ไม่เกิน 20.2 ล้านดอลลาร์ โดยรัฐบาลกลางจะต้องช่วยไม่เกินครึ่งหนึ่ง ส่วนการใช้จ่ายในการประชุมใหญ่ระดับชาติของพรรค จะใช้จ่ายเงินได้ไม่เกิน 6 ล้านดอลลาร์ โดยทั้งหมดมาจากเงินสนับสนุนของรัฐ (การเลือกตั้งประธานาธิบดีในปี ค.ศ. 1984)

3. กลุ่มผลประโยชน์ซึ่งรวมตัวกันเป็นคณะกรรมการกิจการทางการเมือง (Political Action Committee) หรือที่เรียกว่า แพค (PAC) สามารถบริจาคเงินช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ตามลักษณะและวิธีการดังนี้

3.1 ให้บริจาคเป็นสิ่งของ สินค้า และบริการ เช่น ช่วยโฆษณาหาเสียงบริจาคแผ่นป้ายโฆษณา และสิ่งของเหลือใช้ที่จำเป็นอื่น ๆ เป็นต้น

3.2 ให้บริจาคเป็นเงินโดยตรงอย่างเปิดเผย ซึ่งอาจจะ มีเงื่อนไขและข้อตกลง หรือไม่ก็มีก็ได้

3.3 ใช้จ่ายเงินอย่างอิสระเพื่อสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง ให้ได้รับเลือกตั้งนั้นฝ่ายแพ้ ดังนั้นจึงไม่มีการจำกัดจำนวนเงินที่ใช้จ่าย เช่น FCMPAC ใช้จ่ายเงินจำนวน 3-5 ล้านดอลลาร์ ในธุรกิจทางโทรทัศน์และระดมอาสาสมัครในการรณรงค์หาเสียงช่วยนายโรนัลด์ เรแกน ในปี ค.ศ. 1984

3.4 ใช้จ่ายเงินเพื่อเป็นรางวัลหรือเพื่อการลงโทษแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งกล่าวคือมีการใช้เงินเพื่อเป็นรางวัล (Punish Money)

แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีสถิติการออกเสียงไปในทิศทางที่แพคได้รับประโยชน์ และมีการใช้จ่ายเงินเพื่อการลงโทษ (Punish Money) แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ไม่ปฏิบัติตามความต้องการของแพค

ในประเทศอังกฤษ มีกฎหมายให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรค โดยเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองใช้บริการสื่อสารมวลชนของรัฐ ซึ่งได้แก่วิทยุ และโทรทัศน์ เป็นต้น พรรคการเมืองของอังกฤษ จะมีรายได้จากค่าสมัคร จากเงินช่วยเหลือของเอกชนและกลุ่มเอกชนต่าง ๆ จากการบริจาคในกรณีพิเศษและจากการจัดหารายได้ของพรรค ส่วนในด้านการรณรงค์หาเสียงรัฐก็ได้จัดบริการช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งอีกหลายด้าน เช่น ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะได้รับบริการส่งพัสดุภัณฑ์โดยไม่คิดมูลค่าสำหรับส่งสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง แต่ก็ยังคงห้ามพรรคการเมืองมิให้ซื้อเวลาของสถานีโทรทัศน์เพื่อการหาเสียง เนื่องจากรัฐได้จัดเวลาให้ออกอากาศตามอัตราส่วนของสมาชิกพรรคที่เป็นสมาชิกอยู่ในสภาสามัญ (House of Commons)

สำหรับในประเทศไทย พรรคการเมืองยังไม่มีเงินสนับสนุนจากรัฐ รายได้ของพรรคการเมืองส่วนใหญ่ไม่ได้มาจากค่าสมาชิกหรือค่าบำรุง เพราะในทางปฏิบัติ ผู้ที่ให้เงินสนับสนุนกิจการของพรรคการเมือง จะได้แก่สมาชิกผู้ก่อตั้งพรรคที่มีอำนาจในทางการเงินที่อยู่ในระดับผู้บริหารพรรค หรือกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องและผูกพันอยู่กับบุคคลในระดับผู้บริหารของพรรค รัฐจึงน่าที่จะมีการพิจารณาให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของไทยบ้าง ซึ่งเท่ากับการควบคุมให้จำนวนพรรคการเมืองลดน้อยลงโดยทางอ้อมเนื่องจากตามหลักการ รัฐจะสนับสนุนการเงินให้กับพรรคการเมืองซึ่งมีสมาชิกได้รับการเลือกตั้งมากเท่านั้น

ข้อเสนอเบื้องต้นเกี่ยวกับการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมือง

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา มีบุคคลหลายฝ่ายได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองไว้อย่างกว้างขวางพอสมควร ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. พรรคการเมืองจะพัฒนาได้ไม่ใช่มีเงินเพียงอย่างเดียว ต้องมีสมาชิกที่มีวินัยและมีผลงานที่กระทำให้กับสังคมด้วย
2. พรรคการเมืองจะเติบโตได้จำเป็นต้องมีฐานด้านการเงินด้วย
3. ประเทศไทยกำลังพัฒนาระบบประชาธิปไตยแบบประเทศญี่ปุ่นที่รับเงินจากภาคธุรกิจเพื่อสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมือง
4. รัฐต้องให้เงินสนับสนุนพรรค ขดเซยให้กับผู้สมัครที่ได้รับเลือกตั้ง เพื่อแก้ปัญหาด้านการเงินของพรรคการเมือง เพื่อจะได้พึ่งพาเงินภาคธุรกิจน้อยลง พรรคการเมืองจะได้เป็นหนี้บุญคุณประชาชนผู้เสียภาษี ไม่ใช่เป็นหนี้บุญคุณนักธุรกิจ จะได้ไม่เป็นพรรคนายทุน นักการเมืองไม่ใช่ักบุญผู้เสียสละ การบริหารจำเป็นต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก
5. เรามีกฎหมายส่งเสริมการลงทุนแล้ว ควรจะมีกฎหมายส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมืองบ้าง โดยเฉลี่ยคืนให้ตามคะแนนที่ได้รับการเลือกตั้งทั่วประเทศของพรรค เป็นเงินจากเงินงบประมาณ หรืออาจกำหนดว่าถ้าได้ไม่ถึง 500,000 คะแนน ไม่เฉลี่ยคืนก็ได้ เพื่อป้องกันการสมัคร เพื่อหวังเงินเฉลี่ยคืนดังกล่าว รวมทั้งตั้งงบประมาณค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองในการดูแลสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยคิดให้เฉลี่ยต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ

แต่ละพรรคด้วย กรรมการปกครองควรมีการวิจัยว่า การหาเสียงของผู้สมัครแต่ละคน ในแต่ละพื้นที่ แต่ละฤดูกาลที่สุดต้องใช้เงินเท่าไร ภารกิจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สุดต้องใช้เงินเท่าไร แล้วออกกฎหมายเฉลี่ยเงินคืนตามสมควร

6. พรรคการเมืองบางพรรค หักเงินเดือนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หักเงินเดือนรัฐมนตรีบำรุงพรรค และอาจมีกลุ่มผลประโยชน์ให้อย่างไม่เปิดเผยด้วย
7. จำเป็นต้องป้องกันไม่ให้นายทุนเพียงไม่กี่คนเป็นเจ้าของพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่ง
8. สนับสนุนให้เอกชนสนับสนุนพรรคการเมืองโดยสามารถนำเงินที่บริจาคให้พรรคการเมืองนำไปหักภาษีได้
9. มีกฎหมายให้พรรคการเมืองดำเนินกิจการที่มีกำไรได้
10. บางครั้งกลุ่มผลประโยชน์สละเงินให้พรรคการเมืองโดยไม่หวังผลตอบแทน เพราะเขาอยากเห็นประเทศชาติมีการปกครองที่มีพรรคการเมืองที่เข้มแข็งเหมือนกัน
11. ประเทศไทยมีการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองอย่างไม่เปิดเผยเป็นจำนวนมาก ซึ่งดูไม่เหมาะสม อาจทำให้พรรคการเมืองไม่สุจริต
12. ไม่ควรห้ามการอุดหนุนเงินพรรคการเมืองจากต่างประเทศ หรืออาจให้ได้เป็นบางกรณี เช่น เครื่องมือ อุปกรณ์สำนักงาน เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือไปศึกษาดูงานระบบพรรคการเมืองของต่างประเทศ เป็นต้น แต่ไม่ให้ใช้เพื่อการหาเสียงเลือกตั้งก็ได้
13. รัฐมีเงินตอบแทนและสวัสดิการให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็จะมีเงินเหลือพอสนับสนุนพรรคการเมืองมาก
14. ค่าใช้จ่ายของพรรคการเมือง เช่น เจ้าหน้าที่ประจำพรรคการเมือง การวิเคราะห์ วิจัยระบบต่าง ๆ ของบ้านเมือง ค่าไปรษณียากรติดต่อสมาชิก
15. รัฐบาลควรนำเงินค่าสมัครของผู้สมัครรับเลือกตั้งมาตั้งเป็นกองทุนเพื่อสนับสนุนพรรคการเมือง
16. ควรให้บริการค่าไปรษณียากรฟรี ค่าโทรศัพท์ฟรี หรือให้สมาชิกมีโอกาสเผยแพร่ความคิดทางสื่อสารมวลชนได้ตามเวลาที่กำหนด โดยเสมอภาค
17. เงินที่ภาคเอกชนบริจาค เกิดจากสองทางคือ จากความ

เชื้ออื้อครุฑาและจากภาวะจ่ายอม ภาวะจ่ายอมอาจเพื่อหวังสิ่งตอบแทน ความครุฑาอาจมาจากครุฑาตัวบุคคลหรือครุฑาอุดมการณ์ แต่ในเมื่อประชาชนไม่ค่อยสนใจอุดมการณ์ การเสียสละเพื่ออุดมการณ์จึงมีน้อย ส่วนใหญ่จึงเพื่อตัวบุคคล ทางแก้คือ ต้องทำให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีความรู้สึกเป็นเจ้าของพรรคการเมืองด้วย

18. ขณะนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีงบประมาณสนับสนุนให้คนละ 3 ล้านอยู่แล้ว ในการที่จะดำเนินกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นของตน และผลก็ย้อนกลับไปถึงประชาชนด้วย

19. กระทรวงมหาดไทยต้องแก้ไขปัญหาการซื้อเสียงให้ได้ โดยการสร้างความเข้าใจกับประชาชน หรือต่อต้านด้วยวิธีอื่น ๆ จะเป็นการลดค่าใช้จ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีอุดมการณ์ด้วย รวมทั้งหามาตรการควบคุมค่าใช้จ่าย 350,000 บาท ให้ได้ด้วย

20. การเฉลี่ยคืนเงินให้พรรคตามคะแนนเสียงนั้นไม่สมควร ประชาชนให้คะแนนเสียงแล้ว ยังต้องเอามาใช้ให้พรรคการเมืองอีก แต่การหาเงินนอกกระบบเป็นอันตรายต่อประชาธิปไตย ทางออกคือต้องสร้างความสำนึก และพัฒนาประชาชนให้เข้าใจ ทางที่ถิภาษนั้นควรเฉลี่ยคืนให้ประชาชนดีกว่า ใครมาเลือกตั้งต้องเสียเวลาทำมาหากิน รัฐจ่ายให้เองเลยหัวละ 100 บาท จะเลือกใครก็ได้ การจ่ายเงินซื้อเสียง แต่ไม่ประสบความสำเร็จเคยปรากฏมาแล้ว ประชาชนมีความเข้าใจดีขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก

21. การป้องกันไม่ให้นายทุนซื้อพรรคการเมือง กระทำได้โดยการออกกฎหมายจำกัดวงเงินบริจาคไว้ว่า เอกชนบริจาคได้ไม่เกินเท่าใด บริษัทหรือนิติบุคคลบริจาคได้ไม่เกินเท่าใด

22. การลดค่าใช้จ่ายของผู้สมัคร กระทรวงมหาดไทยควรจัดการหาเสียงให้ จัดเวทีปราศรัยให้ พิมพ์ไปปลิวหาเสียงพร้อมนโยบายแจกให้ ติดให้ทุกแห่งโดยเสมอภาค แล้วเก็บเงินค่าสมัครแพงขึ้นมาเป็นค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ รัฐควรจัดสถานที่ที่หนึ่งให้ให้เป็นที่พักการของทุกพรรค ใช้ทำกิจกรรมของทุกพรรคร่วมกันได้

อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอเบื้องต้นเกี่ยวกับการให้การสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองที่น่าจะมีความเป็นไปได้ มีอยู่ 2 ประการดังนี้

1. รัฐควรจ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองภายหลังการเลือกตั้ง เฉพาะแก่พรรคการเมืองที่มีที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎร โดยคำนึงถึงจำนวนที่นั่งในสภาของแต่ละพรรค หรือคำนึงถึงจำนวน

คะแนนเสียงที่แต่ละพรรคได้รับ

2. รัฐควรอนุญาตให้พรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งได้ใช้สื่อสารมวลชนของรัฐ เช่น วิทยุ และโทรทัศน์ ในการโฆษณาเสียงเลือกตั้ง ด้วยเวลาอย่างเพียงพอที่จะให้ประชาชนโดยทั่วไปได้เข้าใจในนโยบายของพรรคการเมืองแต่ละพรรค ทั้งนี้โดยไม่ต้องเสียค่าตอบแทน

เหตุผลประกอบข้อเสนอเบื้องต้น

1) ประเทศประชาธิปไตยหลายประเทศจ่ายเงินสนับสนุนให้แก่พรรคการเมือง เช่น ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน อิตาลี อาร์เจนตินา สวีเดน ตุรกี ออสเตรเลีย แคนาดา และสหรัฐอเมริกา (เฉพาะการเลือกตั้งประธานาธิบดี) เป็นต้น

2) แม้พรรคการเมืองจะเป็นองค์กรที่เอกชนก่อตั้งขึ้น แต่เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อสาธารณประโยชน์ เช่นเดียวกับสถาบันการศึกษาหรือสถานพยาบาลของเอกชน การจ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมือง มีเหตุผลทำนองเดียวกันกับการที่กระทรวงศึกษาธิการจ่ายเงินอุดหนุนให้แก่โรงเรียนราษฎร์

3) หากรัฐไม่สนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมือง พรรคการเมืองย่อมมีโอกาสตกอยู่ใต้อิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์ได้ง่าย เพราะพรรคการเมืองจะต้องพึ่งพาอาศัยเงินในการดำเนินกิจการของพรรคและในการรณรงค์หาเสียงจากกลุ่มผลประโยชน์เหล่านั้นเป็นจำนวนมาก ทำให้กลุ่มผลประโยชน์มีอิทธิพลครอบงำพรรคการเมือง จนพรรคการเมืองไม่สามารถที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามอุดมการณ์และนโยบายของพรรคที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้เลือกตั้งได้

4) หากรัฐไม่สนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมือง ย่อมเป็นการง่ายที่พรรคการเมืองบางพรรคจะถูกซื้อโดยประเทศมหาอำนาจ ซึ่งต้องการที่จะเข้ามามีอิทธิพลครอบงำนโยบายด้านต่าง ๆ ของประเทศไทย

5) การที่รัฐสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมือง จะทำให้พรรคการเมืองสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยส่วนรวมได้ เช่น จัดให้มีการอบรมความรู้ทางด้านการเมืองแก่สมาชิกของพรรคและแก่ประชาชนโดยทั่วไป

6) การอนุญาตให้พรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งสมาชิกเข้า

สมัครรับเลือกตั้งได้ใช้สื่อสารมวลชนของรัฐในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ช่วยส่งเสริมให้คนที่มีความสามารถได้มีโอกาสเสนอตัวเข้ามาสมัครรับเลือกตั้งได้กว้างขวางขึ้น ช่วยลดค่าใช้จ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ช่วยป้องกันการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยมิชอบ และช่วยป้องกันการซื้อคะแนนเสียงในทางอ้อมได้อีกด้วย

7) การเลือกตั้งที่เคยมีมาในประเทศไทยทุกครั้ง ผู้เลือกตั้งไม่ค่อยได้มีโอกาสทราบความคิดเห็นของผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยทั่วถึง ทั้งนี้เพราะการที่จะให้ผู้เลือกตั้งได้ทราบความคิดเห็นของผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยทั่วถึงนั้น เป็นเรื่องที่ยุติยากสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนจะต้องคำนึงถึงการทำโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งตามกำลังความสามารถของตน แต่เนื่องจากการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเป็นกิจการที่จะต้องอาศัยเงินเป็นจำนวนมาก ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีเงินมากจึงย่อมได้เปรียบผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีเงินน้อย การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีความไม่เท่าเทียมกันในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งนี้ ทำให้ผู้เลือกตั้งไม่ทราบความคิดเห็นของผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยทั่วถึงเป็นเหตุให้ไม่มีโอกาสที่จะพิจารณาเปรียบเทียบได้ว่าสมควรจะออกเสียงลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใด การออกเสียงเลือกตั้งของผู้เลือกตั้งในประเทศไทยที่แล้ว ๆ มาจึงเป็นการออกเสียงที่ขาดการพิจารณาอยู่มาก รัฐจึงควรส่งเสริมให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้มีโอกาสเผยแพร่ความคิดเห็นของตนต่อผู้เลือกตั้งอย่างกว้างขวางและโดยทั่วถึงกัน

มาตรการเสริมข้อเสนอบื้องต้น

1) พรรคการเมืองควรจะพัฒนาตัวเองให้เป็นพรรคการเมืองที่มีความเป็นสถาบัน (Institutionalization) ที่เข้มแข็ง มีระเบียบวินัย และได้รับการยอมรับและไว้วางใจจากประชาชนโดยทั่วไป

2) ควรสนับสนุนงบประมาณให้กรมการปกครองประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับประชาธิปไตยและการเลือกตั้งทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่อง โดยประสานร่วมกับคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อยกระดับความรู้ ความเข้าใจของประชาชนต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตลอดจนชี้ให้เห็นถึงผลเสียของการซื้อคะแนนเสียงและการทุจริตการเลือกตั้ง เพราะจะทำให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารทางการเมืองอย่างถูกต้องมากขึ้น การที่ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารที่ถูกต้องมากเท่าใด ย่อมทำให้เขาเกิดความตื่นตัวทางการเมืองมาก

ขึ้นเท่านั้น อันจะส่งผลต่อการเพิ่มปริมาณการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชน และยิ่งจะช่วยให้ประชาชนสามารถตัดสินใจใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งได้ด้วยตนเองอีกด้วย

3) รัฐบาลควรถือเป็นนโยบายสำคัญที่จะสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Group) หรือกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานให้แก่พรรคการเมืองในอนาคตที่จะเข้าไปเสริมสร้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับพื้นที่ และจะเป็นทางหนึ่งให้พรรคการเมืองได้สามารถคัดเลือกกลั่นกรองผู้สมัครของพรรคในการเลือกตั้งได้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยในการนี้ควรมีการทบทวนเกี่ยวกับข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดตั้งสมาคมที่ไม่มั่วถดถูประสังค์ทางการเมืองตามพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485 ให้ให้สมาคมสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้ด้วย

4) ควรสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มประชาชนต่าง ๆ ในรูปกลุ่มประชาอาสาเพื่อการเลือกตั้ง เช่น กลุ่มอาสาประชาชาติ ซึ่งเป็นองค์กรประสานงานของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ และส่งเสริมกลุ่มประชาชนอาสาสมัคร องค์กรอาสาสมัครหรือองค์กรภาคเอกชนต่าง ๆ ให้เข้ามีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งต่าง ๆ เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความสุจริตยุติธรรม เช่นเดียวกับกลุ่ม NAM-FREL (National Movement for Free Election) ของฟิลิปปินส์ เป็นต้น เพราะขณะนี้การจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครยังมีน้อย ซึ่งหากมีการจัดตั้งกลุ่มในลักษณะดังกล่าวมากขึ้น ย่อมจะเป็นพลังควบคุมการทุจริตเลือกตั้งได้ทางหนึ่ง

5) ควรปรับปรุงกฎหมายการเมือง เพื่อให้พรรคการเมืองมีการจัดองค์กรและการบริหารงานของพรรคเข้มแข็งขึ้น โดย

5.1) สนับสนุนให้มีการจัดตั้งสาขาของพรรคในระดับท้องถิ่น โดยรัฐอาจสนับสนุนในรูปของการให้เงินสนับสนุนการจัดตั้งสำนักงานสาขาของพรรค ทั้งนี้เพราะปัจจุบันพรรคการเมืองยังไม่สามารถเป็นตัวแทนของประชาชนทุกกลุ่มอาชีพที่มีฐานสนับสนุนจากประชาชนในลักษณะที่เป็นพรรคมวลชน (Mass Party) ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พรรคการเมืองของไทยขาดการพัฒนา และไม่สามารถสะท้อนกลุ่มผลประโยชน์ของตนในสังคมได้ การจัดตั้งสาขาของพรรคจะเป็นทางหนึ่งที่ช่วยให้พรรคการเมืองได้วางพื้นฐานถึงประชาชนในระดับรากฐาน (grass root) ซึ่งจำเป็นต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

5.2) สนับสนุนในเรื่องรายได้ของพรรคการเมือง ให้พรรคสามารถจัดหาหรือมีรายได้อื่นมาจนเพียงพอได้ นอกเหนือจากเงินบำรุงสมาชิกพรรค เงินบริจาคหรือดอกผลต่าง ๆ โดยอาจเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนสามารถให้การสนับสนุนแก่พรรคการเมืองโดยไม่หวังผลประโยชน์ใดกว้างขึ้น เพราะในปัจจุบันพรรคการเมืองส่วนใหญ่ขาดรายได้และไม่อยู่ในฐานะที่จะตั้งมั่นได้ อันเนื่องมาจากข้อจำกัดตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เช่น ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือสมาชิกรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคล องค์กร หรือนิติบุคคล (มาตรา 40) เป็นต้น ซึ่งการเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองจัดหารายได้ของตนได้กว้างขึ้น จะช่วยเสริมให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งขึ้น ทั้งในเรื่องการจัดองค์กรและการบริหาร

5.3) ควรกำหนดให้มีการเปิดเผยเงินบริจาคของพรรค และแสดงรายรับรายจ่าย ในการเลือกตั้ง ทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้ง เพื่อตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของพรรคหรือสมาชิกของพรรค ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในด้านการควบคุมการบริหารการเงินของพรรค เพราะ ปัจจุบันไม่สามารถตรวจสอบรายรับ-รายจ่ายของพรรคอย่างแท้จริงได้ โดยเฉพาะในช่วงที่มีการเลือกตั้ง เนื่องจากกฎหมายกำหนดไว้ แต่เพียงกว้าง ๆ ว่า ให้หัวหน้าพรรคการเมืองและผู้ดำเนินการสาขาพรรคการเมือง จัดทำบัญชีแสดงจำนวนเงินที่พรรคการเมืองได้รับ และได้จ่าย และบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของพรรคการเมือง (มาตรา 35) เท่านั้น

6) ควรแก้ไขกฎหมายเลือกตั้งให้มีผลครอบคลุมถึงการทุจริตเลือกตั้ง และการซื้อคะแนนเสียงเลือกตั้งในรูปแบบต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เพราะปัจจุบันการทุจริตเลือกตั้งมีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งมีการใช้กลวิธีหาเสียงเลือกตั้งโดยมิชอบต่าง ๆ ที่กฎหมายยังเข้าไปควบคุมไม่ถึง จึงควรแก้ไข ดังนี้

6.1) ห้ามมิให้หาเสียงตามบ้านหรือเคหสถาน หรือในที่สาธารณะ นอกจากบริเวณที่ควบคุมและบริหารการเลือกตั้งกำหนด ซึ่งได้แก่จุดที่เป็นที่ชุมนุมชน เช่น ศูนย์กลางคมนาคม เป็นต้น เพราะจะเป็นช่องทาง ให้มีการต่อรองคะแนนเสียงระหว่างผู้สมัคร หัวคะแนนกับประชาชนได้ รวมทั้งยังอาจสร้างความเกรงใจอัตโนมัติแก่ประชาชน ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งด้วย อย่างไรก็ตามมาตรานี้จะต้องเสริมด้วยการจัดอำนวยความสะดวกของ

รัฐแก่พรรคการเมืองทางสื่อมวลชนของรัฐโดยเท่าเทียมกันด้วย

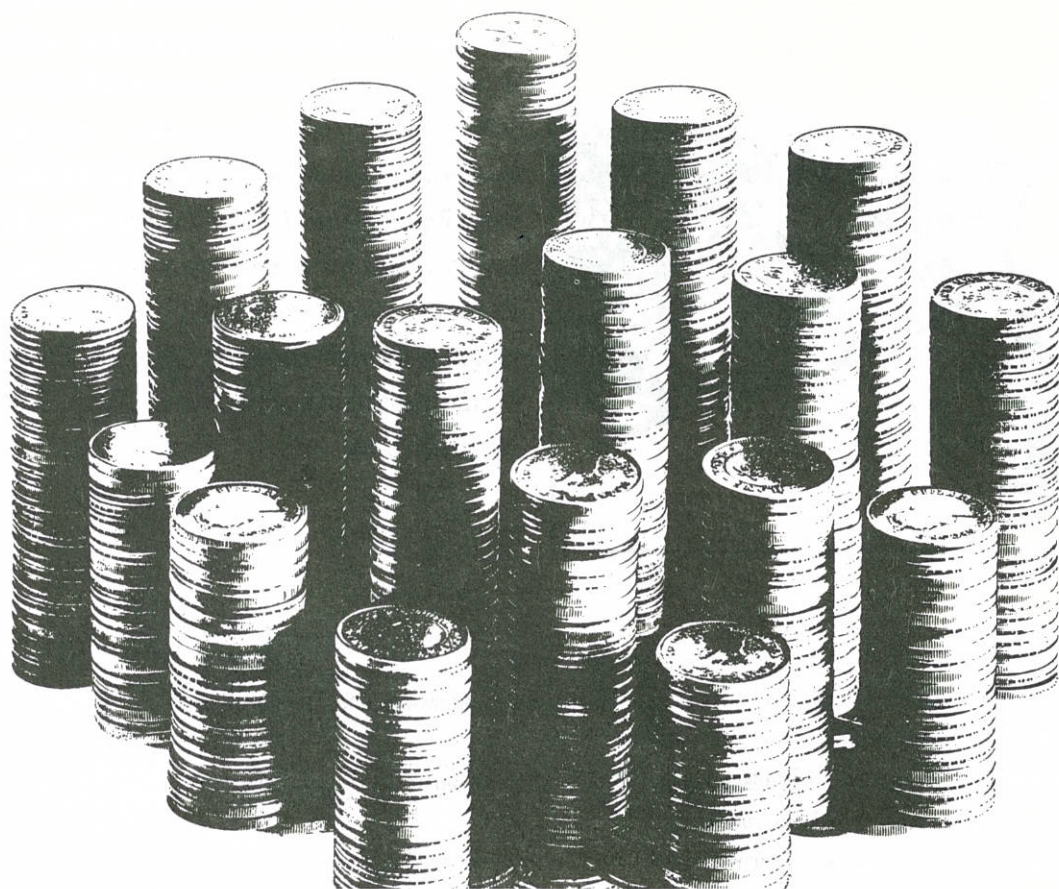
6.2) ควรกำหนดภูมิภูลำเนาของผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตที่จะสมัครไม่น้อยกว่า 6 เดือน ทั้งนี้เพื่อป้องกันการโยกย้ายสิทธิของผู้เลือกตั้งในช่วงที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดการเลือกตั้งครั้งใหม่ขึ้น การกำหนดภูมิภูลำเนาของผู้สมัครดังกล่าวจะทำให้ต้องมีการวางแผนหาเสียง และสร้างความผูกพันกับประชาชนของผู้สมัครแต่เนิ่น ๆ อันเป็นการลดปัญหาการหาเสียงเลือกตั้งโดยมิชอบไปในตัว

6.3) ให้มีคณะกรรมการบริหารการเลือกตั้ง มีหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำและดำเนินการเลือกตั้งให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และให้มีหน้าที่ร่วมกันพิจารณากำหนดแบ่งเขตเลือกตั้งเป็นประจำทุกปี เพื่อป้องกันการเอารัดเอาเปรียบในการแบ่งเขตเลือกตั้ง ทั้งนี้เนื่องจาก ปัจจุบันการกำหนดเขตเลือกตั้งเป็นไปโดยคน ๆ เดียว จึงอาจไม่เป็นธรรมขึ้นได้ นอกจากนี้ยังป้องกันข้อครหาต่าง ๆ จากพรรคการเมืองได้ด้วย

6.4) เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีผลในทางปฏิบัติ ควรเพิ่มโทษเกี่ยวกับความผิดตามกฎหมายเลือกตั้งให้สูงขึ้น ทั้งโทษจำและโทษปรับ และควรมีสินบนนำจับแก่ผู้นำจับและผู้จับกุมด้วย อย่างไรก็ตามจะต้องมีการปรับปรุงระเบียบว่าด้วยการสอบสวนและควบคุมคดีของเจ้าพนักงานให้ชัดเจนด้วย เพื่อป้องกันเจ้าพนักงานของรัฐรับสินบนจากผู้สมัครหรือตัวแทนของผู้สมัครเสียเอง

7) กระทรวงมหาดไทยจะต้องยึดเป้าหมายการเลือกตั้งในแต่ละระดับตามแผนมหาดไทยแม่บท ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2530 - 2534) โดยมุ่งเน้นคุณภาพของการไปใช้สิทธิของประชาชนมากกว่าในด้านปริมาณ โดยจะต้องไม่มีการแข่งขันในเรื่องจำนวนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ควรให้รางวัลแก่จังหวัดหรืออำเภอที่จัดการเลือกตั้งได้เรียบร้อย เพราะการให้ความสำคัญต่อปริมาณการไปใช้สิทธิเลือกตั้งและการให้มีการแข่งขันในเรื่องจำนวนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งยังหน่วยเลือกตั้งต่าง ๆ ทำให้มีการชักนำหรือระดมคนไปลงคะแนนเสียงได้ในบางพื้นที่ การเน้นในเรื่องคุณภาพของการไปใช้สิทธิที่ดี หรือการจัดการเลือกตั้งเรียบร้อยก็ดี จะเป็นแนวทางให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติได้ควบคุมดูแลให้การเลือกตั้งนั้นเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมได้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น

8) ควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญให้เอื้ออำนวย

ต่อการป้องกันการซื้อคะแนนเสียงและการทุจริตการเลือกตั้งต่าง ๆ โดยกำหนดระยะเวลาในการหาเสียงให้คงที่ ขณะเดียวกันก็ขยายฐานผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้กว้างขึ้นเป็นอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป เพื่อให้มีผู้ลงคะแนนเสียงที่มีคุณภาพมากขึ้น

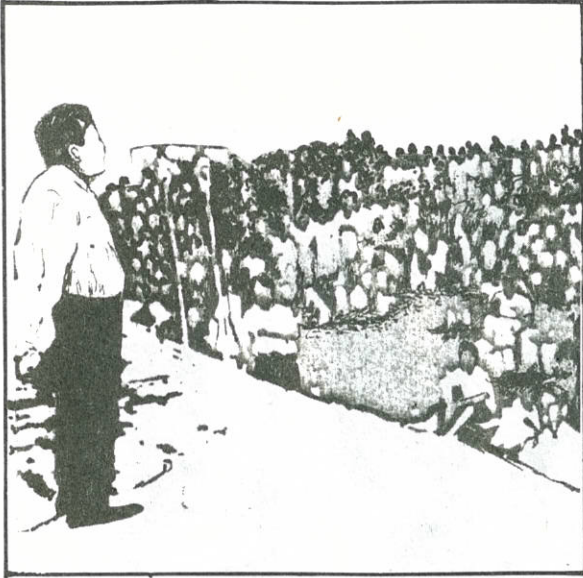
9) ควรยกเลิกมาตรา 49 ในกฎหมายพรรคการเมือง ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่พรรคการเมืองเลิกตามมาตรา 46 ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ชำระบัญชี เมื่อได้หักหนี้สินและค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชีแล้ว ยังมีทรัพย์สินเหลืออยู่เท่าใด ให้โอนให้แก่องค์การสาธารณกุศลตามที่ระบุไว้ในข้อบังคับของพรรคการเมือง ถ้าในข้อบังคับไม่ได้ระบุ ก็ให้ทรัพย์สินที่เหลือนั้นตกเป็นของรัฐ”

บทสรุป

พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญยิ่ง

ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากพรรคการเมืองเป็นกลุ่มของบุคคลที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างเดียวกัน ร่วมกันจัดตั้งเป็นสถาบันที่มีการจัดองค์การที่แน่นอนชัดเจน มีการกำหนดทางเลือกเกี่ยวกับนโยบายที่สำคัญในการปกครองและบริหารประเทศในด้านต่าง ๆ คัดเลือกตัวบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง และหาโอกาสจัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศ

แต่การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองจะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ที่สำคัญประการหนึ่งก็คือเงิน ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง เนื่องจากถ้าไม่มีเงินแล้ว พรรคการเมืองก็ไม่สามารถที่จะดำเนินการทางการเมืองอย่างใดได้ วิธีการหนึ่งที่สามารถช่วยเหลือให้พรรคการเมืองสามารถยืนหยัดอยู่ได้ คือการที่รัฐจะต้องให้การสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองที่มี

ที่นั่งอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งประเทศประชาธิปไตยหลายประเทศได้ดำเนินการช่วยเหลือพรรคการเมืองของตนเองอยู่ อย่างไรก็ตามสำหรับพรรคการเมืองของไทยนั้น แนวความคิดเกี่ยวกับการให้การสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมือง จะเป็นวิธีการเดียวโดยลำพังไม่ได้ เนื่องจากพรรคการเมืองของไทยยังไม่มีความเป็นสถาบันที่เข้มแข็งเพียงพอ ดังนั้นจึงต้องมีมาตรการต่าง ๆ เข้ามาเสริมการให้การสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองของไทยด้วย ถ้าเราสามารถดำเนินการตามมาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ได้อย่างครบถ้วน การให้การสนับสนุนของรัฐทางการเงินแก่พรรคการเมืองก็จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้อย่างแท้จริง □■

บรรณานุกรม

- โกลินทร์ วงศ์สุวัฒน์ และ นรนิติ เศรษฐบุตร, บรรณาธิการ. **พรรคการเมือง**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521.
- เชาวน์วงศ์ สดลภา. **พรรคการเมือง**. พระนคร : สยามพัฒนการ, 2511.
- ทนายความแห่งประเทศไทย. สมาคม. **ข้อสังเกตและเหตุผลประกอบข้อยุติในการสัมมนาทางวิชาการกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง 2521**. กรุงเทพมหานคร : การพิมพ์พระนคร, 2521.
- ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ. **พรรคการเมืองและปัญหาพรรคการเมืองไทย**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2524
- _____ . **ระบบพรรคการเมืองและปัญหาพรรคการเมืองไทย**. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ล., 2523.
- พลศักดิ์ จีระศิริ. **การเมืองเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2524.
- ไพฑูริย์ โพธิ์สว่าง. "ระบบการจัดระเบียบการเงินในการเลือกตั้งของคณะกรรมการกิจการทางการเมืองของสหรัฐอเมริกา." **รัฐสภาสาร**. 35, 9, กันยายน 2530 หน้า 49-71.
- มหาดไทย, กระทรวง. **รายงานผลการสัมมนากรรมการบริหาร-สมาชิกพรรคการเมืองและผู้ทรงคุณวุฒิ**. กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, ม.ป.ล.
- _____ . **รายงานการศึกษาเกี่ยวกับการซื้อคะแนนเสียงและการทุจริตในการเลือกตั้ง : ข้อเท็จจริงและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย**. กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายพัฒนาการเมืองและการปกครอง สำนักนโยบายและแผนมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย, 2532.
- วิทยา นาควศิวิกุล และ สุรพล ราชภักษ์. **พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์**. กรุงเทพมหานคร : แสงจันทร์การพิมพ์, 2527.
- สุภัทร สุคนธาภิรมย์ ณ พัทลุง. **ระบบการเลือกตั้งและรัฐสภาของเยอรมัน**. **รัฐสภาสาร**. 34, 12, ธันวาคม 2529. หน้า 3-57.
- อมร รักชาติย์. **ประชาธิปไตยหลายรส**. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ล., 2532.
- อวยชัย ชะบา. "พรรคการเมือง." **เอกสารการสอนชุดวิชาสถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย**. กรุงเทพมหานคร : ชุดวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.

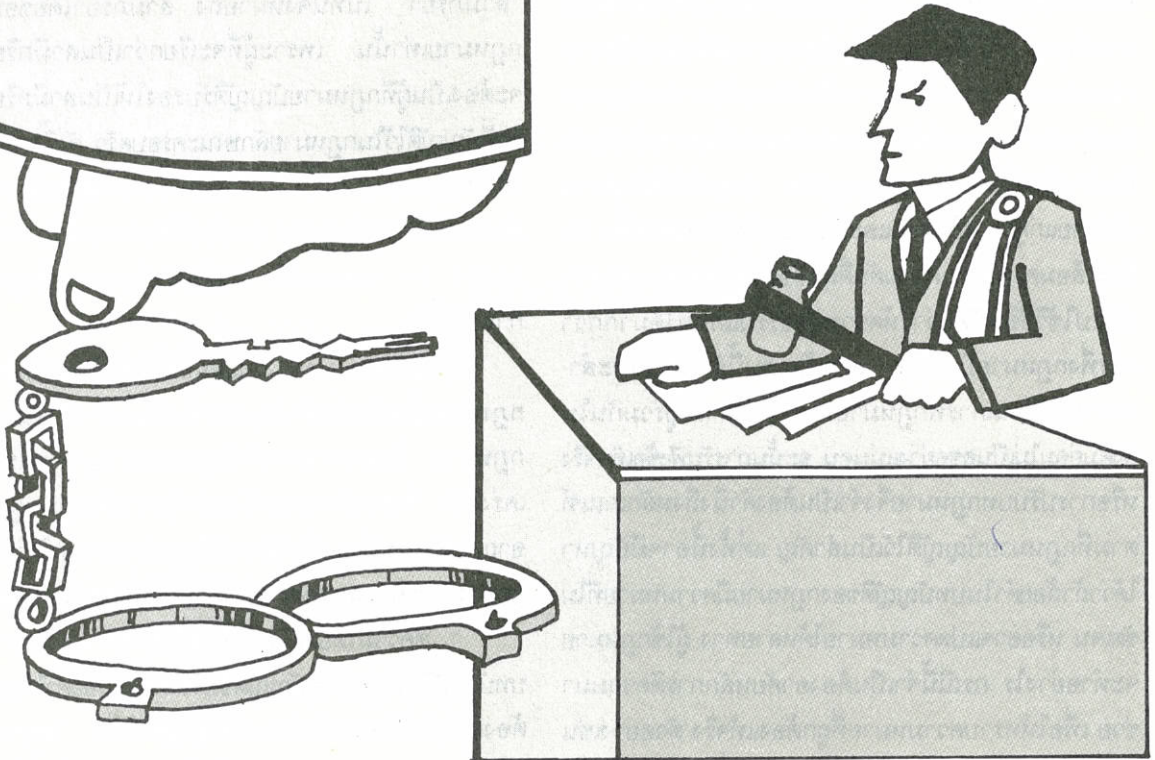
Huntington, Samuel P. **Political Order in Changing Societies**. New Heaven : Yale University, 1968.

Sabato, Larry J. **PAC POWER : Inside the World of Political Action Committee**. New York : W.W. Norton, 1985.

* ชมชื่น มัณยารมย์

กฎหมายอาญา ตีความอย่างไร

การตีความกฎหมายนั้นถือเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องใช้ควบคู่ไปกับการใช้กฎหมาย เพราะการจะใช้กฎหมายปรับแก้คดีใดนั้นจะต้องตีความบทบัญญัติของกฎหมายนั้นเสียก่อนว่าหมายถึงอะไรให้บังคับแก่กรณีใด โดยเฉพาะกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่คุ้มครองประชาชนให้มีความเป็นอยู่อย่างสงบสุข จึงควรศึกษาถึงการตีความกฎหมายอาญาว่ามีหลักเกณฑ์อย่างไร เพื่อให้ผู้ใช้กฎหมายจะได้ใช้กฎหมายอาญาอย่างถูกต้อง

ก่อนที่จะกล่าวถึงเรื่องการตีความกฎหมายอาญาใครจะขอกล่าวถึงความสำคัญของการตีความกฎหมายให้ท่านผู้อ่านได้ทราบว่ามีควมสำคัญเพียงใดเสียก่อน กล่าวคือในปัจจุบันนี้มีเรื่องราวเกิดเป็นคดีต่าง ๆ มากมายทั้งทางแพ่งและทางอาญา ทั้งนี้เนื่องจากการอยู่ร่วมกันในสังคมของมนุษย์ย่อมมีความขัดแย้งกันอันเป็นวิสัยธรรมดาของมนุษย์ ดังนั้นการที่จะให้สังคมนั้นอยู่กันอย่างสงบสุขจำเป็นต้องมีกฎหมายบัญญัติขึ้นมากำหนดระเบียบปฏิบัติของสังคมให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดความยุติธรรม

แก่ทุกฝ่าย และหากผู้ใดไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ผู้ที่ได้รับความเสียหาย ไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของตน โดยอาศัยสิทธิทางศาลเพื่อให้ได้รับความยุติธรรมตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนั้นเมื่อปรากฏเป็นคดีต่อศาลแล้ว ย่อมเป็นภาระหน้าที่ของศาลหรือผู้พิพากษาทั้งหลายที่จะต้องพิจารณาและตัดสินคดีเหล่านั้นด้วยความยุติธรรมตามครรลองของกฎหมาย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่สังคมมากที่สุด การพิจารณาและพิพากษาคดีจึงต้องใช้ความรอบคอบและระมัดระวังมากเป็นพิเศษในการกลั่นกรองข้อเท็จจริง และการใช้กฎหมายปรับแก้คดี เพราะถ้ารับฟังข้อเท็จจริงหรือปรับบทกฎหมายผิด ย่อมทำให้เกิดความเสียหายแก่คู่ความในคดี และเกิดความไม่เป็นธรรมขึ้น คนก็จะเสื่อมศรัทธาในความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย และอาจหันไปใช้วิธีอื่นที่คิดจะให้ความยุติธรรมแก่ตนได้มากกว่าการพึ่งกฎหมายบ้านเมือง หากเป็นเช่นนี้สังคมย่อมระส่ำระสายไม่มีคนเคารพกฎหมายอีกต่อไป การอยู่ร่วมกันในสังคมย่อมไม่เป็นสุขอย่างแน่นอน ฉะนั้นการรับฟังข้อเท็จจริงหรือการปรับบทกฎหมายจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นสำคัญ แต่ทั้งนี้อาจมีปัญหาได้ว่าถ้าถ้อยคำในบทบัญญัติของกฎหมายมีความหมายที่ไม่ชัดเจน หรืออาจแปลความหมายได้หลายทาง ผู้ใช้กฎหมายจะอย่างไร กรณีนี้จำเป็นต้องอาศัยหลักการตีความมาช่วย เพื่อให้ทราบความหมายที่ถูกต้องแท้จริง ตัวอย่างเช่น การกระทำความผิดอาญาฐานลักทรัพย์ ซึ่งสามีกระทำต่อภรรยา หรือภรรยากระทำต่อสามี สามีหรือภรรยาที่เป็นผู้กระทำผิดฐานลักทรัพย์นั้นไม่ต้องรับโทษ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 71 วรรคแรก เพราะกฎหมายเล็งเห็นถึงความสัมพันธ์ทางการสมรสระหว่างผู้กระทำผิดกับผู้เสียหายที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน จึงได้บัญญัติเป็นเหตุยกเว้นโทษไว้ ดังนั้นปัญหาต้องพิจารณาคือ การกระทำผิดของสามีหรือภรรยาที่จะได้รับการยกเว้นโทษตามมาตรา 71 วรรคแรกนี้ จะต้องเป็นสามีภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น หรือเป็นสามีภรรยากันตามพจนินัย คืออยู่กินกันฉันสามีภรรยาแต่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นไม่ได้

จดทะเบียนสมรสกันก็ได้รับการยกเว้นโทษตามมาตรา 71 วรรคแรกใช้ถ้อยคำเพียงว่า “สามีภรรยา” เท่านั้น ไม่มีคำว่าชอบด้วยกฎหมายอยู่ด้วย ดังนั้นเป็นกรณีกฎหมายบัญญัติถ้อยคำไม่ชัดเจน จึงจำเป็นต้องอาศัยหลักการตีความเข้าช่วย การตีความกฎหมายอาญานั้นต้องตีความโดยเคร่งครัดตามตัวอักษร ดังนั้นคำว่า “สามีภรรยา” ในที่นี้จึงหมายถึง สามีภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น เพราะผู้ที่เรียกว่าเป็นสามีภรรยากันจะต้องเป็นผู้ที่กฎหมายบัญญัติรับรองให้เป็นสามีภรรยากันดังที่บัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะครอบครัว ดังนั้นสามีภรรยาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หากกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ต่อภรรยาหรือสามีของตน ย่อมไม่ได้รับการยกเว้นโทษตามมาตรา 71 วรรคแรกนี้ คงต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้

ตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้ย่อมเห็นได้ว่าการตีความกฎหมายนั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการใช้กฎหมาย โดยเฉพาะการใช้กฎหมายอาญาต้องใช้ใช้อย่างเคร่งครัด จึงควรพิจารณาถึงหลักในการตีความกฎหมายอาญาประกอบด้วย เพื่อให้การใช้กฎหมายอาญาได้ใช้อย่างถูกต้อง การตีความกฎหมายอาญานั้นมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. ตีความโดยเคร่งครัดตามตัวอักษร หมายถึงความถึงบทบัญญัติในกฎหมายบัญญัติข้อความหรือถ้อยคำไว้อย่างไร ต้องแปลความตามตัวอักษรที่บัญญัติไว้นั้น โดยจะแปลความหมายตามภาษาธรรมดา หรือภาษาทางวิชาการทางกฎหมาย หรือตามบทวิเคราะห์ศัพท์ของกฎหมายก็ได้แล้วแต่กรณี จะตีความนอกเหนือไปจากที่บัญญัติไว้ในกฎหมายไม่ได้ ดังตัวอย่างที่กล่าวข้างต้นเรื่องสามีภรรยาลักทรัพย์ของกันและกัน จะได้รับยกเว้นโทษ ก็ต่อเมื่อเป็นสามีภรรยากันโดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น หากถ้อยคำในกฎหมายบัญญัติไว้ไม่ชัดเจน หรือแปลความได้หลายนัย และไม่สามารถวิเคราะห์จากถ้อยคำในกฎหมายนั้นได้ว่ามีความหมายที่แท้จริงอย่างไร กรณีนี้ถือได้ว่าเป็นกรณีบทกฎหมายเคลือบคลุมตกเป็นที่สงสัย ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่บุคคลผู้กระทำไป จะถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดตามบท

กฎหมายเรื่องนั้นไม่ได้ ทั้งนี้จะใช้หลักการตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมายมาใช้เพื่อหาความหมายที่แท้จริงแทนการตีความตามตัวอักษรก็ได้ เพราะการตีความกฎหมายอาญาเป็นการตีความอย่างแคบคือตีความตามตัวอักษรไม่มีกฎหมายให้อำนาจกฎหมายอาญาตีความตามเจตนารมณ์ หรือตามความมุ่งหมายของกฎหมายได้ ซึ่งต่างกับการตีความในกฎหมายแพ่ง ที่ตีความได้อย่างกว้างขวางคือนอกจากตีความตามตัวอักษรแล้ว ยังตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมายหรือตามความมุ่งหมายของกฎหมายได้อีก ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 วรรคแรกว่า “อันกฎหมายนั้น ท่านว่าต้องใช้ในบรรดากรณีซึ่งต้องด้วยบทบัญญัติใด ๆ แห่งกฎหมายตามตัวอักษร หรือตามความมุ่งหมายของบทบัญญัตินั้น ๆ”

2. ตีความไปในทางเป็นผลร้ายแก่บุคคลมิได้ หมายถึงความถึงบทบัญญัติของกฎหมายมีองค์ประกอบของการกระทำผิดและกำหนดโทษไว้อย่างไร ต้องบังคับไปตามนั้นจะถือว่าบุคคลใดกระทำความผิดและต้องรับโทษไม่ได้ ถ้าการกระทำของเขาไม่เข้าองค์ประกอบที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังหลักที่ว่า “ไม่มีความผิดโดยไม่มีกฎหมาย และไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” หลักดังกล่าวนี้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 วรรคแรกว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญา ต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย” ดังนั้นการกระทำใดที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดก็ดี หรือกฎหมายไม่ได้กำหนดโทษไว้ก็ดี หรือกฎหมายกำหนดว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ก็ดี จะตีความกฎหมายให้หมายถึงผู้กระทำนั้น เป็นผู้กระทำความผิด หรือต้องรับโทษ หรือต้องรับโทษหนักขึ้นกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ไม่ได้ เพราะเป็นการตีความไปในทางเป็นผลร้ายแก่บุคคล ซึ่งแตกต่างจากหลักการตีความในกฎหมายแพ่ง ที่ไม่มีข้อห้ามตีความไปในทางที่จะทำให้เป็นโทษแก่ลูกหนี้ ตัวอย่างการตีความกฎหมายอาญาไปในทางเป็นผลร้ายไม่ได้ เช่น ในความผิดฐานลักทรัพย์

กฎหมายบัญญัติหลักเกณฑ์ของการกระทำผิดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 ว่า “ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท” จากบทมาตราดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่า ผู้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์นั้นต้องมีการกระทำคือเอาทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไป โดยมีเจตนาทุจริต คือเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ดังนั้นถ้านาย ก. ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทกับ นาย ข. และเคยยืมทรัพย์สินกันให้อยู่เสมอ ได้ถือวิสาสะเอารถยนต์ของนาย ข. ขับไประบุโดยคิดว่านาย ข. คงไม่ว่าอะไร เมื่อเสร็จธุระแล้วจะเอามาคืน โดยมีได้บอกกล่าวให้นาย ข. ทราบ การกระทำของนาย ก. จะเห็นได้ว่าเป็นการเอาทรัพย์คือรถยนต์ของผู้อื่นคือนาย ข. ไปแต่ไม่ได้มีเจตนาที่จะเอารถยนต์ของนาย ข. ไปเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น การกระทำของนาย ก. จึงขาดเจตนาทุจริตนาย ก. ย่อมไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์ จะตีความว่าการถือวิสาสะเป็นเจตนาทุจริตย่อมไม่ได้ เพราะเป็นการตีความไปในทางที่เป็นผลร้ายนั่นเอง

นอกจากนี้หลักการตีความกฎหมายอาญาที่ตีความให้เป็นผลร้ายแก่บุคคลมิได้นั้น ยังเป็นหลักสำคัญในการพิจารณาเกี่ยวกับเรื่อง “กฎหมายมีผลย้อนหลัง” เพราะการใช้กฎหมายย้อนหลังนั้นเป็นข้อยกเว้นของหลักการใช้กฎหมายอาญาที่ว่า “กฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง” การใช้กฎหมายในทางยกเว้นจึงต้องใช้อย่างมีขอบเขตจำกัด จึงห้ามย้อนหลังไปใช้บังคับในทางที่เป็นผลร้ายแก่บุคคล ตามหลักแล้วกฎหมายอาญาจะใช้บังคับได้เฉพาะแก่การกระทำที่เกิดขึ้นในขณะที่กฎหมายนั้นใช้บังคับอยู่ ตลอดจนเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเท่านั้น จะไม่ย้อนหลังไปใช้บังคับแก่การกระทำที่เกิดขึ้นก่อนหน้าวันที่กฎหมายมีผลบังคับใช้ ดังนั้นบทกฎหมายใดจะบัญญัติให้มีผลย้อนหลังไปใช้บังคับแก่การกระทำที่เกิดขึ้นก่อนกฎหมายบังคับใช้ จะต้องระบุไว้ให้ชัดเจนว่าให้มีผลย้อนหลังไปใช้บังคับได้ในกรณีใดบ้าง ฉะนั้นการตีความเกี่ยวกับกฎหมายใช้บังคับ

ย้อนหลังนั้นต้องมีความไม่ให้เป็นผลร้ายแก่ผู้ใด เช่นจะตีความไปในทางลงโทษบุคคล หรือให้บุคคลต้องรับโทษหนักขึ้นกว่าที่กฎหมายในขณะกระทำกำหนดไว้ไม่ได้ ตัวอย่างเช่น นาย ก. ลักเอากระป๋องของนาย ข. ซึ่งเป็นชาวนาไปขาย ประมาณเดือนธันวาคม พ.ศ. 2529 โดยนาย ข. มีกระป๋องไว้เพื่อใช้ไถนา การกระทำของนาย ก. ในปี พ.ศ. 2529 นั้น ถือเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 335 (12) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่นาย ก. กระทำผิด โดยมีหลักเกณฑ์ว่าผู้ใดลักทรัพย์ที่เป็นของผู้มีอาชีพกสิกรรม บรรดาที่เป็นผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์สัตว์ หรือเครื่องมืออันมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรม หรือได้มาจากการกสิกรรมนั้น มีโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปีและปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท แม้อต่อมาในปีพ.ศ. 2530 จะได้มีการเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญามาตรา 335 ขึ้นอีกวรรคหนึ่งเป็นมาตรา 335 วรรคสาม ซึ่งมีองค์ประกอบตรงกับการกระทำของนาย ก. มากกว่ามาตรา 335 (12) คือระบุโดยตรงถึงการลักกระป๋องไว้เฉพาะว่า ถ้าผู้ใดลักกระป๋องที่ผู้มีอาชีพกสิกรรมมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรม จะต้องโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสองหมื่นบาท ซึ่งเป็นการกำหนดโทษที่หนักกว่ามาตรา 335 (12) ก็ไม่อาจนำมาตรา 335 วรรคสาม มาบังคับแก่การกระทำผิดของนาย ก. ที่เกิดก่อนการเพิ่มเติมกฎหมายได้ เพราะตามมาตรา 335 วรรคสามมีกำหนดโทษหนักกว่ามาตรา 335 (12) หากจะนำมาตรา 335 วรรคสาม มาบังคับย่อมเป็นการใช้กฎหมายย้อนหลังที่เป็นผลร้ายแก่ผู้กระทำความผิด เป็นการขัดต่อหลักกฎหมายอาญา ดังนั้นจะนำมาตรา 335 วรรคสามมาใช้บังคับแก่การกระทำของนาย ก. ไม่ได้ นาย ก. คงต้องรับโทษตามที่มาตรา 335 (12) ระบุไว้

การตีความกฎหมายอาญานั้นแม้ต้องห้ามมิให้ตีความไปในทางที่เป็นผลร้าย แต่ก็มิได้ห้ามให้ตีความในทางที่เป็นคุณแก่บุคคล ดังนั้นการตีความกฎหมายอาญาจึงตีความในทางที่เป็นคุณแก่บุคคลหรือผู้กระทำความผิดได้ ดังที่วางหลักเกณฑ์ไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 2

วรรคสอง ว่า “ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้วก็ได้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง” และตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 3 วรรคแรก บัญญัติว่า “ถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ภายหลังการกระทำความผิด ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดไม่ว่าในทางใด เว้นแต่คดีถึงที่สุดแล้ว --- ฯลฯ ---” ตามบทบัญญัติสองมาตราดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่า กฎหมายอาญาสามารถตีความไปในทางที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดได้ ดังตัวอย่างข้างต้น การที่นาย ก. ลักกระป๋อง ของนาย ข. ไป โดยกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะกระทำผิดนั้นกำหนดโทษไว้อย่างหนึ่ง แต่หลังจากที่นาย ก. ได้กระทำความผิดแล้วได้มีกฎหมายใหม่ออกใช้บังคับอันมีองค์ประกอบของการกระทำความผิดอย่างเดียวกับที่นาย ก. ได้ทำ แต่มีบทกำหนดโทษอีกอย่างหนึ่งที่หนักกว่า กรณีนี้จึงเป็นกรณีที่กฎหมายในขณะกระทำแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ภายหลังการกระทำความผิด จึงต้องใช้กฎหมายส่วนที่เป็นคุณแก่นาย ก. คือใช้กฎหมายในขณะที่นาย ก. กระทำผิดบังคับ เพราะกำหนดโทษเบากว่า ซึ่งก็คือบังคับตามมาตรา 335 (12) นั้นเอง เว้นแต่คดีของนาย ก. จะถึงที่สุดก่อนมีกฎหมายใหม่ใช้บังคับคือก่อนมาตรา 335 วรรคสามใช้บังคับ ก็ไม่ต้องคำนึงถึงกฎหมายในขณะที่กระทำผิดบังคับตามหลักกฎหมายอาญาเช่นเดิม ซึ่งก็คือบังคับตามมาตรา 335 (12) เช่นกัน

3. ตีความกฎหมายอันมีข้อความเป็นที่สงสัย จะต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย หมายความว่า บทกฎหมายอาญาที่นำมาปรับแก้ข้อเท็จจริงในคดีที่เกิดขึ้นนั้น ถ้าข้อความหรือถ้อยคำในบทบัญญัติเกิดเป็นที่เคลือบคลุมหรือสงสัยว่าจะใช้บังคับแก่การกระทำของผู้ต้องหาหรือจำเลยได้หรือไม่ และไม่มีบทบัญญัติกฎหมายอาญาใดบัญญัติความหมายไว้อย่างชัดเจนแล้ว จะต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนี้ให้แก่ผู้ต้องหา

หรือจำเลยไป จะถือว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นกระทำความผิดตามบทบัญญัตินั้น ๆ ไม่ได้ ตัวอย่างเช่น นาย ก. ใช้ทางเดินในที่ดินของนาย ข. เป็นทางผ่านเป็นเวลานานแล้ว ต่อมานาย ข. ทำรั้วล้อมรอบที่ดินของตนโดยปิดกั้นทางที่นาย ก. เคยใช้เป็นทางเดินด้วย นาย ก. จึงถอนเสารั้วของนาย ข. แล้วกองไว้เพื่อใช้เป็นทางเดินตามที่เคยใช้ ดังนั้นจะถือว่านาย ก. มีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 358 หรือไม่ ซึ่งมาตรา 358 บัญญัติว่า “ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์ของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ” เมื่อพิจารณาการกระทำของ นาย ก. เห็นว่านาย ก. น่าจะมีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ เพราะมีการถอนรั้วคือทำลายทรัพย์ของผู้อื่นคือของนาย ข. แต่ทั้งนี้ในมาตรา 358 มิได้บัญญัติว่าการกระทำตามมาตรานี้จำเป็นต้องกระทำโดยมีเจตนา หรือไม่มีเจตนาหรือกระทำโดยประมาทด้วยหรือไม่จึงจะถือเป็นความผิด เช่นนี้ย่อมเป็นที่สงสัยว่าจะนำมาตรา 358 มาใช้บังคับกับการกระทำของนาย ก. ได้หรือไม่ จึงต้องพิจารณาจากหลักความรับผิดชอบในทางอาญาประกอบ ซึ่งมีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 59 วรรคแรกว่า “บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำโดยประมาท หรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิดชอบแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา” ดังนั้นจะเห็นได้ว่ามาตรา 358 มิได้บัญญัติให้การกระทำโดยประมาท หรือกระทำโดยไม่มีเจตนาต้องรับผิดชอบตามมาตรานี้ จึงไม่ต้องคำนึงถึงเรื่อง นาย ก. กระทำโดยประมาทหรือโดยไม่มีเจตนา มาพิจารณาแต่อย่างใด แม้นาย ก. จะถอนรั้วโดยประมาทหรือโดยไม่มีเจตนา ก็ไม่มีความผิดตามมาตรานี้ แต่มีปัญหาในเรื่องของการกระทำโดยเจตนาว่าการกระทำอันถือเป็นความผิดตามมาตรา 358 ผู้กระทำจะต้องมีเจตนาทำให้ทรัพย์เสียหายหรือไม่ เมื่อพิจารณาตามมาตรา

59 วรรคแรกแล้ว เห็นว่าบุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา ดังนั้นผู้ที่มีความผิดตามมาตรา 358 จะต้องเจตนาทำให้ทรัพย์นั้นเสียหายด้วย มีปัญหาต่อไปว่าเจตนากระทำเพื่อให้ทรัพย์นั้นเสียหายรวมถึงเจตนาที่นาย ก. กระทำเพื่อให้ตนมีทางเดินตามที่เคยใช้ด้วยหรือไม่ ซึ่งกรณีนี้บทบัญญัติของกฎหมายยังเป็นที่สงสัยอยู่เมื่อยังไม่อาจหยั่งทราบได้ว่าการถอนรั้วเพื่อใช้เป็นทางเดินตามที่เคยใช้ถือเป็นเจตนาทำให้เสียทรัพย์ จะตีความว่าเป็นเจตนาทำให้ทรัพย์เสียหายด้วยไม่ได้ เพราะเป็นการตีความในทางที่เป็นผลร้ายแก่ผู้กระทำ ดังนั้นเมื่อยังเป็นที่สงสัยอยู่จึงต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่ผู้กระทำนั้นไป คือจะถือว่านาย ก. กระทำเพราะมีเจตนาทำให้ทรัพย์เสียหายไม่ได้ การกระทำของนาย ก. จึงไม่มีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์

หลักดังกล่าวนี้ได้นำมาใช้เกี่ยวกับเรื่องการพิจารณาพยานหลักฐานในคดีเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ศาลเป็นผู้พิจารณาโดยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวงในคดีจนกว่าจะแน่ชัดว่า การกระทำที่ถูกฟ้องนั้นเป็นความผิดและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น ถ้าเกิดมีข้อสงสัยว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดหรือไม่ หรือความผิดที่ได้กระทำนั้นจำเลยเป็นผู้กระทำหรือไม่ก็ตีให้ศาลยกประโยชน์แห่งความสงสัยนี้ให้แก่จำเลย จะลงโทษจำเลยโดยที่ยังมีข้อสงสัยดังกล่าวอยู่ไม่ได้ หลักนี้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 227 ว่า “ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวงอย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น

เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย” จากมาตรา 227 นี้จะเห็นว่า ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยตามความผิดที่ได้ฟ้องนั้น จะต้องประกอบด้วยหลัก 2 ประการด้วยกันคือ มีการกระทำความผิดจริงประการหนึ่ง และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้นอีกประการหนึ่ง ถ้าขาดหลักใดหลักหนึ่งไปจะลงโทษจำเลยไม่ได้ ดังตัวอย่าง

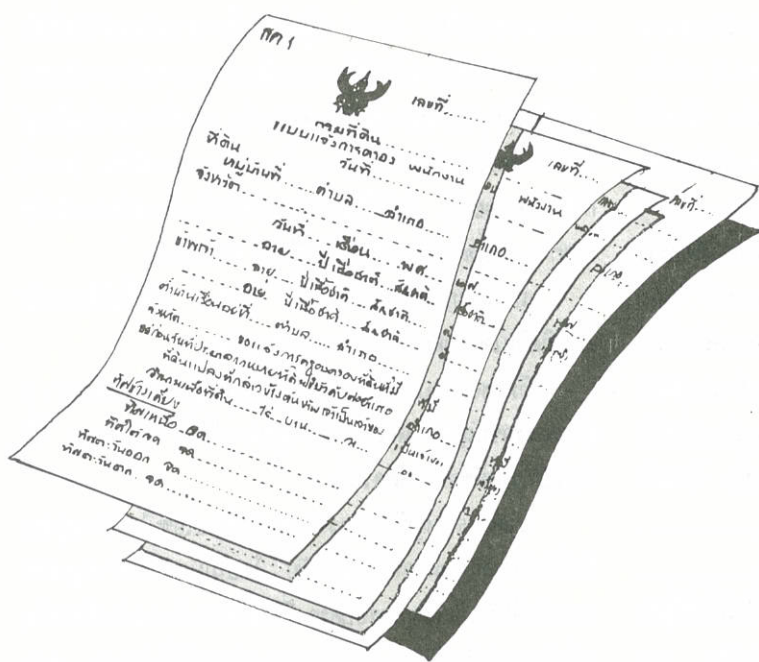
ที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นกรณีจำเป็นผู้กระทำการตามที่ฟ้องจริง แต่มีปัญหาว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิดหรือไม่ คือคดีนี้จำเลยถูกพนักงานอัยการฟ้องข้อหาพยายามฆ่าข้อเท็จจริงที่ได้จากพยานหลักฐานในคดีฟังเป็นยุติว่า ผู้เสียหายเป็นหลานสะใภ้ของจำเลย ขณะเกิดเหตุเป็นเวลา กลางวัน ผู้เสียหายยืนจับรถจักรยานเพื่อจะขี่ไปธุระได้ เกิดทะเลาะโต้เถียงกับจำเลย แล้วปืนลูกซองยาวที่จำเลยถือ ลงมาจากบ้านได้ลั่นขึ้น 1 นัด กระสุนปืนถูกโคนต้นมะม่วง ที่อยู่ทางขวามือด้านหลังของผู้เสียหายสูงจากพื้นดินประมาณ 1 ฟุต ขณะโต้เถียงกันนั้นจำเลยกับผู้เสียหายอยู่ห่างกัน ประมาณ 5 วา โดยขณะยิงจำเลยถือปืนด้วยมือทั้งสองข้าง ในลักษณะอยู่ข้างตัวระดับเอว มิได้ประทับเล็งยิงผู้เสียหาย ดังนั้นแสดงว่าจำเลยยิงผู้เสียหายในระยะใกล้ด้วยปืนลูกซองยาว หากจำเลยตั้งใจจะยิงก็ไม่น่าจะผิดพลาด ปรากฏด้วยว่า จำเลยชอบใช้อาวุธปืนขู่เข็ญผู้อื่นเสมอ พฤติการณ์แห่งคดี จึงยังไม่แน่ใจว่าจำเลยใช้อาวุธปืนยิงโดยเจตนาฆ่าผู้เสียหาย ดังโจทก์ฟ้อง สมควรยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้เป็น ผลแก่จำเลย พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่

361/2532) จากคดีนี้จะเห็นได้ว่าข้อเท็จจริงฟังยุติแล้วว่า จำเลยเป็นผู้กระทำการตามฟ้องจริงคือเป็นผู้ยิงปืนจริง แต่มี ข้อสงสัยว่าการยิงปืนของจำเลยเป็นความผิดฐานพยายาม ฆ่าผู้เสียหายดังที่โจทก์ฟ้องหรือไม่ กล่าวคือการกระทำ ของจำเลยถือเป็นความผิดตามที่ฟ้องหรือไม่แน่นอน เมื่อ ศาลยังไม่แน่ใจว่าการกระทำที่ถูกฟ้องนั้นเป็นความผิด แม้ จะแน่ใจว่าจำเลยเป็นผู้กระทำการตามที่ฟ้องก็ตาม ศาลจะ พิพากษาลงโทษจำเลยตามความผิดที่ฟ้องไม่ได้ ต้อง ถือว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด ต้องพิพากษา ยกฟ้อง

ตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นเพียงการสรุปถึงหลัก เกณฑ์การตีความกฎหมายอาญาโดยย่อ เพื่อให้ท่านผู้อ่าน ได้เข้าใจถึงความสำคัญของการตีความกฎหมายที่ต้องใช้ ควบคู่ไปกับการใช้กฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายอาญา เป็นกฎหมายที่มีผลกระทบต่อเสรีภาพของประชาชนโดยตรง จึงมีลักษณะและหลักเกณฑ์การตีความแตกต่างไปจาก กฎหมายอื่น จึงควรศึกษาไว้สำหรับนำไปใช้ในกฎหมายอาญา ให้ถูกต้อง ☐ ■

บรรณานุกรม

- คำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ. 2532. กรุงเทพมหานคร สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ 2532.
 นุชทิพย์ ป.บรรจงศิลป์ และเบญจะ เพ็งดิษฐ์. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ-
 มหานคร มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 2533.
 พโยม จันทระคะ. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร. วิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 2527.
 หยุต แสงอุทัย. การศึกษาวิชากฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร. ประกายพริก 2530.
 _____. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2520.

ที่มาของ

ส.ค. 1

* สุวัฒน์ สืบเหล่านร

ที่

ดินเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับมนุษย์ เพราะเป็นแหล่งผลิตปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค ที่เป็นเครื่องดำรงชีพของมนุษย์ ด้วยเหตุนี้มนุษย์ในโลกจึงพากันแสวงหาที่ดินไว้ทำกินเลี้ยงชีวิตให้ดำรงอยู่ในโลกได้นานเท่านาน บางคนยังมีความห่วงลูกห่วงหลานกลัวว่าเมื่อตนจากโลกนี้ไปแล้ว ลูกหลานจะไม่มีที่ดินทำกิน จึงพยายามวิ่งเต้นหาไว้ให้ไม่ว่าจะได้มาโดยวิธีใดก็ตาม ในปัจจุบันพื้นที่ดินมีจำนวนจำกัดแต่ละประเทศไม่อาจขยายพื้นที่ประเทศออกไปในทางราบได้ แต่ประชากรก็เพิ่มมากขึ้นทุกปีและนับวันจะมีมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้มนุษย์เกิดการแย่งชิงที่ดินกัน โดยวิธีบุกรุกแผ้วถางเอาเองบ้าง โดยวิธีซื้อขาย แลกเปลี่ยน หรือรับให้มาบ้าง หรือบางคนก็ใช้วิธีเข้าไปครอบครองที่ดินของบุคคลอื่นเอาเลยทีเดียว วิธีนี้นักกฎหมายเรียกว่าเป็นการครอบครองปรปักษ์

เมื่อที่ดินมีความสำคัญดังได้กล่าวมาแล้ว รัฐบาลของแต่ละประเทศก็ต้องหาทางออกกฎหมายที่ดินมาใช้บังคับเพื่อควบคุมมิให้ราษฎรภายในประเทศเกิดการวิวาทกันเรื่องที่ดินอันก่อให้เกิดความไม่สงบสุขในการทำมาหาเลี้ยงชีพ รวมไปถึงการปกครองประเทศด้วย สำหรับประเทศไทยขณะนี้ก็มีพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 และประมวลกฎหมายที่ดินเป็นแม่บทหลักเกี่ยวกับเรื่องที่ดิน

ประมวลกฎหมายที่ดินได้บัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้เจ้าหน้าที่จัดที่ดินทำกินให้แก่ประชาชนผู้ไม่มีที่ดินทำกินหรือมีแต่ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ และได้บัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินและวิธีการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ตลอดจนวิธีการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการจดทะเบียนฯ เกี่ยวกับที่ดินไว้

เอกสารเกี่ยวกับที่ดินมีหลายประเภท เช่น โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 หรือ น.ส.3 ก) ใบจอง (น.ส.2)

* ผู้เชี่ยวชาญด้านนิติกร กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย, กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการการวิสามัญสภาผู้แทนราษฎร : น.บ.ท.สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

ไบโด้สวน (น.ส.5) ไบเหยียบย่า ไบนำ แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) เป็นต้น แต่ในบทความเรื่องนี้จะไม่กล่าวถึงเอกสารอื่น ๆ จะกล่าวเฉพาะแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) เท่านั้น ที่มีบุคคลเป็นจำนวนมากสงสัยกันว่า ส.ค.1 คืออะไร ที่ดินที่มี ส.ค.1 จะซื้อได้หรือไม่ และเมื่อตกลงซื้อแล้วจะต้องไปทำการจดทะเบียนอย่างไรหรือไม่ และผู้ใดเป็นผู้จดทะเบียนที่ดินที่มี ส.ค.1

ปัญหาประการแรกที่มีผู้สงสัยกันมากได้แก่ ส.ค.1 คืออะไร ส.ค.1 เป็นตัวอักษรย่อที่พิมพ์ไว้ข้างบนของเอกสาร “แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน” กล่าวคือแบบแจ้งการครอบครองที่ดินนั้นมีอยู่ 2 ตอน (2 ฉบับ) มีรอยปรุตลอดแนวจากข้างบนลงมาข้างล่างอยู่ตรงกึ่งกลางฉบับ เมื่อฉีกตามรอยปรุแล้วจะเป็น 2 ฉบับ มีข้อความตรงกันและมีข้อความเว้นเป็นช่องว่างไว้ เช่น ข้าพเจ้า

อายุ.....ปี เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....
(โปรดดูตัวอย่างท้ายบทความเรื่องนี้) เหตุที่เว้นช่องว่างไว้ก็เพื่อให้ผู้แจ้งการครอบครองที่ดินกรอกข้อความเอาเองตามความถูกต้อง แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ตอนที่ 1) ฉบับที่เก็บไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอนั้นจะมีตัวอักษรย่อคำว่า “ส.ค.1” พิมพ์ไว้ข้างบนด้านขวามือ ส่วน (ตอนที่ 2) ฉบับที่มอบให้เจ้าของที่ดินผู้มาแจ้งการครอบครองนำไปเก็บไว้เป็นหลักฐานนั้นจะมีตัวอักษรย่อคำว่า “ส.ค.1” พิมพ์ไว้ข้างบนด้านซ้ายมือ

กล่าวโดยสรุปแล้ว ส.ค.1 ก็คือ “แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน” ที่ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ (ก่อนวันที่ 1 ธันวาคม 2497) ได้ไปแจ้งการครอบครองที่ดินไว้ต่อนายอำเภอท้องที่ ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ และเมื่อแจ้งแล้วทางอำเภอจะเก็บ ส.ค.1 ตอนที่ 1 ไว้เป็นหลักฐานฉบับหนึ่ง และมอบตอนที่ 2 ให้ผู้แจ้งการครอบครองที่ดินรับไปเก็บไว้ฉบับหนึ่ง

แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. 1) นี้เป็นเพียงเอกสารที่ผู้ครอบครองที่ดินได้กรอกข้อความจัดการทำขึ้นเองแล้วยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อแสดงว่า ตนมีที่ดินอยู่ในความครอบครองก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ดังนั้น ส.ค.1 จึงไม่ใช่เอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการตามที่ศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้ว่า ส.ค.1 ไม่ใช่เอกสารที่เจ้าพนักงานทำขึ้นการที่เจ้าพนักงานลงเลขรับ ลงชื่อกำกับและประทับตราเป็นการแสดงให้เห็นเพียงว่า

เอกสารนี้ได้ผ่านเจ้าพนักงานแล้วเท่านั้น ไม่ทำให้หนังสือแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) ที่ผู้แจ้งทำนั้นกลายเป็นหนังสือที่เจ้าพนักงานทำไปได้ และไม่มีข้อความหรือความหมายเป็นการรับรองหนังสือแจ้งการครอบครองที่ดินแต่อย่างใด การที่กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านเซ็นชื่อรับรองในหนังสือแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) ก็เป็นเพียงพยาน ไม่ได้รับรองว่าหนังสือนั้นเป็นเสมือนหนังสือราชการ ทั้งนี้ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 890/2508

แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) เกิดขึ้นได้อย่างไร และเกิดขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายใด

ที่มาของแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) คือมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ซึ่งบัญญัติไว้ดังมีข้อความต่อไปนี้

มาตรา 5 ให้ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน แจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ถ้าผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งมีหน้าที่แจ้งการครอบครองที่ดิน ไม่แจ้งภายในระยะเวลาตามที่ระบุไว้ในวรรคแรก ให้ถือว่าบุคคลนั้นเจตนาละเมิดสิทธิในที่ดิน รัฐมีอำนาจจัดที่ดินดังกล่าวตามบทแห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เว้นแต่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะได้มีคำสั่งผ่อนผันให้เป็นการเฉพาะราย)

การแจ้งการครอบครองตามความในมาตรานี้ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิขึ้นใหม่แก่ผู้แจ้งแต่ประการใด

หมายเหตุ ข้อความในวงเล็บ ในวรรคสองของมาตรานี้ ได้ถูกยกเลิกแล้วโดยข้อ 1 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 96 ลงวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2515 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 89 ตอนที่ 33 วันที่ 3 มีนาคม 2515 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม 2515

มาตรา 5 วรรคหนึ่ง อาจแยกองค์ประกอบได้ดังนี้

1. ให้ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ
2. โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน
3. แจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ภายใน 180

วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

4. ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ผู้มีหน้าที่จะต้องแจ้งการครอบครองที่ดินตามมาตรา 34 นี้คือ ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ คือก่อนวันที่ 1 ธันวาคม 2497 โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน คือไม่มีโฉนดที่ดิน โฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง และตราจองที่ตราว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว” สำหรับ ผู้ที่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินไม่ต้องแจ้งการครอบครองที่ดิน เพราะกฎหมายมาตรานี้ได้บัญญัติยกเว้นไว้ เหตุที่กฎหมายยกเว้นให้ก็เพราะที่ดินดังกล่าวเป็นที่ดินที่ได้จัดทำทะเบียนที่ดินไว้แล้ว โดยรัฐยอมให้เจ้าของเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินแปลงนั้น ที่ดินแปลงดังกล่าวจึงไม่ใช่ที่ดินของรัฐตามความหมายในมาตรา 2 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ที่อธิบดีกรมที่ดินจะนำมาจัดเพื่อประชาชนได้

เหตุที่ต้องให้แจ้งการครอบครองที่ดินก็เพื่อประโยชน์ดังนี้

1. รัฐจะได้ทราบว่า ผู้ใดครอบครองทำประโยชน์อยู่ในที่ดินแปลงใดบ้าง เพราะการจับจองที่ดินแต่เดิมมานั้น ผู้ใดพอใจที่ดินแห่งใดก็เข้าจับจองเอาเองได้ตามอำเภอใจ ถ้าต้องการหลักฐานเอกสารจากทางราชการก็จะมาแจ้งขอจับจองต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ด้วยเหตุนี้การครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินในขณะนั้นจึงกระจายอยู่ทั่วไปไม่เป็นหมู่เป็นกลุ่ม ยากแก่การปกครองและให้การช่วยเหลือ บางรายก็ทำประโยชน์ในลักษณะไร่เลื่อนลอย ทำได้ปีหนึ่งหรือสองปีสามปี พอดินหมดปุ๋ยปลูกพืชไม่ออกงามก็ทอดทิ้งแล้วไปบุกรุกแผ้วถางป่าเพื่อทำประโยชน์ในที่ดินแห่งใหม่ต่อไป การบังคับให้แจ้งการครอบครองที่ดินก็เพื่อป้องกันมิให้มีการบุกรุกทำลายป่าต่อไปอีก

2. ประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา 27 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดที่ดินเพื่อประชาชน โดยให้อธิบดีกรมที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครองให้ราษฎร เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและทำมาหาเลี้ยงชีพได้ จึงจำต้องทราบว่ามีที่ดินแห่งใดบ้างยังมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครอง เพื่อจะได้ดำเนินการจัดที่ดินเพื่อประชาชนต่อไป

3. มาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ห้ามมิให้บุคคลเข้ายึดถือครอบครองที่ดินของรัฐโดยมิได้รับอนุญาตจากพนักงาน

เจ้าหน้าที่ ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนก็จะมีโทษปรับทางอาญาด้วย ถ้าไม่แจ้งการครอบครองที่ดินไว้แล้วทางราชการก็ไม่ว่าจะทราบได้ว่าบุคคลใดได้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินอยู่แล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ

4. ประมวลกฎหมายที่ดินมีบทบัญญัติมาตรา 34 กำหนดสิทธิในที่ดินไว้ด้วยว่านับแต่วันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ บุคคลจะมีสิทธิในที่ดินได้ไม่เกินที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่นที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไม่เกิน 50 ไร่ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีมาตรการบังคับให้ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ แจ้งการครอบครองที่ดินไว้ เพื่อให้ทราบว่าบุคคลนั้นมีสิทธิในที่ดินอยู่แล้วเป็นจำนวนเท่าใด สามารถที่จะมีสิทธิในที่ดินได้อีกหรือไม่

การแจ้งการครอบครองที่ดินนั้น ด้วยพหุมาตรา 34 นี้ให้แจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ แต่ในทางปฏิบัติกรมที่ดินได้แจ้งไปให้จังหวัดต่าง ๆ ถือปฏิบัติว่า หมายถึงการแจ้งการครอบครองที่ดินที่กิ่งอำเภอด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการที่จะไม่ต้องเดินทางไปแจ้งที่อำเภอเพียงแห่งเดียว ถ้าในท้องที่ใดมีกิ่งอำเภอ ก็ให้แจ้งที่กิ่งอำเภอได้ (หนังสือกรมที่ดินที่ 6887/2497 ลงวันที่ 22 ธันวาคม 2497)

คำว่า “นายอำเภอท้องที่” นั้น หมายถึงนายอำเภอท้องที่ซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่ในเขต มิได้หมายถึงนายอำเภอท้องที่ที่ผู้แจ้งมีภูมิลำเนาอยู่

การแจ้งต้องแจ้งภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ คือนับแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2497 เป็นต้นไป จนถึงวันที่ 29 พฤษภาคม 2498

หลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งเป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2497 ดังนี้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ให้ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ใช้บังคับประมวลกฎหมายที่ดิน โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน แจ้งการครอบครองที่ดินตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

1. ให้ผู้ครอบครองที่ดินแจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอ

ท้องที่ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ด้วยตนเองหรือโดยผู้แทน ตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน แบบ ส.ค.1 ท้ายประกาศนี้ โดยมีกำหนดหรือผู้ใหญ่นำรับรองข้อความว่าถูกต้องตามความจริง

2. ให้ผู้ครอบครองที่ดินยื่นแบบแจ้งการครอบครองที่ดินแปลงละ 1 ฉบับ (2 ตอน)

3. เมื่อนายอำเภอได้รับแจ้งการครอบครองที่ดิน ให้ลงเลขที่รับแล้วลงลายมือชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับในแบบ ส.ค.1 ทั้ง 2 ตอน และประทับตราประจำต่อแล้วมอบ แบบ ส.ค.1 ตอนที่ 2 ให้แก่ผู้แจ้งไป

4. การแจ้งการครอบครองที่ดิน ให้แจ้งได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป จนถึงวันที่ 29 พฤษภาคม 2498 เป็นอันหมดเขต

5. เมื่อพ้นกำหนดเวลาแจ้งตามความในข้อ 4 ปรากฏว่าผู้ใดมิได้แจ้ง และตนมิได้สมควรอันจะขอผ่อนผันให้รับแจ้งการครอบครอง ให้ยื่นคำร้องต่อนายอำเภอท้องที่ซึ่งที่ดินตั้งอยู่และให้นายอำเภอสอบสวนพยานหลักฐานแล้วเสนอความเห็นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาสั่งการ

ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่มีหน้าที่ต้องแจ้งการครอบครองตามมาตรานี้หมายถึงผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในฐานะเป็นเจ้าของที่ดินเท่านั้น มิได้หมายความรวมถึงผู้เช่าหรือผู้มีสิทธิอย่างอื่นนอกจากเจ้าของด้วย

ถ้าผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งมีหน้าที่ต้องแจ้งการครอบครองที่ดินไม่แจ้งการครอบครองภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ผลจะเป็นอย่างไร

กรณีตามปัญหานี้ในสมัยที่วรรคสองของมาตรานี้ยังไม่ได้ถูกยกเลิกโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 96 (พ.ศ. 2515) นั้น ต้องนำความในวรรคสองมาใช้บังคับซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้ โดยให้ถือว่า บุคคลนั้นเจตนาละสิทธิในที่ดิน รัฐมีอำนาจจัดที่ดินดังกล่าวได้ตามประมวลกฎหมายที่ดิน เว้นแต่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะได้มีคำสั่งผ่อนผันให้แจ้งการครอบครองที่ดินเป็นการเฉพาะราย กล่าวคือแม้พ้นกำหนดเวลา 180 วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ใช้บังคับแล้วก็ตาม ผู้ที่ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ก็ยังสามารถขอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อให้มีคำสั่งผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดินเป็นการเฉพาะรายได้ ดังนั้น จึงมี

การขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดินตลอดมาจนถึงวันที่ 3 มีนาคม 2515 ความในวรรคสองของมาตรา 5 นี้จึงได้ถูกยกเลิกเพราะรัฐเห็นว่า

1. ได้ให้เวลาแจ้งการครอบครองที่ดินมานานถึง 17 ปีเศษแล้ว ไม่น่าจะมีผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับหลงเหลืออยู่อีก

2. มีผู้ไม่สุจริตได้ทำการบุกรุกแผ้วถางป่าแล้วมาขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดินต่อผู้ว่าราชการจังหวัด โดยกล่าวอ้างว่าได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ

3. รัฐไม่เคาน์ที่ดินที่ไม่ได้แจ้งการครอบครองที่ดินมาดำเนินการจัดที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินเลย ทั้งนี้เนื่องจากว่า แม้ผู้ครอบครองจะไม่ได้แจ้งการครอบครองที่ดินตามที่กฎหมายกำหนดไว้ก็ตาม แต่ตามข้อเท็จจริงแล้วเขาก็ยังไม่ทอดทิ้งที่ดินนั้นและยังครอบครองทำประโยชน์อยู่ หากรัฐดำเนินการจัดที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน สำหรับที่ดินดังกล่าวแล้ว ก็จะทำให้เกิดวิวาทะระหว่างผู้ครอบครองอยู่เดิมกับผู้จัดให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินคนใหม่

4. เหตุผลที่ได้บัญญัติความในวรรคสองไว้ก็เพื่อให้เป็นบทกำหนดโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนข้อความในวรรคหนึ่ง คือต้องการลงโทษผู้ไม่แจ้งการครอบครองที่ดิน จึงได้บัญญัติกฎหมายเป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาดว่า ถ้าไม่แจ้งการครอบครองที่ดินภายในกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้แล้วให้ถือว่า เจตนาละสิทธิในที่ดินเลยทีเดียว แต่ไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะความในวรรคสองนี้เองให้ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดินต่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้ หากจะไม่ให้มีการขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดินได้เสียเลยก็เกรงว่าผู้สุจริตจะเสียสิทธิในที่ดินไป เนื่องจากไม่ทราบว่ามีกฎหมายบังคับให้แจ้งการครอบครองที่ดิน เมื่อเห็นว่ามาตรการตามวรรคสองนี้ไม่ได้ผลเท่าที่ควรแล้วก็ควรยกเลิกเสีย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้ว รัฐจึงได้ยกเลิกความในวรรคสองเรื่องที่ให้ถือว่าเจตนาละสิทธิในที่ดินที่ไม่ได้แจ้งการครอบครองที่ดิน และเรื่องขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน

เมื่อความในวรรคสองถูกยกเลิกแล้วก็เป็นอันว่าตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม 2515 เป็นต้นมาจะไม่มีการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) ตามมาตรานี้ได้อีก แต่รัฐก็ยังประสงค์ที่จะออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3) สำหรับที่ดินที่มีผู้ครอบครองและ

ทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ซึ่งไม่ได้แจ้งการครอบครองที่ดินไว้ ดังนั้น ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๖ ข้อ ๕ จึงได้เพิ่มมาตรา ๒๗ ทวิ และมาตรา ๒๗ ตรี แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้ที่มีได้แจ้งการครอบครองที่ดินให้สามารถขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) ได้

ความในวรรคสุดท้ายที่ว่า “การแจ้งการครอบครองตามความในมาตรา ๒๗ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิขึ้นใหม่แก่ผู้แจ้งแต่ประการใด” นั้น เป็นเรื่องการบัญญัติถึงผลการแจ้งการครอบครองที่ดินว่า เมื่อแจ้งการครอบครองแล้วมีผลเป็นอย่างไร กล่าวคือถ้าผู้แจ้งการครอบครองที่ดินไม่มีสิทธิในที่ดินดังกล่าวเช่น แจ้งการครอบครองที่ดินครอบคลุมน้ำที่ป่าหรือที่สาธารณประโยชน์ที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือแจ้งการครอบครองที่ดินของบุคคลอื่นดังนี้ ผู้แจ้งก็ไม่ได้สิทธิในที่ดินนั้น ทั้งนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๑๘/๒๕๐๓ ซึ่งศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การแจ้งการครอบครองที่ดินตามแบบ ส.ค.๑ นั้น ไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้แจ้งประการใด เว้นแต่ผู้แจ้งจะได้สิทธิครอบครองอยู่แล้วโดยชอบด้วยกฎหมาย

ปัญหาต่อไปก็มีว่า แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) ที่ผู้ครอบครองที่ดินได้แจ้งไว้ตอนยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินแล้วนั้นจะมีประโยชน์อะไร กับผู้แจ้งการครอบครองที่ดินบ้าง

ประโยชน์ที่ผู้แจ้งการครอบครองที่ดินจะได้รับก็คือ ถ้าในท้องที่ใดได้มีการสร้างระวางแผนที่แล้ว ผู้ที่มีหลักฐานแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) ก็สามารถนำแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) นั้นไปยื่นเรื่องขอออกโฉนดที่ดินได้ ส่วนท้องที่ที่ยังไม่มีระวางแผนที่ก็สามารถนำแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) ไปยื่นเรื่องขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ หรือ น.ส.๓ ก) ได้ ทั้งนี้ตามมาตรา ๕๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

เมื่อมีผู้นำแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) มายื่นคำขอออกโฉนดที่ดินก็ดี หรือขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ก็ดี พนักงานเจ้าหน้าที่จะออกไปทำการพิสูจน์สอบสวนว่าที่ดินแปลงนั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ตามสมควรแก่สภาพของที่ดินในท้องถิ่น ตลอดจนสภาพของกิจการที่ได้ทำประโยชน์แล้วหรือไม่ได้มีการครอบครองและทำประโยชน์แล้ว และที่ดินแปลงนั้นเป็นที่ดินที่จะพึงออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้ตาม

กฎหมาย และมีใช้ที่ดินดังต่อไปนี้

- (๑) ที่ดินที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ ที่ชายตลิ่ง
- (๒) ที่เขา ที่ภูเขา หรือที่สงวนหวงห้าม หรือที่ดินซึ่งทางราชการเห็นว่าควรสงวนไว้เพื่อทรัพยากรธรรมชาติ

พนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ หรือ น.ส.๓ ก) ให้แก่ผู้ขอต่อไป

มาตรา ๕๘ ทวิ วรรคสาม และมาตรา ๕๑ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ได้บัญญัติรับรองสิทธิให้ผู้ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องมาจากผู้ซึ่งมีหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) สามารถขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้ ดังนั้นผู้ที่รับโอนที่ดินที่มี ส.ค.๑ มาจากเจ้าของเดิมไม่ว่าจะรับโอนมาโดยการซื้อหากดี รับให้หากดี หรือรับมรดกหากดี สามารถนำ ส.ค.๑ ที่รับโอนมานั้น ไปขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้ แต่จะต้องพิสูจน์ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เชื่อได้ว่า ตนได้รับโอนมาโดยชอบด้วยกฎหมาย มิได้ลักของเขามา

ปัญหาก็คืออยู่ที่ว่า การรับโอนโดยวิธีการซื้อหากดี การรับให้หากดี สำหรับที่ดินที่มี ส.ค.๑ นี้ จะต้องไปทำการจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วยหรือไม่

คำตอบก็คือไม่ต้องไปจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพราะที่ดินดังกล่าวยังไม่เป็นหลักฐานทางทะเบียนเช่นโฉนดที่ดินให้พนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียนได้

ที่ดินที่มี ส.ค.๑ นี้เจ้าของมี แต่เพียงสิทธิครอบครองเท่านั้น การโอนไปซึ่งการครอบครองนั้นย่อมทำได้ โดยส่งมอบทรัพย์สินที่ครอบครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๓๗๘ เพราะฉะนั้นการโอนที่ดินที่มี ส.ค.๑ จึงทำได้โดยส่งมอบที่ดินให้แก่ผู้รับโอนเท่านั้นก็เป็นการเพียงพอ แต่ขอแนะนำว่าควรจะทำหนังสือสัญญาซื้อขายกันไว้ด้วย โดยทำกันเองไม่ต้องไปจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เหตุที่ให้ทำหนังสือสัญญาไว้ด้วยก็เพราะเวลานำ ส.ค.๑ ไปขอออกโฉนดที่ดินเจ้าหน้าที่จะได้ไม่สงสัยว่าไปลักของเขามา

เรื่องการขายโดยการส่งมอบนี้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๘๕/๒๔๘๘ วินิจฉัยไว้ว่า “การซื้อขายที่นำมือเปล่า แม้ทำไม่ถูกต้องแบบ ถ้าผู้ขาย

ส.ก. ๑

เลขที่

กรมที่ดิน

กรมที่ดิน

แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน

พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับ

วันที่

ที่ดิน

หมู่บ้านที่ ตำบล อำเภอ

จังหวัด (ประทับ)

วันที่ เดือน พ.ศ.

..... อายุ ปี เชื้อชาติ สัญชาติ

ข้าพเจ้า อายุ ปี เชื้อชาติ สัญชาติ

..... อายุ ปี เชื้อชาติ สัญชาติ

ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ ตำบล อำเภอ

จังหวัด ขอแจ้งการครอบครองที่ดินที่มีอยู่ก่อนวันที่ประมวล

กฎหมายที่ดินใช้บังคับก่อนนายอำเภอ ดังต่อไปนี้

ที่ดินแปลงที่กล่าวข้างต้นข้าพเจ้าเป็นเจ้าของ

จำนวนเนื้อที่ดิน ไร่ งาน วา

ทิศข้างเคียง

ทิศเหนือ จด

ทิศใต้ จด

ทิศตะวันออก จด

ทิศตะวันตก จด

ได้มาอย่างไร ตั้งแต่เมื่อใด

หลักฐานการได้มา

สภาพที่ดิน

ขึ้นทะเบียนการทำประโยชน์ที่ดินแล้ว ตามใบสำคัญทะเบียนเล่ม หน้า

มีใบได้สวน ใบนำ หน้าสำรวจ ตำบล อำเภอ

เหนือ

ลงชื่อ เจ้าของที่ดิน

ยาว เส้น วา

ลงชื่อ เจ้าของที่ดิน

(ประทับ)

ลงชื่อ เจ้าของที่ดิน

ลงชื่อ กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านรับรอง

ลงชื่อ พยาน

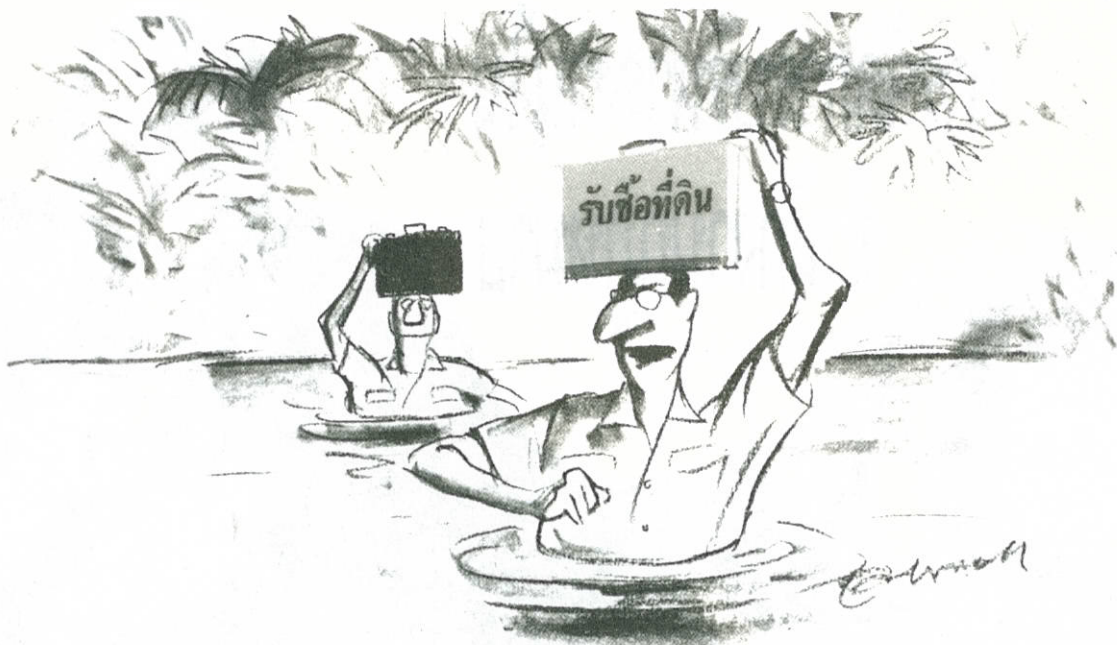
ลงชื่อ พยาน

ตะวันตก

ตะวันออก

ใต้

ยาว เส้น วา

ได้ส่งมอบที่น่านั้นให้ผู้ซื้อครอบครองแล้วผู้ขายย่อมหมดสิทธิเรียกคืน”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 917/2485 การโอนการครอบครองที่ดิน เพียงแต่ส่งมอบที่ดินก็ใช้ได้ ไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 222/2497 สิทธิครอบครองที่ดินมือเปล่า

โอนได้โดยการส่งมอบ

ขายที่ดินมือเปล่าโดยทำหนังสือสัญญากันเอง แล้วมอบที่ดินให้ผู้ซื้อครอบครอง อันถือได้ว่าผู้ขายได้มีเจตนาสละการครอบครองให้เขาแล้ว ผู้ขายย่อมไม่มีสิทธิฟ้องเรียกที่ดินนั้นคืน ☐ ☒

บรรณานุกรม

คำพิพากษาศาลฎีกา พระนคร เนติบัณฑิตยสภา 2487

ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง แจ้งการครอบครองที่ดิน ประกาศ ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2497.

พระนคร กระทรวงมหาดไทย 2497

ประสาน บุญโสภาคย์ ประมวลกฎหมายที่ดิน พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2518.

วสันต์ ธีรานุรักษ์ ประมวลกฎหมายที่ดินฉบับมาตรฐาน กรุงเทพมหานคร ธีรานุสรณ์ 2529

วารี นาสกุล และคนอื่น ๆ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2524.

สมจิตร ทองประดับ ประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497

ถาม - ตอบ เรียงมาตราพร้อมด้วยตัวบท กรุงเทพมหานคร แพรวพิทยา 2526.

การจัดการบริหารงานใน สำนักงานกฎหมาย

* ขจรเดช เจนวัฒนานนท์

บทนำ

นักศึกษาวิชากฎหมายซึ่งสำเร็จการศึกษาจากสำนักกฎหมายต่าง ๆ ส่วนมากจะมีความรู้เชี่ยวชาญในด้านตัวบทกฎหมายหรือวิธีการว่าความในศาลเป็นอย่างดี แต่โดยส่วนน้อยเท่านั้นที่จะมีความรู้ในเรื่องการจัดการบริหารและระบบรูปแบบของสำนักงานกฎหมาย ด้วยเหตุนี้บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์มุ่งที่จะวางภาพกว้าง ๆ ของการทำงานของสำนักงานกฎหมายโดยทั่วไป ซึ่งผู้อ่านจะได้เห็นว่านอกจากวิชาชีพนกกฎหมายซึ่งจะต้องศึกษาวิชากฎหมายอย่างจริงจังแล้ว ทนายความยังต้องรู้ถึงงานบริหาร ด้านเศรษฐกิจ สังคมและธุรกิจ ซึ่งอย่างไรก็ตามการทำงานต่าง ๆ ของวิชาชีพกฎหมายก็ยังคงอยู่ภายในขอบเขตของศีลธรรมจรรยาอันดีงามด้วยเสมอ.

ทำไมต้องมีการจัดการ

ทนายความผู้ซึ่งประกอบวิชาชีพนักกฎหมายมักจะมองข้ามในเรื่องการจัดการซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้แลดูว่าสำนักงานกฎหมายนั้นไม่เป็นมืออาชีพเสียทีเดียว ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสำนักงานจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของการจัดการบริหาร ผู้บริหารในสำนักงานนั้นจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยภายในและภายนอกในสำนักงานกฎหมายเป็นสำคัญด้วย

การจัดการ

การจัดการ หมายถึงการใช้ศิลปะในการประสมประสานทรัพยากรบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสำนักงานในที่นี้หมายถึงคนและเงิน

หน้าที่ในการจัดการ

หน้าที่ในการจัดการเป็นการนำทรัพยากรการบริหาร ซึ่งได้แก่ ทุน ความ ทุนทรัพย์ วัสดุสิ่งของและวิธีการจัดการ มาประกอบการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ การจัดการ สำนักงานกฎหมายให้บรรลุวัตถุประสงค์จะต้องปฏิบัติตาม แผนงานที่สำนักงานได้วางไว้ ความสามารถในการสั่งการ การจัดบุคคลเข้าทำงานและการควบคุม สำนักงานกฎหมายที่ดีจะประกอบด้วยสมาชิกทนายความในสำนักงานกฎหมาย ที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ

หน้าที่ในการจัดการที่ดีของวิชาชีพนักกฎหมายจะต้องสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกค้าได้ว่า

1. งานของลูกค้าความนั้นถูกต้องสมบูรณ์แบบและเที่ยงตรงต่อเวลา
2. อัตราค่าทนายความไม่ควรเรียกสูงจนเกินไปในขณะเดียวกันก็สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยอัตราค่าทนายความนั้น
3. ทนายความและผู้ร่วมงานทุกคนจะต้องติดตามกฎหมายซึ่งมีการกำหนดบังคับใช้ใหม่และจะต้องศึกษาอย่างลึกซึ้งเพื่อนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
4. ทนายความและผู้ร่วมงานควรมีส่วนร่วมในการบริหาร และเป็นวิธีการที่ผู้บังคับบัญชาสนใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานสำนักงานได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือกันทำงานในสำนักงาน
5. สร้างทนายความผู้ช่วยที่มีความสามารถ การจัดการที่ดีต้องการบุคคลที่สามารถทำหน้าที่แทนหัวหน้างานได้ นอกจากสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับองค์กรแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมสนับสนุนและให้ความรู้แก่บุคคลนั้นด้วย
6. จัดหาทรัพยากรต่าง ๆ ให้แต่ละแผนกของสำนักงาน ซึ่งทรัพยากรได้แก่ งบประมาณ เงินเดือน วัสดุและอุปกรณ์ การจัดการแบ่งและควบคุมสำหรับแต่ละแผนกของสำนักงาน จะต้องมีความเหมาะสม
7. สร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นในแผนกและระหว่างแผนกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเนื่องจากความสัมพันธ์อันดีจะสร้างให้เกิดการประสานงานและร่วมมือกันทำงาน
8. ดูแลกิจกรรมสำนักงานให้เป็นตามกฎระเบียบและ

นโยบายขององค์กรนโยบายเป็นสิ่งที่กำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ที่หัวหน้าสำนักงานจะต้องควบคุมดูแลกิจกรรมทั้งในปัจจุบันและอนาคต

9. ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และช่วยแก้ปัญหา เมื่อผู้ได้บังคับบัญชาร้องขอ

10. ลดความสูญเสียเปล่าทั้งด้านวัสดุ เงินทุนและอุปกรณ์ต่าง ๆ

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าการบริหารการจัดการเป็นเรื่องที่ควรให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก จากนั้นจึงต้องรวมทั้ง (1) คุณภาพในการให้บริการข้อปรึกษาหารือในเรื่องกฎหมาย (2) การใช้จ่ายและค่าตอบแทนสำหรับหัวหน้าสำนักงานและผู้ร่วมงาน (3) ความอยู่รอดและการเจริญเติบโตของสำนักงาน (4) การกำหนดสิทธิของผู้ร่วมงานให้มีความสุขที่แน่นอนและมั่นคง รวมทั้งมีความสุขในการทำงาน (5) การสนองตอบรับใช้ประชาชนและบ้านเมืองเพื่อความสงบสุขและพัฒนาประเทศชาติ

หลักการบริหาร

การบริหาร คือ กระบวนการของสังคมอย่างหนึ่ง ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งที่เขาเข้าร่วมกันเพื่อกระทำกิจกรรมอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายตามที่ได้กำหนดเอาไว้ การกระทำนั้นจะเป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ การดำเนินการเพื่อให้คงอยู่ต่อไป การกระตุ้นหรือการย่วยให้เกิดการกระทำ การควบคุม และการกระทำให้เกิดการรวมกันเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างมีระบบแบบแผนหรืออย่างไม่มีแบบแผนทั้งในด้านของบุคคลและในด้านของวัตถุ

หลักการบริหารที่สำคัญ 5 ประการของนักบริหารและนักสังคมวิทยา ซึ่งสามารถนำมาปฏิบัติในสำนักงานกฎหมายได้เป็นอย่างดี มีดังนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การใช้ดุลพินิจศึกษาหนทางและคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต เช่น เมื่อทนายความพบกับสถานการณ์ที่มีงานล้นมือ หรือไม่มีสถานที่พอสำหรับทนายความใหม่
2. การจัดองค์กร (Organization) หมายถึง การ

พัฒนาระบบการทำงานเพื่อให้งานทุก ๆ ส่วนดำเนินไปโดยมีการประสานงานที่ดีและมีประสิทธิภาพ

3. การสั่งการ (Direction) หมายถึง การจัดการโดยผู้บริหารเพื่อให้ การดำเนินงานเป็นไปโดยเรียบร้อย โดยผู้บริหารจะต้องชักนำและช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานของตนอย่างดี รวมทั้งเสริมสร้างให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล

4. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึง ภารกิจของผู้บริหารซึ่งจะต้องพยายามทำให้ทุกตำแหน่งมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถพร้อมและเหมาะสมกับงานที่ทำให้มากที่สุดตลอดเวลาที่ทำงานนั้น

5. การควบคุม (Controlling) หมายถึง การที่มองเห็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในองค์การได้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ได้วางไว้และปฏิบัติตามข้อกำหนดของหมู่คณะที่ได้ตกลงกันไว้

รูปแบบของสำนักงานกฎหมาย

รูปแบบและระบบโครงสร้างของสำนักงานกฎหมายนั้นขึ้นอยู่กับขนาดจำนวนทนายความ ความเชี่ยวชาญพิเศษเฉพาะด้าน และบุคลิกภาพส่วนตัวของทนายความด้วย

รูปแบบของสำนักงานกฎหมายสามารถแยกเป็น 2 จำพวกใหญ่ ๆ คือ

- (1) แบบทนายความเป็นผู้ปฏิบัติงานเพียงคนเดียว
- (2) แบบทนายความร่วมกันทำงานเป็นคณะ

ข้อดีและข้อเสียของรูปแบบทนายความเป็นผู้ปฏิบัติเพียงคนเดียว

ข้อดีของรูปแบบนี้ก็คือความอิสระและไม่ขึ้นตรงต่อใคร ความรับผิดชอบส่วนใหญ่ก็มุ่งโดยตรงต่อลูกค้าและศาลเท่านั้น ส่วนปัญหาด้านการเงินและเศรษฐกิจก็อยู่ในวงจำกัดตามความต้องการของทนายผู้เป็นเจ้าของสำนักงานแต่ผู้เดียว โดยทั่วไปแล้วเจ้าของสำนักงานแบบนี้มักจะมี ความพอใจในรายได้ระดับหนึ่งมากกว่าที่จะต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบและระบบซึ่งจะต้องพบกับปัญหาการจัดการบริหารบุคลากรด้วย ส่วนข้อเสียในรูปแบบนี้ก็คือการขาดความสมบูรณ์ในการให้คำปรึกษาแก่ลูกค้าในทุกแง่มุมของ

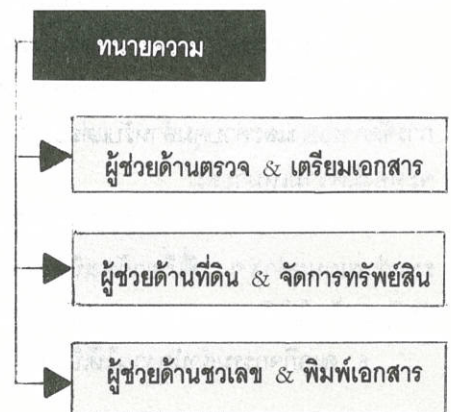
กฎหมาย ทนายความโดยส่วนมากจะมีความรู้ด้านกฎหมายโดยทั่วไป แต่จะมีส่วนน้อยซึ่งมีความสามารถรู้ลึกซึ้งในทุก ลักษณะปัญหาของกฎหมาย ส่วนปัญหาปลีกย่อยก็เช่นสถานที่ ห้องสมุด และเครื่องอำนวยความสะดวกซึ่งมีไม่ทันสมัยเท่าที่ควร

ข้อดีและข้อเสียของรูปแบบทนายความร่วมทำงานเป็นคณะ

รูปแบบสำนักงานนี้จะมีความมั่นคงและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกค้าได้ดีกว่า เช่น ในกรณีเกิดความเจ็บป่วยหรือเสียชีวิต ทนายความที่มีความสามารถที่ร่วมคณะกันก็สามารถเข้ารับงานแทนที่ทนายอื่นทันที และรูปแบบนี้มักจะรวมทนายความซึ่งมีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านลักษณะกฎหมายมารวมกันให้เกิดความเชี่ยวชาญกฎหมายทุกด้าน ส่วนด้านข้อเสียก็คือการต้องยอมรับการทำงานส่วนตัวหรืออุปนิสัย ใจคอของทนายแต่ละคน โดยจะต้องมีการปรับความเข้าใจและยอมรับการตัดสินใจของผู้อื่นซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาในการทำงานเป็นหมู่คณะ

รูปแบบทนายความเป็นผู้ปฏิบัติงานเพียงคนเดียว

ในสำนักงานที่มีทนายเพียงคนเดียวเป็นผู้ดำเนินการโดยมากมักจะมีเลขาและเสมียนคอยช่วยเหลือ ยกตัวอย่างเช่น ทนายความมักจะมีเลขาผู้ช่วยซึ่งมีประสบการณ์ด้านกฎหมายที่ดินและการจัดการดูแลทรัพย์สินหนึ่งคน ส่วนเลขาผู้ช่วยคนที่สองทำหน้าที่ตรวจและเตรียมงานด้านเอกสาร เลขาผู้ช่วยคนสุดท้ายทำหน้าที่จัดเขียนขอเลขและพิมพ์เอกสาร ดังแผนภาพ.

เลขานุการทั้งสามจะร่วมงานกันในระดับเดียวกัน โดยจะไม่มีอำนาจในการสั่งมอบหมายงานกัน แต่ทั้งสามจะได้รับงานมอบหมายโดยตรงจากทนายซึ่งเป็นเจ้าของสำนักงานนั้น

รูปแบบทนายความที่ร่วมกันทำงานเป็นคณะ

การทำงานของท่านายความหลายคน ถ้าไม่มีรูปแบบและระบบแล้วก็จะเพิ่มความยุ่งยากซับซ้อนในการขยายตัว การติดต่อ การสั่งงาน ซึ่งการจัดการของกลุ่มคนที่ทำงาน โดยเฉพาะในกรณีมีหุ้นส่วนผู้จัดการหลายคนการมอบอำนาจและความรับผิดชอบจะต้องมีลักษณะเด่นชัด เพื่อป้องกันความวุ่นวายและตัดปัญหาในด้านรายจ่ายได้ด้วย

ระบบโครงสร้างภายในของรูปแบบนี้อาจแบ่งได้เป็น 3 แบบด้วยกันคือ

- (1) แบบหุ้นส่วนผู้จัดการเป็นผู้มีอำนาจสิทธิขาด
- (2) แบบระบบคณะกรรมการ
- (3) แบบโครงสร้างหุ้นส่วน

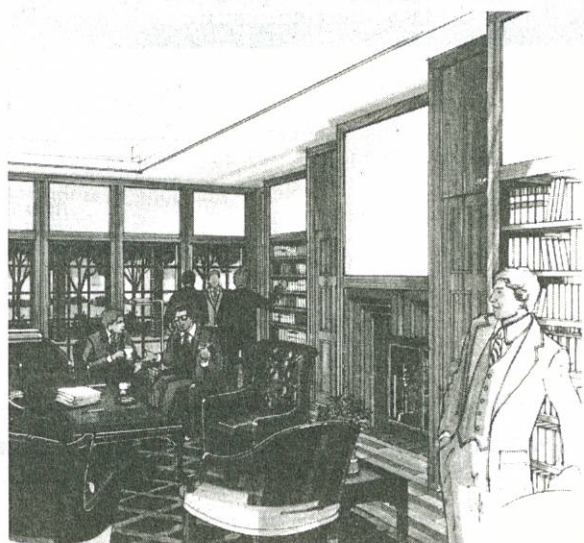
แบบหุ้นส่วนผู้จัดการเป็นผู้มีอำนาจสิทธิขาด

รูปแบบนี้พัฒนามาจากรูปแบบทนายเป็นผู้ปฏิบัติงานแต่ผู้เดียว เนื่องจากผู้เป็นหุ้นส่วนใหญ่มิมีความเชื่อมั่นในผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นจึงยังคงรักษาอำนาจจัดการไว้ในมือของตนเพียงผู้เดียว ความสำเร็จในการทำงานของรูปแบบนี้ดูค่อนข้างยากและลำบาก เนื่องจากผู้เป็นหุ้นส่วนย่อยไม่มีอำนาจในการบริหารจึงมีผลให้ได้รับความนับถือและเชื่อถือจากผู้ร่วมงานน้อยลง ซึ่งทำให้การขยายงานและการปฏิบัติงานให้สำเร็จมีประสิทธิภาพค่อนข้างต่ำ

แบบระบบคณะกรรมการ

สำนักงานกฎหมายซึ่งร่วมเป็นคณะมักจะมีคณะกรรมการบริหาร โดยทั่วไปคณะกรรมการจะมีหน้าที่โดยตรงและรับผิดชอบในการมอบหมายงานต่อส่วนอื่น ๆ ในสำนักงาน ดังนี้

- (1) เลขานุการ
- (2) ทนายความผู้ไม่ได้ถือหุ้นสำนักงาน
- (3) การฝึกฝนทนายความใหม่

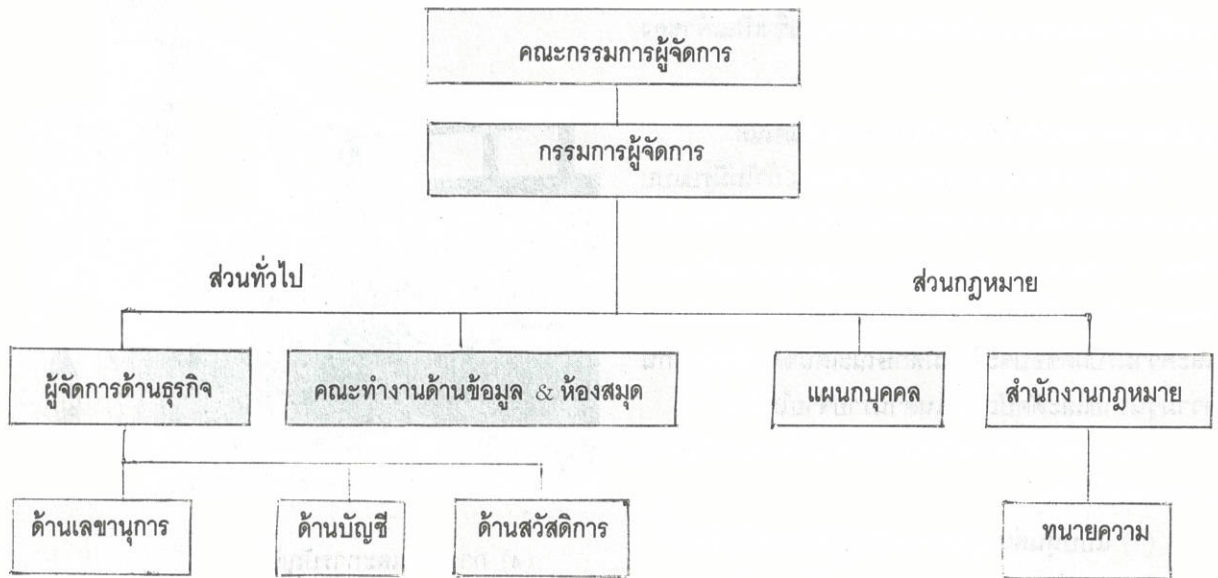
- (4) การงานและการบัญชี
- (5) การจัดและตกแต่งสำนักงาน
- (6) ห้องสมุด
- (7) การประสานงานกับกองงานด้านกฎหมาย เช่น สภาทนายความ
- (8) การจัดสรรหุ้นส่วน
- (9) ระบบและวิธีดำเนินงานในสำนักงาน
- (10) อุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกในสำนักงาน

รูปแบบนี้มักจะพบปัญหาเรื่องอำนาจสั่งการซ้ำซ้อนกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดเรื่องสั่งการขัดกัน และกรณีมีการตัดสินใจในเรื่องใดมักจะต้องใช้เวลาในการพิจารณานาน เนื่องจากต้องผ่านขั้นตอนและความคิดเห็นจากผู้ร่วมคณะกรรมการหลายคน

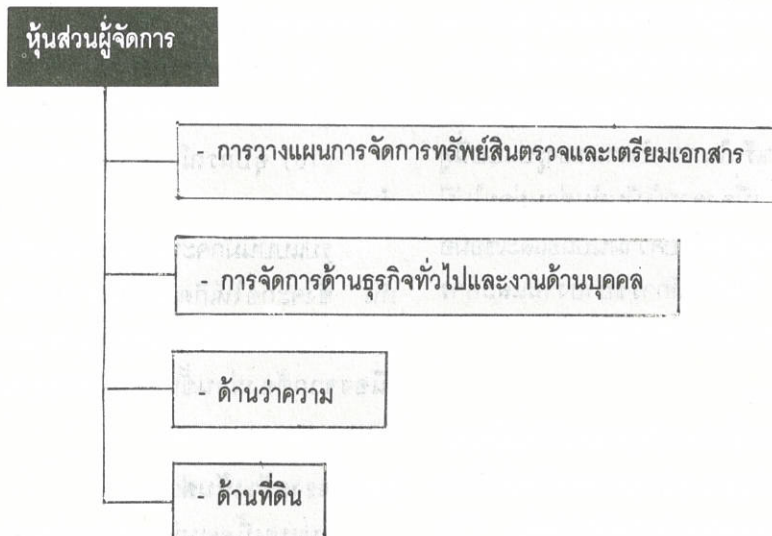
แบบโครงสร้างหุ้นส่วน

รูปแบบนี้จะเหมือนรูปแบบองค์กรทางธุรกิจทั่วไป โดยผู้ถือหุ้นใหญ่เป็นกรรมการผู้จัดการ และในการประชุมก็มีเพียงกรรมการผู้ถือหุ้นเท่านั้น ส่วนในการดูแลจัดการงานทั่วไปก็จะมีผู้จัดการสำนักงานทั่วไปเป็นผู้ดูแลและรายงานต่อคณะกรรมการผู้จัดการ

ระบบการจัดการสำนักงานโดยทั่วไป

ระบบโครงสร้างการจัดการสำนักงานกฎหมายที่มีขนาดเล็ก

ระบบโครงสร้างการจัดการสำนักงานกฎหมายที่มีขนาดใหญ่

ผู้จัดการทั่วไป

แผนกจดทะเบียน, บริษัท และธุรกิจทั่วไป

- - ส่วนกม. การเงินและการธนาคาร
- - ส่วนกรมแรงงาน
- - ส่วนกฎหมายการค้า
- - ส่วนกฎหมายปกครอง
- - ส่วนกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา
- - ส่วนกฎหมายภาษีอากร

แผนกการจัดการ ทรัพย์สินและตรวจ เตรียมเอกสาร

- - ส่วนการจัดการทรัพย์สินและภาษีเงินได้บุคคล
- - ส่วนตรวจ & เตรียมเอกสาร
- - ส่วนมรดก

แผนกกว่าความ

- - ส่วนว่าความคดีบุคคล
- - ส่วนว่าความคดีธุรกิจ
- - ส่วนบังคับคดี

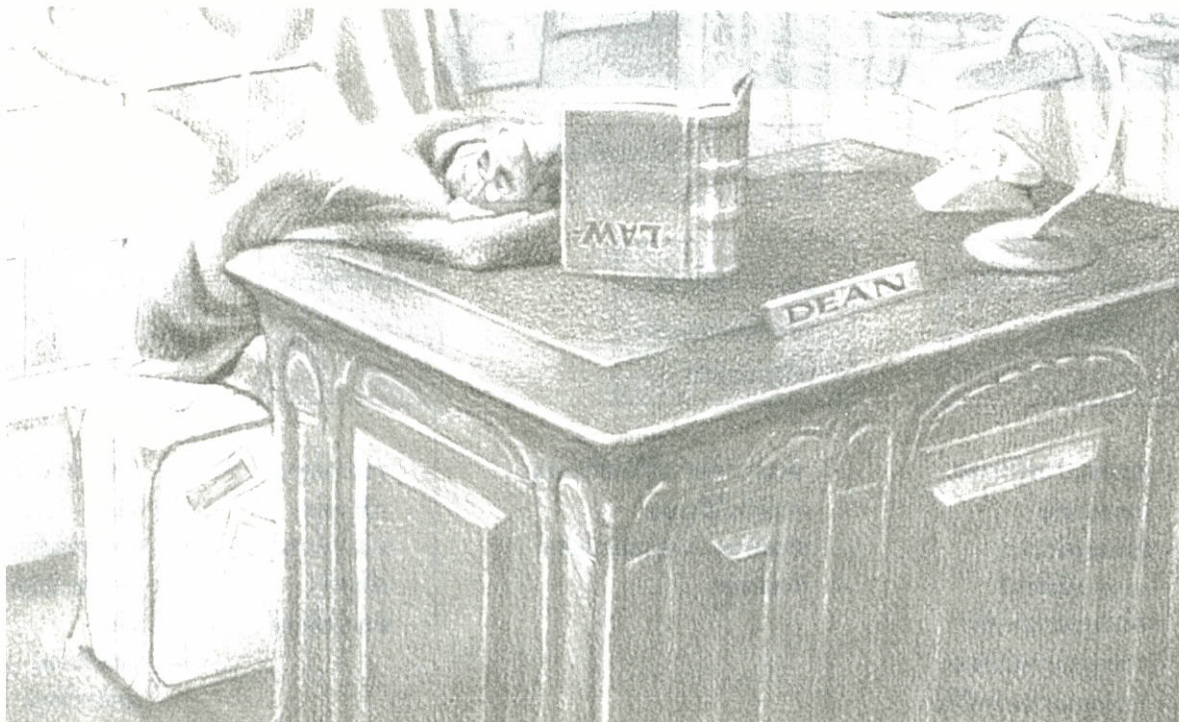
แผนกที่ดิน

- - ส่วนการรับโอนที่ดิน
- - ส่วนตรวจสอบเขตและปัญหาที่ดิน
- - ส่วนรวบรวมเอกสารข้อมูล

ส่วนสำคัญประการหนึ่งของนักศึกษาวิชากฎหมายเมื่อเข้ารับการสัมภาษณ์เข้าทำงานในสำนักงานกฎหมายจะต้องมุ่งประสงค์ต่องานที่ตนมีความถนัดเพื่อเข้ารับทำงานในตำแหน่งที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเพื่อพัฒนาการทำงานในสำนักงานนั้น

การทำงานต่าง ๆ ในสำนักงานกฎหมายนอกจากจะต้องทำไปตามตัวบทกฎหมายแล้ว ยังต้องคำนึงถึงศีลธรรมอันดี ในโอกาสนี้ขออัญเชิญพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานแก่นักกฎหมายมีใจความตอนหนึ่งว่า “กฎหมายมิใช่ตัวความยุติธรรม หากเป็นแต่เพียงบทบัญญัติหรือปัจจัยที่ตราไว้เพื่อความยุติธรรม การรักษาความยุติธรรมในแผ่นดินมิใช่มีวงกว้างอยู่เพียงแคในขอบเขตของกฎหมาย แต่จำเป็นต้องขยายออกไปถึงศีลธรรมจรรยาด้วย” □■

เอกสารประกอบการเรียน

บรรณานุกรม

คลุก, เจมส์ อาร์ คู่มือเจ้าของกิจการ (The start-up entrepreneur) แปลโดย จินตวีร์ เจริญรัฐ.

กรุงเทพมหานคร เรือนแก้วการพิมพ์ 2530

จิตติ ดิงคัทย์ หลักวิชาชีพนักกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2533.

เจริญผล สุวรรณโชติ ทฤษฎีบริหาร กรุงเทพมหานคร วัฒนาพานิช 2530.

ธงชัย สันติวงษ์ หลักการจัดการ กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช 2531

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และสมชาย หิรัญภักดี การบริหารสำนักงานแบบใหม่ (ฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพมหานคร พัฒนาศึกษา 2531.

แสงว บุญเฉลิมวิภาส รวมคำบรรยายหลักวิชาชีพนักกฎหมาย กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2531.

Altman, Mary Ann and Weil, Robert I. **Introduction to Law Practice Management.**

2 nd ed. Matthew : Bender, 1987.

Massie, Joseph L. **Essentials of Management.** 3 rd ed. Englewood Cliffs : Prentice-Hall, 1979.

เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับ

*เฉลิมพล ธรรมชนา

การควบคุม จราจรทางอากาศ และ เครื่องช่วยการเดินอากาศ

หากจะกล่าวถึงคำว่า “ควบคุมจราจรทางอากาศ” ผู้เขียนคาดว่าผู้อ่านบางท่านคงจะยังไม่รู้จักดีนัก แต่คงได้ยินได้ฟังมาบ้างพอสมควร เพราะระยะหลังนี้ธุรกิจการบินได้เฟื่องฟูเจริญเติบโตขึ้นอย่างมาก วันนี้ผู้เขียนจึงตั้งใจจะทำเรื่องการควบคุมจราจรทางอากาศมาเล่าสู่กันฟัง พร้อมนี้ก็ได้นำเรื่องเครื่องช่วยการเดินอากาศประเภทต่าง ๆ ที่จำเป็นในการบินมาสมทบให้ทราบอีกด้วย

การควบคุมจราจรทางอากาศ

การควบคุมจราจรทางอากาศ คือ การจัดบริการด้านการบินโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะจัดให้มีความปลอดภัยเป็นหลัก ซึ่งจะเป็นผลมาจากการควบคุมจราจรทางอากาศที่เป็นระเบียบ ยังส่งผลให้เกิดความรวดเร็วในการสัญจรทางอากาศอีกด้วย

การแบ่งหน้าที่ในการให้บริการควบคุมจราจรทางอากาศ

การให้บริการควบคุมจราจรทางอากาศแบ่งการให้บริการออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. การให้บริการควบคุมจราจรทางอากาศบริเวณสนามบิน (AERODROME CONTROL) ซึ่งจะมีรัศมีทำการควบคุม 5 ไมล์ทะเล (NAUTICAL MILE) ผู้รับผิดชอบงานนี้จะอยู่ที่หอบังคับการบินประจำสนามบินบน (TOWER CONTROL)

2. การให้บริการควบคุมจราจรทางอากาศใกล้เขตสนามบิน (APPROACH CONTROL) ซึ่งจะมีรัศมีทำการควบคุม 35 50 ไมล์ทะเล ผู้รับผิดชอบงานนี้จะอยู่ที่หอบังคับการบินหรือที่ตั้งศูนย์เรดาร์ใกล้กับสนามบินนั้น ๆ ก็ได้

3. การให้บริการควบคุมจราจร

ทางอากาศระดับภูมิภาค (AREA CONTROL) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า บริการควบคุมจราจรทางอากาศบนเส้นทางบิน (EN-ROUTE CONTROL) ซึ่งมีขอบเขตทำการภายในเขตแดนของประเทศนั้น ๆ และพื้นที่ในทะเลบางส่วนซึ่งถูกกำหนดโดยองค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (ICAO-INTERNATIONAL CIVIL AVIATION ORGANIZATION) ให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตแถลงข่าวการบินของประเทศนั้น ๆ (F.I.R.-FLIGHT INFORMATION REGION) เช่น ประเทศไทยจะถูกกำหนดให้เรียกว่า BANGKOK FIR ผู้รับผิดชอบในการให้บริการด้านนี้ คือ BANGKOK AREA CONTROL CENTRE หรือศูนย์ควบคุมจราจรทางอากาศของบริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด ซึ่งตั้งสำนักงานอยู่ที่ทุ่งมหาเมฆ กรุงเทพฯ นี้เอง

ในการควบคุมจราจรทางอากาศที่สำคัญที่สุดคือ ผู้ควบคุมจราจรทางอากาศหรือที่เรียกว่า CONTROLLER และตัวนักบินเอง นอกจากนี้ยังต้องมีเครื่องช่วยในการบินซึ่งเราเรียกว่า เครื่องช่วยการเดินอากาศนั่นเอง

เครื่องช่วยในการเดินอากาศที่จำเป็นสำหรับการให้บริการควบคุมการบินประกอบด้วย

1. VOR (VERY HIGH FREQUENCY OMNI-DIRECTIONAL RANGE) เป็นสถานีวิทยุเครื่องช่วยการเดินอากาศที่บอกทิศทาง (AZIMUTH) จากสนามบินให้กับเครื่องบิน โดยจะส่งคลื่นวิทยุออกไปเป็นมุมต่าง ๆ 360 องศารอบสถานี ซึ่งอุปกรณ์บนเครื่องบินจะรับสัญญาณนี้แล้วแสดงบนเครื่องวัดให้นักบินทราบ

2. DME (DISTANCE MEASURING EQUIPMENT) เป็นสถานีวิทยุเครื่องช่วยการเดินอากาศที่บอกระยะทางให้กับนักบินเป็นระยะทางระหว่างสถานีกับตำแหน่งที่เครื่องบินกำลังบินอยู่ โดยเครื่องรับบนเครื่องบินจะแสดงเป็นตัวเลขบนเครื่องวัดให้นักบินทราบ ในการติดตั้งนั้น นิยมของเครื่องช่วยการเดินทาง VOR กับ DME มาตั้งรวมไว้ด้วยกัน เรียกว่า สถานีวิทยุเครื่องช่วยการเดินทาง VOR/DME ซึ่งทำให้นักบินได้รับประโยชน์ทั้งทางด้าน “ทิศทาง” และ “ระยะทาง” ในเวลาเดียวกัน

3. ILS (INSTRUMENT LANDING SYSTEM) เป็นเครื่องช่วยการเดินอากาศสำหรับให้นักบินใช้ในการทำเครื่องบินร่อนลงสู่สนามบินในภาวะทัศนวิสัยต่ำ

ไม่สามารถมองเห็นสนามบินได้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นระบบ ILS แบ่งออกเป็น 6 ส่วน คือ

3.1 LOCALIZER เป็นเครื่องส่งวิทยุตั้งอยู่ทางด้านหัวทางวิ่งของสนามบิน (ตรงข้ามกับหัวทางวิ่งที่เครื่องบินร่อนลง) ทำหน้าที่ส่งคลื่นวิทยุออกไปเพื่อบอกแนวเส้นกึ่งกลางของทางวิ่ง (RUNWAY CENTRE LINE) นักบินจะสามารถรู้แนวเส้นกึ่งกลางทางวิ่ง โดยดูจากมาตรวัดบนเครื่องบินให้เข็มวัดชี้ตรงกลางของมาตรวัด

3.2 GUIDE SLOPE เป็นเครื่องส่งวิทยุที่ตั้งอยู่ทางด้านหัวทางวิ่งของสนามบิน ด้านที่เครื่องบินร่อนลง ทำหน้าที่ส่งคลื่นวิทยุออกไปเพื่อบอกมุมร่อนให้กับเครื่องบิน (ทั่ว ๆ ไปประมาณ 3 องศา) นักบินจะสามารถบังคับเครื่องบินให้ทำมุมส่วนให้อยู่ถูกต้องได้ โดยดูจากมาตรวัดบนเครื่องบินให้เข็มวัดชี้ตรงกลางของมาตรวัด

3.3 OUTER MARKER เป็นเครื่องส่งวิทยุ ซึ่งตั้งอยู่ห่างประมาณ 5 ไมล์จากหัวทางวิ่งสนามบินที่เครื่องบินร่อนลง และอยู่ตรงแนวเส้นกึ่งกลางวิ่ง ทำหน้าที่ส่งคลื่นวิทยุเป็นรูปกรวยพุ่งขึ้นสู่อากาศ เมื่อเครื่องบินอยู่เหนือ OUTER MARKER หลอดไฟสีฟ้าซึ่งอยู่ตรงหน้านักบินจะติด และนักบินจะได้ยินสัญญาณ เพื่อเตรียมการนำเครื่องบินร่อนลง

3.4 MIDDLE MARKER เป็นเครื่องส่งวิทยุ ซึ่งตั้งอยู่ห่างประมาณ 3,500 ฟุตจากหัวทางวิ่งของสนามบินด้านที่เครื่องบินร่อนลง และอยู่ตรงแนวเส้นกึ่งกลางทางวิ่ง ทำหน้าที่ส่งคลื่นวิทยุเป็นรูปกรวยพุ่ง

ขึ้นสู่อากาศ เมื่อเครื่องบินอยู่เหนือ MIDDLE MARKER ไฟสีส้มซึ่งอยู่ตรงหน้านักบินจะติดและนักบินจะได้ยินสัญญาณเตือนให้ทราบว่า ขณะนั้นตนอยู่ห่างจากทางวิ่งเป็นระยะเพียง 3,500 ฟุตเท่านั้น

3.5 MIDDLE MARKER COMPASS LOCATOR เป็นเครื่องส่งวิทยุ COMPASS LOCATOR ซึ่งตั้งอยู่ในอาคารเดียวกับ MIDDLE MARKER เครื่องส่งวิทยุ COMPASS LOCATOR จะเป็นตัวบอกให้นักบินรู้ว่า ระบบ ILS ของสนามบินอยู่ทางด้านไหนของหัวสนามบิน นักบินจะได้นำเครื่องบินไปสู่ทางหัวสนามบินด้านที่มี ILS ได้ถูกต้อง

3.6 MIDDLE MARKER COMPASS LOCATOR ลักษณะที่ตั้งและประโยชน์เช่นเดียวกับ 3.5 แต่มีรหัสที่บอกให้นักบินทราบต่างกัน

อนึ่งในกรณีที่พื้นที่ใกล้สนามบินไม่อำนวยสำหรับการติดตั้งอุปกรณ์ตามข้อ 3.3 - 3.6 นักบินสามารถใช้อุปกรณ์ DME ตามข้อ 2 ซึ่งติดตั้งที่สนามบิน เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับระยะทางจากสนามบินร่วมกับอุปกรณ์ตามข้อ 3.1 และ 3.2 ในการร่อนลงสู่สนามบินได้

4. PRIMARY RADAR เซ็นเซอร์ที่ที่ใช้ประโยชน์ในการควบคุมจราจรทางอากาศให้เจ้าหน้าที่ควบคุมซึ่งปฏิบัติงานภาคพื้นดินประจำสนามบินต่าง ๆ สามารถรู้ได้ว่าเครื่องบินต่าง ๆ ที่กำลังทำการบินอยู่ที่ตำแหน่งใด จะได้ติดต่อกับเครื่องบินแต่ละลำทางวิทยุสื่อสารเพื่อไม่ให้เครื่องบินเหล่านั้นเกิดอุบัติเหตุชน

กันในอากาศ

5. SECONDARY SURVEILLANCE RADAR ได้แก่ ATCRBS (AIR TRAFFIC CONTROL RADAR BEACON SYSTEM) ใช้ประโยชน์ในการควบคุมจราจรทางอากาศ โดยอุปกรณ์จะให้ข้อมูลว่าเครื่องบินอยู่ที่ใด ความสูงเท่าใด และมีสัญญาณเรียกขานว่าอะไร ปัจจุบันอุปกรณ์ SECONDARY SURVEILLANCE RADAR ตั้งอยู่ที่ทำการบริษัทวิทยุการบินฯ ทุ่งมหาเมฆ

6. NDB (NON DIRECTIONAL BEACON) เป็นสถานีวิทยุเครื่องช่วยการเดินอากาศที่บอกทิศทางให้กับเครื่องบิน โดยให้เป็นมุมที่เกิดขึ้นระหว่างหัวของเครื่องบินกับที่ตั้งของสถานีซึ่งเรียกว่า มุมทางวิทยุ (RADIO BEARING)

7. COMPASS LOCATOR เป็นสถานีวิทยุเครื่องช่วยการเดินอากาศที่บอกทิศทาง (RADIO BEARING) ให้กับเครื่องบินเช่นเดียวกับเครื่องช่วยการเดินอากาศแบบ NDB แต่มีกำลังออกอากาศต่ำกว่าจึงมีประโยชน์เฉพาะเครื่องบินที่บินเข้ามาใกล้สนามบินแล้วเท่านั้น

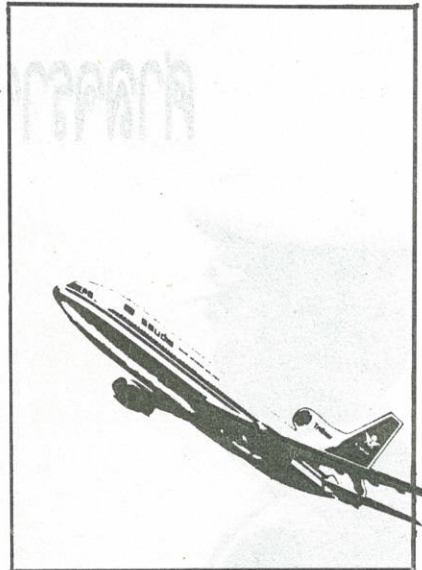
8. DF (DIRECTION FINDING) เป็นอุปกรณ์ที่ให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศเกี่ยวกับทิศทางของตำแหน่งเครื่องบิน สถานีวิทยุเครื่องช่วยการเดินอากาศประเภทบอกทิศทางให้กับเครื่องบินนั้น เครื่องบินสามารถรู้ตำแหน่งตนเองอยู่ที่มุมใด โดยดูมาตรซึ่งอยู่บนเครื่องบิน แต่สำหรับสถานีวิทยุเครื่องช่วยการเดินอากาศ DF นั้น นักบินเองไม่สามารถดูจากมาตรได้ แต่นักบินจะต้อง

บินไปตามคำบอกกล่าวของเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศ สถานีวิทยุเครื่องช่วยการเดินอากาศ DF นี้ให้ประโยชน์ในกรณีที่นักบินหลงทางหรือในกรณีที่ทัศนวิสัยต่ำ

9. TACAN (TACTICAL AIR NAVIGATION) เป็นสถานีวิทยุเครื่องช่วยการเดินอากาศแบบเดียวกันกับ VOR และ DME แต่ใช้ประโยชน์สำหรับเครื่องบินทหารโดยเฉพาะซึ่งบอกทั้งทิศทาง (AZIMUTH) และระยะทางให้กับเครื่องบิน แต่มีความถี่สูงกว่าสถานีเครื่องช่วยการเดินอากาศ VOR และ DME มาก

10. PAR (PRECISION APPROACH RADAR) เป็นอุปกรณ์เรดาร์ที่ใช้ประโยชน์ในการทำเครื่องบินให้ร่อนลงสู่สนามบินในภาวะที่นักบินไม่สามารถมองเห็นสนามบินได้ โดยเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศจะมองเห็นเครื่องบินเป็นจุดเรืองแสงบนจอเครื่องบินรับ RADAR ซึ่งอยู่บนหอควบคุมการบิน เจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศจะเป็นผู้บอกให้นักบินทำมุมร่อนให้ถูกต้องและให้อยู่ตรงเส้นกึ่งกลางทางวิ่ง เพื่อให้ นักบินสามารถนำเครื่องบินร่อนลงสู่สนามบินได้โดยปลอดภัย ปัจจุบันมักจะไม่ค่อยใช้เนื่องจากอุปกรณ์ ILS ได้รับความนิยมมากกว่า

11. VASIS (VISUAL APPROACH SLOPE INDICATOR SYSTEM) เป็นระบบเครื่องช่วยการเดินอากาศแบบใช้แสงไฟสำหรับนักบินมองดูด้วยสายตาโดยติดตั้งข้างหัวทางวิ่ง เช่น ถ้าเครื่องบินทำมุมร่อนสูงเกินไป นักบินจะมองเห็นเป็นแสง

สีขาว แต่ถ้ามุมร่อนต่ำเกินไปจะมองเห็นเป็นแสงสีแดง ถ้าเครื่องบินทำมุมร่อนถูกต้องนักบินจะเห็นทั้งแสงสีขาวและสีแดงตลอดแนวที่ร่อนลง

12. T-VASIS ลักษณะการทำงานเหมือนเครื่องช่วยการเดินอากาศ VASIS โดยจะเป็นเครื่องหมายชี้บอกให้นักบินทราบว่าอยู่ตรงเส้นกึ่งกลางทางวิ่งหรือไม่ในขณะที่ทำการร่อนลง

13. PAPI (PRECISION APPROACH PATH INDICATOR) เป็นระบบเครื่องช่วยการเดินอากาศแบบใช้แสงเช่นเดียวกับเครื่องช่วยการเดินอากาศ VASIS และ T-VASIS แต่ใช้อุปกรณ์น้อยกว่าติดตั้งง่ายกว่าและราคาถูกกว่ามาก

จากที่กล่าวมาข้างต้นเมื่อท่านผู้อ่านมองเห็นเครื่องบินกำลังบินอยู่บนฟ้า ท่านผู้อ่านคงพอจะเข้าใจถึงความสลับซับซ้อนของขั้นตอนต่าง ๆ กว่าที่เครื่องบินลำนั้นจะบินจากเมืองหนึ่งไปยังอีกเมืองหนึ่งได้ ●

ศาลจราจรในประเทศสหรัฐอเมริกา

(Traffic Court in U.S.A.)

• ยงยุทธ ศรีสัตยาชน

เมื่อเอ่ยคำว่า “ศาลจราจร” ผู้อ่านคงจะพอเดาได้ว่า เป็นศาลที่ตัดสินคดีเกี่ยวกับเฉพาะคดีจราจร ในบทความนี้ ผู้เขียนมุ่งที่จะกล่าวถึงขั้นตอนในทางปฏิบัติที่ผู้เขียนประสบมา ซึ่งผู้อ่านสามารถนำความรู้ที่ได้จากบทความนี้ไปใช้ประโยชน์ได้หากท่านมีโอกาสได้ไปศึกษาต่อยังประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่มากก็น้อย

ในประเทศไทยนั้น ไม่มีระบบศาล ศาลจราจร แล้วแต่ว่าจะสะดวกวิธีไหน จราจรอย่างในประเทศสหรัฐอเมริกา อีกประการหนึ่งคือปฏิเสธข้อต่อสู้คดี สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกานั้น ถ้า ในกรณีหลังนี้จะต้องเป็นกรณีที่เรารู้ได้ใบสั่ง (Ticket) ของเจ้าพนักงาน เป็นผู้บริสุทธิ์ แต่เจ้าพนักงานจราจร สามารถดำเนินการได้ 2 ทางคือ ออกใบสั่งให้โดยเข้าใจผิด ซึ่งก็อาจประการแรก ยินยอมเสียค่าปรับ โดย เกิดขึ้นได้ ตัวอย่างเช่น ขณะขับรถในไปใช้ประโยชน์ได้หากท่านมีโอกาส ไปชำระค่าปรับยังที่ทำการของศาล อัตราความเร็วไม่เกินกฎหมายกำหนด จราจร หรือ ชำระค่าปรับโดยจ่ายเป็นเช็ค แล้วตำรวจเรียกแล้วแจ้งว่าขับรถเร็ว หรือตัวแลกเงินส่งไปยังที่ทำการของ เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด ซึ่งอาจจะ

• อัยการจังหวัดผู้ช่วย ที่ทำการอัยการจังหวัดนครราชสีมา : น.บ.ท. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

เป็นการเข้าใจผิด เพราะรถคันที่ฝ่าฝืนกฎจราจรนั้นอาจมีลักษณะของรถคล้ายคลึงกัน

ในกรณีที่เราปฏิเสธข้อต่อสู้คดี (deny the case) ตรงด้านหลังของใบสั่งจะบอกสถานที่ตั้งของศาลจราจรไว้ เมื่อเราไปถึงศาลต้องกากบาทในช่องปฏิเสธข้อต่อสู้คดีตรงใบสั่งแล้วยื่นให้กับเจ้าหน้าที่จากนั้นก็จะต้องนั่งรอจนกว่าเจ้าหน้าที่จะเรียกตัวว่าคดีของเราอยู่ในห้องพิจารณาที่เท่าใด เมื่อเข้าไปนั่งในห้องพิจารณาแล้วเจ้าหน้าที่นำบัลลังก์ก็เรียกชื่อให้ผู้ที่ได้รับใบสั่งมานั่ง แล้วสอบถามตัวว่าจะให้การตามความสัตย์จริง จากนั้นศาลก็จะอ่านข้อหาให้ฟัง แล้วถามเราว่าจะให้การอย่างไร ถ้าเราตอบว่าให้การปฏิเสธ ศาลจะถามถึงเหตุแห่งการปฏิเสธ ตัวผู้เขียนเองเคยไปสู้คดีที่ศาลจราจร 2 ครั้ง ครั้งแรกนั้นโดนข้อหาจอดรถในที่ห้ามจอด คือตอนที่ย้ายจากรัฐฟลอริดา ไปอยู่ที่วอชิงตันดีซี ใหม่ ๆ ก็นำรถไปจอดตรงที่หยุดเหรียญคล้าย ๆ กับแถว ๆ บางลำภู แต่ที่วอชิงตันดีซี แม้จะจอดรถบริเวณที่ต้องหยุดเหรียญแต่ก็มีเวลาจำกัดให้จอดเฉพาะถนนบางแห่งที่เดินสายหลักคือ เวลาชั่วโมงเร่งด่วน (RUSH HOUR) ตอนเช้ากับตอนเย็น ซึ่งเป็นเวลาช่วงที่คนกำลังเดินทางไปทำงาน และกลับจากที่ทำงานห้ามจอดรถโดย

เด็ดขาด หากใครจอดก็จะโดนใบสั่ง ตัวผู้เขียนเองนั้นไม่รู้เพราะเพิ่งจะย้ายมาอยู่ใหม่ ๆ และที่รัฐฟลอริดานั้นโดยมากจะจอดได้ ผู้เขียนเข้าใจว่าจอดได้และเหตุที่จอดนั้นเพราะเข้าใจว่าจอดได้และเพิ่งย้ายมาจากรัฐอื่นใหม่ ๆ ศาลก็เลยยกข้อหา เป็นอันว่าเราก็ก็นั่งเสียค่าปรับ เหตุที่ศาลยกข้อหาให้ นั้น ศาลก็จะเขียนในกระดาษแผ่นหนึ่ง คล้าย ๆ คำพิพากษาว่า “No Experience” ซึ่งก็มีความหมายทำนองว่า เราไม่มีเจตนาฝ่าฝืนกฎจราจรเพราะย้ายมาอยู่ใหม่ ซึ่งหลักฐานอันหนึ่งที่เป็นตัวชี้ให้เห็นถึงเจตนาอันบริสุทธิ์ก็คือ แผ่นป้ายทะเบียนรถซึ่งเจ้าพนักงานจราจรก็ได้ระบุไว้ในใบสั่งว่าเป็นแผ่นป้ายทะเบียนของรัฐฟลอริดา สำหรับอีกคดีหนึ่งนั้นก็เป็นกรณีที่ตำรวจเขียนใบสั่งให้ โดยมีข้อหาว่าจอดรถห่างจากท่อสูบน้ำเพื่อการดับเพลิงไม่เกิน 15 ฟิต คือโดยหลักแล้ว ถ้าเห็นท่อน้ำสีแดง ๆ ข้างถนนซึ่งเป็นท่อน้ำที่เจ้าหน้าที่ดับเพลิงใช้สำหรับต่อท่อดูดน้ำขึ้นมาเพื่อใช้ในการดับเพลิง จะต้องจอดรถให้ห่างเกิน 15 ฟิตขึ้นไป จุดประสงค์ที่บัญญัติกฎหมายนี้ขึ้นก็เพื่อว่า เวลาเกิดเพลิงไหม้ขึ้นเจ้าหน้าที่ดับเพลิงจะได้ทำงานโดยสะดวกไม่มีสิ่งใดมาขัดขวาง แต่ครั้งนั้นเกิดจากความคาดคะเนหรือวัดผิด ที่จริง

แล้วผู้เขียนจอดห่างเกิน 15 ฟิต จึงได้ชี้แจงต่อศาลว่าเราไม่ได้จอดตามที่ตำรวจกล่าวหา และศาลก็ได้ยกข้อกล่าวหาของตำรวจ โดยให้เหตุผลว่า “No Measurement” ซึ่งก็มีความหมายว่า “ไม่ได้มีการวัด” กล่าวคือ ที่ตำรวจกล่าวหาว่า จอดรถใกล้กับท่อสูบน้ำเพื่อการดับเพลิงในระยะ 15 ฟิต ตำรวจไม่ได้มีการวัดว่าห่างจากท่อสูบน้ำดังกล่าวเป็นระยะเท่าไร พยานหลักฐานจึงไม่พอพียงที่จะลงโทษปรับ

ดังนั้น หากท่านไม่ได้ฝ่าฝืนกฎจราจรดังที่ตำรวจกล่าวอ้าง หรือไม่มีเจตนาจริง ๆ ก็ควรจะชี้แจงให้ศาลทราบบรรยายคดีในห้องพิจารณาของศาล จราจรดูไม่เหมือนศาลโดยทั่ว ๆ ไป กล่าวคือตัวผู้พิพากษาใส่แต่เฉพาะชุดสากลไม่ได้สวมครุย ตัวผู้ที่ได้รับใบสั่งส่วนใหญ่จะไม่มีทนาย แล้วก็จะอ้างตนเองเป็นพยานทุกราย ศาลที่นั่นฟังการเบิกความ ก็มีลักษณะมาฟังเหตุฟังผลมากกว่า ถ้าเราไม่ทำผิดกฎจราจรก็ไม่ควรจะต้องไปเสียค่าปรับ แม้บางคนจะไม่ได้ทำผิดกฎจราจร แต่ชี้แจงเสียเวลาไปศาล ก็เลยจ่ายค่าปรับไปก็มี ทำย่นนี้หวังว่าบทความในลักษณะเล่าสู่กันฟังคงอ่านววยประโยชน์ให้ผู้อ่านบ้างไม่มากนักน้อย ■

แก๊งยาгуซ่า กับอาชีพทนายความ

* สมศิริ ธีระภาพ

บ

านเมืองทุกวันนี้เป็นที่น่าวิตกและหวาดกลัวมากในเรื่องความไม่ปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน เพราะเต็มไปด้วยเหล่าร้ายหรือแก๊งมีวิชาชีพที่ทำมาหากินกันในทางที่ไม่สุจริต ก่อให้เกิดความ

เดือดร้อนแก่ประชาชนจะเห็นได้ชัดทุกวันจากข่าวการจี้ปล้น การล่อลวงหญิงและเด็กสาวไปเป็นโสเภณี การทำร้ายฆ่ากันตาย ทำให้เจ้าหน้าที่บ้านเมืองทุกฝ่ายและตำรวจต้องทำงานหนักตลอดเวลาเพื่อดำเนินการสืบสวนสอบสวนจับกุม ดำเนินคดีนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

คนร้ายเหล่านี้จะมีตั้งแต่คนเดียว หลายคน จนถึงระดับแก๊งหรือขบวนการทั้งเล็กและใหญ่ ในและนอกประเทศ มีอิทธิพลข้ามชาติไปทั่วโลก เช่น พวกยาгуซ่า (The Yakuza) เป็นทรชนนอกกฎหมายแก๊งใหญ่ที่สุดของประเทศญี่ปุ่น มีอิทธิพล บทบาท พฤติกรรมและเครือข่ายแผ่ขยายไปทั่วโลก

ความหมายของคำว่า แก๊ง (gang) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายถึงกลุ่ม คณะบุคคลวัยรุ่นที่มารวมกัน เพื่อดำเนินการผิดกฎหมาย มักจะใช้ในความหมายที่ไม่ดี เช่น แก๊งโจร แก๊งอันธพาล และ คำว่า อิทธิพลหมายถึง อำนาจเหนือ คำสั่งที่สามารถบังคับให้ผู้อื่นจำต้องกระทำหรือคล้อยตามเป็นอำนาจแฝงที่มีอยู่ในตัวบุคคลหรือรัฐ

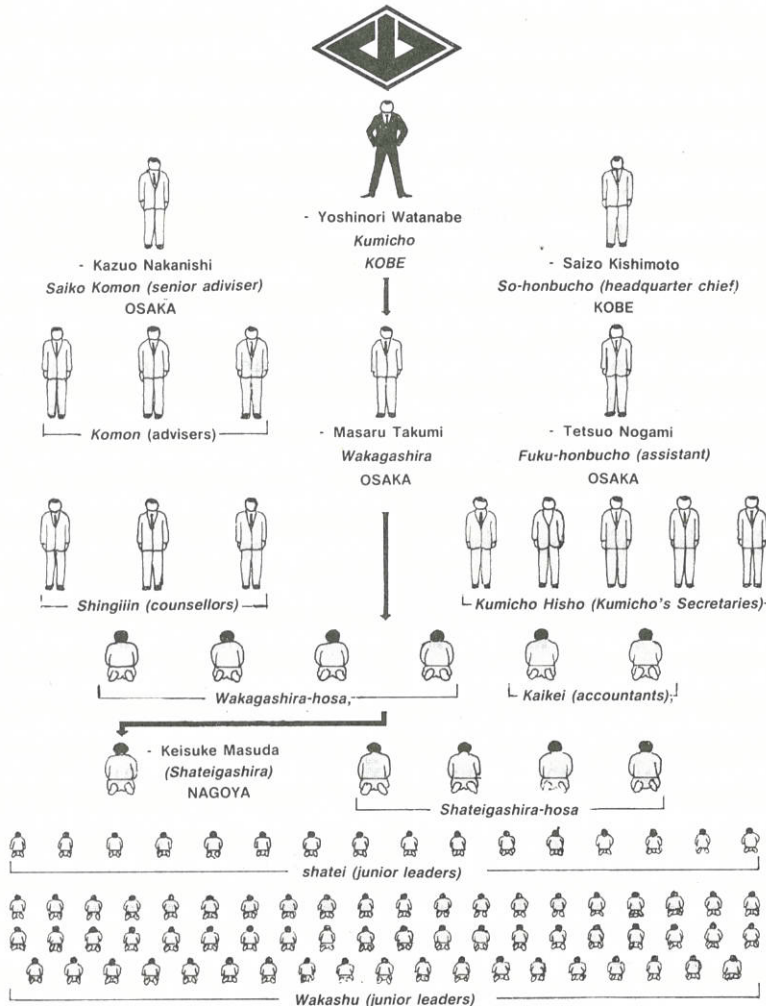
ดังนั้นอิทธิพลของแก๊งยาгуซ่าจึงหมายถึง กลุ่มคณะบุคคลนอกกฎหมายที่มีอำนาจเหนือบังคับให้คนต้องกระทำการหรือดเว้นการกระทำใด ๆ ในเรื่องผิดกฎหมาย เช่น การประกอบอาชญากรรม โสเภณี และยาเสพติด ส่วนใหญ่เราทราบกันมานานแล้วว่า ยาгуซ่า เป็นแก๊งนอกกฎหมายที่ประกอบอาชญากรรม เป็นขบวนการใต้ดินลับ ๆ มีเครือข่ายหลายประเทศทั่วโลก แม้อิทธิพลเข้าไปมีฐานในตลาดหุ้น ธุรกิจบ้านจัดสรรและที่ดิน ปัจจุบันพวกนี้ไม่ใช่แก๊งอาชญากรรมบนท้องถนนธรรมดา แต่ได้พยายาม

แฝงตัวจนสามารถเข้าไปมีอิทธิพลเกาะกุมอำนาจทางการเงินในตลาดหุ้น กลุ่มสหภาพแรงงานและหน่วยข่าวกรองต่างประเทศ ตลอดจนอิทธิพลเหนือนักการเมืองชั้นนำของประเทศ ดังที่หนังสือพิมพ์ ไมนิชิ (Mainichi) ได้เสนอข่าวกรณีผู้นำในพรรครัฐบาล LDP (Liberal Democratic Party) นายฮิโรชิ มิสสุซูกา (Hiroshi Mitsuzuka) อดีตรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่นได้ให้เลขาฯ การไปวิ่งเต้นขอรับเงินสนับสนุนพรรค เพื่อนำเงินที่ได้ไปปิดปาก

ติดสินบนบรรดาบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ เกียวโต ให้ลงข่าวสนับสนุนและปิดข่าวร้ายอันจะเป็นผลกระทบต่อคะแนนเสียง และคะแนนนิยมของพรรคในท้องถิ่นที่เป็นบ้านเกิดของตน

ขบวนการยาคุซามีโครงสร้างซับซ้อนพอสมควร มีการแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มเล็กกลุ่มน้อย ตั้งแต่ตัวหัวหน้าใหญ่ มีสาขาขยายทุกทั้งในแนวตั้งและแนวนอน ดังแผนภูมิข้างล่าง

- Bosses of the Yamaguchi-Gumi

มีเครือข่ายทั้งในเมือง ต่างจังหวัด และนอกเมือง รวมไปถึงยาгуซาระดับท้องถิ่น แก๊งยาгуซาใหญ่ที่สุด ชื่อ **ยามาгуชิกุมิ (Yamaguchi-Gumi)** มีหัวหน้าระดับใหญ่ถึงร้อยคน และแต่ละคนก็จะมีแก๊งที่ตัวคุมอยู่ และแต่ละแก๊งมีแก๊งย่อย ๆ เป็นเครือข่ายต่อไป ในปี พ.ศ. 2532 ยามาгуชิกุมิ มีบริวารทั้งหมดถึง 750 แก๊ง ภายใต้การควบคุมของเครือข่ายนี้ แต่ละแก๊งมีสมาชิกประมาณ 25-30 คน ระดับผู้นำทั้งหมด มีถึง 102 คน คือมีทั้งระดับผู้นำอาลุสที่เรียกว่า **ซาเตอิ (Shatee)** และระดับผู้นำรุ่นใหม่ที่เรียกว่า **วากาซุ (Wakashu)** ตลอด 2 ปีที่ผ่านมาแก๊งยาгуซามีหัวหน้าใหญ่ที่สุดเรียกกันว่า **คูมิโจ (Kumicho)** คือนาย **โยชิโมริ วาตานาเบ้ (Yoshimori Watanabe)** เป็นหัวหน้าใหญ่คนที่ 5 เพิ่งเข้ารับตำแหน่งเมื่อเดือนเมษายน 2532 หลังจากที่มีการฆ่าฟันกันเพื่อแย่งชิงตำแหน่งนี้เป็นเวลานานถึง 10 ปี

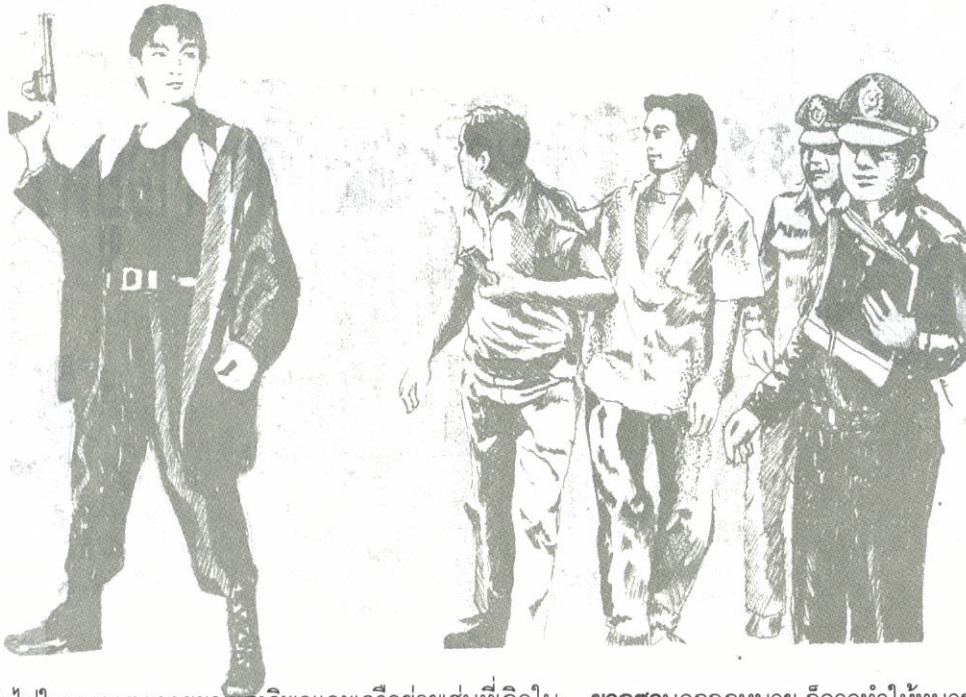
นิตยสาร FAR EASTERN ECONOMIC REVIEW ฉบับที่ 21 NOVEMBER 1991 ไปได้วิดิทัศน์บันทึกภาพพิธีเข้ารับตำแหน่งของนายวาทานาเบ้ เป็นพิธีที่ยิ่งใหญ่มหึมา ระดับผู้นำแก๊ง 100 กว่าคนต้องมาร่วมงานเพื่อแสดงความสวามิภักดิ์ต่อหัวหน้ายาгуซาคนใหม่ โดยแต่ละคนต้องแต่งตัวเต็มยศ ใส่ชุดญี่ปุ่นโบราณถือพัดที่มีสัญลักษณ์ประจำตำแหน่ง เมื่อเข้าสู่พิธีจะมีการประกาศชื่อสมญานามพร้อมทั้งสังกัด พิธีการที่สำคัญที่สุดคือนายวาทานาเบ้หัวหน้าใหญ่คนใหม่จะต้องแสดงคารวะด้วยการแลกถ้วยสาเกกับหัวหน้าใหญ่คนเก่าที่เพิ่งจะพ้นตำแหน่งไปชื่อนาย **กาซุโอะ นากานิชิ (Kazuo Nakanishi)** ผู้ซึ่งเป็นคู่รักคู่แค้นชิงดีชิงเด่นกันมาตลอด สมาชิกใหม่ที่เข้ามาจะต้องเป็นสมาชิกลานไม่ต่ำกว่า 5 ปี จึงจะมีสิทธิ์ได้เข็มกลัดเพชร เป็นก้าวแรกที่จะนำไปสู่ตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงขึ้นไปในแก๊งตำแหน่งผู้นำยาгуซาเป็นตำแหน่งผูกขาดและมักจะไม่ค่อยมีการสับเปลี่ยนกันทั้งยาгуซาและตำรวจต่างมีความเห็นตรงกันอยู่อย่างหนึ่งว่าจำเป็นจะต้องปราบปรามอาชญากรให้สงบราบคาบ จึงเป็นประเพณีสืบทอดของยาгуซาที่จะต้องปราบปรามคู่แข่งในวงการอาชญากรรมทั้งหมด โดยชักชวนเข้ามาเป็นพรรคพวกเป็น

สมาชิกใหม่ของแก๊ง ถ้าไม่ยอมก็ต้องฆ่าหรือเก็บเสียทั้งนี้เพื่อจะได้ครอบครองความมั่งคั่งใหญ่ ครอบครองความเป็นอาชญากรระดับมืออาชีพไว้แต่เพียงผู้เดียว

ที่สำคัญคือในปี พ.ศ. 2532 มีรายงานว่แก๊งยาгуซามีส่วนพัวพันในคดีที่ผิดกฎหมายทุกประเภทถึง 20,000 คดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเงิน การให้อาฆิสสินจ้างที่ผิดกฎหมาย หรือกรณีที่มีการแอบตกลงระหว่างคู่กรณีเมื่อเกิดข้อพิพาท เช่น เรื่องอุบัติเหตุรถยนต์ชนกัน จะโดนอำนาจมืดของแก๊งยาгуซาเข้าคุกคามขู่เข็ญ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ต้องปฏิบัติตามความต้องการไม่ว่าจะเป็นฝ่ายผิดหรือถูกที่สำคัญก็คือความสัมพันธ์อันลึกซึ้งระหว่างโลกของยาгуซาที่ผิดกฎหมายกับสังคมเปิดของญี่ปุ่น มีนักธุรกิจและนักการเมืองชั้นนำลึกลอบไปมาหาสู่กับแก๊งนี้เสมอเพื่อสร้างเสริมอำนาจบารมีและอิทธิพลให้กับตนเอง และยังมีบุคคลบางคนอาศัยแก๊งยาгуซาเป็นพรรคพวกในการกระทำที่ผิดกฎหมาย และการกำจัดศัตรูในด้านธุรกิจหรือด้านการเมืองของตน

แก๊งยาгуซาของญี่ปุ่นในปัจจุบันก้าวขึ้นมาทำหน้าที่ได้เทียบเท่ากับที่ปรึกษากฎหมายหรือทนายความในประเทศต่าง ๆ ในโลก ปรากฏในรายงานของนิตยสาร FAR EASTERN ECONOMIC REVIEW ว่าจำนวนทนายความในญี่ปุ่นมีน้อยกว่าทุกประเทศ เพราะเมื่อเกิดกรณีพิพาทขึ้นไม่จำเป็นจะต้องไปหาทนายความเพราะทุกปัญหาพวกเขาสามารถจัดการและแก้ปัญหาให้ได้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใด ด้วยการใช้อำนาจและอิทธิพลมืดของยาгуซาจัดการกับคู่กรณี ใครจ่ายเงินให้กับยาгуซามากก็จะเป็นผู้ชนะทุกเรื่อง แม้พวกนักจัดสรรที่ดิน นักธุรกิจและนายทุน ก็เคยใช้อิทธิพลยาгуซาดำเนินการหลอกล่อทุกวิถีทางที่จะบังคับฝ่ายตรงกันข้าม เช่น ให้เจ้าของที่ดินเดิมหรือผู้เช่าที่ดินบางส่วนที่ไม่ยอมย้ายต้องย้ายออกจากที่ดินพิพาท

นี่คือยาгуซาวันนี้ ที่พวกเราได้ข่าวเป็นที่น่าหวาดวิตกและหวาดกลัวว่ามีพฤติกรรมหลอกลวงหญิงไทยค้ายาเสพติดไปทั่วโลก แท้จริงแล้วยาгуซาไม่ได้มีอิทธิพลหรือขอข่ายการทำงานแค่นั้นเท่านั้น แต่มีอิทธิพลหลายด้านมากมาย

ต่อไปในอนาคตอาจขยายอิทธิพลและเครือข่ายเช่นที่เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่นเข้ามาสร้างอิทธิพลมืดในเมืองไทยก็ได้ในสักวันหนึ่งข้างหน้า และถ้าถึงเวลานั้น เมื่อเกิดกรณีโต้แย้งหรือข้อพิพาทระหว่างประชาชน ซึ่งควรจะไปปรึกษาทนายความเพื่อดำเนินการนำคดีไปฟ้องร้องต่อศาลยุติธรรม แต่ประชาชนกลับนำเรื่องราวไปปรึกษาแก๊ง

ยาгуซานออกกฎหมาย ก็อาจทำให้ทนายความของเราซึ่งมีอยู่ทั่วประเทศในขณะนี้ถึง 27,000 คน ต้องตกงานกันบ้างก็ได้ เพราะแก๊งนี้มีบทบาทและอิทธิพลมากไปทั่วโลก แม้ประเทศญี่ปุ่นเองนักการเมืองและนักธุรกิจระดับผู้นำของประเทศยังตกอยู่ภายใต้อำนาจอิทธิพลและคำบงการได้อย่างไม่น่าเชื่อ □ ■

บรรณานุกรม

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 กรุงเทพมหานคร อักษรเจริญทัศน์ 2525

Delfs, Robert "Gangsters play increasing role in business and politics : Feeding on the system" **FAR EASTERN ECONOMIC REVIEW** No. 21 November 1991. p 28-30

พระปรีชาญาณพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

* บดินทร์ ลูประสงค์

ความนำ

มีเอกสารแสดงพระราชกรณียกิจและพระบรมราชโองการราชการแผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เป็นเอกสารมีค่า มีความสำคัญยิ่ง ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศิลธรรม การเมือง การปกครองเหนือสิ่งอื่นใด แสดงให้เห็นพระราชกรณียกิจ และการบริหารราชการด้วยพระปรีชาญาณ สุขุม คัมภีรภาพล้าลึกในการบริหารบ้านเมืองอย่างยอดเยี่ยมนานัปการ เริ่มแต่ระบบการปกครองแผ่นดิน แบบเบงกอลสมคม์ คือ เวียง วัง คลัง นา สมุหนายก สมุหพระกลาโหม ที่ได้ใช้ปกครองบ้านเมืองตามพระอัยการลักษณะพลเรือนและนาทหารหัวเมือง ตั้งแต่สมัยพระเจ้าอยู่หัวองค์แรกที่มีเอกสารเป็นกฎหมาย ในสมัยพระบรมไตรโลกนาถ แห่งกรุงศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. ๑๙๙๑ สืบมาจนเปลี่ยนแปลง ในรัชการที่ ๕ ให้มีเสนาบดีว่าการกระทรวง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๕ ถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลง ครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดของชาติไทย

เมื่อศึกษาพระราชดำรัสเรื่องแถลงพระบรมราชาธิบายแก่ไขการปกครองแผ่นดินตอนหนึ่งว่า “ตั้งแต่ข้าพเจ้าได้รับราชสมบัติ รับหน้าที่อันยิ่งใหญ่ ในพนักงานที่จะบำรุงรักษาแผ่นดิน ซึ่งเป็นพนักงานอย่างสูงและเป็นการอันหนัก ยาก ที่ทำการให้สะอาดได้เต็มที่ตามที่ต้องการมาจนถึงบัดนี้ ก็กว่า ๑๙ ปีแล้ว (เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๑) ถึงแม้ว่าในเบื้องต้น ซึ่งมีผู้สำเร็จราชการแผ่นดินดูเหมือนหนึ่งจะเป็นผู้รับผิดชอบในราชการทั้งปวงแทนตัวข้าพเจ้า เป็นการแบ่งเบาจากข้าพเจ้าบ้างก็ดีแต่ความที่เป็นเช่นนี้จะมีจริงบ้างก็ไม่เกิน ๓ ปี ตั้งแต่แรกได้ราชสมบัติมา แต่ส่วนตัวข้าพเจ้าเองรู้สึกว่าได้รับความหนักมาจำเดิมตั้งแต่ได้นั่งในเศวตฉัตรจนถึงบัดนี้ แต่ความหนักนั้นเปลี่ยนไปต่าง ๆ ไม่เหมือนกันในสามสมัย คือ แรก ๆ กลาง ๆ และบัดนี้”

พระราชดำรัสนี้ให้ความรู้เป็นอย่างดี รัชกาลที่ ๗ ทรงกล่าวไว้ในพระราชนิพนธ์ คำนำการพิมพ์ เมื่อวันที่ ๑๒

ตุลาคม ๒๔๗๐ ว่า

“เมื่อข้าพเจ้ากลับจากทวีปยุโรปเมื่อครั้งหลังนี้ใน พ.ศ. ๒๔๖๗ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงพระราชดำริว่า ข้าพเจ้ามีอายุสมควรจะเล่าเรียนประเพณีการปกครองบ้านเมืองและราชการแผ่นดิน เพื่อให้สามารถสนองพระเดชพระคุณได้ตามโอกาส จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยามหิธรนำหนังสือราชการแผ่นดิน เรื่องสำคัญ ๆ อันเป็นหลักราชการ มาให้ข้าพเจ้าอ่านและศึกษา ในบรรดาหนังสือที่เจ้าพระยามหิธรได้นำมาให้ข้าพเจ้าอ่านนั้น มีพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงในเรื่องการเปลี่ยนแปลงแก้ไขการปกครองแผ่นดินซึ่งข้าพเจ้าได้ให้พิมพ์ขึ้นนี้”

ฯลฯ

การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากแบบเดิม (จตุสดมภ์) เป็นตั้งกระทรวง ๑๒ กระทรวง นี้ต้องนับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวง ซึ่งเรียกได้อย่างพูดกันตามธรรมดาว่า “พลิกแผ่นดิน” ถ้าจะใช้คำภาษาอังกฤษ ก็ต้องเรียกว่า

“REVOLUTION” ไม่ใช่ “EVOLUTION”

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ กล่าวถึง พระราชหัตถเลขาของรัชกาลที่ ๕ ตอนหนึ่งว่า “เมื่อข้าพเจ้าได้อ่านเอกสารเรื่องนี้โดยตลอด ก็ยังทำให้เห็นว่า “พระปรีชาญาณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวล้าลึก และทรงหยั่งทราบถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ทุกประการ จนสุดท้ายจะกล่าวให้ถูกถ้วนได้นอกจากนั้นยังแสดงให้เห็นให้เราเห็นได้ทราบ ว่า พระองค์ทรงปกครองบ้านเมือง และทรงนำประเทศชาติให้ผ่านพ้นมหันตภัยทางการเมืองมาได้ด้วยความยากลำบากปานใด ด้วยเหตุนี้ พระมหากษัตริย์คุณของพระองค์จึงมีต่อพลกนิกรชาวไทยถ้วนหน้า ทรงพิทักษ์ความยุติธรรมให้แก่พลกนิกรทั้งแผ่นดิน เหมือนอย่างพ่อกับลูกนี้เองที่พลกนิกรทั้งชาติได้พร้อมใจกันถวายพระนาม “พระปิยมหาราช” แก่พระองค์

ผู้เขียนขอนำพระราชหัตถเลขามาเผยแพร่เป็นการเฉลิมพระเกียรติเป็นการยืนยัน เพื่อจะได้จดจำและสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณ ดังต่อไปนี้

นาย ก.ส.ร. กุหลาบ หมื่นพระบรมเดชานุภาพ

มีพระมหากษัตริย์ ไม่ผูกโกรธ แม้นายกุหลาบ ตฤณฉานนท์ จะเขียนเรื่องราวต่าง ๆ ตีพิมพ์ในสยามประเท เสียดสีให้กระเทือนพระราชหฤทัยและหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ อ้างว่ามีบัญชีพระนาม เจ้าแผ่นดินครั้งกรุงสุโขทัยทุกพระองค์ พระองค์สุดท้าย ทรงพระนามพระจุลปิ่นเกศเป็นราชโอรสพระปิ่นเกศ เทียบพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นเรื่องโกหกขึ้นทั้งสิ้น ครั้นเห็นทรงอดกลั้นเฉยอยู่ก็กำเริบ มิได้เกรงพระบรมเดชานุภาพ ทรงเห็นว่า นายกุหลาบ ตฤณฉานนท์มีความคลุ้มคลั่ง เสียจริตกำเริบกำเริบขึ้น จึง “ให้พระอินทราธิบดีสีหราชรองเมือง จับตัวนายกุหลาบ ไปส่งโรงพยาบาลคนเสียจริต ให้คุมขังไว้จนกว่าจะสิ้นพยศ เป็นปกติ---

นายกุหลาบ ถูกขังอยู่ ๓๕ วัน ก็ทูลเกล้าทูลกระหม่อมขอพระราชทาน พระมหากรุณา ขอพระราชทานอภัยโทษก็ทรงพระกรุณาพระราชทานอภัย “เห็นว่าเรื่องราวไม่ฟังสร้าแล้ว ค่อยสงบระงับลงแล้ว ยอมเชื่อทานบล ให้ปล่อยตัวไป เมื่อฟังสร้าอีก ก็จะต้องรักษากันอีก” (หน้า ๓๘๓-๓๘๐) จะเห็นว่ามีได้ทรงถือ โกรธนายกุหลาบแต่ประการใดเลย ดูจะทรงเห็นเป็นขบขันด้วยซ้ำไป

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า นายกุหลาบซึ่งเขียนชื่อตัวเองใช้หนังสือชื่อว่า ก.ส.ร. ผู้ออกหนังสือพิมพ์ตั้งชื่อว่าสยามประเภทได้แต่งเรื่องราว ซึ่งเป็นความโกหกแซกแซงลงในความจริงมาช้านาน ปรากฏอยู่แก่ผู้ซึ่งมีความรู้แลมีปัญญาทั่วหน้าแล้วนั้น บัดนี้แต่งข้อความต่อมานอกความจริง โกหกขึ้นใหม่ทั้งเรื่องมากขึ้นกว่าแต่ก่อน คำที่โกหกนั้นย่อมอาศัยเทียบเคียงความที่ปรากฏในพระราชพงษาวดารบ้าง เทียบเคียงการที่เป็นไปอยู่ในปัจจุบันนี้ ถ้อยคำเลทางความคิดแลเรียบใกล้ไปในทางสบประมาทต่อผู้มีบรรดาศักดิ์ซึ่งล่วงไปแล้ว แลที่ยังดำรงอยู่เนื่อง ๆ หนักขึ้น จนในที่สุดนี้บังอาจแต่งความโกหกลงในหนังสือสยามประเภทว่า มีบาญชีพระนามเจ้าแผ่นดินครั้งกรุงสุโขทัยทุกพระองค์ ไม่มีเหตุอันใดซึ่งเกี่ยวข้องแก่เรื่องที่ตั้งขึ้น จะกล่าวแลไม่มีผู้ใดได้ถามบังอาจกล่าวคำโกหกว่าพระเจ้าแผ่นดินที่สุดวงศ์สุโขทัยทรงพระนามว่าพระจุลปิ่นเกษ เหตุด้วยแต่ก่อนได้โกหกไว้ว่า เจ้าแผ่นดินสุโขทัยองค์หนึ่งชื่อพระปิ่นเกษ ที่ให้มีจุลปิ่นเกษขึ้นนั้นด้วยหวังจะเทียบพระจอมเกล้าแลพระจุลจอมเกล้า หมายความว่าเหมือนเป็นที่สุดวงศ์ด้วยกัน ข้อความทั้งนี้ย่อมปรากฏอยู่แก่ใจคนทั้งปวงว่า ไม่มีความจริงในนั้นเลยโกหกขึ้นทั้งสิ้น แต่กล้าหาญโกหกฟังसानยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อนจนถึงมิได้เกรงพระบรมเดชานุภาพ ถ้าจะละเลยให้ฟังสร้าต่อไป ก็จะแต่งความเทียบเคียงหยาบเข้าหนักขึ้นกว่านี้

แต่ทรงพระราชดำริห์ว่า นายกุหลาบก็เป็นคนมีอายุมากนับว่าชราอยู่แล้ว แลความฟังสร้าเดิมของอภัยทศนายกุหลาบใกล้ไปข้างทางเสียชีวิตนั้น ก็ยอมปรากฏอยู่แล้ว การที่แต่งถ้อยคำฟังสร้าหนักขึ้นครั้งนี้จะเป็นด้วยความเสียชีวิตนั้นกล้าขึ้นก็ได้ จึงดำรัสสั่งให้พระยาอินทราธิบดีสีหราชรองเมืองจับตัวนายกุหลาบ(๑)

உள்ளம்

- (๑) เรื่องราวของนายกุหลาบ ตฤษณานันท์ สมเด็จพระราชาธิบดีราชานุภาพไตรรัตน์ไว้ในหนังสือนิทานโบราณคดี เรื่อง ที่ ๕ (หนังสือหอหลวง)

เด็ก

กับ

การสื่อสาร

*
รศ.สุวัฒน์ มุทหมะธา

การสื่อสารมีความสำคัญต่อมนุษย์มาก เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ต้องอยู่รวมกันเป็นหมู่คณะ เป็นชุมชน มีวัฒนธรรมเป็นลักษณะเฉพาะของคนในแต่ละกลุ่ม ตั้งแต่กลุ่มเล็ก ๆ อันเป็นครอบครัว ไปจนถึงกลุ่มใหญ่เป็นประเทศชาติ วัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความสามัคคีต่อหมู่คณะหรือสังคมของตน

มนุษย์ไม่ได้ติดต่อสัมพันธ์กันเฉพาะระหว่างบุคคล ระหว่างหมู่คณะในกลุ่มสังคมของตนเท่านั้น มนุษย์ยังติดต่อสัมพันธ์กับกลุ่มอื่น สังคมอื่น หรือประเทศอื่นด้วย

โลกยังมีความเจริญก้าวหน้า ทอดทางพันธุกรรมไม่ได้ และการฝึกทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีมาก อบรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเพียงใด ก็ยังทำให้มนุษย์ติดต่อสัมพันธ์ การพัฒนาดนเองในการสื่อสารของแต่ไกลชิดพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมากขึ้น ละบุคคล จะได้ผลดีแค่ไหนเพียงใดหรือเพียงนั้น ปัจจุบันการติดต่อสื่อสาร ไม่นั้น จะต้องอาศัยสติปัญญาและความสัมพันธ์กันขยายตัวมีขอบเขตกว้าง สมบูรณ์ครบถ้วนของอวัยวะที่มีความขวางและรวดเร็ว ใช้วิธีการต่าง ๆ มากมายยิ่งกว่ายุคสมัยใด ๆ ที่ผ่านมา

ความสามารถในการสื่อสารของ พัฒนาการสื่อสารได้ในระดับต่ำ บางคนมนุษย์แต่ละคน มีมาเองตั้งแต่เกิดระดับ อายุจะมากมายแค่ไหนก็ตาม แต่ก็หนึ่ง ต้องอาศัยการเรียนรู้และการ สามารถสื่อสารได้เท่าเด็กอายุ 5 ขวบพัฒนาอีกระดับหนึ่ง จึงสามารถทำการ เท่านั้นเอง บางคนสติปัญญาสมบูรณ์สื่อสารสัมพันธ์กันได้ในสังคม มาตั้งแต่เกิด แต่ได้รับผลกระทบทำให้

การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและ เกิดการบกพร่องในระยะต่อมา ก็เป็นประสิทธิผล ต้องอาศัยการฝึกอบรม อุปสรรคต่อการเรียนรู้และการพัฒนาและการเรียนรู้ จะเป็นมาเองหรือถ่ายทอด การสื่อสารได้เช่นเดียวกัน

บางคนเกิดมาสติปัญญาปกติ แต่อวัยวะในการสื่อสารบกพร่อง เช่น เพดานแตก ปากแหว่ง ตาบอด หูหนวก ฯลฯ เป็นผู้เสียเปรียบในการสื่อสาร ทำให้การสื่อสารลำบากขึ้น แม้คนเหล่านี้ จะสามารถสื่อสารให้คนอื่นเข้าใจได้ก็ตาม แต่ค่อนข้างจะจำกัด ความบกพร่อง อวัยวะการสื่อสารบางอย่างต้องอาศัย การผ่าตัดจากแพทย์เพื่อแก้ไข

บางคนอาจคิดว่า ความสามารถในการสื่อสารนั้น จะฝึกฝนพัฒนาเมื่อใดก็ได้ ไม่จำกัดวัย ให้มีความตั้งใจ ฝึกฝน พัฒนาและเรียนรู้กันแล้วกัน ความคิดความเชื่อเช่นนี้ ถูกต้องเพียงบางส่วน เท่านั้น เป็นการมองการสื่อสารแคบกว่าความเป็นจริง เพราะการสื่อสารที่แท้จริง ไม่ใช่สิ่งที่ปรากฏให้เห็นเฉพาะภายนอกของบุคคลเท่านั้น แต่สิ่งที่อยู่ภายใน คือความรู้สึกรู้สึกนึกคิด การเข้าใจ ความหมาย ความซาบซึ้ง ความหดหู่ เหี่ยวแห้ง ความทุกข์ระทม ความโกรธ ความเกลียด ฯลฯ เป็นส่วนสำคัญของกระบวนการสื่อสารของมนุษย์ด้วย

ใครก็ตามที่ได้ยินคำว่า “ความรัก” จะเกิดความรู้สึกเมื่อได้ยินคำนี้แตกต่างกัน ไม่เท่าเทียมกัน คนที่ได้รับการรัก ความอบอุ่นมาตั้งแต่เกิด ได้รับการเอาใจใส่ดูแลทะนุถนอมกอดรัด สัมผัสจากพ่อแม่ พ่อแม่ถือว่าลูกน้อยคนนั้น คือชีวิตของตน จะมีความรู้สึก ความเข้าใจต่อคำว่า “ความรัก” แตกต่างจากคนที่ได้รับการเลี้ยงดูจากสถานเลี้ยงเด็กกำพร้ามาก

คนอย่างจำลองในนวนิยายเรื่อง

“หลายชีวิต” ของพลตรี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช นั้นสามารถพูดเรื่องความรัก ความสวย ความงาม ความดี ความชั่ว ความอบอุ่น ฯลฯ ได้เช่นเดียวกับคนอื่น แต่ผลจริง ๆ จากการสื่อสารที่รวมไปถึงอารมณ์ความรู้สึกแล้ว แตกต่างจากคนอื่นมาก

เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูในสภาพเลี้ยงเด็กกำพร้า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่ ผู้ปกครองที่ไม่ให้ความรัก ความอบอุ่น ไม่ค่อยเอาใจใส่ดูแล แม้จะฝึกฝนอบรมขึ้นมาได้ระดับหนึ่ง แต่ก็มีสิ่งที่สูญเสียไปมากมาย บางคนพูดไม่ชัด บางคนพูดซ้ำมาก บางคนพูดตะกุกตะกัก จับความไม่ได้ เด็กเหล่านี้จะไม่สามารถพัฒนาได้ตามศักยภาพและสมรรถวิสัยเท่าที่ควรจะเป็น ทั้งตัวเด็กเอง และสังคมก็จะสูญเสียไปมากมาย

ผู้เขียนเชื่อว่า ผู้ที่อ่านบทความนี้ เมื่ออ่านแล้วจะมีความรู้สึกนึกคิด รับรู้ และเข้าใจในลักษณะที่แตกต่างกัน เพราะอะไร...ขอให้ผู้อ่านค้นหาคำตอบเอง ผู้อ่านแต่ละคนเท่านั้นที่สามารถหาคำตอบที่ถูกต้องใกล้เคียงที่สุดให้แก่ตนเองได้ ถ้าอ่าน 2-3 เทียว ความรู้สึกอาจจะแตกต่างออกไปทุกครั้ง...มีส่วนร่วมอยู่คำหนึ่งที่อาจใช้อธิบายได้บางส่วน คือ “ประสบการณ์”

ความสามารถในการสื่อสาร ควรได้รับการเอาใจใส่พัฒนามาตั้งแต่เยาว์วัย ครอบครัวเป็นรากฐานสำคัญ ในการพัฒนาการสื่อสารของเด็ก

ครอบครัวไทยสมัยก่อน เป็นครอบครัวขยาย (Extended Family)

มีปู่ ย่า ตา ยาย ญาติพี่น้อง อยู่รวมอาศัยในครอบครัวเดียวกัน เมื่อมีญาติพี่น้องแต่งงาน มีครอบครัวก็มักจะต่อเติมเรือนเพิ่มหรือไม่ก็สร้างเรือนขึ้นใหม่ในบริเวณเดียวกัน

เด็กในสมัยก่อน มีโอกาสสัมผัสกับคนวัยต่าง ๆ กว้างขวางใกล้ชิดพ่อแม่ พี่ น้อง ปู่ ย่า ตา ยาย ได้เรียนรู้ภาษา วิธีการสื่อสาร สัมพันธ์ การพูดท่าทาง และมารยาทต่าง ๆ ประกอบไปด้วยเข้าใจคนอื่นในวัยต่าง ๆ จากการสังเกตและประสบการณ์ เด็กสามารถลอกเลียนแบบ นำไปใช้เป็นกระสวนชีวิตของตน บางครั้งเด็กเล่นสมมติตนเองเป็นผู้ใหญ่ แสดงบทบาทของผู้ใหญ่ เป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นคนขายของ เป็นคนซื้อของ ฯลฯ เด็กเข้าใจคนอื่นและสิ่งแวดล้อมพอสมควร

นอกจากนั้นสมัยก่อน คนที่อยู่ชุมชนเดียวกัน ละแวกเดียวกัน มักใกล้ชิดสนิทสนมเป็นญาติพี่น้องกัน รู้จักคุ้นเคยกันหมด ลูกหลานมาเล่นด้วยกันได้ จึงสามารถช่วยส่งเสริมพัฒนาความสามารถในการสื่อสารของเด็กได้มาก

แต่เด็กสมัยก่อน มีความรู้ ความเข้าใจค่อนข้างจะจำกัดเฉพาะในสิ่งแวดล้อมของตน ทั้งนี้เนื่องจากสมัยก่อนไม่มีสื่อมวลชนมากมายหลายชนิดหลายประเภทอย่างเช่นในปัจจุบัน ยิ่งกว่านั้น สังคมสมัยก่อน เป็นสังคมของ “การห้าม” มากกว่า “การส่งเสริม” ห้ามไม่ให้เด็กทำอะไรต่าง ๆ มากมาย ลักษณะเช่นนี้เป็นการสกัดกั้นการ

พัฒนาการสื่อสารของเด็กพอสมควร

ครอบครัวปัจจุบัน เป็นครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) เป็นส่วนใหญ่ อาจมีครอบครัวขยายอยู่บ้างในชนบท

คนปัจจุบันต่างคนต่างอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองใหญ่ ๆ คนที่อยู่ในเมืองใหญ่ แม้แต่บ้านใกล้เรือนเคียงกันก็ไม่ค่อยได้มีโอกาสใกล้ชิดสนิทสนมกัน ไม่รู้จักกันก็มี

บางครอบครัวอยู่กันเฉพาะ พ่อแม่กับลูก บางครอบครัวอาจมีปู่ ย่า ตา ยายหรือญาติผู้ใหญ่คนใดคนหนึ่งมาอยู่ร่วมด้วย แต่ละครอบครัวมีบุตรน้อย บางครอบครัวมีบุตรเพียงคนเดียวแต่ละครอบครัวส่วนใหญ่มีบุตรไม่เกิน 3 คน เด็กในปัจจุบันจึงมีโอกาสนิสัยสัมพันธ์กับคนอื่นค่อนข้างน้อย

เด็กปัจจุบันได้เปรียบเด็กสมัยก่อน ในด้านมีสื่อสารมวลชนหลายประเภท มีของเล่นต่าง ๆ มาก สามารถเลือกซื้อ เลือกเล่นได้ตามความเหมาะสมและความสนใจ มีสถานที่ที่อยู่นอกบ้าน นอกชุมชน การคมนาคมสะดวก ฯลฯ นอกจากนั้น การอบรมเลี้ยงดูเด็กปัจจุบันค่อนข้างจะ “ส่งเสริม” มากกว่า “การห้าม” ทำให้เด็กมีอิสระเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก ทำให้การสื่อสารของเด็กพัฒนาได้ดีขึ้น

แต่อย่างไรก็ตาม ดังกล่าวมาแล้วว่า แต่ละครอบครัวมีสมาชิกอยู่อาศัยร่วมกันน้อยคนทั้งแต่ละครอบครัวก็ต่างคนต่างอยู่ เด็กไม่ค่อยมีโอกาสได้เล่น ได้สังสรรค์กับเด็กในวัยเดียวกัน

หรือวัยใกล้เคียง เด็กปัจจุบันจะเล่น ความรู้

อยู่กับ “ของเล่น” หรือไม่ก็ “เรียนพิเศษ” หรือ “ดูโทรทัศน์”

การเล่นกับของเล่น กับการเล่น กับเพื่อน หรือคนอื่นจะเป็นวัยเดียวกัน หรือต่างวัยก็ตาม มีผลต่อการพัฒนา การสื่อสารของเด็กในเยาว์วัยแตกต่างกันมาก

การเล่นกับของเล่น เป็นการสื่อสารทางเดียว ของเล่นไม่มีปฏิริยาตอบสนอง เด็กบางคนนั่งพูดอยู่คนเดียว กับของเล่น สร้างโลกสมมติขึ้นตามจินตนาการของตนเอง

การเล่นกับเพื่อน หรือการเล่น ของเล่นร่วมกับเพื่อนหรือผู้อื่น เด็กได้เรียนรู้ ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เด็กมีโอกาสได้เรียนรู้ผู้อื่น เรียนรู้ปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ เรียนรู้การแก้ปัญหา การแบ่งปัน เรียนรู้การรอคอย เรียนรู้ สังคม การสื่อสารของเด็กพัฒนาไปได้มาก ที่สำคัญคือ “เด็กรู้จักและเข้าใจผู้อื่น” อันเป็นหัวใจสำคัญของการสื่อสาร

ผู้เขียนขอปลงเกตุพุดิกรรม ของเด็ก เมื่อผู้เขียนไปซื้อของชำ หรือรับประทานอาหารในร้านเล็ก ๆ บางครั้งมีเด็กอายุเพียง 8-9 ขวบมาบริการ ผู้เขียนสังเกตเห็นเด็กพัฒนาการสื่อสารไปมาก จากการปฏิบัติภารกิจประจำวัน ช่วยเหลือพ่อแม่หลังเลิกเรียนหรือวันหยุด เด็กได้สัมผัสกับผู้อื่น ใช้ภาษาสื่อสาร ในสิ่งแวดล้อมที่ตนเองรู้และเข้าใจ บางครั้งถ้ามีผู้ใช้บริการไม่มากนัก ผู้เขียน มักจะชักถามเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อหา

การสื่อสารที่ดีมีไหมแต่ความต้องการของตน มุ่งสนองความต้องการของตนฝ่ายเดียว

วัยเด็ก เป็นวัยสำคัญของการสร้างเสริมประสบการณ์ที่เหมาะสมแก่เด็ก วัยเด็กเป็นวัยที่อยากรู้ อยากรู เห็น ทำความเข้าใจตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม

เด็กที่มีโอกาสพบปะผู้อื่นมาก มีโอกาสท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ ได้มีโอกาสพบเห็นสิ่งใหม่ ๆ ด้วยตนเอง มาก ยังมีโอกาสแสดงความรู้ความเข้าใจ ได้แสดงความรู้สึกของตนในสิ่งที่พบเห็น ด้วยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สนทนากับผู้อื่น เด็กได้มีโอกาสขยายความรู้ ความเข้าใจความคิดของตน ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความสามารถการสื่อสารของเด็กยิ่งขึ้น เด็กมีความมั่นใจตนเอง ได้ค้นพบวิธีการและพัฒนาการสื่อสารของตนไปลำดับด้วยตนเอง

ความรู้ ความคิด ความเข้าใจกับการแสดงออกทางการสื่อสารนั้น มีความสำคัญต่อการพัฒนาการสื่อสารของเด็ก สิ่งที่ผู้ใหญ่ต้องตระหนักเสมอ ก็คือ “เด็กก็คือเด็ก” ไม่ควรทำเด็กให้เป็นผู้ใหญ่ เขาจะเป็นผู้ใหญ่เองเมื่อถึงเวลาที่เขาควรจะเป็น ภาษาและการสื่อสารของเด็กพัฒนาจาก “รูปธรรม” มิใช่ “นามธรรม” จากสิ่งที่พบเห็นจริง ๆ มากกว่าสิ่งที่บอกเล่า

เด็กที่มีพื้นฐานประสบการณ์น้อย จะเสียเปรียบเด็กที่มีพื้นฐานประสบ-

การณ์มากในทุก ๆ ทาง ไม่ว่าจะเป็น การเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ การแสดงออกความคิดเห็น การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือกับสิ่งแวดล้อมก็ตาม

การเรียนรู้สิ่งใหม่ ต้องอาศัยประสบการณ์เดิมเป็นทุนในการเชื่อมโยงแปลความหมายทำความเข้าใจสิ่งใหม่ รับรู้สิ่งใหม่ผู้มีประสบการณ์มากจึงสามารถเพิ่มพูนขยายประสบการณ์ของตนไปได้รวดเร็วทวิคูณ สามารถเอาประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมได้มาก ส่วนผู้ที่มิประสบการณ์น้อยจะขยายเพิ่มพูนประสบการณ์ของตนได้น้อย เนื่องจากมีทุนจำกัด เพราะสามารถจะรับรู้ทำความเข้าใจสิ่งแวดล้อมได้เท่าที่ตนเองสามารถทำความเข้าใจได้เท่านั้น ด้วยเหตุนี้จึงถือว่า เด็กในชุมชนแออัด เด็กในชุมชนท้องถิ่นห่างไกล จึงถือว่าเป็นผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา

ในการสื่อสารสัมพันธ์ระหว่าง “ผู้ส่งสาร” กับ “ผู้รับสาร” นั้น เมื่อส่งไป มิได้หมายความว่า เมื่อผู้ส่งสารส่งไปอย่างไรแล้ว ผู้รับสารจะรับสารได้ตรงตามผู้ส่งทุกประการ ผู้ส่งสารจะส่งไปตามความคิด ความเข้าใจของตน ซึ่งมีความรู้ ความเข้าใจใน “ตัวสาร” ระดับหนึ่ง มีอารมณ์ ความรู้สึก ระดับหนึ่ง แต่ผู้รับสารก็รับความเข้าใจของตนตามพื้นฐานและความต้องการของตน เพียงแต่การสื่อสารนั้นตรงกัน “ประเด็นสำคัญ” ก็ถือว่าใช้ได้ ในความเป็นจริง เราจะพบเห็นเสมอว่า เมื่อผู้รับสารรับสารนั้นไปส่งต่อ สารจะเปลี่ยนไปอย่างแทบไม่น่าเชื่อ

Gerald H. Phillips และคณะ กล่าวในหนังสือ **Communication in Education : Rhetoric of Schooling and Learning** ว่าสังคมวัฒนธรรมมีผลต่อการพัฒนาการสื่อสารของเด็ก

1. ตัวแทนทางสังคม (**Social agents**) จะสอนให้เด็กเรียนรู้การสื่อสารสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพต่อหน่วยต่างๆ ของสังคม

ภาษาของผู้ใหญ่ เป็นวัตถุดิบที่สำคัญที่ช่วยพัฒนาระบบของการพูด การสื่อสาร และเป็นคลังแห่งความคิดรวบยอด (**Concept**) ของเด็ก เมื่อผู้ใหญ่ปฏิสัมพันธ์กับเด็ก หรือกับผู้อื่น ต่อหน้าเด็ก ทำให้เด็กเรียนรู้สิ่งต่างๆ เหล่านั้น และนำไปใช้ตามความสามารถและความเข้าใจของตน

2. วิธีการต่างๆ ที่เราใช้กับเด็ก หรือที่เด็กสังเกตเห็นผู้อื่นใช้กัน เด็กจะนำไปเป็นแบบอย่างไปใช้ และสิ่งต่างๆ ที่เด็กพบเห็นเรียนรู้ จะเป็นสิ่งกระตุ้นเด็กและควบคุมตัวเด็กได้ด้วย

ถ้าเด็กอยู่ในที่ที่มีการสื่อสารจำกัด เข้มงวดกวดขัน จะทำให้เด็กคับข้องใจ ต่อต้าน หรือไม่ก็ถดถอย เด็กจะทำตามครูเพราะเกรงกลัว เด็กจะไม่มี ความเข้าใจ รับรู้ในสิ่งที่ครูสื่อสารจริง ๆ

(ในครอบครัวก็เช่นเดียวกัน...ผู้เขียน)

3. การปฏิสัมพันธ์ทางสัญลักษณ์กับผู้ใหญ่ทำให้เด็กเข้าใจและพัฒนาวิธีการต่างๆ ทางสังคมของตน เด็กจะนำความรู้ ความเข้าใจไปใช้ ไปทดลอง

ในขอบเขตที่กว้างขวางออกไป

จากการทดลองใช้ จะทำให้เด็กตระหนักเห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้น เด็กจะสร้างเสริมภาษาและวิธีการต่างๆ ของตนเองขึ้น เด็กจะมีความภูมิใจในตนเอง มีความมั่นใจ เด็กยังพัฒนาตนเองขึ้น เด็กก็ยังทำต่อ ๆ ไป เป็นผลดีอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการสื่อสารของเด็ก ทำให้เด็กเข้าใจภาษาที่เป็นนามธรรมมากขึ้น

สิ่งสำคัญที่ช่วยให้เด็กพัฒนาไปด้วยดี ก็คือ การเสริมแรง (**Reinforcement**) ด้วยวิธีต่างๆ ของผู้ใหญ่ (การแสดงอาการชื่นชมยินดี ยกย่องชมเชย ให้รางวัล แสดงความรัก ความเมตตา ฯลฯ...ผู้เขียน) เปิดโอกาสให้เด็กใช้ภาษาในการสื่อสารกว้างขวางขึ้น ถ้าเด็กขาดโอกาส ถูกจำกัดที่บ้าน ที่โรงเรียน ก็ควรจัดการแก้ไข

(การที่พ่อ แม่ ผู้ปกครอง พยายามฝึกระเบียบวินัยของเด็กตั้งแต่เล็ก คอยบังคับ ควบคุม อบรมสั่งสอนให้เด็กทำตามความต้องการของผู้ใหญ่ ตลอดเวลา จะเป็นการสกัดกั้นการพัฒนาการสื่อสารของเด็ก เพราะเด็กจะไม่กล้าคิด ไม่กล้าทำ ขาดความเป็นตัวของตัวเอง...ผู้เขียน)

Gerald และคณะ ได้ให้ข้อคิดสำคัญ 5 ประการ เกี่ยวกับการพัฒนาภาษาและการสื่อสารของเด็ก

1. เด็กจะเรียนรู้ภาษาไม่ได้ จนกว่าเด็กจะมีความพร้อมทางกาย ทารกสื่อสารโดยไม่อาศัยภาษาพูดไปก่อน เพราะการสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิต

ของคน

2. เด็กไม่สามารถสนทนาสื่อสารกับผู้ใหญ่ได้ จนกว่าเด็กจะมีความคิดรวบยอดทางภาษาที่ใช้พูดสื่อสารในสิ่งแวดล้อมหรือชุมชนนั้น ๆ

3. เด็กต้องเข้าใจสัญลักษณ์ ความหมายและความสัมพันธ์ของความหมายของคำพูดในภาษาก่อน จึงจะสามารถสื่อสารได้ (พูดได้ ต่างกับการสื่อสารได้...ผู้เขียน)

4. เด็กจะไม่สามารถสื่อสารอย่างสัมฤทธิ์ผลได้ จนกว่าเด็กจะเข้าใจบทบาทของตนเอง เข้าใจผู้อื่นและบทบาทของผู้อื่น

5. แม้หลังจากเด็กมีวุฒิภาวะทาง การสื่อสารแล้วก็ตาม เด็กจะต้องตระหนักถึงจรรยาบรรณในการสื่อสาร

ด้วย (มีจรรยาบรรณยาท เป็นส่วนสำคัญ สื่อสารได้

ส่วนหนึ่งของการสื่อสาร...ผู้เขียน)

ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของ ผู้อื่น ผู้สื่อสารต้องตระหนักเสมอว่า การแสดงให้เห็นถึงวุฒิภาวะในการ ความเข้าใจผู้อื่นเป็นสิ่งสำคัญ เพราะ สื่อสาร ก็คือ เด็กรู้และเข้าใจได้ว่า คน มีประโยชน์ ทั้งนี้ก็เพื่อบรรลุจุดหมาย อื่นก็อาศัยการสื่อสารสัมพันธ์ เพื่อบรรลุ

จุดหมายของตนเหมือนกัน เป็นการ

ไม่สมควรที่จะมุ่งให้สำเร็จผลประโยชน์ ความต้องการของผู้อื่น วางแผนการ ของตนฝ่ายเดียว โดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น สื่อสาร

ด้วย

ตามความเห็นของ **Flawell** อ้าง ความต้องการของตนเองและความต้องการ ว่าเด็กพร้อมที่จะสื่อสารได้ผล เมื่อเด็กรู้ ของผู้อื่นเสมอ

และเข้าใจบทบาทของการสื่อสารตาม ขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. รู้ความต้องการของตนชัดเจน กัน **Flawell** มีความเห็นว่า เด็กโดย ตนเองต้องการอะไร มีความรู้สึกนึกคิด ปกติมีการสื่อสารได้สมบูรณ์ เมื่ออายุ อย่างไร สามารถแสดงออกทางการ ประมาณ 12-14 ปี

ความสามารถในการสื่อสาร
ของมนุษย์แต่ละคน มีมาเอง
ตั้งแต่เกิดระดับหนึ่ง ต้องอาศัย
การเรียนรู้และการพัฒนา
อีกระดับหนึ่ง จึงจะสามารถ
ทำการสื่อสารกันได้ในสังคม

ทักษะในการใช้ภาษา ทั้งการพูด การฟัง การอ่านและการเขียน เป็น สิ่งสำคัญในการสื่อสาร ส่วนศาสตร์ และศิลปะในการสื่อสารเป็นสิ่งเสริม สร้างเพิ่มเติมด้วยการฝึกทักษะ เพื่อ ให้การสื่อสารได้รับผลสำเร็จตามจุด ประสงค์มียิ่งขึ้น

เคยมีการศึกษาความสัมพันธ์ของ ทักษะในการใช้ภาษาของเด็กในกลุ่ม เศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน ใน สหรัฐอเมริกา โดยศึกษาเด็กตั้งแต่เริ่ม ในชั้นอนุบาลจนถึงชั้น ป.6 ด้วยการ สัมภาษณ์ ผลปรากฏว่า

1. เด็กที่มีความสามารถทางภาษา สูงในชั้นอนุบาล ความสามารถยังคงอยู่ ตลอด 7 ปี

2. เด็กในกลุ่มสูงจะสามารถสื่อสาร

ได้สาระและคล่องแคล่วกว่าเด็กในกลุ่มอื่น

3. คะแนนในการอ่านและเขียนสัมพันธ์กับความสามารถในการพูด

4. ความแตกต่างของชนชั้นทางเศรษฐกิจและสังคมของเด็กสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการใช้ภาษา

การพัฒนาการสื่อสารในวัยเด็กเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาการสื่อสารในวัยผู้ใหญ่ ข้อสำคัญคือ ประสบการณ์ ถ้าเด็กมีกว้างขวางขึ้นตามขั้นตอนความเจริญเติบโตของเด็ก และเด็กสามารถใช้ประสบการณ์เหล่านั้นในการสื่อสาร พัฒนาการสื่อสารของตนขึ้นตามลำดับ เด็กก็จะเป็นผู้ใหญ่

ที่มีความสามารถในการสื่อสาร เมื่อมีวัยสมควรได้เรียนรู้ศาสตร์และศิลปะของการสื่อสาร พร้อมด้วยฝึกทักษะการสื่อสารได้ ก็เชื่อแน่ว่าการสื่อสารจะดีขึ้น ปัจจุบันเราพบเห็นปัญหาการสื่อสารของผู้ใหญ่มาก ไม่ว่าจะเป็นการพูด การฟัง การอ่านหรือการเขียนก็ตาม

ครูจำเป็นอย่างมากที่จะต้องใช้ความรู้เรื่องการสื่อสาร เพราะถ้า “สาร” ที่ครูส่งไป เด็กรับไม่ได้ ไม่สามารถทำความเข้าใจสารนั้นได้ สารนั้นก็ไร้ความหมาย การเรียนการสอนก็ไม่ได้ผล ครูก็บอกว่า “เด็กโง่” โดยไม่ได้พิจารณาทบทวนการสื่อสารของตน

เพราะการสื่อสารมีความสำคัญต่ออาชีพครู ทางการศึกษาจึงถือการสื่อสารเป็นรากฐาน (Foundation) หนึ่งของการศึกษา ครูจะต้องมีความรู้เรื่องการสื่อสาร เพราะครูมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการสื่อสารของเด็ก ครูต้องลดตัวเองโดยเป็นศูนย์กลาง การสื่อสารของเด็กจะพัฒนาขึ้น เด็กจะเริ่มรู้ได้ดีขึ้น

ถ้าการสื่อสารมีความสำคัญต่ออาชีพครูต่อเด็กโง่เลยจะไม่มี ความหมายต่ออาชีพอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะที่ธุรกิจเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและเศรษฐกิจโลก

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารสมัยใหม่

* ผศ.พรณราย แสงวิเชียร

ค

ความเจริญรุ่งเรืองของธุรกิจอาจจะเนื่องมาจากสาเหตุหลาย ๆ สาเหตุประกอบกันความล้มเหลวของธุรกิจก็เช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามเป็นที่ประจักษ์และเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าโดยเหตุหลัก ๆ แล้วการที่ธุรกิจจะประสบความล้มเหลวหรือ

ความเจริญรุ่งเรืองได้ก็เพราะ “การบริหาร”

นับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา แนวความคิดทางด้านการบริหารได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม นักวิชาการหลายท่านได้พยายามชี้ให้เห็นถึงแนวทางการบริหารสมัยใหม่ ซึ่งพอจะสรุปหลักสำคัญ ๆ ได้ดังนี้

1. องค์การเป็นระบบที่ซับซ้อนการที่จะให้บรรลุเป้าหมายขององค์การได้นั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ก็มีลักษณะสัมพันธ์และต่อเนื่องกัน เพื่อประกอบกันเป็นระบบ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ (Pattern) ของกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งก็จะส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในส่วนอื่น ๆ ของระบบด้วย

2. องค์การเป็นระบบย่อยทางด้านเทคนิคและด้านสังคม เนื่องจากองค์การในสถานะที่เป็นระบบจะประกอบด้วยระบบย่อยทั้งทางด้านเทคนิคและด้านสังคม ระบบย่อยด้านเทคนิคประกอบด้วยอาคาร เครื่องจักร การไหลของงาน และระบบการผลิต ระบบย่อย

* คนบติคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต : M.B.A. (Finance) Western Michigan University,

ด้านสังคมประกอบด้วยรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างคนที่ทำงานอยู่ในองค์กร ดังนั้นการออกแบบองค์กรจะต้องคำนึงถึงการปรับโครงสร้างทางเทคนิคเพื่อให้เกิดโครงสร้างที่เหมาะสมด้านมนุษยสัมพันธ์ของคนในองค์กร

3. องค์กรถือเป็นระบบเปิด องค์กรจะอยู่ได้ก็ขึ้นอยู่กับกระบวนการในการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการกับองค์กรอื่น ๆ หน่วยของสังคมหรือปัจเจกบุคคลในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ หมายความว่าในระยะยาวแล้วองค์กรจะอยู่รอดไม่ได้หากไม่บริหารให้บรรลุความต้องการของมวลสมาชิกที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นการบริหารจึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการที่จะสร้างความสมดุลอันประจวบเหมาะระหว่างความต้องการภายใน (จากเจ้าของ ผู้บริหาร และลูกจ้าง) ส่วนหนึ่งกับอุปสงค์และข้อจำกัดที่องค์กรได้รับจากตลาด ลูกค้า ผู้จำหน่าย หน่วยงานราชการ และกลุ่มอิทธิพล (Pressure Group) ในหลาย ๆ ประเภท ตลอดจนกลุ่มยุทธ์ และกลวิธีของคู่แข่ง เพื่อสร้างความสมดุลดังกล่าวมีความจำเป็นที่องค์กรจะต้องพยายามกำกับดูแลสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง และพยายามตอบสนองให้เหมาะสม

4. ทรัพยากรที่สำคัญขององค์กรธุรกิจสมัยใหม่ในสังคมอุตสาหกรรมก้าวหน้าคือ “ความรู้” บุคลากรที่มีความสำคัญคือบุคลากรที่มีความรู้ดังนั้นการบริหารจึงเป็นเรื่องของการใช้ประโยชน์จากความรู้เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพการผลิตของแรงงาน หรือเป็นการใช้ความสามารถทางกายภาพ “ความรู้” ในที่นี้หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับสินค้า ความรู้ในกระบวนการทำงาน ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับตลาด ดังนั้นงานของการบริหารคือเพื่อสร้างความมั่นใจว่าการลงทุนนั้นจะทำให้ได้มาซึ่ง “ความรู้” ขององค์กร และจะเป็นการสร้างจุดแข็งในการต่อสู้คู่แข่งเพื่อให้เกิดการเจริญเติบโตของกำไร

5. งานหลักของการบริหารคือเพื่อให้เกิดหลักประกันของการอยู่รอดขององค์กร ด้วยการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ในองค์กรสมัยใหม่ การประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ และการคิดค้นกระบวนการใหม่ ๆ จะนำไปสู่การอยู่รอด การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพจะเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ การค้นพบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ และความสามารถในการแสวงหาเงินทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาตลอดจนการลงทุนใหม่ ๆ ในเครื่องจักรและอุปกรณ์

6. การบริหารเป็นกระบวนการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น ผลสัมฤทธิ์ขององค์กรจะสะท้อนให้เห็นถึงระดับของการพอใจ

และการทุ่มเทการทำงานของลูกค้า แรงจูงใจทางด้านพฤติกรรม-ศาสตร์นอกจากจะเป็นการให้รางวัลหรือการโทษแล้ว ปัจจัยอื่น ๆ ที่สำคัญได้แก่ ความพึงพอใจในงาน ภาวะผู้นำ และการได้รับการยอมรับ

7. การบริหารถือเป็นกิจกรรมที่เป็นสากลแต่ไม่สามารถใช้การบริหารในลักษณะเดียวกันได้ในทุก ๆ สถานการณ์ ผู้บริหารในทุกองค์กรไม่ว่าจะเป็นในระดับใด ๆ ก็ตามจะต้องทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น และต้องอาศัยภาวะผู้นำ แต่ผู้บริหารในระดับสูงในองค์กรขนาดใหญ่อาจจะต้องมีคุณภาพและทักษะที่แตกต่างไปจากผู้บริหารระดับต้น

8. การจัดการธุรกิจมิได้มีเพียงหนทางเดียว ระบบการจัดการที่ประสบความสำเร็จของธุรกิจประเภทต่าง ๆ ย่อมแตกต่างกันไป แต่ละธุรกิจย่อมต้องปรับองค์การของตนให้สอดคล้องกับอุปสงค์ของการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

9. ความเล็งกะทัดรัดคือความสวยงาม โครงสร้างของการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพจะเกี่ยวข้องกับศูนย์อิสระ และศูนย์กำไรมากกว่าการบริหารจากส่วนกลางโดยกลุ่มคนส่วนงานใหญ่

10. การบริหารคือกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับส่วนผสมของการตัดสินใจที่เป็นเหตุเป็นผลกันและเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการแก้ปัญหาและการตัดสินใจวินิจฉัย จึงทำให้การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ทักษะที่สำคัญในเรื่องนี้คือความสามารถที่จะแยกแยะได้ว่าปัญหาหรือการตัดสินใจใดควรจะถูกจัดกลุ่มอยู่ในกลุ่มใดเพื่อจะได้ดำเนินการได้อย่างถูกต้อง

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาถึงแนวปฏิบัติสำหรับผู้บริหารและองค์กรที่ประสบความสำเร็จเรื่อง “การบริหารเพื่อความเป็นเลิศ” (In Search of Excellence) โดยปีเตอร์ส (Peters) และ วอเตอร์แมน (Waterman) เขาได้สำรวจและพบว่าบริษัทที่ประสบความสำเร็จที่มีผลการปฏิบัติงานดี มีอะไรที่สำคัญ ๆ ร่วมกันบ้าง จากตัวอย่างการศึกษา 62 บริษัทใหญ่ ๆ ในอุตสาหกรรม 6 ประเภท ในประเทศสหรัฐอเมริกา พบลักษณะที่สำคัญ ๆ 8 ประการดังนี้

(1) ความลำเอียงที่จะปฏิบัติกร หมายความว่าบริษัทที่มีประสิทธิภาพจะไม่จมปลักอยู่ในงานเอกสาร หากเกิดความสงสัยหรือไม่แน่ใจในเรื่องใดก็จะทำการทดสอบ ตรวจสอบอย่างรวดเร็ว และลงมือปฏิบัติการ เป็นการทำงานอย่างรวดเร็ว หากจะเกิดอะไร

ขึ้นก็พร้อมที่จะยอมรับผลเพื่อปรับปรุงแก้ไข ดีกว่าการเสียเวลาพยายามแก้ปัญหาทั้งหมดให้เรียบร้อยก่อนลงมือปฏิบัติงาน

(2) **ใกล้ชิดกับลูกค้า** บริษัทที่มีประสิทธิภาพจะต้องถือว่าลูกค้าเป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร จึงควรให้มีการติดต่อกันอย่างใกล้ชิดอยู่ตลอดเวลา

(3) **ความเป็นอิสระ และเป็นผู้ประกอบการ** หมายความว่า บริษัทส่งเสริมให้ผู้บริหารกล้าเสี่ยงและทนกับสภาพความล้มเหลวได้ พยายามกระจายอำนาจการบริหารให้ผู้บริหารแต่ละคน พยายามคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ โดยการให้การสนับสนุนส่งเสริม และปกป้องกรณีที่อาจล้มเหลว

(4) **ประสิทธิภาพการผลิตโดยอาศัยคน** ให้ความสำคัญกับคนว่าเป็นผู้ที่จะทำให้เกิดการผลิตรายแท้จริง แม้จะเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เครื่องจักรเป็นส่วนใหญ่ก็ตาม ก็ยังต้องอาศัยคนเป็นผู้ควบคุมการทำงานของเครื่องจักรเหล่านั้น

(5) **พยายามสร้างคุณค่าให้แก่ธุรกิจของตน** ธุรกิจที่ประสบความสำเร็จต้องพยายามยัดให้มันว่าธุรกิจของเราคืออะไร และพยายามสร้างชื่อเสียงของประวัติความเป็นมาของธุรกิจให้เป็นที่ประจักษ์

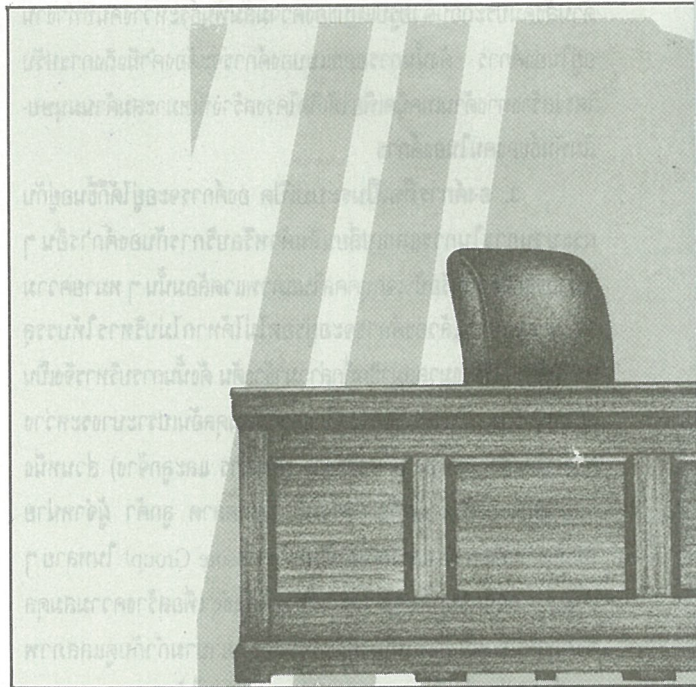
(6) **ทำในสิ่งที่ตนชำนาญ** ธุรกิจที่ประสบความสำเร็จจะพยายามทำธุรกิจที่ตนเองรู้จักดีจะไม่ยอมก้าวไปสู่ธุรกิจอื่นๆ ที่หลากหลาย เป็นการสั่งสมความชำนาญเฉพาะอย่างให้กับธุรกิจของตนและให้เป็นที่ยอมรับในวงการ

(7) **พยายามให้มีโครงสร้างองค์การแบบง่าย ๆ** องค์การใหญ่ ๆ ที่มีโครงสร้างยุ่งยากซับซ้อนทำให้เกิดปัญหาในการบริหารเพื่อลดปัญหาความยุ่งยากซับซ้อน จึงควรจัดองค์การให้มีโครงสร้างแบบง่าย ๆ

(8) **คุณสมบัติหลวม-แน่นในการบริหาร** เป็นลักษณะของการบริหารที่ทำให้ทุกคนทำงานโดยตระหนักถึงการพึ่งพกันขององค์การ ไม่เน้นที่ระบบการควบคุมจากส่วนกลาง แต่เป็นลักษณะการกระจายอำนาจให้แต่ละส่วนดูแลรับผิดชอบงานของตน

ทั้ง 8 ประการที่กล่าวมาแล้วนี้เป็นลักษณะที่สำคัญร่วมกันของบริษัทต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเราอาจจะนำมาประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารธุรกิจในประเทศไทย

นอกจากนี้ยังมีหลักการบริหารสมัยใหม่ ในประเทศสหรัฐอเมริกาที่น่าสนใจศึกษา ที่สำคัญ ๆ คือ

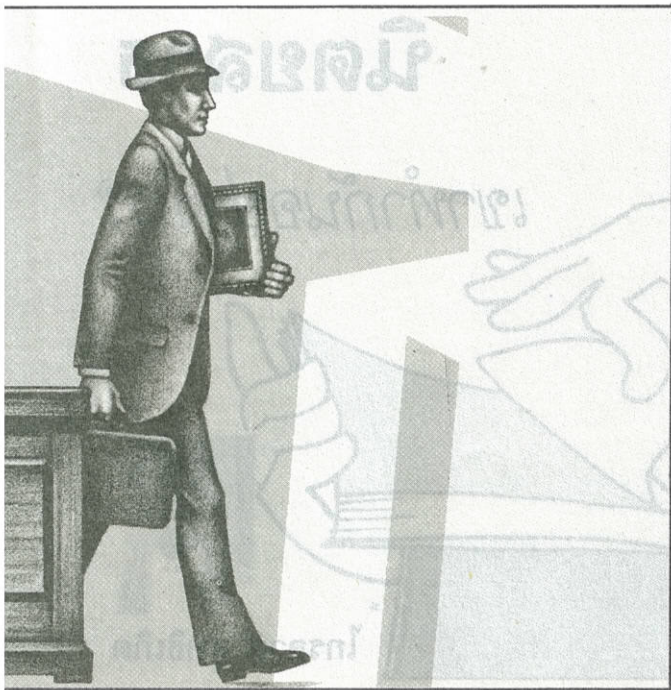

(1) **อำนาจการตัดสินใจ** กระจ่างงานพึงกระจายไป แทนที่จะอยู่ที่ส่วนกลางแห่งเดียว โดยเน้นว่า การบริหารพึงดำเนินการตามหลักวิชา ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ขอบตอด้านขัดแย้งงานที่มอบหมาย หรือการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพราะต้องการมีส่วนร่วมแนะนำ หรือออกความเห็นในเรื่องที่มีผลกระทบต่อตัวเขา และจะทำให้เกิดการสร้างสรรค์งานมากกว่าต่อต้าน

(2) **พื้นฐานอันมั่นคงขององค์การ** คือการทำงานเป็นทีม เป็นลักษณะการทำงานที่ถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ

(3) **พลังที่รวมองค์การให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน** เกิดจากความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มากกว่าเกิดจากการใช้อำนาจ ความไว้วางใจซึ่งกันและกันจะทำให้เกิดบรรยากาศที่เชิญชวนสนับสนุนให้อยากทำงาน ซึ่งความไว้วางใจกันนั้นเกิดจากสมาชิกในกลุ่มร่วมกันกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงาน โดยผู้บังคับบัญชาจะเป็นผู้ริเริ่มให้เกิดสิ่งเหล่านี้

(4) **ควรถือว่าการเป็นหัวหน้าคือบุคคลที่ดำเนินการติดต่อภายในกลุ่ม และประสานงานระหว่างกลุ่มมากกว่าบุคคลที่มีอำนาจสูงกว่าหัวหน้า** มีบทบาทที่จะทำให้กลุ่มรู้สึกรับผิดชอบสูง

ในการปฏิบัติงานให้สำเร็จและเป็นตัวแทนของกลุ่มตามสายการบังคับบัญชา

(5) สมาชิกในองค์กรจะมีความรู้สึกรับผิดชอบต่องานมากขึ้นเมื่อได้รับช่วยเหลือแนะนำจากหัวหน้างาน การที่จะให้ใต้งานที่มีคุณภาพดีสมาชิกทำงานด้วยความรับผิดชอบจะเกิดจากการที่หัวหน้างานให้การช่วยเหลือฝึกอบรมให้คนงานรู้จักรับผิดชอบทำงานให้สำเร็จมากกว่าวิธีการควบคุมจากหัวหน้างาน

จากแนวคิดและหลักการที่ได้กล่าวมาแล้ว การบริหารธุรกิจในยุคปัจจุบันจะประสบความสำเร็จเจริญก้าวหน้าได้นั้น ผู้บริหารจะต้องเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง เข้าใจถึงระบบขององค์การว่าแม้จะเป็นระบบเปิดที่ซับซ้อน องค์การจะต้องพยายามปรับให้มีโครงสร้างแบบอิสระกระทัดรัด ทันสมัยและปรับตามสภาพแวดล้อมภายนอกและความก้าวหน้าทางวิทยาการให้เป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ นอกจากนั้นที่สำคัญและจะขาดเสียมิได้คือผู้บริหารจะต้องเข้าใจ “คน” “คน” ในความหมายแรกคือมวลสมาชิกในองค์การที่ผู้บริหารจะต้องใช้เขาอย่างจริงจังจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีการทำงานเป็นทีม และเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการทำงาน “คน” ในความหมายที่สอง หมายถึง ลูกค้า ซึ่งผู้บริหารได้เข้าใจถึงสิ่งต่างๆ และรู้จักใช้กลยุทธ์ในการบริหารแล้วหนทางที่จะนำธุรกิจไปสู่ความสำเร็จและเจริญก้าวหน้าคงอยู่แค่เอื้อม □

บรรณานุกรม

สถาพร กิตติกุลไพศาล หลักการธุรกิจก้าวหน้า. กรุงเทพมหานคร แพร่พิทยา 2526.

เสถียร เหลืองอร่าม วิทยาการจัดการ กรุงเทพมหานคร แพร่พิทยา 2525.

57 เรื่องน่ารู้ เทคนิคการจัดการสำหรับผู้บริหารโรงงาน. กรุงเทพมหานคร เอ็มแอนด์อี 2530.

เอกชัย กิสุขพันธ์ การบริหาร ทักษะ และการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์ 2530.

Bolman, Lii G. and Deal, Terrence E. **Modern Approaches to Understanding and Managing Organizations.** San Francisco : Jossey-Bass, 1984.

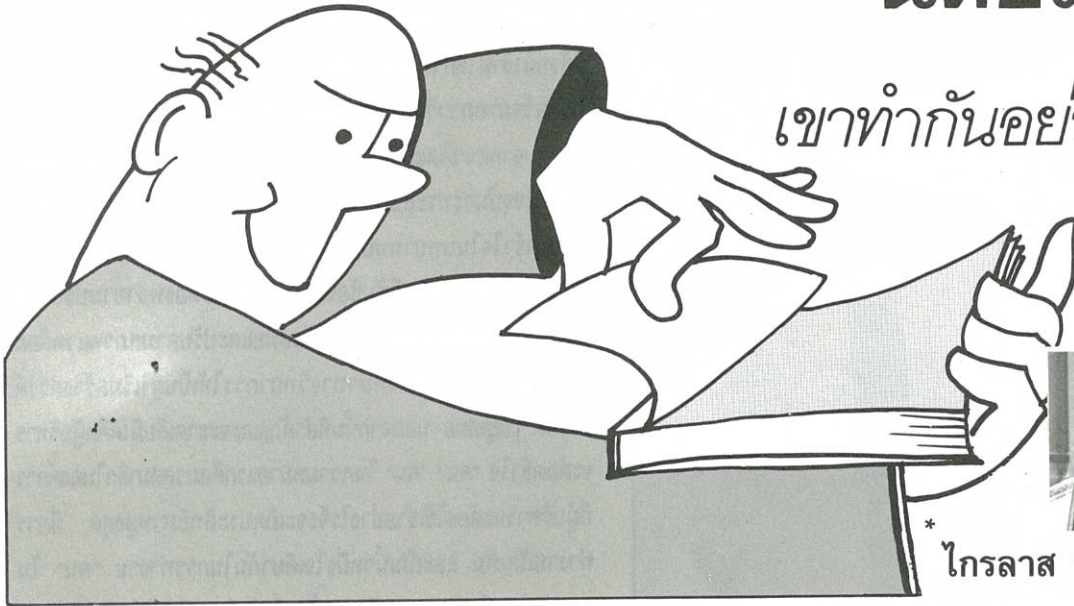
Kreitner, Robert and Sova, Margaret A. **Understanding Management.** Geneva : Houghton Mifflin, 1986.

Lock, Dennis and Farrow, Nigel. **The Complete Manager.** Oxford : Wildwood House, 1983.

Schermerhorn, John R., Jr. **Management for Productivity.** 3 rd ed. New York : John Wiley & Sons, 1989.

นิตยสาร

เขาทำกันอย่างไร?

* ไกรลาส สุทธิเกิด

“ผู้อ่าน คือ อนาคตของเนื้อหา
ผู้อ่าน คือ ที่มาของเรื่อง”

เมื่อท่านจะผลิตนิตยสาร ออก
สู่สายตาผู้อ่านในตลาดหนังสือจะต้อง
ดำเนินการอย่างไร?

นิตยสาร เป็นสื่อมวลชนที่ทำ
หน้าที่ถ่ายทอดสารสนเทศ (Infor-
mation) ในการให้ความรู้ (Educa-
tion) ให้ความบันเทิงใจ (Entertain-
ment) เป็นเวทีแห่งการแสดงทัศนะ
ระหว่างคนในสังคมและเป็นประจักษ์
สะพานเชื่อมโยงจากสังคมหนึ่งไปยัง
อีกสังคมหนึ่ง เป็นสื่อที่ให้โอกาสแก่
ผู้อ่านในการแสดงทัศนะและโต้ตอบ
กับผู้เสนอข่าวหรือเรื่องราวมากกว่า
วิทยุและโทรทัศน์ นอกจากนั้นนิตยสาร

ยังเป็นแหล่งในการให้บริการทางธุรกิจ
ได้แก่ ประกาศและโฆษณาต่าง ๆ เป็น
เสมือนคลังสินค้า (WAREHOUSE) ที่
เต็มไปด้วยสินค้าและเป็นแหล่งค้นคว้า
เพื่อความรู้จักกับอดีต ปัจจุบันและ
อนาคต

ถึงแม้ว่าเราท่านจะรู้จักนิตยสาร
กันดี แต่จะขอทำความเข้าใจในลักษณะ
ของศัพท์ทางวิชาการพอสังเขป คือ
คำว่า **นิตยสาร** ตรงกับคำใน
ภาษาอังกฤษว่า **Magazine** หมายถึง
สิ่งพิมพ์ที่ออกต่อเนื่องกันสม่ำเสมอ
เป็นรายสัปดาห์ รายบักษ์ หรือรายเดือน
หรือห่างกว่านั้นก็ได้ มุ่งที่จะให้ความรู้
ความบันเทิงแก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ

ส่วนคำว่า **วารสาร** ในภาษา

อังกฤษนิยมใช้คำว่า **Journal** หมายถึง
สิ่งพิมพ์ที่จัดพิมพ์โดยสถาบันวิชาการ
สมาคมวิชาการหรือองค์การ โดยปกติ
จะเสนอข่าวความเคลื่อนไหวในวงการ
เรื่องราวบางวิชาการของวงการของ
องค์กรนั้น ๆ เนื้อหามักประกอบไปด้วย
รายงาน บทความทางวิชาการและ
กิจการในแขนงวิชา มุ่งเสนอสาระ
ความรู้และธุรกิจการค้ามากกว่าบันเทิง
เช่น **Trade Journals**

มีคำอีกคำหนึ่งที่ใช้เรียกวารสารคือ
คำว่า **Periodical** เป็นศัพท์ที่มีความ
หมายกว้างกว่า **Journal** และ **Magazine**
เพราะศัพท์คำนี้ยังหมายรวมไป
ถึงหนังสือประกาศ (Bulletin) ราช-
กิจจานุเบกษา (Gazette) วารสาร

วิจารณ์ (Review) และหนังสือเข้าชุด จัดจำหน่ายหรือวางตลาด และการหา (Serial) แต่ในอเมริกา นิยมใช้คำว่า โฆษณา

Serial เรียกวารสารโดยทั่ว ๆ ไปมาก หลังจากวางแผนและเตรียมการ กว่าคำว่า **Periodical** แล้ว ขั้นตอนที่จะลืมไม่ได้คือดำเนิน

ปัจจุบันคนไทยนิยมอ่านนิตยสาร การขออนุญาตออกนิตยสารที่เรียก มากขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก จะเห็นได้จาก ว่าขอ “หัวนิตยสาร” จากเจ้าพนักงาน แผนหนังสือทั่ว ๆ ไป มีนิตยสารวางเรียง การพิมพ์ตามชื่อนิตยสารที่ท่านได้ตั้งไว้ รายละลานตาไปหมด เช่น นิตยสาร สำหรับในกรุงเทพมหานครขอได้ที่ แผนก แพรว ลลนา สกุลไทย วัยน่ารัก คู่สร้าง คู่สม ฯลฯ เอกสารสิ่งพิมพ์กรมตำรวจ แผนก 5 กองกำกับการ 3 กองตำรวจสันติบาล

การผลิตนิตยสารให้มีคุณภาพ (ผ.5 กก. 3 ส.) โทรฯ 251-8967 อยู่ใน และติดตลาดนั้นเป็นเรื่องที่ต้องศึกษา บริเวณกรมตำรวจ เขตปทุมวัน ส่วนใน ในรายละเอียดทั้งศาสตร์และศิลป์ สภาพ ต่างจังหวัดขอที่กองกำกับการตำรวจภูธร ของสังคม โอกาสอันเหมาะสมกับสภาพ หลักฐานการดำเนินการต่อเจ้าพนักงาน ปัจจุบัน และสภาพการณ์ที่คาดหวัง ไว้ในอนาคต อย่างไรก็ตามสิ่งที่ควร การพิมพ์ จะได้พิจารณาก่อนที่จะตัดสินใจออก นิตยสาร คือ

1. รสนิยมของผู้อ่าน (Taste)
2. ความสนใจของผู้อ่าน (Interests)
3. ทศนคติของผู้อ่าน (Attitudes)

4. สภาพปัจจุบันของสังคมและ เศรษฐกิจของผู้อ่าน

5. แนวของนิตยสารที่จะออก หรือผลิต

เมื่อท่านได้พิจารณาและตกลงใจที่จะออกนิตยสารแล้ว ท่านก็ต้อง ตั้งชื่อนิตยสาร วางเป้าหมายและโครง การ กำหนดวาระในการออก จำนวน ที่จะพิมพ์ ระบบการพิมพ์ ชนิดของ กระดาษ แนวเรื่อง ค่าเรื่อง ค่าพิมพ์ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตลอดจนวิธีการ

2. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน (ถ่ายทั้ง 2 ด้าน)

3. กรอบแบบ พ.4 และแบบ พ.7 (ขอได้ที่แผนกเอกสารสิ่งพิมพ์กรม ตำรวจ)

1.7 ยื่นคำร้องขออนุญาตตาม แบบ พ.9 แล้วให้เจ้าหน้าที่บันทึกปาก คำ

2. กรณีนิติบุคคล

นิติบุคคลขออนุญาตเป็นเจ้าของ นิตยสาร ต้องเตรียมเอกสารและหลัก ฐานดังนี้

2.1 มีหนังสือนำจากนิติบุคคล ถึงเจ้าพนักงานการพิมพ์ แจ้งความ ประสงค์จะขออนุญาตออกนิตยสาร โดยระบุชื่อนิตยสารที่จะออก ระยะเวลาที่ออก ภาษาที่จะพิมพ์ วัตถุประสงค์ ตลอดจนมอบหมายให้ผู้ใดเป็น เจ้าของแทนนิติบุคคล และใครเป็น บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณาไว้ให้ แจ้งชัด

2.2 สำเนาใบสำคัญทะเบียน นิติบุคคล 1 ชุด

2.3 สำเนาใบสำคัญแสดงรายชื่อ หุ้นส่วน หรือคณะกรรมการ ตลอดจน ผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคลนั้น ๆ จำนวน 1 ชุด

2.4 ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็น เจ้าของ บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา จะต้องนำเอกสารหลักฐานและพาผู้ เกี่ยวข้องตามข้อ 1 ตลอดจนนำเอกสาร หลักฐานตามข้อ 2.1-2.3 ไปติดต่อเจ้า หน้าทีกองตรวจตราสิ่งพิมพ์ด้วยตนเอง

1. ใบรับแจ้งความ

จากตัวอย่างที่ยกมาให้เห็นนี้ แสดงถึงความสำเร็จของผู้จัดทำนิตยสาร บุคคลที่สำคัญก็คือ **บรรณาธิการ** (มักเรียกย่อ ๆ ว่า บก.) ทำหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของนิตยสาร ฉบับนั้น ๆ และบริหารงานในกองบรรณาธิการให้มีประสิทธิภาพ ในส่วนของกองบรรณาธิการเองมีหน้าที่ รวบรวมคัดเลือกเรื่องและติดต่อนักเขียนภายนอก หรือออกสัมภาษณ์และจะต้องเขียนเรื่องตามที่บรรณาธิการมอบหมาย ด้วยการจัดการแบ่งงานกันทำในกองบรรณาธิการเองนั้น มิได้ชี้เฉพาะเจาะจงลงไปว่านิตยสารทุกฉบับจะต้องแบ่งงานให้เหมือนกัน นิตยสารแต่ละฉบับจะมีการแบ่งงานของตนเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะหรือประเภทของนิตยสารนั้น ๆ ตลอดจน “ขนาด” ของธุรกิจนิตยสารฉบับนั้น ๆ เป็นสำคัญด้วย ถ้าเป็นธุรกิจขนาดเล็กอาจมีผู้รับผิดชอบในงานส่วนนี้เพียงสองสามคนก็พอ แต่บางฉบับที่เป็นธุรกิจขนาดใหญ่ก็จำเป็น

ต้องใช้คนจำนวนมาก เช่น เริ่มตั้งแต่

1. บรรณาธิการอำนวยการ (อาจเป็นเจ้าของบริษัท, หุ้นส่วนหรือหัวหน้าหน่วยงาน)

2. บรรณาธิการใหญ่ หรือ บรรณาธิการผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา

3. บรรณาธิการบริหาร

4. บรรณาธิการผู้ช่วยและบรรณาธิการเฉพาะกิจ

5. กองบรรณาธิการ ประกอบไปด้วยฝ่ายบทความและความคิดเห็น รวมถึงผู้เขียน ผู้แปล ผู้สื่อข่าวต่าง ๆ

6. ฝ่ายศิลปกรรม วางแผน จัดหน้า ช่างภาพ ช่างศิลป์ นักเขียนการ์ตูน

7. ฝ่ายพิสูจน์อักษร

กล่าวโดยสรุป ลักษณะงานโดยทั่วไปของงานบรรณาธิการจะประกอบด้วย

- การกำหนดแนวเรื่องและเนื้อหาของนิตยสารแต่ละฉบับ

- การรวบรวมและคัดเลือกต้นฉบับ ที่จะนำมาพิมพ์

- การเขียนเรื่อง (โดยการแต่งแปล หรือเรียบเรียง)

- อ่านปรับปรุงต้นฉบับ ตรวจภาพถ่าย ภาพประกอบ ให้เหมาะสมเนื้อหา

- ได้ตอบข่าวสาร ข้อเสนอแนะ คำติชม จากผู้อ่านด้วยดี

- ศึกษา วิจัยทั้งในด้านธุรกิจ และแนวโน้มด้านความนิยมของผู้อ่าน

- การส่งขนาดของตัวพิมพ์ และความยาวของบรรทัดหรือคอลัมน์

- จัดทำดัมมี่ (Dummy)

- การจัดหน้าให้ภาพประกอบและสิ่งตี

- การกำหนดแบบปก หรือรูปปกที่นำเสนอแต่ละฉบับ

- การพิสูจน์อักษรหรือปริ๊ฟ

2. งานการพิมพ์ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับโรงพิมพ์ เมื่อต้นฉบับผ่านงานของฝ่ายบรรณาธิการเรียบร้อยแล้ว ก็จะส่งไปโรงพิมพ์พร้อมทั้งดัมมี่เพื่อนำต้นฉบับไปทำเพลทแยกสี (ถ้าเป็นเพลทสี) เมื่อเสร็จแล้วนำเพลทที่ทำสำเร็จรูปไปอัดเข้าเครื่องพิมพ์แต่ละระบบ และดำเนินการตีพิมพ์ลงบนกระดาษตามสั่งของกองบรรณาธิการ

งานพิมพ์ที่ต้องพิถีพิถันก็คือ การพิมพ์ปกและภาพสีต่าง ๆ ทางกองบรรณาธิการควรจะได้ดูปกและภาพสีก่อนว่าใช้ได้หรือไม่ เมื่อใช้ได้แล้วก็ส่งปกไปอาบมันหรือเคลือบ U.V. และทำเล่ม

การทำเล่มก็นำเนื้อหาที่ดีพิมพ์มาพับ (**Folding**) และเก็บเรียงหน้า (**Collating**) ทำให้เป็นเล่มเดียวกันแล้วเข้ารูปเล่ม โดยวิธีใส่สันதாகาวหรือเย็บปก หรือการทำเล่มแบบเชิงกล (**Mechanical Binding**) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะรูปเล่ม, ขนาดของนิตยสารและความต้องการของบรรณาธิการด้วย เมื่อทำเล่มแล้วก็เข้าเครื่องตัดให้เรียบร้อยส่งกลับไปยังกองบรรณาธิการ และผู้จัดทำหน้าเป็นอันว่าเสร็จสิ้นของขบวนการงานพิมพ์

ความจริงแล้วงานพิมพ์และการทำเล่มเป็นหน้าที่ของโรงพิมพ์นั้น ๆ ซึ่ง

ทางฝ่ายผู้จัดทำเป็นเพียงแต่ควบคุมให้ บริษัทที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการ งาน กระบวนการพิมพ์ที่ควรรู้ไว้สำหรับ
เป็นไปตามความต้องการเท่านั้น ผลิตหนังสือและนิตยสารตามลำดับ ท่านที่ต้องการทำธุรกิจหนังสือ คือ

เรียงพิมพ์คอมพิวเตอร์ (TYPESETTER)

กราฟิก	252-3942-3	คอมพิวเตอร์ แอนด์ พรินต์	286-7956
ยูนิเวอร์แซลกราฟฟิค	224-3335	รัชคอมพิวเตอร์	587-1297
รามคอมพิวเตอร์	318-0557	คอมพิวเตอร์ ดีไซน์	511-1050
อัลฟามีเดีย	235-4774-5	เม็ตทราย (1988)	222-7201
สยามคอมพิวเตอร์กราฟฟิค	252-0607	ไลฟ์ มีเดีย	588-4499
แมนคอมพิวเตอร์กราฟฟิค	277-7041	เอ็กซ์เพรส คอมพิวเตอร์กราฟฟิค	378-1386
ซูเปอร์ไทพ์ เซตติ้ง	215-4106	ซีดีคอมพิวเตอร์	241-5420
ซินกราฟฟิค	279-8361	พลพันธ์คอมพิวเตอร์กราฟฟิค	424-3271
เพดเดอร์กราฟฟิค	235-7887	มติชน	589-0020
สำนักพิมพ์แม็ค	214-2260	กรังด์ปรีซ์คอมพิวเตอร์กราฟฟิค	587-0101
โฟโตเซ็ท	215-0948-9	เดอะมิเรอร์	279-0500
คอมพิวเตอร์แอดเวอร์ไทซิง	253-4353-4	ถาวรคอมพิวเตอร์กราฟฟิค	378-0539
ฤทธิสรคอมพิวเตอร์กราฟฟิค	224-3966	ศูนย์การพิมพ์พลชัย	277-7446
ไดมอนด์ กราฟฟิค	279-5626	ศรีสยาม	245-8966
บูรพาคอมพิวเตอร์	223-7975	การพิมพ์บางกอก	245-2546
เอส.ซี.กราฟฟิค	246-2710	ยานยนต์เรียงพิมพ์	277-5826
ยูเนี่ยนคอมพิวเตอร์กราฟฟิค	223-4246	ซีนายคอมพิวเตอร์กราฟฟิค	233-2777
พับลิคโฟโต้และโฆษณา	235-2217-8		

บริษัทแยกสี-ประกอบฟิล์ม-ทำเพลท-ปริ๊นท์ (COLOR SEPARATION)

กนกศิลป์	214-2140	ที แอนด์ เอส ฟิล์ม รีโปรดักชั่น	214-2327
เจ.ฟิล์ม โปรเซส	245-1069	เค. ฟิล์ม	233-9173
มิตรภาพ	223-3203	ออฟไซด์ฟิล์ม	223-6511
71 ฟิล์ม	234-4457	กราฟฟิคแล็บ	233-9367-8
อิสรฟิล์ม	277-5825	อุดมโปรดักชั่น	233-5896-7
สุนทรฟิล์ม	214-4737	ซี.ที.สแกนเนอร์	224-8232-3
เอ็น.อาร์.ฟิล์ม	215-8452	อาร์.เอส.ฟิล์ม	215-2815

กรุงเทพฟิล์ม	215-4600	เซ็นเตอร์ฟิล์ม	224-3191
แอลฟิล์ม	223-4787	คาเธ่ย์ฟิล์ม	427-4600
ยูวศิลป์	223-7314	จักรวาลบล๊อค	214-3380
จิราฟิล์ม	215-7594	บล๊อคเทคนิค	214-2747
เอส.ที.สแกนเนอร์	215-3021	เอส.เอส.ฟิล์ม	224-4755
สุรศักดิ์ ฟิล์ม	215-4506	โปรเกรสฟิล์ม	286-7752
สยามกราฟฟิค	251-2646	วี สแกน	223-3715
สตาร์กราฟฟิค	423-0682	บล๊อควิจิตร	214-2774
คัลเลอร์ฟิล์ม	215-4555	มหานครฟิล์ม	236-3052
เอ็น.เอส.วี.กราฟฟิค	513-2230		

โรงพิมพ์ที่รับพิมพ์

(PRINTING PRESS)

สำนักพิมพ์พิมพ์เนศ	223-3598-9	เอช.เอ็น.การพิมพ์	211-2622
รุ่งเรืองรัตน์	222-1268	นวนกนก	579-3735
โรงพิมพ์กรุงเทพ	247-1940-1	โรงพิมพ์อุดมศึกษา	222-2762
ศูนย์การพิมพ์พลชัย	277-7446	วิคตอรี เพาเวอร์พอยท์	245-6762-9
พลพันธ์การพิมพ์	424-3271	โรงพิมพ์ห้องภาพสุวรรณ	282-5653
ประชาช่าง	234-9674	อำนวยการสาส์นการพิมพ์	434-0032
ด้านสุทธาการพิมพ์	246-2428	กรังด์ปรีซ์อินเตอร์เนชั่นแนล	587-0101
สำนักพิมพ์บางกอกสาส์น	215-8541	บพิตรการพิมพ์	222-5555
โรงพิมพ์สยามรัฐ	433-0036-8	การพิมพ์แม่ศรีเรือน	214-1966
อักษรโสภณ	258-5857	กฤตยาการพิมพ์	311-4969
การพิมพ์สตรีสาร	281-9135-6	พี.ที.ซี.คอร์ปอเรชั่น	514-0178
สยามสปอร์ตพริ้นติ้ง	249-0295	อักษรสัมพันธ์	225-0031
ศรีเมืองการพิมพ์	214-4370	โพลด์พับลิชชิง	233-0486
การพิมพ์บางกอก	245-6138	สารมวลชน	392-1996
จินดาสาส์น	424-5826	อมรินทร์พริ้นติ้ง	424-1176
พุทธบูชาการพิมพ์	433-1373	โปรเฟสชันแนลพับลิชชิง	392-0052-8
มังกรการพิมพ์	277-5500	ศรีสยามการพิมพ์	245-9866
เปเปอร์ออฟเซ็ท	277-1054	บวรสารการพิมพ์	277-0370

ดอกเบ๊	271-0755-7	ส.วิชาญการพิมพ์	252-7704
สยามศิลป์ พิมพ์	466-5196	อาเชียนเอ็กซิม	514-2776
ไทยวัฒนาพานิช	215-0060-3	สหบุรพาสาสน์การพิมพ์	424-3684
ยูนิตี้ พับลิเคชั่น	235-6046	อักษรเจริญทัศน์	223-2371
พับลิคิสมเนสพริ้นท์	234-4635	พงษ์วรินทร์การพิมพ์	287-1815-6
นำอักษรการพิมพ์	246-4070	นิวไวด์การพิมพ์	236-4077
ศิริวัฒนา	212-3234	รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977)	236-2986
โรงพิมพ์สว่างศิลป์	234-1526	เอเชียการพิมพ์	585-0509
รุ่งเรืองสารการพิมพ์	281-4283	โรงพิมพ์โกวิทย์	294-3836
ธีระการพิมพ์	251-5815	จรัสศิลป์	286-4549
วงศ์สว่างการพิมพ์	424-0331	เจ.ซี.การพิมพ์	294-4056-7
ศรีบุญ	286-1153	เหรียญทองการพิมพ์ (กิมโป)	213-2351
หนึ่งเจ็ดการพิมพ์	233-6871-2	เหรียญทองการพิมพ์ (โรตารี)	284-2558-9
เอส.ซี.พับลิเคชั่น	234-7584	วัชรการพิมพ์	331-1275
ป.สัมพันธ์พาณิชย์	241-2321	วัฒนาพานิช	222-4772
ธรรมสาร	221-0374	ประชาชน	235-0389
เอเชียเพรส	253-3812	เพียรรุ่งโรจน์	215-5482
การุญการพิมพ์	242-3647	พรทิพย์	321-2545
แสงมงคลการพิมพ์	235-0137-8	พิมานการพิมพ์	433-5141
โรงพิมพ์ข่าวพาณิชย์	511-5066-7	ภาพพิมพ์	433-0026-7
มติชน	589-0020	ยูไนเต็ด	235-6048
เรือนแก้วการพิมพ์	411-1523	ศักดิ์โสภ	222-0902
โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์	424-6944		

๒๕๔๑-๒๕๔๕

บริษัทจัดจำหน่ายสิ่งพิมพ์

๒๕๔๖-๒๕๕๐

เพ็ญบุญ	270-1706	อนงค์รวมสาส์น	251-5717
เอส แอนด์ เค	214-1726	ธนบรรณ	281-0855
ก.สัมพันธ์	280-2963-4	ศูนย์หนังสือกรุงเทพฯ	279-3097
งานดี	589-0020	สยามรัฐ	433-0036
พรสาส์น	243-3059	จินดาสาส์น	424-5826
ทาร์เก็ต แอดเวอร์ไทซิง	587-0101	นิตย ชมแก้ว	393-5388
ฐานรวมหอ	279-8851	บุญชัย	246-2976
บรรลือสาส์น	281-4868	การเงินการธนาคาร	277-5315

การพิมพ์บางกอก	245-2546	สาวสวย	247-1940-7
ไทยวัฒนาพานิช	221-0111-5	สามัคคีสาส์น	465-5932
แอ็ดวான்ซ์พับลิชชิง	294-1842	ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	255-4433-40

3. งานธุรกิจ งานในส่วนนี้เป็นงานจัดการเกี่ยวกับธุรกิจต่าง ๆ และงานการตลาด ได้แก่ งานจัดจำหน่ายและงานหาโฆษณามาลงในนิตยสาร เนื่องจากการจัดทำนิตยสารเป็นธุรกิจอย่างหนึ่งที่ต้องลงทุน การลงทุนก็ย่อมมุ่งหวังผลกำไร ดังนั้นฝ่ายจัดจำหน่ายก็ต้องพยายามผลักดันให้นิตยสารมียอดขายสูงเพียงพอที่จะมีกำไร ซึ่งโอกาสที่จะเป็นเช่นนี้ได้นอกจากเนื้อหาที่ดีและการพิมพ์ได้มาตรฐานแล้ว ก็ต้องอาศัยเทคนิคการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพด้วย ฝ่ายจัดจำหน่ายต้องวางแผนการตลาดให้ถึงมือผู้อ่านและกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องใช้เทคนิคการส่งเสริมการขายและการจัดจำหน่ายประกอบด้วย เช่น การตอบปัญหาชิงรางวัลในฉบับ การแจกแถมในบางโอกาส การลดราคาพิเศษสำหรับผู้กรับเป็นสมาชิกนิตยสาร

การหาโฆษณาก็เป็นธุรกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งในการจัดทำนิตยสาร และโดยเฉพาะในปัจจุบันนับว่าสำคัญมาก นิตยสารจะได้กำไรและอยู่ในตลาดหนังสือได้นานเพียงใดนั้น การโฆษณาสินค้าในนิตยสารนั้น ๆ เป็นตัวบ่งบอกด้วย เพราะการโฆษณาจะช่วยค่าใช้จ่ายในการพิมพ์เป็นการลดต้นทุนการผลิต และจะทำให้ราคา

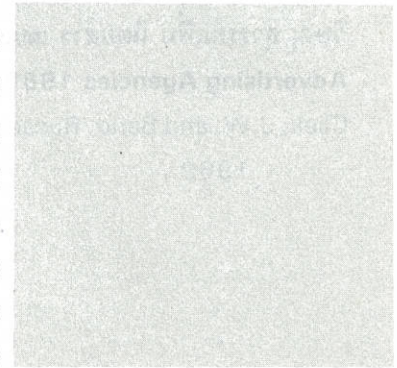
จำหน่ายนิตยสารถูกลงด้วย ปัจจุบันมีนิตยสารหลายฉบับที่ได้เงินจากการโฆษณาสินค้ามาช่วยในการพิมพ์โดยผู้ผลิตนิตยสารไม่ต้องออกทุนเองเรียกว่าได้กำไรตั้งแต่ยังไม่วางแผงดัง เช่น **นิตยสารแพรว** และ **นิตยสาร Time** เป็นต้น สำหรับนิตยสาร **Time** นี้ ในปี 1988 เป็นนิตยสารที่ได้รับค่าโฆษณามากที่สุดในโลกคือ คิดเป็นเงินไทยประมาณ 9,100 ล้านบาท

งานธุรกิจเกี่ยวกับการจัดจำหน่าย และการหาโฆษณานี้ นิตยสารบางฉบับก็จัดรวมไว้ในฝ่ายเดียวกัน บางฉบับก็แยกเป็นแต่ละฝ่ายมีหัวหน้ารับผิดชอบคนละฝ่ายตามปริมาณงานและโครงสร้างการบริหารของแต่ละแห่ง นอกจากนั้นงานหาโฆษณาของนิตยสารบางฉบับอาจมอบหมายให้หน่วยงานธุรกิจอื่น หรือบริษัทตัวแทนโฆษณาเป็นผู้ดำเนินการแทนก็ได้

ข้อควรคำนึงในการจัดทำนิตยสาร

1. ความตรงต่อเวลาในการกำหนดออก การกำหนดออกให้ตรงต่อเวลาเป็นเรื่องสำคัญในการจัดทำนิตยสาร ต้องขจัดความล่าช้าต่าง ๆ ให้หมดไม่ว่าต้นฉบับ นักเขียนและการตีพิมพ์ ถ้าหากล่าช้าจะทำให้ผู้อ่านขาดความนิยมและเลิกอ่านไปในที่สุด

2. ความมีพิธีถื่นในการจัดทำ การจัดทำในที่นี้หมายถึงความถูกต้อง

ในการเสนอเนื้อหาและรูปภาพประกอบ การจัดหน้าและคอลัมน์ให้ชวนอ่านรวมถึงความประณีตในการพิมพ์ เช่น ภาพคมชัด สะอาดและสวยงาม เพราะจะต้องแข่งขันกับนิตยสารฉบับอื่น ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต้องจัดปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา ผู้อ่านจะเปรียบเทียบฉบับก่อนกับฉบับใหม่และนิตยสารอื่น ๆ ว่าคุณภาพในทุก ๆ ด้านลดลง คงเดิมหรือดีขึ้น

3. กลยุทธ์ทางการตลาด การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นมากในปัจจุบัน การที่จะทำให้อยอดจำหน่ายสูงและอยู่ในจิตใจของประชาชนจำเป็นต้องโฆษณาบ้าง โดยเฉพาะการจูงรายการที่ดีทางวิทยุและโทรทัศน์น่าจะพิจารณาเป็นกรณีพิเศษด้วย

และหวังไว้เป็นอย่างยิ่งว่า...ในอนาคตอันใกล้นี้ เราคงจะได้เห็นนิตยสารฉบับใหม่ ๆ อีกหลาย ๆ ชื่อ “ที่ไกลไฉไล ในรูปเล่ม เต็มเปี่ยมด้วยคุณค่า เนื้อหาน่าชวนอ่าน โดยท่านเอง! เป็นผู้ทำ” □

บรรณานุกรม

ดร.ณิ หิรัญรักษ์ “วิวัฒนาการนิตยสารสากล” นิตยสาร 8, 10 (ส.ค. 2522)

ระวีวรรณ ประกอบผล นิตยสารไทย กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2530.

วิษณุ สุวรรณเพิ่ม นิตยสาร (MAGAZINES) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2530.

Advertising Agencies 1989. กรุงเทพฯ : บริษัทโฆษณาธุรกิจ จำกัด 2532.

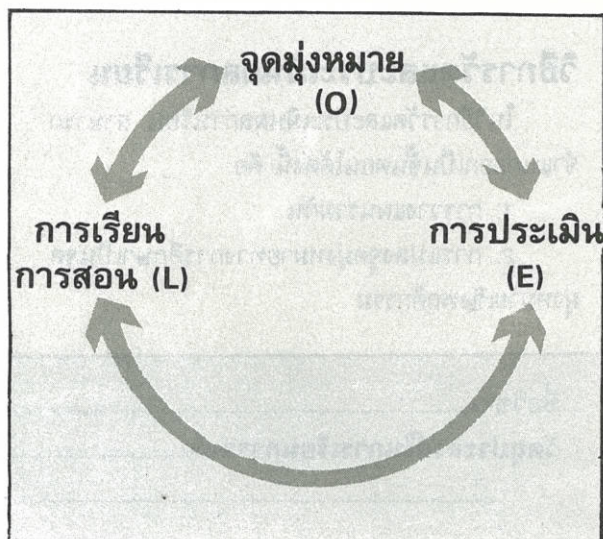
Cliek, J.W. and Barid, Russell N. **Magazine Editing and Production** New York : Macmillan, 1969.

วิธีการวัด และ ประเมินผลการเรียน ใน ระดับอุดมศึกษา

*สุเมธ สิทธิสมบุรณ์

กระบวนการทางการศึกษาทุกระดับชั้นมักประกอบด้วยจุดมุ่งหมายทางการศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียน เป็นวงจรการเรียนรู้ที่สอดคล้องกันเป็นลูกโซ่ ดังแสดงในรูป

จะเห็นว่า การวัดและการประเมินผลการเรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญขององค์ประกอบหนึ่งที่จะช่วยชี้ให้เห็นข้อดี ข้อเสีย และข้อบกพร่องต่าง ๆ ภายในระบบว่าอยู่ในส่วนใดบ้าง การวัด และการประเมินผลที่ดีเปรียบเสมือนคำติชมในเชิงสร้างสรรค์ที่ให้กับผู้สอน ผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้ทราบว่า สิ่งที่เกิดขึ้นมันเป็นอย่างไร และควรจะปรับปรุงในส่วนใดบ้าง ดังนั้น ในวิธีการวัดและการประเมินผลการเรียน (Evaluation of Learning) จึงต้องเกี่ยวกันและเชื่อมโยงกันระหว่างจุดมุ่งหมายทางการศึกษา (Objective of Learning) กับวิธีการเรียนการสอน (Learning and Instruction) กล่าวคือ ผู้สอนควรจะต้องมีความหวังก่อนสอนไว้เสมอว่า ต้องการจะให้ผู้เรียนเรียนรู้ในเรื่องอะไร เกิดพฤติกรรม

* อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
: ค.ม. (การวัดและการประเมินผลการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อย่างไร และทำอะไรได้บ้าง เมื่อผู้สอนตั้งความหวังไว้
 อย่างดีแล้วก็เริ่มทำกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุ
 จุดมุ่งหมายดังกล่าว และการที่ครูผู้สอนจะรู้ว่าผู้เรียนได้
 บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวหรือไม่ก็น้อยเพียงใดนั้น
 ก็สามารถดำเนินการได้ในวิธีการวัดผลและประเมินผลการ
 เรียน

วิธีการวัดและประเมินผลการเรียน

ในวิธีการวัดและประเมินผลการเรียน สามารถ
 จำแนกออกเป็นขั้นตอนได้ดังนี้ คือ

1. การวางแผนร่วมกัน
2. การแปลงจุดมุ่งหมายทางการศึกษาเป็นจุด
 มุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

3. การสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียน
 4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
 5. การตัดเกรด
 6. การแปลความหมายการเรียน
- ดังจะได้อธิบายทีละขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผนร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

ก่อนเริ่มกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียนและ
 ผู้สอนควรจะได้ทำความเข้าใจและตกลงกันเสียก่อนว่า
 จะมีเนื้อหาการเรียนในเรื่องอะไร มีวัตถุประสงค์การเรียน
 อย่างไร และจะมีกิจกรรมการสอนอะไรบ้าง โดยปกติ
 อาจารย์ผู้สอนมักจะมีแผนการสอนที่นิยมเขียนในรูป
 แผนการสอน (Course outline) ดังนี้

ชื่อวิชา.....

วัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน.....

เนื้อหาสาระ (คัดลอกจากหลักสูตร)

เนื้อหาสาระย่อย

1.

2.

3.

วิธีการสอน.....

วิธีการวัดและประเมินผล

เอกสาร/ตำราประกอบการเรียน

การตกลงกันระหว่างผู้เรียนผู้สอนก่อนเริ่มกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะเช่นนี้เป็นการวางแผนร่วมกัน เพื่อให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนเข้าใจตรงกันว่าในวิชานี้มีขอบเขตเนื้อหาในเรื่องอะไร กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างไร วิธีการวัดผลและประเมินผล การเรียนเป็นอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนจะได้มีจุดมุ่งหมายการเรียนที่ถูกต้องตรงกัน

ขั้นที่ 2 การแปลงจุดมุ่งหมายการศึกษาเป็นจุดมุ่ง

หมายเชิงพฤติกรรม

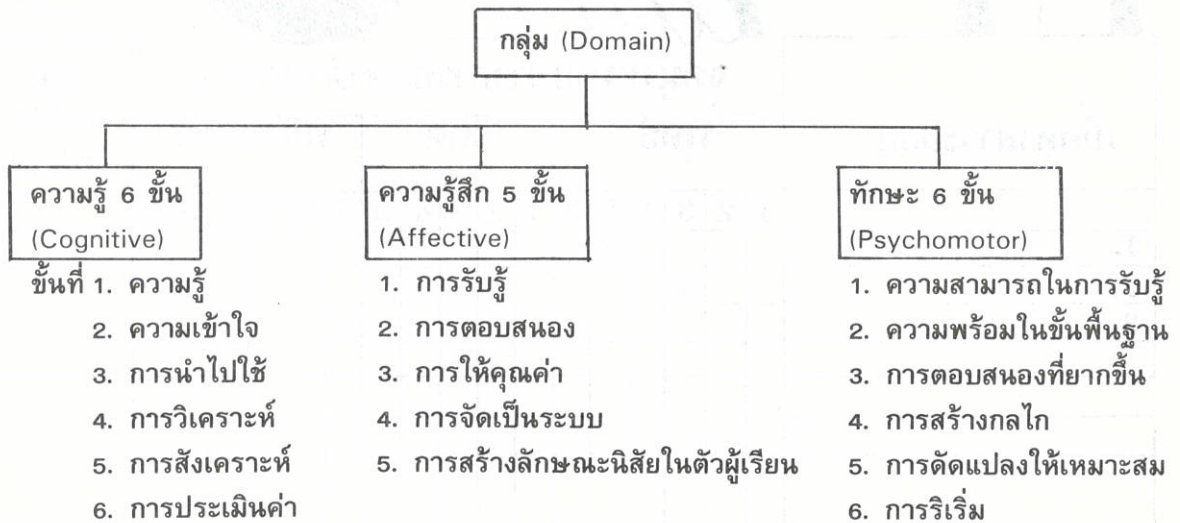
การจำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษาตามหลักของ Taxonomies นั้นแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

Cognitive Domain (กลุ่มความรู้)

Affective Domain (กลุ่มความรู้สึก)

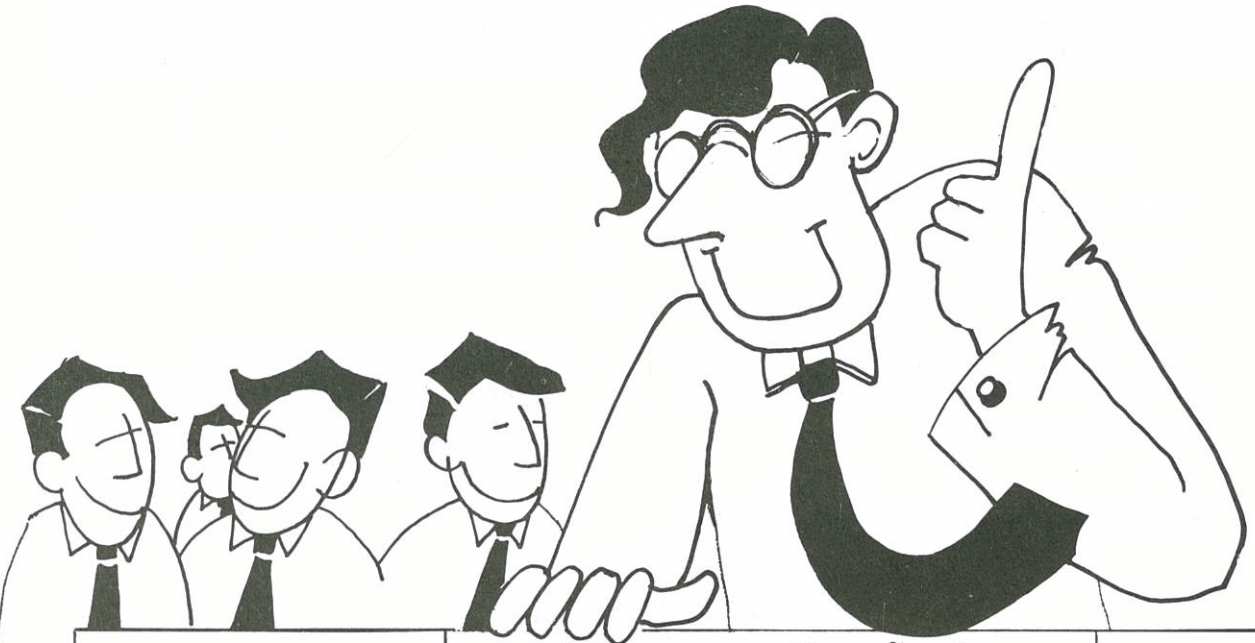
Psychomotor Domain (กลุ่มทักษะ)

ซึ่งแต่ละกลุ่ม ยังแบ่งออกเป็นระดับต่าง ๆ ได้ดังนี้

ในจุดมุ่งหมายทางการศึกษาทั้ง 3 ด้านนี้ ผู้สอนควรกำหนดล่วงหน้าก่อนว่า ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายในด้านใด และในระดับใด วิธีการแปลงจุดมุ่ง

หมายทางการศึกษาเป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม ทำได้โดยใช้ตาราง 2 มิติ ดังนี้

เนื้อหาสาระย่อย	จุดมุ่งหมายทางการศึกษาด้านต่าง ๆ																		รวม เครื่องหมาย
	พุทธิ						จิตต					พลังทักษะ							
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	6		
1.					✓														
2.			✓																
3.												✓							

ลักษณะเครื่องหมาย ✓ ที่เขียนอยู่ในช่องบางช่องนั้น แสดงถึง การกำหนดเนื้อหาย่อยว่า ควรจะบรรลุวัตถุประสงค์ในด้านใดและในระดับใด เมื่อกำหนดจุดมุ่งหมายให้สอดคล้องกับเนื้อหาย่อยตามหน่วยต่าง ๆ แล้ว นี่ก็คือ การกำหนดความหวังของผู้สอนว่า เมื่อสอนไป

แล้วต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้ในเรื่องอะไร เกิดพฤติกรรมในด้านไหน และระดับใด ซึ่งช่วยให้ครูผู้สอนคาดหวังในสิ่งที่ตนต้องการให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

หลักในการแปลงจุดมุ่งหมายทางการศึกษาเป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม ก็คือ จะต้องแปลงจุดมุ่งหมายทางการศึกษาให้มีคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการดังนี้ คือ

(1) มีพฤติกรรมเป้าหมาย (Target Behavior)-ที่เฉพาะเจาะจงแจ่มชัด

(2) มีมาตรฐานการปฏิบัติ (Standard of performance) อย่างชัดเจน หรือเกณฑ์ซึ่งเป็นที่ยอมรับ

(3) มีเงื่อนไข (Condition) หรือสถานการณ์ (Situation) ที่จะให้ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาออกมาตามพฤติกรรมที่กำหนด

ตัวอย่างเช่น

จุดมุ่งหมายทางการศึกษา :

ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ในกระบวนการของการวิจัย

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม :

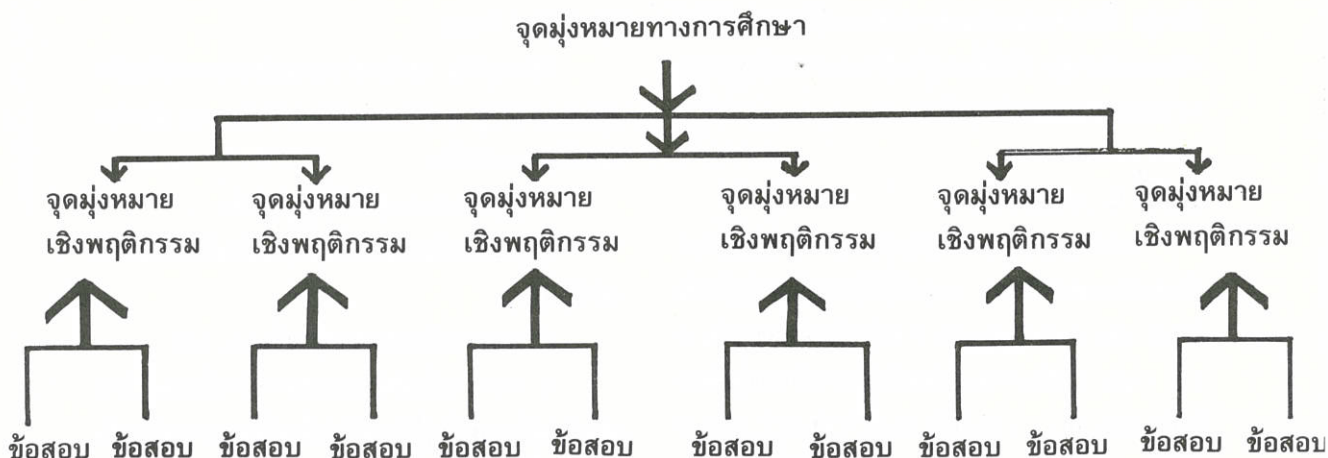
ให้ผู้เรียนสามารถอธิบายกระบวนการของการวิจัยได้ครบ

ทุกขั้นตอน ในระยะเวลาเรียน 9 ชั่วโมง

ในที่นี้คำที่แสดงพฤติกรรม คือ **อธิบาย** คำที่แสดงมาตรฐานการปฏิบัติ คือ **ทุกขั้นตอน** และคำที่แสดงเงื่อนไข คือ **เวลาเรียน 12 ชั่วโมง**

ขั้นที่ 3 การสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียน

ในการสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนของนักศึกษา มักจะนิยมใช้เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หลักสำคัญในการสร้างแบบทดสอบ ก็คือ จะต้องสร้างแบบทดสอบวัดตามจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม วิธีการก็คือ จะต้องแปลงจุดมุ่งหมายทางการศึกษาออกมาเป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมเสียก่อน แล้วเขียนข้อสอบในเนื้อหาที่วัดพฤติกรรมนั้น ๆ ดังแสดงในแผนภูมิ

ตัวอย่างเช่น

จุดมุ่งหมายทางการศึกษา : ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ในกระบวนการของการวิจัย

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม : ให้ผู้เรียนสามารถอธิบายกระบวนการของการวิจัยได้ครบทุกขั้นตอนในระยะเวลาเรียน 9 ชั่วโมง

ข้อสอบ : จงอธิบายกระบวนการวิจัยของการวิจัยในขั้นพื้นฐานมาพอสังเขป

ขั้นที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นตอนนี้ก็คือ การนำแบบทดสอบไปใช้ (อาจจะทดลองใช้ก่อนก็ได้) โดยนำไปทดสอบกับกลุ่มผู้เรียนในห้องเรียน ห้องสมุด หรือให้เก็บไปทำที่บ้านก็ได้ แล้วแต่วัตถุประสงค์ของการสอบเสร็จแล้วก็ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละบุคคลต่อไป สถิติที่นิยมใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยทั่วไปในการนี้ก็คือ สถิติภาคบรรยาย (Descriptive Statistics) อันได้แก่ การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางของกลุ่ม (Mean, Median, Mode) การวัดการกระจาย (Range, QD, -SD, C.V.) การเปรียบเทียบด้วยตำแหน่ง (Percentile, Decile, Quartile) และการเปรียบเทียบด้วยคะแนนมาตรฐาน (Z-Scores, T-Score) การที่จะใช้สถิติตัวใดเพื่อการประเมินผล ก็ต้องขึ้นอยู่กับว่า ต้องการบรรยายความสามารถในการเรียนของนักศึกษาแต่ละคนหรือทั้งกลุ่ม หรือการประเมินผลการเรียนจะใช้แบบอิงเกณฑ์หรือแบบอิงกลุ่ม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูลและความเหมาะสมของข้อมูลด้วย

ขั้นที่ 5 การตัดเกรด

การตัดเกรด คือ การประเมินผลการเรียนออกมาเป็นระดับผลการศึกษา บางครั้งก็ใช้สัญลักษณ์เป็นตัวอักษร เช่น A B C D และ F หรือเป็นตัวเลข เช่น 4 3 2 1 และ 0 หรืออาจจะแบ่งระดับผลการศึกษาย่อยออกไปอีก เช่น A B B+ C C+ D D+ และ F เป็นต้น แล้วแต่ความต้องการของอาจารย์ผู้สอน หลักในการตัดเกรด หรือให้ระดับผลการศึกษามีปัจจัยสำคัญ 3 ประการ (Thorndike, 1969) คือ ความรอบรู้ในเนื้อหาวิชา, ความสามารถเทียบกับกลุ่มปกติ และความเจริญก้าวหน้าเมื่อเทียบกับตัวเองในช่วงก่อนและหลังการเรียนวิชานั้น ๆ หลักการอื่น ๆ ที่ควรพิจารณามาพิจารณาอีกในทางปฏิบัติก็คือ การให้เกรดควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรม ความเหมาะสมของข้อมูล และข้อมูลต้องมีความเชื่อถือได้ เป็นต้น

การตัดเกรดกระทำได้หลายแบบ และได้หลายยุทธวิธี แต่แบบที่นิยมกันโดยทั่วไปมี 2 วิธีคือ 1. การตัดเกรดแบบอิงเกณฑ์ (Criterion-Referenced tests)

วิธีการก็คือ ครูผู้สอนต้องกำหนดให้ชัดเจนว่า เกณฑ์คืออะไร เทียบเป็นคะแนนได้อย่างไร และมีความหมายในลักษณะใด เกณฑ์ที่ดีที่สุด และเป็นที่ยอมรับกันมากที่สุดก็คือ เกณฑ์ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยวิธีเทียบเกณฑ์กับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ได้ดังนี้ เช่น

- A คือ ผู้ที่บรรลุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม 85-100 ข้อ
- B คือ ผู้ที่บรรลุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม 75-84 ข้อ
- C คือ ผู้ที่บรรลุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม 65-74 ข้อ
- D คือ ผู้ที่บรรลุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม 55-64 ข้อ
- F คือ ผู้ที่บรรลุวัตถุประสงค์ไม่ถึง 55 ข้อ เป็นต้น

2. การตัดเกรดแบบอิงกลุ่ม (Norm-Referenced Test)

วิธีการก็คือ จะต้องทำการแปลงคะแนนดิบเป็นคะแนนมาตรฐาน (Normalized T-Score) เสียก่อน ตามขั้นตอนดังนี้คือ

1. เรียงลำดับคะแนนจากสูงลงต่ำ
2. หาความถี่ของแต่ละคะแนนว่ามีคนได้คะแนนนั้นเท่าไร (f)
3. หาความถี่สะสมจากล่างขึ้นบน (cf)
4. หาความถี่แท้จริงสะสมจากล่างขึ้นบน โดยเอาความถี่สะสมที่อยู่ได้รวมกับครึ่งหนึ่งของความถี่ในชั้นคะแนนนั้น ($cf + \frac{1}{2} f$)
5. หาเปอร์เซ็นต์ไทล์ของ (4) จากสูตร

$$\text{Percentile} = (cf + \frac{1}{2} f) \frac{100}{N}$$

N คือ จำนวนผู้สอบทั้งหมด

6. แปลงค่า Percentile เป็นคะแนนที่ (T-Score) โดยเปิดจากตารางสำเร็จรูปการแปลงคะแนนร้อยละเป็นค่าคะแนนที่

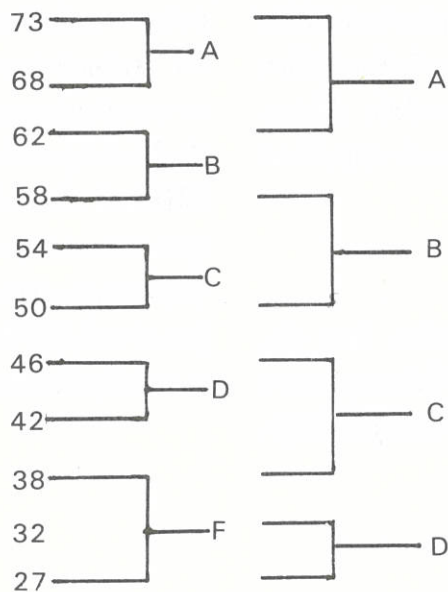
7. นำคะแนนที่ได้มาตัดเกรดโดยแบ่งเป็นช่วง ๆ ที่เท่ากันตามความต้องการ

ตัวอย่าง การแปลงคะแนนดิบเป็น Normalized

T-Score ซึ่งเป็นผลจากการสอบวิชาคณิตศาสตร์ 50 ข้อ จำนวนผู้เข้าสอบ 50 คน
คะแนนสูงสุด 49 คะแนน ต่ำสุด 25 คะแนน
ดังนี้

คะแนนดิบ	f	cf	$cf + \frac{1}{2}f$	Percentile	T
49	1	50	49.5	99.0	73
47	2	49	48.0	96.0	68
43	5	47	44.5	89.0	62
42	5	42	39.5	79.0	58
40	8	37	33.0	66.0	54
38	9	29	24.5	49.0	50
36	7	20	16.5	33.0	46
33	5	13	10.5	21.0	42
29	5	8	5.5	11.0	38
27	2	3	2.0	4.0	32
25	1	1	.5	1.0	27

เอาคะแนน T ที่ได้มาตัดเกรด โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ, 4 ระดับ หรืออื่นๆ เช่น

ฯลฯ

ขั้นที่ 6 การแปลความหมายการเรียนรู้

ในขั้นสุดท้ายของการวัดและประเมินผลการเรียนก็คือ การแปลความหมายการเรียนรู้ว่าได้บรรลุวัตถุประสงค์ การศึกษาไปมากน้อยเพียงใด โดยมีเกณฑ์ (Criteria) หรือวัตถุประสงค์ (Objective) หรือมาตรฐาน (Standard) ที่กำหนดขึ้นสำหรับการเปรียบเทียบ สำหรับการวัดผลแบบอิงเกณฑ์ก็มีความหมายบ่งบอกระดับความสามารถในการเรียนรู้ตามเกณฑ์วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนด และสำหรับการวัดผลแบบอิงกลุ่ม ก็มีความหมายบ่งบอกระดับความสามารถในการเรียนรู้เมื่อเทียบกับผู้เรียนในกลุ่มเดียวกัน

นอกจากการแปลความหมายการเรียนรู้จะบอกระดับความสามารถในการเรียนของผู้เรียนแล้วยังจะบอกถึงประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนอีกด้วย กล่าวคือ ผู้สอนสามารถนำผลการเรียนมาตรวจสอบกับวงจรการเรียนรู้ (OLE.) ว่ามีข้อดี ข้อเสีย และจุดบกพร่องในส่วนใดบ้าง เพื่อผู้สอนจะได้ปรับปรุงในส่วนนั้นได้อย่างถูกต้อง หรืออาจจะนำมาตรวจสอบกับวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนใน 5 ขั้นตอนดังกล่าวได้ด้วย เพื่อการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาในขั้นตอนนั้น ๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนจะได้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

บทสรุป

วิธีการวัดและประเมินผลการเรียน ถือว่า เป็นองค์ประกอบสำคัญขององค์ประกอบหนึ่งในกระบวนการทางการศึกษาที่จะช่วยให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนได้รู้ว่

บรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด ตลอดจนช่วยให้เห็นข้อบกพร่อง ข้อดี ข้อเสีย ในกระบวนการเรียนการสอนอีกด้วย ในขั้นตอนแรกของการวัดและประเมินผลการเรียน จึงเริ่มด้วยการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนเพื่อความเข้าใจ และตกลงร่วมกันในเนื้อหาที่จะเรียน วัตถุประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนการสอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนควรจะได้แปลงจุดมุ่งหมายทางการศึกษาเป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมเพื่อกำหนดความหวังผู้สอนว่าเมื่อสอนไปแล้วต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้ในเรื่องอะไร เกิดพฤติกรรมในด้านไหน และในระดับใด ในขั้นต่อไปก็คือการสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนั้น ๆ เพื่อดูว่าได้บรรลุจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมเหล่านั้นหรือไม่ มากน้อยเพียงใด หลังจากนั้นก็นำแบบทดสอบไปใช้ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมการวิเคราะห์ผล และการตัดเกรด ที่มีแบบให้เลือกทั้งการตัดเกรดแบบอิงเกณฑ์ และแบบอิงกลุ่ม ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูล ลักษณะวิชา และจุดประสงค์ในการเรียนเป็นสำคัญ การที่เราจะเลือกตัดเกรดในแบบใดแบบหนึ่งนั้น จะต้องคิดพิจารณาถึงความเหมาะสมของข้อมูลหลาย ๆ อย่างประกอบกัน เพื่อที่จะให้เกิดยุติธรรมกับผู้เรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ถ้าอาจารย์ผู้สอนท่านใดได้ใช้การสร้างข้อสอบโดยเน้นข้อสอบที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมและการประเมินผลการเรียนจากจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมเหล่านั้นแล้ว ถือได้ว่า อาจารย์ผู้สอนท่านนั้นได้ใช้วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนในแนวทางที่ถูกต้องแล้ว □

บรรณานุกรม

เยาวดี วิบูลย์ศรี **มูลสารการสร้างแบบสอบสัมฤทธิ์** กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2526

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ **หลักการวัดและประเมินผล คู่มืออาจารย์ด้านการเรียนการสอน** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520

อนันต์ ศรีโสภะ **การวัดและประเมินผลการศึกษา** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช 2520

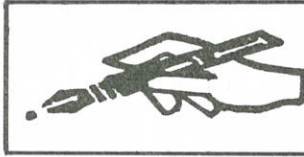
อุทุมพร ทองอุไทย **การประเมินทางการศึกษา** กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527

Ebel, Robert L. *Essentials of Educational Measurement*. New Jersey : Prentice-Hall Inc., Englewood Cliffs, 1979

Nunnally, J.C. *Educational Measurement and Evaluation*. 2nd ed. New York : Mcgraw-Hill, 1972

Thorndike, Robert L. (ed.) *Educational Measurement*. 2nd ed. Washington D.C. American Council on Education, 1971

สังสารจากสวนโมกข์ นิพพานสำหรับทุกคน.

ข.เขียน..ให้คิด

เมื่อได้ยินคำว่า “นิพพานสำหรับทุกคน” หลายคนจะสั่นหัว และเข้าใจว่าเป็นเรื่องย่อมนวชาต ไม่อยากจะสนใจก็ได้. ข้อนี้เป็นเพราะเข้าใจความหมายของคำ ๆ นั้น น้อยเกินไปและไม่ตรงตามความจริงอีกด้วย.

ลูกเด็ก ๆ ในโรงเรียน ได้รับคำสั่งสอนว่า นิพพานคือการตายของพระอรหันต์. ประชาชนชาวบ้านทั่วไป ได้รับคำสั่งสอนว่าเป็นนครหรือบ้านเมืองพิเศษไม่มีความทุกข์ มีแต่ความสุขสมปรารถนา ซึ่งจะไปถึงต่อตายแล้ว สำหรับผู้ที่สร้างบารมีมาแล้วหลายหมื่นชาติ. นักพัฒนาแห่งยุคปัจจุบัน เห็นเป็นเรื่องขัดขวางการพัฒนา ไม่ควรนำมาเกี่ยวข้อง หรือพูดถึง. นักศึกษาทั่วไป ก็จัดไว้เป็นเรื่องสำหรับคนวัยแก่คร่ำคร่า, ไม่ต้องสนใจ. คนหนุ่มสาว เห็นเป็นเรื่องจิตคิดไม่มีรสชาติ น่าเกลียดน่ากลัว. เจ้านาคทั้งหลายก็พูดกันแต่ปากว่าขอบวชเพื่อทำพระนิพพานให้แจ้ง. พระอาจารย์แก่ ๆ ก็บอกว่าเป็นเรื่องที่ไม่อาจทำได้แล้วสำหรับสมัยนี้ คู่กันกับพระอรหันต์ ซึ่งไม่มีอีกต่อไปแล้ว. ในที่สุดเรื่องนิพพานก็เป็นเรื่องลึกลับ ไม่มีใครสนใจทำให้เป็นหมั่นเจียบอยู่ในพระคัมภีร์ สำหรับเอ่ยถึงเป็นครั้งคราวโดยที่ไม่รู้ว่าเป็นอะไรกันแน่.

ที่จริงนั้น ถ้าไม่มีเรื่องนิพพาน พุทธศาสนาก็เท่ากับไม่มี. เมื่อไม่สนใจนิพพาน ก็เท่ากับไม่สนใจพุทธศาสนา. เมื่อไม่มีอะไรมาทำให้สนใจได้ เราก็ไม่ได้รับประโยชน์อะไรจากพุทธศาสนานั้นเอง. ข้าพเจ้าเห็นว่า ถึงเวลาแล้วที่เราจะสนใจและทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดขึ้นมา ให้สมกับคำว่านิพพานเป็นบรมธรรม หรือสิ่งสูงสุดจุดหมายปลายทางของสิ่งที่มีชีวิต และเกี่ยวข้องอยู่ตลอดเวลาในชีวิตประจำวัน.

นิพพานไม่เกี่ยวกับความตาย โดยประการทั้งปวง. คำว่านิพพานนี้ แปลว่า เย็น เมื่อเป็นคำชาวบ้านพูดกันตามบ้านเรือน ก็แปลว่าเย็น, เมื่อมาเป็นคำภาษาธรรม ในศาสนาก็ยังแปลว่าเย็นอยู่นั่นเอง แต่หมายถึงเย็นจากไฟกิเลส เมื่อภาษาชาวบ้านหมายถึงเย็นจากไฟธรรมดา.

โดยทั่วไปในพระไตรปิฎก ไม่เคยใช้คำว่านิพพานในความหมายแห่งความตาย. เมื่อพูดถึงความตาย ก็มีคำว่ามรณะ หรือมีจะนั้น ก็ใช้คำว่า ปรินิพพาน, เช่นประโยคที่ว่าการปรินิพพานจักมีสามเดือนจากนี้ เป็นต้น.

นิพพานเป็นธาตุอย่างหนึ่ง คือความเย็นเมื่อหมดกิเลสและแบ่งเป็น 2 ชนิดคือ สันกิเลสเย็นแล้ว แต่ระบบอินทรีย์อวัยวะสำหรับรับอารมณ์ยังไม่เย็น, และอีกอย่างหนึ่ง ระบบอินทรีย์นั้น ๆ ก็เย็นแล้วด้วย. เหมือนถ่านไฟที่ลุกโชน เมื่อดับลงใหม่ ๆ ยังร้อนจับไม่ได้, ต้องรออีกระยะหนึ่งกว่าจะเย็นสนิท และจับได้ อันใดกันนั้น. คำ ๆ นี้ได้เปลี่ยนความหมายเป็นความตาย ด้วยการอธิบายของคนชั้นหลัง ซึ่งเป็นของธรรมดาในโลก, จนคนไทยเราสลึมนี้ก็ใช้ความหมายนี้. ข้าพเจ้าเองเมื่อเป็นเด็กนักเรียน ก็ได้รับคำสอนเช่นนี้, แรกบวชใหม่ ๆ ก็ยังเข้าใจเช่นนี้ และบอกเพื่อนฝูงหรือศิษย์ให้เข้าใจเช่นนี้. ต่อเมื่อได้ศึกษาพระบาลีตัวจริงจึงพบว่ามันคนละเรื่องจากความตาย แต่เป็นความเย็นที่ไม่รู้จักตาย และเป็นสิ่งหล่อเลี้ยงชีวิตไม่ให้นตาย และไม่ตายตลอดไป แม้ร่างกายมันจะตายลง

แต่อย่างไรก็ดี ศาสนาอื่นในอินเดีย ที่พ้องสมัยกับพุทธศาสนา ก็มีคำວ່านิพพานใช้ด้วยเหมือนกัน, ดังปรากฏในพระบาลีนั้นว่า มีเจ้าลัทธินั้น ส่งคนมาทูลถามพระพุทธรเจ้าถึงเรื่องนิพพานชนิดของพระองค์, ซึ่งนิพพานของเขาคงหมายถึงความตายก็ได้, เป็นพวกเจ้าลัทธินอกอินเดียได้แถวแม่น้ำโคทาวารี เป็นเรื่องที่เราทราบกันดีในนามของโสฬสปัญหา แห่งปารายณวรรค ขุททกนิกาย. ข้อนี้พอจะสรุปความได้ว่า เรื่องนิพพานนั้น เป็นเรื่องสูงสุดของศาสนาที่พ้องสมัยกับพุทธศาสนาในอินเดีย, ซึ่งคงจะมีสักพวกหนึ่ง ซึ่งหมายถึงความตาย และได้มาสอนในแถบสุวรรณภูมินี้ก่อนแต่ที่พุทธศาสนาจะแผ่มาถึง และให้ความหมายโดยพื้นบ้านไว้เสียแล้วอย่างนั้น, ท่านองเดียวกับเรื่อง อตตาทหรือออตมัน. เรามาวินิจฉัยกันถึงเรื่องนิพพานในพุทธศาสนากันต่อไปดีกว่า.

เมื่อทรงออกผนวชแล้วใหม่ ๆ ได้ทรงเที่ยวแสวงหานิพพานในความหมายว่าเป็นที่ดับทุกข์สิ้นเชิง (ไม่ใช่ความตาย), จากเจ้าลัทธิต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสมัยนั้นในอินเดีย ได้พบอย่างสูงเพียงนวลสัญลักษณ์-สัญลักษณ์, ความสงบแห่งจิตถึงขนาดตกก็ไม่ใช่ ไม่ตายก็ไม่ใช่, ก็ไม่ทรงยอมรับ เสด็จไปค้นหาของพระองค์เอง จึงทรงพบนิพพานที่เป็นความเย็นจากความดับไปของกิเลส, และทรงเรียกว่า “ที่สุดแห่งความทุกข์”, หมายถึงหมดความร้อนจากกิเลส. กิเลสหมดไปเท่าใด ก็มีความเย็นเท่านั้น จนกว่าจะเย็นถึงที่สุด เพราะหมดกิเลส

ถึงที่สุด. สรุปความว่า หมกกิเลสเท่าไร ก็จะเย็นเท่านั้น หรือมีนิพพานเท่านั้น ในระดับนั้น, สรุปความว่า **นิพพานคือความเย็นที่เป็นผลแห่งความดับของกิเลส**, ไม่ว่ามันจะดับของมันเอง หรือใครทำให้ดับ. เมื่อใดมีความดับแห่งกิเลส เมื่อนั้นมีสิ่งที่เรียกว่านิพพาน ในความหมายเดียวกันคือ “เย็น”

ทีนี้ก็ดูต่อไป ถึงการที่กิเลสก็เป็นสังขารธรรม คือ เกิดดับ, และตามพระบาลีว่า *ยงฺกิญฺจิ สมุทฺยธมฺมํ สหฺพฺพํ นินฺโรธมฺมํ*, ก็แสดงว่ากิเลสเกิดแล้วก็ดับเมื่อมันหมดเหตุปัจจัย แม้จะเป็นการดับชั่วคราว, หรือมีความเย็นชั่วคราว มันก็มีความหมายแห่งนิพพาน แม้จะเป็นการชั่วคราว, ดังนั้น จึงมีนิพพานชั่วคราว สำหรับผู้ที่ยังมีกิเลส อย่างที่จะหลีกเลี่ยงมิได้. นี่แหละคือนิพพานชั่วคราว ที่หล่อเลี้ยงชีวิตของสัตว์ที่ยังมีกิเลสไว้. ใคร ๆ ก็พอจะมองเห็นได้ ว่าถ้ากิเลสมีทั้งกลางวันกลางคืนทุกวันๆ โดยไม่มีเวลาจะดับแล้ว ชีวิตไหนจะทนไหว ไม่ตายก็บ้า และตายในที่สุด. จึงดูได้ในข้อที่ว่า ชีวิตรอดอยู่ได้เพราะมีระยะเวลาที่กิเลสไม่แผดเผา, ซึ่งกล่าวโดยแท้จริงแล้ว มีระยะเวลามากกว่าเวลาที่กิเลสแผดเผาไปเสียอีก. นิพพานที่เป็นระยะ ๆ นั้นหล่อเลี้ยงชีวิตไว้สำหรับเราทุกคน ไม่ยกเว้นใคร แม้แต่สัตว์เดรัจฉานในระดับหนึ่ง ด้วยซ้ำไป. เราอดชีวิตอยู่ได้เพราะการหล่อเลี้ยงจากนิพพานชนิดนี้ จนเป็นปกติวิสัยของสิ่งที่เรียกว่าชีวิต หรือจิต. เมื่อใดว่างจากกิเลส เมื่อนั้นมีค่าหรือความหมายแห่งนิพพาน, อาการเช่นนี้ ต้องมีอย่างเพียงพอสำหรับสิ่งที่มีชีวิต, เรามีระยะเวลาที่เป็นการพักผ่อน (หรือ Relax) ทั้งทางกาย และทางจิต จึงสดชื่นเป็นชีวิตอยู่ได้. ทำไมเราไม่รู้จัก หรือขอบคุณนิพพานชนิดนี้กันบ้าง, ดีแต่สัญญาตญาณมันจัดหาให้เอง คือสิ่งที่มีชีวิต มันยอมแสวงหาระยะเวลาที่ว่างจากกิเลส หรือความกระหาย. ถ้ามีความกระหายไม่หยุด มันก็ต้องตาย, ดังนั้นทารกจึงรู้จักดูดนม, ยุงก็รู้จักเที่ยวดูดเลือดเพื่อหล่อเลี้ยงชีวิตมันไว้ จนถูกตบตายเอง. สัญชาติญาณของคนเรา มีคุณสมบัติข้อนี้มาในตัว คือ แสวงหาระยะเวลาที่ว่างจากกิเลส หรือว่างความกระหายอย่างเพียงพอที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้. ว่างเมื่อใดก็เป็นนิพพานน้อย ๆ เช่นนี้เสมอไป, จนกว่าจะรู้จักทำให้เป็นนิพพานที่ถาวร หรือสมบูรณ์ คือเป็นพระอรหันต์, ไม่ใช่ตายแต่กลับไม่ตาย โดยเฉพาะทางจิตหรือวิญญาณ. ถ้าใครมองเห็นความจริงข้อนี้ก็จะรู้สึกได้เองว่า เราอดชีวิตอยู่กับนิพพานชนิดนี้ไม่ใช่รอดอยู่ได้ ด้วยข้าวปลาอาหารซึ่งหลงไหลกันนักอย่างเดียว. เราจะรู้สึกว่าเราต้องมีสิ่งที่เรียกว่านิพพานและอาศัยเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงชีวิตอยู่ด้วยกันทุกคน แล้วจะไม่ให้พูดว่า **นิพพานสำหรับทุกคน** ได้อย่างไรกัน.

เพื่อให้เข้าใจความหมายของคำว่า “นิพพาน” ยิ่งขึ้น เราต้องศึกษาในแง่ของภาษา หรือศัพทศาสตร์กันบ้าง.

ทางวัตถุ มีคำว่า *ปชฺโชตสฺสเว นิพฺพานํ*, นิพพานคำนี้หมายถึงความดับแห่งไฟ ตามธรรมดา ๆ. ข้าวต้มยังร้อนอยู่ เด็กร้องมาจากในครัวว่ารอประเดี๋ยว ให้มันนิพพานหน่อย. หรือช่างทองหลอมทองละลาย เมื่อเอาน้ำรดให้เย็น คำบาลีตอนนั้นว่า *นิพฺพา-เปยฺย* คือทำให้มันนิพพาน เย็นแล้ว จึงทำทองรูปพรรณ. แม้สัตว์เดรัจฉานที่จับมาจากป่าดงไพรเอามาฝึกให้เชื่องเหมือนแมว ก็เรียกว่าทำให้มันนิพพานเสียก่อน. กามสุขก็ทำให้คนโง่เย็นลงตามแบบของเขา, รูปฌานก็ทำให้เย็นจากไฟกาม แม้ชั่วคราว, ก็เรียกว่านิพพานในระดับนั้น, อากิญฺญาญญตนะ (อรูปฌาน) ก็ทำให้เย็นจากไฟที่เกิดจากรูปธรรม ที่มีเสน่ห์. นิพพานเพราะหมกกิเลส ทั้งปวง ทำให้เย็นถึงที่สุดโดยประการทั้งปวง.

พระอาจารย์บางพวก สร้างคำว่า สิวโมกขมนานิพพานขึ้นมาใช้ แล้วอธิบายให้เป็นบ้านนครไปเสียเลยเข้าใจไม่ได้, เก็บไว้สำหรับยกมือขึ้นไหว้ เมื่อได้ยินคำ ๆ นี้ แปลงออกมาจากบนธรรมาสันในวัดทั่วไป.

ยังมีคำว่า **นิพพุติ** ซึ่งมีความหมายแห่งนิพพานในชั้นศีลธรรม คือความเย็นออกเย็นใจ หรือชีวิตเย็น อย่างที่มีหญิงสาวคนหนึ่งชมเจ้าชายสิทธัตถะว่า บุรุษนี้ เป็นลูกของใคร พ่อแม่ของเขาก็มีพุต (คือเย็น), เป็นภัสดาของหญิงใดหญิงนั้นก็ นิพพุตา (คือเย็น), เหล่านี้มีความหมายแห่งนิพพาน, พระในปัจจุบันนี้ ในประเทศไทยบอกอานิสสแห่งศีลว่า *สีเลน นิพพุติ ญนฺติ—ถึงนิพพุติได้เพราะศีล*, หลังจากที่ได้สมบูรณ์ด้วยโคละ และถึงซึ่งสุดแล้ว. ทั้งนี้ ก็เพราะต้องการให้นิพพาน เข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันนั่นเอง.

ความเย็นออกเย็นใจ ที่ทุกคนต้องการนั้นแหละ มีความหมายแห่งนิพพาน, แต่เขาเข้าใจมันผิด มุ่งไปที่กามารมณ์ซึ่งเป็นของร้อนไปเสีย, ก็ได้นิพพานหลอก ซึ่งก็เคยมีผู้ถือเอาเช่นนั้นมาแล้วแต่ครั้งพุทธกาล หรือก่อนพุทธกาลดังที่ปรากฏอยู่ในทฎิฏฐิ ๒๒ แห่งพระมหาชาลสูตร.

ดูเถิด คำว่านิพพาน มีประวัติมาอย่างไร, และมีความหมายสรุปว่าอย่างไร มีอะไรที่หมายถึงความเย็นออกเย็นใจ ตามความรู้สึกสูงหรือต่ำของตน ๆ ทั้งนั้น. แต่ความสำคัญมันอยู่ที่หล่อเลี้ยงชีวิตให้รอดอยู่ได้ทั้งนั้น, คือหยุดระยะที่ไฟเผาไหม้จิตใจให้น้อยลง พอรอดอยู่ได้, จนกว่าจะถึงระดับสูงสุด ดับไฟได้เด็ดขาดนั่นเอง. ปริญาสูงสุดในพุทธศาสนานั้น ตรัสไว้ว่า ได้แก่ความสิ้นราคะ ความสิ้นโทสะ ความสิ้นโมหะ, นั่นคือดับไฟโดยสิ้นเชิง และเย็นถึงที่สุดเท่าที่ชีวิตจะเย็นได้.

นิพพานไม่ใช่จิต แต่เป็นสิ่งที่จิตลุดึงได้ ดังที่ตรัสไว้ว่าเป็นอายตนะอย่างหนึ่ง สำหรับสติปัญญาลุดึง. รูปเสียงกลิ่นรสและโผฏฐัพพะนั้นเป็นอายตนะทางวัตถุ หรือทางกาย, กายลุดึงได้.

อากาสานัญจายตนะ กระทั่งถึงเนวสัญญานาสัญญายตนะนั้น เป็นอายตนะทางจิต สำหรับจิตลูกลงได้, ส่วนนิพพานนั้นเป็นอายตนะทางสติปัญญาหรือทางวิญญาณ สำหรับสติปัญญาสัมผัสหรือลูกลงได้, นับว่าเป็นสิ่งที่ธรรมชาติมิได้สำหรับมนุษย์ในระดับสูงนั่นเอง, ควรจะรู้จักไว้ สำหรับจะได้ไม่เป็นหมันด้วยกันทั้งสองฝ่าย เรามีสติปัญญาสำหรับสัมผัสนิพพานด้วยกันทุกคน, อย่าให้มันเป็นหมันเสียเลย.

นิพพานธาตุ เป็นสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ สำหรับให้เกิดการบรรลุนิพพาน เสมือนโอสถอันประเสริฐดับทุกข์ทั้งปวง, มีความทุกข์หรือโรค ที่ไม่มีหนูกยาตามธรรมดาแก้ไขได้. มันมีโรคแห่งกิเลส ซึ่งต้องแก้ด้วยการดับกิเลสที่ทำให้บรรลุนิพพานธาตุนั้น เป็นโรคสูงสุดทางวิญญาณซ่อนอยู่อย่างลึกลับ ที่ทำให้มนุษย์ทนทุกข์อย่างลึกลับ, ใครดับเสียได้ ก็เป็นมนุษย์ที่ถึงที่สุดแห่งความเป็นมนุษย์.

การพูดว่าสมัยนี้ ไม่มีนิพพานนั้น เป็นคำพูดที่ ผิดเกินผิด, เพราะนิพพานธาตุมีอยู่ตามธรรมชาติทุกเมื่อ หากแต่ไม่มีผู้สนใจแล้วค้นหา. พระพุทธองค์ทรงค้นพบและเปิดเผยให้ อย่างเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันใหญ่หลวง แต่เราก็มืดบดทบเสียดว่าสมัยนี้ ไม่มีนิพพานแล้ว แทนที่จะพูดว่าสมัยนี้ไม่มีใครรู้จักและสนใจ. เพียงแต่เราทำตนให้เป็นสาวกที่ถูกต้องแท้จริง นิพพานก็จะปรากฏออกมา เพราะรอคอยผู้ที่จะค้นหาอยู่แล้ว.

เราสร้างนิพพานไม่ได้ เพราะอยู่เหนือเหตุเหนือปัจจัย, แต่เราสร้างปัจจัยแห่งการบรรลุนิพพานได้ ได้แก่การกระทำทุกอย่างที่เป็นไปเพื่อละกิเลส. เราจะไม่พูดอย่างที่เราชอบพูดกันว่า กระทำ ความดีนี้เป็นปัจจัยแก่พระนิพพาน ที่ถูกนั้นมันเป็นปัจจัยแก่ การบรรลุนิพพาน, ซึ่งเป็นสิ่งกระทำได้ถูกยุคทุกสมัย. คนแก่ ๆ ชอบคำว่าบันไดแห่งนิพพาน เพราะเข้าใจเป็นสถานที่หรือบ้านเมือง เพราะได้รับคำสั่งสอนให้เข้าใจเช่นนั้น. แต่ก็เป็นความหมายที่พออนุโลมได้ซึ่งหมายถึงปัจจัยแห่งการบรรลุนิพพานอีกนั่นเอง.

ไวพจน์ หรือคำแทนชื่อของนิพพานมีมากมาย หลายสิบคำ เช่นคำว่า ความไม่ตาย ความเที่ยงแท้ ความสงบ ความไม่มีภัย ความไม่เจ็บไข้ ความไม่มีโรค ความเป็นอิสระ ความหลุดพ้นที่หลบซ่อน ที่พึ่งพิง ที่ต้านทาน ที่เกาะของคนตกน้ำ ประโยชน์อันสูงสุดบรมสุข ผิงนอก ที่พึ่งถึงพึ่งไปโนเบื้องหน้าที่สิ้นสุดแห่งสังขารการปรุงแต่ง ฯลฯ เหล่านี้ ล้วนแต่มีความเย็น เพราะไม่มีไฟเผาให้เราร้อน มีความสงบเย็นเป็นความหมายหรือคุณค่า หากแต่เป็นชั้นละเอียดอ่อนจนไม่เป็นที่ต้องการของผู้ที่ยังมีกิเลสปิดบังมากเกินไป. เมื่อแหวกกิเลสทั้งปวงเสียบ้าง ก็จะพอใจในนิพพานยิ่งกว่าสิ่งใด เป็นแน่นอน, และเป็นได้ด้วยทุกคน. ขอให้เราถือเอาคำว่า “เย็น” เป็นคุณค่าสูงสุด.

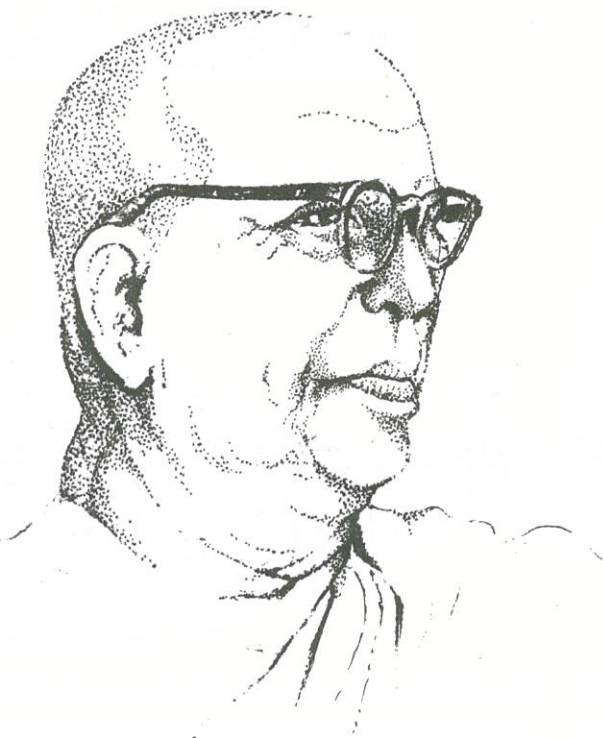
คำพูดที่ใช้แสดงความหมายของนิพพานได้ดีที่สุด คือคำว่า **ที่สิ้นสุดแห่งความทุกข์** ดังที่พระพุทธองค์ทรงใช้, แต่ก็ไม่ใช่ที่สนใจ

ที่สิ้นสุดแห่งความทุกข์ ดังที่พระพุทธองค์ทรงใช้, แต่ก็ไม่ใช่ที่สนใจแก่ผู้ที่ไม่รู้สึกว่ามีความทุกข์. เขาไม่รู้สึกว่ามีความทุกข์ เขาต้องการสิ่งที่เขาต้องการ ไม่มีความทุกข์ที่ต้องดับ. เขาเลยไม่ต้องการความดับทุกข์ หรือที่สิ้นสุดแห่งความทุกข์. แม้ชาวต่างประเทศจำนวนมาก ที่สวนโมกข์ ก็มีความรู้สึกเช่นนั้น. ต่อเมื่อบอกว่าเป็นชีวิตใหม่ หรือที่ดับลงแห่งความกระหาย (Quenching of Thirst) หรือชีวิตที่อยู่เหนือความเป็นบวกลบ (Positive & Negative) เขาจึงสนใจอย่างยิ่ง. นี่แหละคือความยากลำบากเกี่ยวกับภาษา ที่จะใช้พูดจาให้คนสนใจนิพพาน. สำหรับคน ๆ หนึ่ง ๆ จะต้องมีความแปลกสำหรับคำว่านิพพาน ให้เฉพาะคนนั้นเป็นคน ๆ ไป, เป็นความยากลำบากไม่น้อยเลย. แต่โดยส่วนลึกแล้ว ทุกคนต้องการนิพพาน โดยที่ไม่รู้สึกตัว หรือมีเจตนา, โดยอำนาจของสัญชาตญาณ.

การศึกษานิพพานในชีวิตประจำวัน, เป็นสิ่งที่ทำได้เพื่อเข้าใจและพอใจในความหมายของนิพพานยิ่งขึ้นไป. เมื่อเห็นไฟดับหรือของร้อนเย็นลง ก็มองเห็นความหมายของนิพพาน, เมื่ออาบน้ำ กินน้ำแข็งเมื่อลมโชย ผ่นตก ก็กำหนดในความหมายของนิพพาน, เมื่อใช้ส่างขวบมยุบ หายปวดศีรษะ ก็กำหนดความหมายของนิพพานว่าหาพบในสิ่งเหล่านั้น, เมื่อเหงื่อออก นอนหลับ กินอิ่ม ก็เห็นความหมายของนิพพาน, เมื่อเห็นสัตว์ซึ่งหมดพยศอันตราย ก็เห็นความหมายของนิพพาน, เหล่านี้ เป็นบทเรียนที่ช่วยให้เข้าใจธรรมชาติของนิพพานได้ทุกราวไป จิตจะโน้มไปทางพอใจในนิพพานเป็นประจำ ช่วยให้จิตลื่นไหลไปในทางของนิพพานได้ง่ายเข้า.

เมื่อได้พบความเย็นในความรู้สึกเมื่อใด ก็กำหนดความเย็นนั้นไว้ไว้ในใจแล้วหายใจออก—เข้า, หายใจเข้าก็เย็น หายใจออกก็เย็น, เข้า—เย็น ออก—เย็น อยู่สักพักหนึ่ง ก็เป็นบทเรียนที่ดี จะช่วยให้เป็นนิพพานภาไม ได้เร็วขึ้น. สัญชาตญาณจะเปลี่ยนไปทางโพธิมากขึ้น ๆ กว่าที่จะไม่ทำเช่นนั้น. นิพพานตามธรรมชาติ หรือการดับแห่งกิเลสโดยไร้สำนึก จะมีมากขึ้นและง่ายขึ้น; เป็นการช่วยธรรมชาติอย่างดีที่สุด.

สรุปความว่า **นิพพานไม่ใช่ความตาย** แต่เป็นความเย็น หรือความไม่ตายที่มีชีวิตชีวา, ในพระบาลี ไม่เคยใช้คำว่านิพพานว่าเกี่ยวกับความตาย, นิพพานเป็นธาตุตามธรรมชาติ พร้อมทั้งจะสัมผัสกับจิต ในฐานะที่เป็นอายตนะชนิดหนึ่ง, ถ้าไม่มีนิพพานแล้ว พุทธศาสนาก็ไม่มีความหมายอะไร, นิพพานชนิดแท้จริงที่ต่างจากนิพพานในลัทธิอื่นนั้น ค้นพบโดยพระพุทธองค์, นิพพานตามธรรมชาตินี้ได้โดยกิเลสเป็นสิ่งที่เกิดดับในฐานะเป็นสังขารธรรมชนิดหนึ่งนั่นเอง เป็นเหตุให้นิพพานปรากฏแก่จิตทุกครั้งทีที่กิเลสไม่ปรากฏ, นิพพานชนิดนี้ หล่อเลี้ยงชีวิตสิ่งที่มีชีวิตให้รอดตายไม่เป็นบ้า, หรืออย่างน้อยก็นอนหลับได้, นิพพานมีโชนครพิศเศษอะไรอยู่ที่ไหน แต่อยู่ในจิตที่

กำลังว่างจากกิเลสที่กลุ่มรุม, สำหรับทางศีลธรรมของคนทั่วไปใน
บ้านเรือนเรียกโดยชื่อว่า นิพพุติ, นิพพานมิใช่จิต แต่ปรากฏแก่
จิตได้ในฐานะเป็นอายตนะชนิดหนึ่ง, จะมีนิพพานที่นี้และเดี๋ยวนี้ได้
โดยหายใจเข้า-เย็น หายใจออก-เย็น, เป็นที่ดับเย็นแห่งความร้อน
ความกระหาย ความทุกข์ ในชีวิตประจำวันโดยอัตโนมัติ ไม่ต้องรู้สึก,

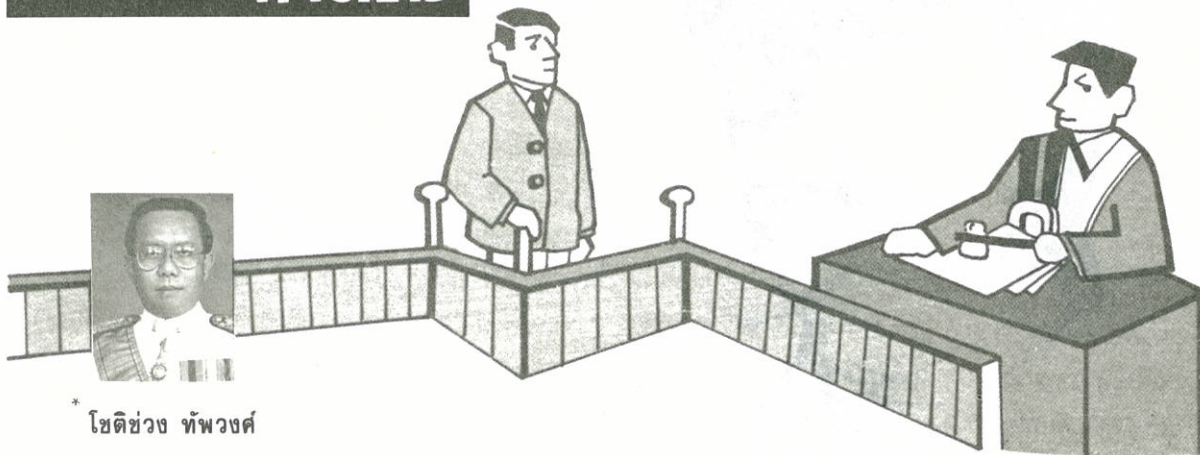
เป็นการหล่อเลี้ยงชีวิตอยู่ตลอดเวลา,

หวังว่าท่านทั้งหลาย คงจะเริ่มรู้จักนิพพานสำหรับทุกคนว่า
มิใช่เป็นการย้อมแมวขาย แต่เป็นแมวจริงที่ใช้จับหนูคือความทุกข์ร้อน
ได้ ตามสมควรแก่กำลังสติปัญญา, ของทุกคน ทุกคน!

กฎหมาย ใกล้ตัว

อยากขายที่ดินแพง ต้องใจเย็น ๆ

* โชติช่วง ท้าววงศ์

ขณะที่เศรษฐกิจไทยกำลังไปโหลด ธุรกิจซื้อขายที่ดินก็ “บูม” สุดขีด ชาวนาเปลี่ยนจากขี่ควายมาเป็นขี่เก๋ง อาชีพที่เจ๋งในยุคนั้นก็คือ นายหน้าซื้อขายที่ดิน

ในเรื่องซื้อขายที่ดินนั้น เมื่อตกลงกันได้ ก็น่าจะถือว่าพอใจกันทั้งฝ่ายผู้ซื้อและผู้ขาย

แต่ปัจจัยที่จะทำให้เกิดปัญหาขึ้นมาได้ก็คือ ราคาที่ดิน เพราะผู้ซื้อก็อยากซื้อราคาถูกและผู้ขายก็อยากขายราคาแพง บางทีตกลงราคา ทำสัญญา วางมัดจำกันไปแล้ว แต่ภายหลังมารู้ว่าขายถูกเกินไป หรือซื้อมาแพงไป ใจมันก็เลยอยากจะเบี้ยว อย่างเรื่องนี้ที่ไปพาลหาเรื่องหาความอีกฝ่ายว่าปกปิดความจริงที่เป็นตัวแปรทำให้ราคามันเปลี่ยนไป ต้องพิพาทฟ้องร้องกันจนถึงศาลฎีกา

ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่า ฝ่ายผู้ซื้อรู้ทางราชการมีโครงการจะตัดถนนผ่านที่ดินของผู้ขายจึงไปขอซื้อที่ดิน มีการเจรจา จนกระทั่งตกลงซื้อขายและทำสัญญาจะซื้อขายที่ดิน

กับวางมัดจำและกำหนดวันจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์กันแล้ว ต่อมาผู้ขายทราบว่าทางราชการจะตัดถนนผ่านที่ดินที่ตกลงซื้อขาย ซึ่งทำให้ราคาที่ดินสูงขึ้นไปอีก 3 เท่าตัว จึงบอกเลิกสัญญาจะซื้อขายเสียอ้างว่าฝ่ายผู้ซื้อไม่บอกความจริงให้ทราบเป็นการฉ้อฉล สัญญาจะซื้อขายเป็นโมฆียะ ฝ่ายผู้ซื้อจึงมาฟ้องขอให้ศาลบังคับกับฝ่ายผู้ขายจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้ตามสัญญา

ปกติเมื่อมีการตกลงทำสัญญาอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว คู่สัญญาก็ต้องผูกพันตามนั้น เว้นแต่จะเป็นการทำสัญญาที่มีเหตุอ้างได้ว่าสัญญานั้นไม่สมบูรณ์ เช่นเป็นต้นว่ากระทำโดยสำคัญผิดโดยมีเหตุฉ้อฉล หรือถูกข่มขู่ คู่สัญญาฝ่ายที่ต้องเสียหายก็บอกเลิกสัญญาได้ กรณีนี้ฝ่ายผู้ขายอ้างว่าทำสัญญาไปโดยถูกฝ่ายผู้ซื้อฉ้อฉล ซึ่งทำให้สัญญาเป็นโมฆียะ ฝ่ายผู้ขายบอกเลิกสัญญาได้ และข้อที่อ้างว่าเป็นเหตุฉ้อฉลคือฝ่ายผู้ซื้อรู้ว่าจะมีถนนตัดผ่านที่ดินที่ตกลงซื้อขาย ทำให้ราคาที่ดินสูงขึ้นอีก

* ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ภาค 3 อาจารย์พิเศษคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต : LL.M. TEMPLE UNIVERSITY, U.S.A.

แต่ก็เฉยเสีย ไม่บอกข้อเท็จจริงนี้แก่ฝ่ายผู้ขาย ผู้ขาย
จึงตกลงขายที่ดินไปในราคาต่ำกว่าราคาที่ควรจะได้
ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า.....

...กรณีที่จะมีโครงการตัดถนนผ่านที่ดินที่จะซื้อ
ขายหรือไม่ ไม่ใช่หน้าที่ของผู้จะซื้อที่จะบอกข้อความ
จริงดังกล่าว หากแต่เป็นหน้าที่ของผู้จะขายที่ดินพิพาท
จะต้องชวนชวยแสวงหาความจริงเอาเอง แม้ข้อเท็จจริง
จะฟังได้ว่าผู้จะซื้อจงใจนิ่งเสีย ไม่ใช่ข้อความจริงเกี่ยวกับ
โครงการจะตัดถนนผ่านที่ดินดังกล่าว ซึ่งผู้จะขายมิได้รู้มา
ก่อน และถ้าผู้จะซื้อมิได้นิ่งเสีย สัญญาจะซื้อขายที่ดินก็จะ

มิได้กระทำขึ้นนั้น การกระทำของผู้จะซื้อก็ไม่เป็นกลฉ้อฉล
ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 124

แล้วพิพากษายังบังคับให้ฝ่ายผู้ขายโอนกรรมสิทธิ์
ในที่ดินที่ตกลงซื้อขายให้แก่ฝ่ายผู้ซื้อไปตามสัญญา

ข้อวินิจฉัยของศาลฎีกาเรื่องนี้ให้หลักที่ชัดเจนมาก
อยู่แล้ว คงไม่จำเป็นต้องอธิบายอะไรเพิ่มเติมอีก แต่ก็อยาก
จะให้รับทราบเป็นข้อเตือนใจเจ้าของที่ดินไว้ อย่าให้ใคร
เขาว่าเอาได้ว่า

...ก็อยากโง่เอง ที่ขายราคานั้น ☐ ☒

หมายเหตุ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1131/2532

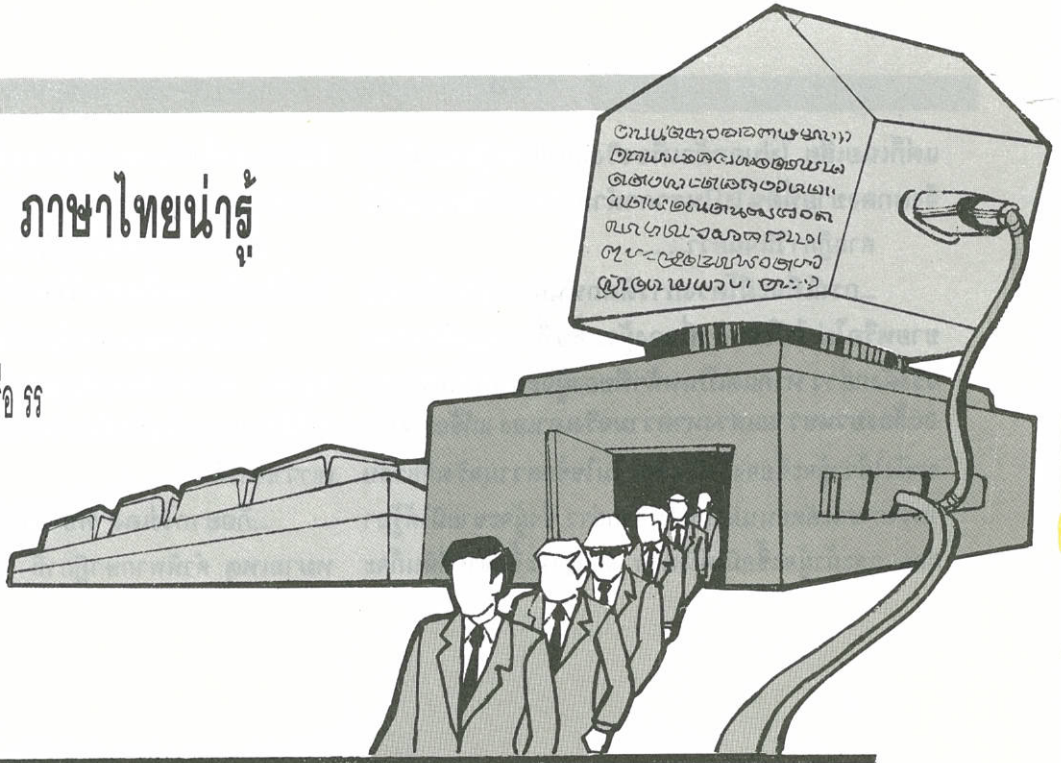
บัญญัติภาษา : ภาษาไทยน่ารู้

ตอน

การอ่านออกเสียงคำที่มี ร หรือ รร

* วิศรุต สุวรรณวิเวก

คำที่มี ร หันหรือ รร สะกด อาจารย์ภาษาไทยบางท่านให้ข้อสันนิษฐานไว้ว่า “เข้าใจว่า ร ที่เขียนควบกันสองตัวนั้น จะเป็นเครื่องหมายแทน หันอากาศ แล้วเรียก ตัดคำท้ายเป็น ร หัน เฉย ๆ” แต่ตามพจนานุกรมอธิบายว่า ร ถ้าเขียนควบกันสองตัวใช้เป็นตัวสะกดในแม่ กน อย่างตัว น เรียกว่า ร หัน มีหลักเกณฑ์การออกเสียงดังนี้

1. ร หัน ที่ไม่มีพยัญชนะสะกดออกเสียงเหมือนไม้หันอากาศ สะกดด้วย น เช่น ยรร (ยัน) กรร (กัน) สรร (สัน)
2. ร หัน ที่มีพยัญชนะสะกดก็ออกเสียงตามตัวสะกด เช่น แม่กก แม่กด แม่กบ แม่กน ยกเว้น แม่กง เพราะยังไม่เคยพบคำที่ใช้ ร หัน แล้วมี ง สะกดเลยในภาษาไทย ในกรณีที่มี ร หัน แล้วมีตัวสะกดดังกล่าวนี้ ร หัน เท่ากับเป็นไม้หันอากาศ เช่น วรรณ (วก) อรรถ (อด) สรรพ (สับ) พรรณ (พัน) กรรม (กัม)
3. ร หัน ที่ตัวสะกดต้องออกเสียง ไม่ว่าจะออกเสียงตัวสะกดด้วยตัวสะกดเอง หรือเป็นเพราะคำเชื่อมหรือคำสมาสก็ตาม คำพวกนี้

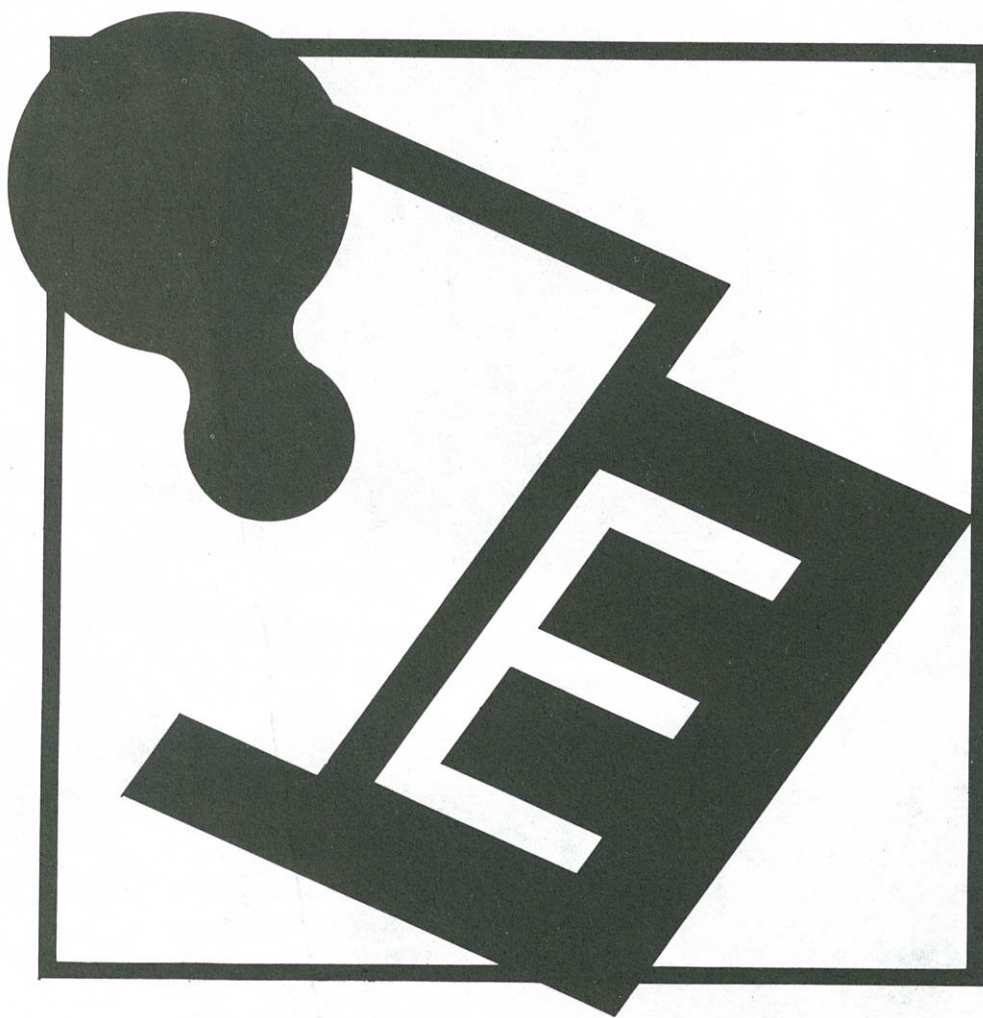
มักมีปัญหาในการออกเสียง เช่น บางคำมีลักษณะเหมือนกัน แต่ออกเสียงต่างกัน คือบางคำก็อ่านตามพจนานุกรม บางคำอ่านตามความนิยม เป็นต้น ในบางครั้งก็จำเป็นต้องจดจำเป็นคำ ๆ ไปเลยเท่าที่พบในภาษาไทยมากคือคำ ร หัน ที่มีตัวสะกดใน แม่กบ หรือแม่กน เช่น คำว่า “สรรพ” ซึ่งตามหลังด้วยตัวอักษร ในออกเสียงว่า สับ เช่น สรรพคุณ (สับ-พะ-คุณ) สรรพสามิต (สับ-พะ-สา-มิต) แต่มียกเว้นอยู่คำหนึ่งคือ สรรพสัตว์ ต้องออกเสียงเป็น แม่กน คือ (สัน-พะ-สัตว์) หรือคำว่า “บรรพ” บางทีก็ออกเสียง แม่กน คือ บัน เช่น บรรพชา (บัน-พะ-ชา) บรรพชิต (บัน-พะ-ชิต) บรรพบุรุษ (บัน-พะ-บุ-รุษ) เป็นต้น ซึ่งก็จำเป็นที่จะต้องสังเกตลักษณะของคำหรือจดจำการออกเสียงให้ถูกต้องด้วย

อย่างไรก็ดีพบว่ายังมีการเข้าใจผิดอยู่ในเรื่องของการออกเสียง ร หัน ก็คือ บางท่านอ่านออกเสียงเป็น ร กล้ำ เช่น กรรมกร อ่านเป็น กรำ-มะ-กาน ครรภ์ อ่านเป็น ครัน ซึ่งแสดงว่าไม่เข้าใจเรื่องการออกเสียง ร หัน ในภาษาไทย □

ขอขอบคุณ

E D I S O N

PRESS PRODUCTS

2369 New Petburi Rd, Bangkapi Huay Kwang Bangkok

Tel. 318-0068

ฉบับหน้า

พบกันอีกครั้งกับสุทธิปริทัศน์

ฉบับ

“การนำเข้าและการส่งออก”

MINI MBA

มหาวิทยาลัยสุทรกิจบัณฑิตย

โครงการพัฒนาผู้บริหารและผู้ประกอบการยุคใหม่

MINI MBA
for
Entrepreneur Executives
(MMEE)

อบรมระหว่างวันที่ 29 กุมภาพันธ์ ถึง 21 กรกฎาคม 2535
เปิดรับสมัครตั้งแต่วันที่นี้เป็นต้นไป

ติดต่อสอบถามได้ที่
สำนักงานโครงการพัฒนา
ผู้บริหารและผู้ประกอบการยุคใหม่ (MMEE)
ชั้น 5 อาคารสำนักอธิการบดี
มหาวิทยาลัยสุทรกิจบัณฑิตย

ถนนประชาชื่น พัทธราย กรุงเทพฯ 10210 โทร. 591-3154 และ 580-0050 ต่อ 303, 310

MMEE